English for Tibetans

དབྱིན་ཡིག་བསླབ་དེབ།

by རྩོམ་པ་པོ།

Kevin Stuart, Amy Schultz, & Debra Krinke

ཁེ་ཝིན•སུ་ཊོར་ཨར་ཐུ། ཨད་མི•ཤོལ་ཚུ། དར་བྲུ་ར•ཁྲུ་རེ་ཁྲན།

translated by ཡིག་བསྒྱུར་བ།

Gasang Gyamtso, Sonem Dorji, & Dongzhi Cairang

སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། བསོད་ནམས་རྡོ་རྗེ། དོན་འགྲུབ་ཚེ་རིང་།

edited by རྩོམ་སྒྲིག་པ།

Jermay Jamsu and Lijia

འགྱུར་མེད་རྒྱ་མཚོ། གླུ་རྒྱལ།

Illustrations by རི་མོ་བ།

Chenle

འཕྲིན་ལས།

དབྱིན་ཡིག་བསླབ་དེབ།

དབྱིན་ཡིག་གི་གལ་ཆེན་རང་བཞིན།

དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་གི་འགོར་ཧ་ལམ་མི་གྲངས་དུང་ཕྱུར་བཅོ་ལྔ་སྟེ་འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་མི་གྲངས་བཞི་ཆའི་གཅིག་གིས་དབྱིན་ཡིག་བེད་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། མི་གྲངས་དུང་ཕྱུར་བཞི་ལྷག་གིས་དབྱིན་སྐད་མ་སྐད་དུ་སྤྱོད་བཞིན་ཡོད་དེ། དབྱིན་སྐད་ནི་ཚོང་ལས་དང་། ཆབ་སྲིད། སློབ་གསོ། རོལ་མོ། ཚན་རིག བཟོ་རྩལ་བཅས་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བཀོལ་བའི་སྐད་རིགས་ཤིག་ཡིན། ཀྲུང་གོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་དང་སྒོས་སུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་གྱི་འཕེལ་རྒྱས་ཁྲོད་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་ཆེན་པོ་ཕྱི་ཕྱོགས་སྒོ་འབྱེད་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱུན་མཐུད་དཔལ་འབྱོར་རྒྱུད་རིམ་ནང་དབྱིན་སྐད་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པ་ནི་ཡོ་བྱད་ཅིག་ཏུ་ནན་འཛིན་བྱེད་བཞིན་ཡོད། གཞན་ཡང་། སློབ་མ་ཚོར་དབྱིན་ཡིག་གི་གོ་རྟོགས་བཟང་པོ་ཡོད་ཚེ་ཁོ་ཚོའི་སློབ་ཆེན་གྱི་རྒྱུགས་གཞིའི་ཐོབ་སྐར་ཇེ་མཐོར་གཏོང་ཐུབ་པས་བོད་རིགས་སློབ་མ་མང་པོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར་འགྲིམ་པར་ཡང་རོགས་བྱེད་ཐུབ་པོ།

བོད་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཁྲིད་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན།

བོད་རིགས་སློབ་མ་མང་པོས་རྒྱའི་སྐད་ཡིག་གི་ཆུ་ཚད་ཞན་པས་དེའི་ལམ་ནས་དབྱིན་ཡིག་ནང་བྱན་ཆུད་དཀའ་ཞིང་། བོད་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཁྲིད་ན། སློབ་མ་ཚོས་དབྱིན་སྐད་སློབ་པ་མགྱོགས་ཤིང་དབྱིན་སྐད་ལ་གོ་རྟོགས་ལྷག་ཏུ་ལོན་ཐུབ།

དེབ་འདིའི་སྐོར།

དཔེ་ཆ་འདིའི་ནང་གི་དབྱིན་ཡིག་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཆ་ནི་Kevi??n Stuartདང་Amy Schulzགཉིས་ཀྱིས་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་པ་ཡིན་ལ། སློབ་མ་གང་ཞིག་གིས་སློབ་དེབ་འདི་སྦྱངས་ཚར་བ་ཡིན་ན་ཅུང་དམའ་བའི་ཆུ་ཚད་ཀྱི་སྟེང་ནས་ཁ་བརྡ་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་དབྱིན་ཡིག་ཀློག་འདོན་བྱེད་ཐུབ་ངེས་ཡིན། དེ་གཙོ་བོ་འབྲི་ཀློག་འཆད་ཉན་བཞིར་དམིགས་ནས་ཁ་བརྡའི་རྣམ་པའི་སྒོ་ནས་བསྒྲིགས་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་ཡིན། ངཚོའི་རེ་བ་ནི་བོད་རིགས་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་བསྐྱལ་གྱི་ངང་ནས་སློབ་ཁྲིད་ཁོ་ནར་སོང་ནས་དབྱིན་ཡིག་མི་སློབ་པར། མ་སྐྱོལ་དང་ལེན་གྱི་སྒོ་ནས་སྐད་རིགས་བཀོལ་སྤྱོད་དེ་དངོས་ཡོད་དང་དོན་སྙིང་ལྡན་པའི་བགྲོ་གླེང་གི་ནང་དུ་ཞུགས་ནས་སློབ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། དེ་ལས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བ་ནི་སློབ་འདོད་ཀྱི་སྤྲོ་བ་ཡོད་དགོས་པ་དེ་ཡིན། དབྱིན་སྐད་བཀོལ་བ་ནི་དབྱིན་སྐད་སློབ་པ་རེད། ངཚོས་དཔེ་དེབ་འདི་སློབ་པའི་སློབ་མ་ཚོས་སློབ་ཚན་རེ་གཉིས་སྦྱངས་རྗེས་མཚམས་མི་འཇོག་པར་མུ་མཐུད་ནས་མཇུག་བར་དུ་སློབ་པར་སྨོན་འདུན་ཞུ། སྐད་རིགས་གསར་བ་ཞིག་བསླབ་རྒྱུ་ནི་དཀའ་སྡུག་ཆེ་མོད། འོན་ཀྱང་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་མཐའ་མར་ཁྱེད་ལ་སློབ་བཞིན་པའི་སྐད་རིགས་འདིའི་གོ་རྟོགས་བཟང་པོ་དང་འབྲས་བུ་ངོམ་བསྐྱལ་ཡོང་།

ཁྱེད་ཀྱི་དབྱིན་ཡིག་གི་སློབ་སྦྱོང་ལ་སྒྲུབས་འབྲས་ལེགས་པོ་ཐོབ་པའི་སྨོན་འདུན་ཞུ།

1) **Name རུས་མིང་།**

a. What is your name?
My name is ___.

b. What is his name?
His name is ___.

c. What is her name?
Her name is ___.

d. What is my name?
Your name is ___.

Key Items གནད་འགྲེལ།

father

mother

A. Western people tell their given name first. For example, look at this name--“Bill Smith.” “Bill” is the name given by Bill’s mother and father. “Smith” is Bill’s father’s name. “Bill” is called “first name” or “given name.” “Smith” is the “family name” or “surname.” ཕྱི་གླིང་བའི་མིང་སྔོན་དུ་ཡོད་ལ་རུས་རྗེས་སུ་ཡོད། “Bill Smith”ལྟ་བུར་མཚོན་ན། “Bill”ནི་ཁོའི་ཕ་མས་བསྐུལ་བའི་མིང་ཡིན་ ལ། “Smith”ནི་ཁོའི་ཕ་མིང་སྟེ་རུས་མིང་ཡིན། “Bill”ལ་དབྱིན་སྐད་དུ་“first name”དང་ཡང་ན་“given name”ཞེས་འབོད་ཅིང་། “Smith”ལ་“family name”ཡང་ན་“surname”ཞེས་འབོད།

B. Unlike some languages, in referring to other people, English specifies whether they are male or female. “He,” “him,” and “his” refer to a male, who may be of any age. “She,” “her,” and “hers” refer to a female of any age. སྐད་རིགས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་དབྱིན་སྐད་ཁྲོད་དུ་མི་ཞིག་གླེང་སྐབས་ཕོ་མོའི་དབྱེ་བ་དགར་རྒྱུ་དེ་གཙོ་ཆེ་སྟེ། “He”དང་“him” “his”བཅས་ཀྱིས་ལོ་ཚོད་གང་རུང་ཡིན་པའི་ཕོ་སྟོན་ཞིང་། “She”དང་“her” “hers”བཅས་ཀྱིས་མོ་སྟོན་པ་ཡིན་ལ་རྒན་གཞོན་གང་ཡིན་རུང་ཆོག

C. There are other ways to correctly ask someone for his or her name. You might say: (a) Please tell me your name; (b) Would you please tell me your name? and (c) May I know your name? ད་དུང་གཤམ་གསལ་ལྟར་མི་གཞན་གྱི་མིང་དྲི་ཆོག་སྟེ། (ཀ) Please tell me your name; ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ང་ལ་བཤད་རོགས། (ཁ) Would you please tell me your name? ཁྱེད་ཀྱི་མཚན་ང་ལ་བཤད་ན་ཆོག་གམ། (ག) May I know your name? ངས་ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ཤེས་ན་ཆོག་གམ།

D. When asking one person about another person’s name, you might say: (a) Do you know his / her name? (b) Do you know that person? What’s his / her name? (c) Who is that? and (d) Who is he / she? མི་ཞིག་ལས་མི་གཞན་ཞིག་གི་རུས་མིང་ཤེས་པར་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་གཤམ་ལྟར་དྲི་ཆོག་སྟེ། (ཀ) Do you know his / her name? ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོའི / ཁོ་མོའི་མིང་ཤེས་སམ། (ཁ) Do you know that person? ཁྱོད་ཀྱིས་མི་གན་ཤེས་སམ། (ག) Who is that? མི་གན་སུ་རེད། (ང) Who is he / she? ཁོ་རང / ཁོ་མོ་སུ་རེད།

Exercises གཞུང་སྦྱང་།

boy girl newspaper

teacher 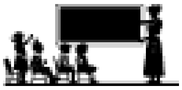 classroom

A. Write the name of four boys in your classroom. Use the pattern "His name is ___."
ཚིག་གྲུབ་"His name is ___."འདི་བཀོལ་ནས་སློབ་གྲོགས་ཕོ་བཞི་ཡི་མིང་འབྲི་དགོས།

B. Write the name of four girls in your classroom. Use the pattern "Her name is ___."
ཚིག་གྲུབ་"Her name is ___."འདི་བཀོལ་ནས་སློབ་གྲོགས་མོ་བཞི་ཡི་མིང་འབྲི་དགོས།

C. What is your teacher's name? Use the pattern "My teacher's name is ___." ཁྱོད་ ཀྱི་ དགེ་རྒན་གྱི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར། ཚིག་གྲུབ་"My teacher's name is ___."འདི་བཀོལ་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་དགེ་རྒན་གྱི་མིང་འབྲི་དགོས།

D. Look at these sentences: གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་ལ་ལྟོས་དང་།

a. His name is Bill.
b. Her name is Sarah.
c. My name is Kevin.
d. Your name is Cairang. Now make each of these sentences a question. (What is his name?) གོང་གི་ཚིག་རྣམས་འདྲི་ཚིག་གི་རྣམ་པར་བསྒྱུར་དགོས།

E. Repeat the above dialogue with a partner. གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གོང་གི་ཁ་བརྡ་བསྐྱར་འདོན་བྱེད་དགོས།

F. Look at a newspaper containing pictures of famous people. Practice asking the names of the people. མི་སྣ་མིང་གྲགས་ཅན་གྱི་འདྲ་པར་ཡོད་པའི་ཚགས་པར་ཞིག་ལ་ལྟ་བཞིན་དེའི་ནང་གི་མི་སྣའི་མིང་དག་འདྲི་བར་སྦྱོང་བ་བྱོས།

G. The teacher begins by giving her name. The student sitting to the left of the teacher continues by first pointing at the teacher and saying, "This is Miss / Mrs. Smith," and then at himself and saying, "I am Renchin." In this way everyone in the circle has to give the names of all the people sitting to their right before introducing themselves. With more advanced learners more complex statements can be used, such as, "The girl with the green sweater is Limao. The boy with the 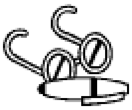 glasses sitting next to her is Sangjijia." དགེ་སློབ་ཚོགས་སར། དགེ་རྒན་གྱིས་ཐོག་མར་རང་ཉིད་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་ཅིང་། དེའི་འཕྲོར་དགེ་རྒན་གྱི་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ཅོག

པའི་སློབ་མས་དགེ་རྒན་ལ་མཇལ་མོས་བསྟན་ཏེ་ཚིག་གྲུབ"This is Miss / Mrs. Smith"འདི་བཀོལ་ནས་དགེ་རྒན་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ཚིག་གྲུབ"I am Renchin."འདི་བཀོལ་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་མིང་བརྗོད་དགོས། དེ་ལྟར་སློབ་མ་རེ་རེས་རང་རང་གི་གཡས་ཕྱོགས་སུ་འདུག་པའི་དགེ་སློབ་ཚང་མའི་མིང་ནས་བརྗོད་དེ་ངོ་སྤྲོད་བྱས་རྗེས། མཇུག་ཏུ་རང་ཉིད་ཀྱི་མིང་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་དགོས། བླ་ལྷག་སྔོས་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པ་བརྒྱུད་ནས་ཅུང་དཀའ་བའི་ཚིག་སྦྱོར་བཀོལ་ནས་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་ཆོག་སྟེ། དཔེར་ན། "The girl with the green sweater is Limao. བལ་ལྭ་ལྗང་ཁུ་གྱོན་པའི་བུ་མོ་དེ་ཀླུ་མོ་རེད། The boy with the glasses sitting next to her is Sangjijia. མོའི་གམ་དུ་ཅོག་ཅིང་མིག་ཤེལ་བསྣམས་པའི་བུ་དེ་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་རེད།"

Pronunciation Practice One སྒྲ་སྦྱོར་གོ་སྒྲིག་སྟངས་དང་པོ།

A. Practice saying these words which have the / *b* / and / *p* / sounds. Listen carefully to your teacher. Both the / *b* / and / *p* / are made by closing the lips to stop the flow of air from the lungs. Both sounds can appear at the beginning, middle, or end of a word. ནན་ཏན་གྱིས་དགེ་རྒན་གྱི་སྒྲ་འདྲེན་སྟངས་ལ་ཉན་ནས / *b* / དང / *p* / གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་གདངས་སློབ་དགོས། / *b* / དང / *p* / གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་རྩོལ་ནི་དབུགས་རྒྱུ་དེ་མཆུས་བཀག་རྗེས། བཀག་སྒོམ་དེ་ཉིད་གཏོར་ཏེ་འགད་གཏོར་གྱི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲ་འདྲེན་པ་ཡིན་ལ། དེ་གཉིས་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་གང་རུང་ན་ཡོད་ཆོག

/ *b* /	/ *p* /	/ *b* /	/ *p* /
a. patch	1. batch	f. nabbed	6. napped
b. mob	2. mop	g. lab	7. lap
c. staple	3. stable	h. tab	8. tap
d. cap	4. cab	i. patter	9. batter
e. bride	5. pride	j. simple	10. symbol
		k. buy	11. pier

B. Listen carefully to your teacher. You will hear the sentences below, but only one of the *italicized* words will be spoken. Circle the word you hear. དགེ་རྒན་གྱིས་ཀློག་འདོན་བྱེད་པར་ཞིབ་དུ་ཉན་ཆེ་ཁྱོད་ཀྱིས་གཤམ་གྱི་ཚིག་དེ་དག་ཐོས་ཐུབ་ཅིང་། ཚིག་གྲུབ་རེའི་ནང་ཡིག་འབྲུ་གསེག་མ་གཅིག་མ་གཏོགས་འདོན་མི་སྲིད། ཁྱོད་ཀྱིས་གང་ཐོས་བ་དེར་རྟགས་རྒྱག་དགོས།

rapid

bill

pill

cab

cap

peach

beach

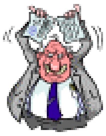 dress

rope

robe

a. Did the doctor give you a *bill / pill*?
b. Let's take a *cab / cap* to the airport.
c. George was bitten by a *rabid / rapid* dog.
d. Have you seen my *beach / peach* robe?
e. My friends won't stop *ribbing / ripping* me about my mistake.
f. I have to *swab / swap* the boat before we can leave.
g. Lend me your *robe / rope*. I can't find mine.

(2) **Home ཁྱིམ།**

a. Where is your home?
My home is ___.

b. Where is her home?
Her home is ___.

c. Where is his home?
His home is ___.

d. Where is my home?
Your home is ___.

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. There are other ways to ask this question: (a) Where are you from? [I'm from ___.] (b) Where do you live? [I live in ___.] ད་དུང་གཞན་པའི་ཐབས་ཀྱིས་དྲི་བ་བྲིན་ཆོག་སྟེ། (ཀ) Where are you

from? [I'm from ___.] ཁྱོད་རང་གང་གི་ཡིན། ང་ནི་………ཡིན། (༣) Where do you live? [I live in ___.] ཁྱོད་རང་གང་དུ་བསྡད་ཡོད། ང་ནི་………ཡོད།

B. It is also correct to say "My / Her / Your / His home is in ___." ད་དུང་གཤམ་ལྟར་བརྗོད་ཀྱང་ཆོག་སྟེ། "My / Her / Your / His home is in ___." ངའི་ / ཁོའི་མོའི / ཁྱོད་ཀྱི / ཁོ་རང་གི་ཕ་ཡུལ་ནི་………ཡོད།

Exercises གཞན་སྦྱང་།

A. Write sentences using "home" for three boys in your classroom. Use the pattern "His home is ___." ཚིག་གྲུབ་"His home is ___."བཀོལ་ནས་སློབ་གྲོགས་ཕོ་གསུམ་གྱི་ཕ་ཡུལ་དང་སྦྱར་ནས་ཚིག་གྲུབ་བཟོ་དགོས།

B. Write sentences using "home" for four girls in your classroom. Use the pattern "Her home is ___." ཚིག་གྲུབ་"Her home is ___."བཀོལ་ནས་སློབ་གྲོགས་མོ་གསུམ་གྱི་ཕ་ཡུལ་དང་སྦྱར་ནས་ཚིག་གྲུབ་བཟོ་དགོས།

C. Where is your teacher's home? Use the pattern "My teacher's home is ___." ཁྱོད་ཀྱི་དགེ་རྒན་རྒན་གྱི་ཕ་ཡུལ་གང་ན་ཡོད། ཚིག་གྲུབ་"My teacher's home is ___."བཀོལ་ནས་འདྲི་དགོས།

D. Walk around your classroom and ask at least ten students where their homes are. Write their answers. Use this pattern "home is ___." སློབ་ཁང་ནང་དུ་བསྐོར་བ་བྱས་ཏེ་སློབ་གྲོགས་བཅུ་ཙམ་གྱི་ཕ་ཡུལ་གང་ཡིན་པ་འདྲི་རྩད་བྱས་རྗེས། ཚིག་གྲུབ་"home is ___."བཀོལ་ཏེ་ཁོ་ཚོའི་ཕ་ཡུལ་གར་ཡོད་བྲིས།

E. Look at these sentences: གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་ལ་ལྟོས་དང་།

a. Her home is Lhasa.
b. His home is Gansu.
c. My home is Qinghai.
d. Your home is Yunnan.

Now make each sentence a question. (Where is her home?) ཚིག་གྲུབ་རེ་རེ་འདྲི་ཚིག་གི་རྣམ་པར་བསྒྱུར་དགོས།

F. The teacher begins by giving her name. The student sitting to the left of the teacher continues by first pointing at the teacher and saying, "This is Miss / Mrs. Smith. Her home is the United States." Then he points at himself and saying, "I am Renchin. My home is Yunnan." In this way everyone in the circle has to give the names and homes of all the people sitting to their right before introducing themselves. With more advanced learners more complex statements can be used, such as, "The girl with the green sweater is Limao. Her home is Qinghai. The boy with the glasses sitting next to her is Sangjijia. His home is Sichuan." དགེ་སློབ་ཚོགས་སར། དགེ་རྒན་གྱིས་ཐོག་མར་རང་ཉིད་ཀྱི་མིང་བརྗོད་ནས་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་ཅིང་། དེའི་འཁོར་དགེ་རྒན་གྱི་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་སྡོད་པའི་སློབ་མས་དགེ་རྒན་ལ་མཛུབ་མོས་བསྟན་ཏེ་ཚིག་གྲུབ་"This is Miss / Mrs. Smith. Her home is the United States."བཀོལ་ནས་དགེ་རྒན་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ཚིག་གྲུབ་"I am Renchin. My home is

Yunnan."འདི་བཀོལ་ནས་རང་ཉིད་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་དགོས། དེ་ལྟར་སློབ་མ་རེ་རེས་རང་གི་གཡས་ཕྱོགས་སུ་སྡོད་པའི་དགེ་སློབ་ཡོད་དོ་ཚོག་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་ཅིང་། མཇུག་མཐར་རང་ཉིད་ཀྱང་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་དགོས། ཟླ་ལྷག་སྒོས་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པ་བརྒྱུད་ནས་ཅུང་དཀའ་བའི་ཚིག་སྦྱོར་བཀོལ་ནས་ཀྱང་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་ཆོག་སྟེ། དཔེར་ན། "The girl with the green sweater is Limao. Her home is Qinghai. The boy with the glasses sitting next to her is Sangjijia. His home is Sichuan" བལ་ལྭ་ལྗང་ཁུ་གྱོན་པའི་བུ་མོ་དེ་ལི་མོ་ཡིན་ལ། མོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་མཚོ་སྔོན་ཡིན། མོའི་གམ་དུ་ཙོག་ཅིང་མིག་ཤེལ་བསྣམས་པའི་བུ་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་ཡིན། ཁོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་ཟི་ཁྲོན་ཡིན།

Puzzle Number One དཀའ་གནད་དང་པོ།

Look for the following words in the puzzle below. Words can be found to the right (→), to the left (←), up (↑), down (↓), and diagonally (↗ and ↘). When you find a word, circle it. Good luck! གཤམ་གྱི་དཀའ་གནད་ཀྱི་རེའུ་མིག་ལ་ལྟོས་དང་། རེའུ་མིག་ལས་ཁྱོད་ཀྱིས་གཡོན་ནས་འཕྲེད(→)དང་གཡས་ནས་འཕྲེད(←)། གོང་ནས་འོག(↓)དང་འོག་ནས་གོང(↑)། དེ་མིན་གསེག་ཐིག་གཉིས(↗དང་↘)ལྟར་བཙལ་ཏེ་གཤམ་གྱི་མིང་དེ་དག་རྙེད་པར་བྱ་དགོས།

a. Qinghai
b. Xining
c. Gansu
d. Lanzhou
e. Sichuan
f. Tibet
g. Lhasa

Q	G	L	H	A	S	A	C	U	K
S	I	C	H	U	A	N	P	O	T
H	L	M	A	T	X	I	G	H	O
I	A	L	G	I	U	F	A	Z	A
G	N	H	N	B	S	Q	N	N	X
I	O	I	B	E	N	Z	S	A	I
Q	N	P	M	T	A	I	U	L	N
G	A	I	A	H	G	N	I	Q	G

(3) Age ན་ཚོད།

a. How old are you?
I am ___.

b. How old is he?
He is ___.

c. How old is she?
She is ___.

d. How old am I?
You are ___.

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. Western people do not think it is polite to ask other people their ages, especially if two people have just met. It is also considered impolite for younger people to ask much

older people their ages. ཕྱི་གླིང་བས་མི་གཞན་གྱི་ལོ་ཚོད་འདྲི་བ་ནི་གུས་པ་མེད་པའི་སྤྱོད་སྟངས་སུ་བསམ་ཞིང་། ལྷག་པར་དུ་ཆ་རྒྱུས་མེད་པའི་མི་དང་འཕྲད་ཚེ་གཞོན་པས་མི་བགྲེས་པོར་ལོ་ཚོད་འདྲི་བ་དེ་གུས་པ་མེད་པའི་སྤྱོད་སྟངས་ཤིག་ཏུ་བརྩི།

B. "What is your / his / her / my age?" is another correct way of asking for this information. ཚིག་སྦྱོར་"What is your / his / her / my age?"ནི་མིའི་ལོ་ཚོད་འདྲི་བའི་ཚིག་གྲུབ་ཅིག་ཡིན།

C. Learn to use "is," "am," and "are" correctly. Learn the following ‖ "is"དང་"am" "are"སོགས་ཡང་དག་པར་བཀོལ་བའི་ཆེད་དུ་གཤམ་གསལ་གྱི་རེའུ་མིག་སྦྱོངས།

Am	Are	Is
I am Tibetan.	They are Tibetan.	He is Tibetan.
	We are Tibetan.	She is Tibetan.
	You are Tibetan.	Wanmadorji is Tibetan
	Sonan and Cairang are Tibetan.	Gengsangcuo is Tibetan.
	Deji and I are Tibetan.	

D. When do you use "is" and "are?" "Is" is used when the subject is singular, or you are talking about only one of something. "Are" is used when the subject is plural, or when you are talking about two or more things. ‖ "is" ནི་བྱེད་པ་པོ་གཙོ་བོ་དེ་གཅིག་ཚིག་ཡིན་པའམ་ཡང་ན་བྱ་དངོས་གཅིག་ཁོ་ན་གླེང་སྐབས་བཀོལ་དགོས་ལ"are"ནི་བྱེད་པ་པོ་གཙོ་བོ་དེ་མང་ཚིག་ཡིན་པའམ་ཡང་ན་བྱ་དངོས་གཉིས་སམ་དེ་ལས་མང་བ་གླེང་སྐབས་བཀོལ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན།

E. Westerners usually discover a person's age indirectly. This happens after many conversations about the person's personal experiences and memory of historical events. ཕྱི་གླིང་བས་དུས་རྒྱུན་ཐད་ཀར་མིན་པའི་ཐབས་ལམ་སྤྱད་དེ་གཞན་གྱི་ལོ་ཚོད་ཤེས་པར་བྱེད། རྒྱུན་པར་ཕ་རོལ་བའི་སྔར་སོང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་སོགས་གླེང་བ་བརྒྱུད་དེ་ཤེས་པར་བྱེད་དོ།

F. Sometimes, when telling someone's age, it can be stated with just the number or the number + "years old." For example, "I am 24." or "I am 24 years old." མི་ ཞིག་ གིས་ ལོ་ ཚོད་ འཆད་པའི་སྐབས་སུ། ལོ་གྲངས་ཁོ་ནའམ་ཡང་ན་ལོ་གྲངས+ "years old."ཞེས་བརྗོད་ཆོག དཔེར་ན། "I am 24."དང་ཡང་ན"I am 24 years old."ལྟ་བུའོ།

Exercises གཞན་སྦྱང་།

A. Make sentences with the following words. Write your sentences on your paper. Use the following pattern: གཤམ་གསལ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་བཀོལ་ནས་འོག་གི་ཚིག་གྲུབ་སྒྲིག་སྟངས་གཉིས་ལ་ལ་ད་མོ་བྱས་ཏེ་ཚིག་བསྒྲིགས་ཏེ་ཤོག་ངོས་སུ་འབྲི་དགོས།

*teacher - Is a teacher here?
*homes - Are there homes here?

a. pencil
b. Tibetans
c. mothers
d. TV (television)
e. student

B. Are the following subjects singular or plural? གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དག་གཅིག་ཚིག་ཡིན་ནམ་མང་ཚིག་ཡིན། གལ་ཏེ་གཅིག་ཚིག་ཡིན་ན་མང་ཚིག་དེའི་སྔོན་གྱི་སྟོང་གནས་སྟེང་"-s"སྦྱོར་དགོས། གལ་ཏེ་མང་ཚིག་ཡིན་ན་མིང་ཚིག་དེའི་སྔོན་གྱི་སྟོང་གནས་སྟེང་དུ་"-p"ཞེས་འབྲི་དགོས།

a. ___ newspaper
b. ___ glasses
c. ___ vase
d. ___ door
e. ___ loaves of bread
f. ___ babies
g. ___ knives
h. ___ information
i. ___ class
j. ___ news

C. Add -s- where necessary: གཤམ་གྱི་ཁ་སྟོང་ནང་འོས་འཚམ་གྱི་མང་ཚིག་བཀོལ་ནས་འབྲི་དགོས།

a. The (boy) are playing in the garden.

b. The (cow) are on the mountain.

c. The (sheep) 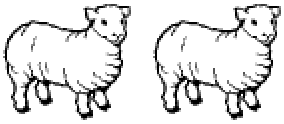 are eating grass.

d. The (yak) are drinking water in the river.

e. The Tibetan (hat) are very beautiful.

f. She has many Tibetan (robe).

g. I haven't any writing-paper but I have some (envelope).

h. I don't like (butter) but I do like (cheese).

i. Dongzhi has two (home).

j. I don't like (fish) but I like (mutton).

C. Write sentences about the ages for five boys in your classroom. Use the pattern "He is ___." ཚིག་སྒྲོར"He is ___."འདི་བཀོལ་ནས་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་གྲོགས་ཕོ་ལྔའི་ལོ་ཚོད་སྐོར་གྱི་ཚིག་གྲུབ་འགའ་ཕྲིས།

D. Write sentences about the ages of two girls in your classroom. Use the pattern "She is ___." ཚིག་སྒྲོར"She is___."འདི་བཀོལ་ནས་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་གྲོགས་མོ་གཉིས་ཀྱི་ལོ་ཚོད་སྐོར་གྱི་ཚིག་གྲུབ་འགའ་ཕྲིས།

E. How old is your teacher? Use the pattern "My teacher is ___." ཚིག་ སྒྲོར"My teacher is ___."འདི་བཀོལ་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་དགེ་རྒན་དགུང་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་པ་འབྲི་དགོས།

F. Walk around your classroom and ask at least ten students how old they are. Write their answers. Use this pattern "<u>(name)</u> is ___." Then read your sentences to your partner. སློབ་ཁང་ནང་དུ་བསྐོར་བ་བྱས་ཏེ་སློབ་གྲོགས་བཅུ་ཙམ་གྱི་ལོ་ཚོད་འདྲི་རྩད་བྱས་རྗེས། ཚིག་སྒྲོར"<u>(name)</u> is ___.1"འདི་བཀོལ་ཏེ་ཁོ་ཚོའི་ལོ་ཚོད་འབྲི་དགོས་པ་དང་། དེའི་རྗེས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཚིག་གྲུབ་རྣམས་རོགས་པར་ཐོན།

G. How old are your family members? Use this pattern "(name) is ___." (Use number + "years old" to state some of them.) ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱིམ་མི་རྣམས་སོ་སོར་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན། ཚིག་སྒྲོར"(name) is ___."

(ཡང་ན་ལོ་གྲངས་+ "years old")བཀོལ་ནས་ཁོ་ཚོའི་ལོ་ཚོད་བརྗོད་དགོས།

H. Look at these sentences: གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་ལ་ལྟོས་དང་།

a. You are 19. b. She is 20. c. Jack is 40. d. I am 50.

Now make each sentence into a question, for example, "Are you 19?" གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དེ་དག་འདྲི་ཚིག་གི་རྣམ་པར་བསྒྱུར་དགོས། དཔེར་ན། "Are you 19?"

I. The teacher begins by giving his age. The student sitting to the left of the teacher continues by first pointing at the teacher and saying, "The teacher is forty-two," and then at himself and saying, "I am seventeen." In this way everyone in the circle has to give the ages of all the people sitting to their right before introducing themselves. With more advanced learners more complex statements can be used, such as, "The girl with the black shoes is twenty-three. The boy with the leather jacket sitting next to her is twenty." དགེ་སློབ་ཚོགས་སར། དགེ་རྒན་གྱིས་ཐོག་མར་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་ཚོད་གསལ་པོར་བཤད་རྗེས། དགེ་རྒན་གྱི་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་སྡོད་པའི་སློབ་མས་དགེ་རྒན་ལ་མཛུབ་མོས་བསྟན་ཏེ། ཚིག་གྲུབ"The teacher is forty-two."ཞེས་དགེ་རྒན་གྱི་ལོ་ཚོད་བརྗོད་པ་དང་། དེ་ནས་ཚིག་གྲུབ"I am seventeen."འདི་བཀོལ་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་ཚོད་བརྗོད་དགོས། དེ་བཞིན་དུ་སློབ་མ་རེ་རེས་རང་གི་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་སྡོད་པའི་དགེ་སློབ་ཚང་མའི་ལོ་ཚོད་འཆད་དགོས་ལ། མཇུག་མཐར་རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་ཚོད་ཀྱང་བཤད་དགོས། བློ་ལྡག་སྙོམས་སློབ་སྦྱོང་བ་བྱས་པ་བརྒྱུད་ནས་ཅུང་དཀའ་བའི་ཚིག་གྲུབ་བཀོལ་ནས་ཀྱང་ལོ་ཚོད་བཤད་ཆོག་སྟེ། དཔེར་ན། "The girl with the black shoes is twenty-three. The boy with the leather jacket sitting next to her is twenty."
ལྷམ་ནག་པོ་གྱོན་པའི་བུ་མོ་དེ་ལོ་ཉེར་གསུམ་རེད། མོའི་གམ་ན་སྡོད་ཅིང་ཀྭ་ཁྲི་ལྭ་གྱོན་པའི་བུ་དེ་ནི་ལོ་ཉི་ཤུ་རེད།

(4) **Job བྱ་བ།**

a. What is your job?
I am a ___.

b. What is his job?
He is a ___.

c. What is her job?
She is a ___.

d. What is my job?
You are a teacher.

e. Are you a teacher?
Yes, I am. I am a teacher.

f. Is he a teacher?
Yes, he is. He is a teacher.

g. Is he a teacher?
No, he isn't. He isn't a teacher.

h. Is she a teacher?
Yes, she is. She is a teacher.

i. Is he a teacher?
Yes, he is. He is a teacher.

Key Item གནད་འགྲེལ།

A. “What is your / his / her / my work?” and “What do you do? What does he / she do?” are also correct ways of asking about a person’s job. || “What is your / his / her / my work?”དང་ “What do you do? ཡང་ན་What does he / she do?”བཅས་བཀོལ་ནས་ཀྱང་མི་གཞན་པའི་བྱ་བ་ཅི་ཡིན་པ་དྲི་ཆོག

B. “Not”དེ་རྒྱུན་པར་གཤམ་གསལ་ལྟར་བསྡུས་འབྲི་བྱེད་ཆོག

a. is not = isn’t
b. are not = aren’t
c. has not = hasn’t
d. have not = haven’t
e. was not = wasn’t
f. were not = weren’t
g. will not = won’t

C. “is”དེ་”it is = it’s"ལྟར་"it"ཡི་རྗེས་སུ་སྦྲིས་ཆོག

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. We have now learned how to say “yes” and “no.” Write answers to these questions: ད་ལྟ་ང་ཚོས“yes” དང་“no”གཉིས་ཀྱི་བཀོལ་ཚུལ་བསླབས་ཟིན་པས་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Are you thirty-one?
b. Are you a teacher?
c. Is your father a student?
d. Are you a student?
e. Is your home in Lhasa?
f. Is your mother sixty-two?
g. Is it 6:20 (six-twenty)?

B: གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་སུ་ཁ་སྐོང་བྱེད་དགོས་ལ་གཅིག་ལས་མང་བའི་ལན་ཡོད་ཀྱང་སྲིད།

A: Is this your umbrella?
B: No, it isn't. It __ not my umbrella. It is Miss Ruby Brown's __.

A: Is this your book?
B: No, it __. It __ not my book. It is Dorji's __.

A: Is this your coat?
B: Yes, it __. It __ my coat.

A: Is this your hat?
B: Yes, it is __ my hat

C. Make each sentence into a question. (How old are you?) གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་འདྲི་ཚིག་གི་རྣམ་པར་བསྒྱུར་དགོས།

a. I am 16.
b. She is 25.
c. Sonandorji is 15.
d. My mother is 60.
e. My father is a teacher.

D. Make five questions. After you write your questions, ask someone in your class to answer them. Write their answers. Then answer their questions. Next, introduce each other to another person using these five sentences. ཁྱོད་ཀྱིས་འདྲི་གཞི་ལྔ་བསྒྲིགས་རྗེས་འཛིན་གྲྭའི་མི་ཞིག་ལ་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འདེབས་སུ་བཅུག་སྟེ་ཁོ་ཚོའི་ལན་ཤོག་ངོས་སུ་འབྲི་དགོས། དེའི་རྗེས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་ཚོའི་འདྲི་གཞི་ལ་ལན་འདེབས་དགོས། མཇུག་མཐར་ཚིག་གྲུབ་ལྔ་པོ་དེ་དག་བཀོལ་ནས་ཕན་ཚུན་མི་གཞན་ཞིག་ལ་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་དགོས།

(5) Nationality མི་རིགས།

a. What is your nationality?
I am Tibetan.

b. Is he Tibetan?
Yes, he is. He is Tibetan.

c. Is she Tibetan?
Yes, she is. She is Tibetan.

d. Is he Tibetan?
No, he isn't. He is ___.

e. Is she Tibetan?
No, she isn't. She is ___.

f. Am I Tibetan?
Yes, you are. You are Tibetan.

g. Are you Tibetan?
Yes, I am. I am Tibetan.

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. Tibet is one of China's autonomous regions. There are five autonomous regions in China. Tibetans are one of China's fifty-six nationalities. བོད་ལྗོངས་ནི་ཀྲུང་གོའི་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ཀྲུང་གོར་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ལྔ་ཡོད། བོད་རིགས་ནི་ཀྲུང་གོའི་མི་རིགས་ལྔ་བཅུ་ང་དྲུག་ནང་གི་གཅིག་ཡིན།

B. When responding to this question you can also say, "Yes, I am a Tibetan." In this case the person's nationality is used as a noun instead of an adjective. གོང་གསལ་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས"Yes, I am a Tibetan."ལྟར་བཏབ་ཚོག་ལ་སྐབས་འདིར"Tibetan"ནི་རྒྱན་ཚིག་ཏུ་མི་འགྲོ་བར་མིང་ཚིག་ཡིན་དགོས།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. What is your father's nationality?
b. What is your mother's nationality?
c. What is your teacher's nationality?
d. What is your nationality?

B. Look at these sentences: གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་ལ་ལྟོས་དང་།

a. You are Tibetan.
b. I am not Tibetan.
c. Pencuhangjia is Tibetan.
d. Bill is not Tibetan.
e. Sonanlhamo is Tibetan.
f. Li Ping is not Tibetan.

Make each of these sentences into a question. (Am I Tibetan?) གཤམ་ གྱི་ ཚིག་ གྲུབ་ དེ་ དག་ འདྲི་ ཚིག་ ཏུ་ བསྒྱུར་དགོས།

C. Look at a newspaper containing pictures of famous people. Practice asking the nationality of the people in the pictures. མི་སྣ་ མིང་གྲགས་ཅན་ གྱི་ འདྲ་ པར་ ཡོད་པའི་ ཚགས་ པར་ ལ་ ལྟ་ བཞིན་ མི་ དེ་ དག་ ནི་ མི་ རིགས་གང་ཡིན་པ་འདྲི་བར་སྦྱོང་བ་བྱེད་དགོས།

D. Read this dialogue with another student: སློབ་མ་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་དག་ཀློག་དགོས།

Dongzhi: What is your nationality?
Dawazhiba: I am Tibetan. I come from Tianzhu.
Dongzhi: Is your home in Qinghai?
Dawazhiba: No, my home is not in Qinghai. My home is in Gansu. I come from Tianzhu.
Dongzhi: Does that old man come from Qinghai?
Dawazhiba: No, he doesn't. He is American. He comes from America.
Dongzhi: Is that short man American? Does he come from America?
Dawazhiba: No, he isn't American. He's Brazilian. He comes from Brazil.
Dongzhi: Does that tall woman come from Qinghai?
Dawazhiba: No, she doesn't. She comes from Tibet.
Dongzhi: Where do those women in beautiful robes come from? Are they from Qinghai?
Dawazhiba: They are Tibetan. Their nationality is Tibetan. They come from Tibet. They do not come from Qinghai. Their homes are in Tibet.
Dongzhi: Where do those two short fat men come from?
Dawazhiba: They come from Gansu.

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན།
ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་བོད་རིགས་ཡིན། དཔའ་རིས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།
དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱི་ཕ་ཡུལ་མཚོ་སྔོན་ཡིན་ནམ།
ཟླ་བ་གྲགས་པ། མིན། ངའི་ཕ་ཡུལ་མཚོ་སྔོན་མིན། ངའི་ཕ་ཡུལ་ཀན་སུའུ་ཡིན། ང་རང་དཔའ་རིས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།
དོན་འགྲུབ། རྒད་པོ་ཁོ་རང་མཚོ་སྔོན་ནས་ཡོང་བ་རེད་དམ།
ཟླ་བ་གྲགས་པ། མ་རེད། ཁོ་རང་མཚོ་སྔོན་ནས་ཡོང་བ་མ་རེད། ཁོ་ཨ་རི་བ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་ནི་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།
དོན་འགྲུབ། མི་གཟུགས་ཐུང་དེ་ཨ་རི་བ་རེད་དམ། ཁོ་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་ཡོང་བ་ཨེ་རེད།
ཟླ་བ་གྲགས་པ། མ་རེད། ཁོ་ཨ་རི་བ་མ་རེད། ཁོ་ནི་པུ་ཞི་བ་ཡིན་ཞིང་། ཁོ་པུ་ཞི་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།
དོན་འགྲུབ། བུད་མེད་གཟུགས་རིང་དེ་མཚོ་སྔོན་ནས་ཡོང་བ་ཨེ་རེད།
ཟླ་བ་གྲགས་པ། མ་རེད། ཁོ་མོ་མཚོ་སྔོན་ནས་ཡོང་བ་མ་རེད། ཁོ་མོ་བོད་ལྗོངས་ནས་ཡོང་བ་རེད།

དོན་འགྲུབ། བོད་ལྭ་ཡག་པོ་གྱོན་ཡོད་པའི་བུད་མེད་གན་ཚོ་གང་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་ཚོ་མཚོ་སྔོན་ནས་ཡོང་བ་རེད་དམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོ་ཚོ་བོད་རེད། ཁོ་ཚོ་བོད་རིགས་རེད། ཁོ་ཚོ་བོད་ལྗོངས་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་ཚོ་མཚོ་སྔོན་ནས་ཡོང་བ་མ་རེད། ཁོ་ཚོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་བོད་ལྗོངས་རེད།

དོན་འགྲུབ། གཟུགས་ཐུང་བའི་སྐྱེས་པ་རྒྱགས་པོ་གན་གཉིས་གང་ནས་ཡོང་བ་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོ་ཚོ་ཀན་སུའུ་ནས་ཡོང་བ་རེད།

Now write answers to these questions: ད་ལྟ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who are talking?
b. What are they talking about?
c. Who are from Gansu?
d. How many nationalities are mentioned?
e. What nationalities are mentioned?
f. Who comes from Brazil?
g. Who are fat?
h. Who is tall?
i. Who are wearing beautiful robes?
j. Where is the old man's home?

E. Use the correct form of the verbs: འོས་འཚམས་ཀྱི་ལས་ཚིག་བཀོལ་ནས་ཁ་སྐོང་ཤིག

a. (**play / plays / playing**) He ___. She is ___. They are ___. He is ___. We are ___. You are___. You ___. I ___. The Tibetan children like to ___ on the hill. Usually they ___ in the afternoon. I like to ___ in the evening but this evening I am not ___, I am studying English.

b. (**read / reads / reading**) He ___. He is ___. They ___. They are ___. We are ___. We ___. You ___.I am ___. I ___. They ___ Tibetan newspapers. They are ___ Tibetan newspapers in the evening. I ___ Tibetan magazines at night.

c. (**swim / swims / swimming**) Usually I ___. Today I am ___. He is ___ at 5 o'clock in the evening. He usually ___ at 5 o'clock, but today he is ___ at 6 o'clock. At the moment they are ___. We ___ at 6 o'clock. You ___ at 4 o'clock. She ___ in the river.

d. (**watch / watches / watching**) He ___ the sheep. He is ___ the sheep. They are ___ the yaks. We are ___ television. Those boys are ___ the goats. In the evening, I ___ the horses. It is 6 o'clock and I am ___ the horses. We usually listen to the radio at night but tonight we are ___ television. He ___ television. I ___ television, too.

e. (**cook / cooks / cooking**) Cairangzhoma and Dawazhiba ___ supper. They are ___ supper. Usually Cairangzhoma and Dawazhiba ___ supper but tonight Cairangzhoma is ___ supper. I usually don't ___ supper, my wife ___ supper.

f. (**drink / drinks / drinking**) I usually ___ coffee but tonight I am ___ tea with butter and salt. She doesn't like ___ tea at night, she only likes ___ tea in the morning. I __ beer. You __ whiskey. They are___ beer. She isn't ___ beer. She ___ tea in the garden. They are ___ tea in the garden. You ___ tea in the garden.

g. (**do / doing**) I ___ my homework in the evening. She is ___ her homework. They __ their homework. They are ___ their homework. We ___ our homework. We are ___ our homework. You ___ your homework.

h. (**goes / go / going**) We are ___ to school. They ___ to school. You ___ to school. I ___ to school, too.

i. (**makes / making / make**) Those Tibetan women are ___ tea. They are ___ tea. Those Tibetan men are not ___ tea. Those Tibetan herdsmen are drinking tea. You ___ tea. I ___ tea, too. She ___ tea.

F. Read this text: སློབ་ཚན་འདི་ཀློག་དགོས།

Dongzhi: Where do you come from?
Dawazhiba: I come from Qinghai, China.
Dongzhi: What's your nationality?
Dawazhiba: I am Tibetan. What's your nationality?
Dongzhi: I'm Tibetan, too.
Dawazhiba: Where do you come from?
Dongzhi: I come from Yunnan. Where does that tall man come from?
Dawazhiba: He comes from Japan. He's Japanese.
Dongzhi: Where does that short woman come from? Is she Japanese, too?
Dawazhiba: She isn't Japanese. She's Indian.
Dongzhi: Where does that fat man come from? Is he Indian?
Dawazhiba: No, he isn't Indian. He's Nigerian. He comes from Nigeria.

Dongzhi: Where does that tall woman come from? What is her nationality?
Dawazhiba: She's Turkish. She comes from Turkey.
Dongzhi: Where do those two short men come from? What nationality are they?
Dawazhiba: They're Danish. They come from Denmark.

དོན་གྲུབ། ཁྱོད་གང་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་ཀྲུང་གོའི་མཚོ་སྔོན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

དོན་གྲུབ། ཁྱོད་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་བོད་ཡིན། ཁྱོད་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན།

དོན་གྲུབ། ང་ཡང་བོད་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁྱོད་གང་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

དོན་གྲུབ། ང་ཡུན་ནན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། མི་གཟུགས་རིང་གན་གང་ནས་ཡོང་བ་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོ་ཡཱར་པན་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་འཇར་ཕན་པ་རེད།

དོན་གྲུབ། བུད་མེད་གཟུགས་ཐུང་གན་གང་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་མོ་འང་ཡཱར་པན་པ་ཞིག་རེད་དམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོ་མོ་ཡཱར་པན་པ་མ་རེད། ཁོ་མོ་རྒྱ་གར་བ་རེད།

དོན་གྲུབ། སྐྱེས་པ་རྒྱགས་པོ་གན་གང་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་རྒྱ་གར་བ་རེད་དམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། མ་རེད། ཁོ་རྒྱ་གར་བ་མ་རེད། ཁོ་ཉི་རི་ལིས་ཡ་པ་རེད། ཁོ་ཉིས་རི་ལིས་ཡ་ནས་ཡོང་བ་རེད།

དོན་གྲུབ། བུད་མེད་གཟུགས་རིང་དེ་གང་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་མོ་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོ་མོ་ཐོའུ་འར་ཆིའི་མི་རེད། ཁོ་མོ་ཐོའུ་འར་ཆི་ནས་ཡོང་བ་རེད།

དོན་གྲུབ། མི་གཟུགས་ཐུང་གན་གཉིས་གང་ནས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་གཉིས་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོ་གཉིས་ཏན་མེ་བ་རེད། ཁོ་ཚོ་ཏན་མེ་ནས་ཡོང་བ་རེད།

Now write answers to the following questions: ད་ལྟ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

a. Where is Dongzhi's home?
b. Whose home is in Qinghai?
c. Who lives in Qinghai?
d. Who comes from Yunnan?
e. Does Dawazhiba live in Yunnan?
f. Who are Tibetan?
g. Is the tall man Tibetan?
h. Who is from Japan?
i. Is the Japanese woman tall?
j. Who is from India?
k. Is the fat man from India?
l. Does the fat man come from Nigeria?
m. Who are from Denmark?

G. Use “come” or “comes” in the sentences that follow. གཤམ་ གས ལ ་ རེའུ མིག་ ནང ་ གི་ ལ ས ཚིག”come” དང“comes”གཉིས་ཀྱི་བཀོལ་སྟངས་བསླབས་རྗེས། སྔར་ཡང་ལས་ཚིག་དེ་གཉིས་བཀོལ་ཏེ་ཡང་དག་པའི་སྒྲོ་ནས་འོག་གི་ཚིག་གྲུབ་དེ་ཚོའི་ཁ་སྐོངས།

I / you / they / we / come
he / she / comes
I / you / they / we / don’t come
he / she / doesn’t come

a. He (comes) from Rebgong.
b. They ___ from Qinghai.
c. He doesn’t ___ from Golox.
d. They don’t ___ from Tibet.
e. We ___ from China.

H. Match the name of the autonomous region with the correct nationality: གཤམ་གྱི་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་མིང་དང་དེར་འཚོ་སྡོད་བྱེད་པའི་མི་རིགས་གང་ཡིན་པ་དེ་གཉིས་དྲང་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་དགོས།

Autonomous Region	*Nationality*
a. Inner Mongolia Autonomous Region	1. Tibetan
b. Xinjiang Uygur Autonomous Region	2. Zhuang
c. Tibet Autonomous Region	3. Mongolian
d. Ningxia Hui Autonomous Region	4. Uygur
e. Guangxi Zhuang Autonomous Region	5. Hui
	6. Kazak
	7. Lhoba
	8. Han

Pronunciation Practice Two སྒྲ་སྦྱོར་ཀློག་སྟངས་གཉིས་པ།

A. Listen to your teacher. First repeat all the words with / *d* /. Then repeat all the words with / *t* /. ཁྱོད་ཀྱིས་དགེ་རྒན་གྱིས་ཀློག་སྟངས་ལ་ཉན་རྗེས་ཐོག་མར / *d* / འདོན་དགོས་པ་དེ་ནས / *t* / འདོན་དགོས།

/ *d* /	/ *t* /	/ *d* /	/ *t* /
a. day	1. tiny	g. editor	7. stairs
b. dare	2. table	h. red	8. rot
c. dry	3. tree	i. decide	9. cute
d. dense	4. tangle	j. wedding	10. latter
e. body	5. pity		
f. rider	6. traitor		

Repeat the following words after your teacher. You are practicing the / *d* / and / *t* / sounds. ཁྱོད་ཀྱིས་ / *d* / དང་ / *t* / གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་རྩོལ་ལ་སྦྱོང་བ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པས་དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་སྟངས་ལྟར་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་འདོན་དགོས།

1. dare	a. tear
2. sweet	b. Swede
3. thread	c. threat
4. spied	d. spite
5. wedding	e. wetting
6. beets	f. beads
7. wrote	g. road
8. dune	h. tune

(6) **Numbers གྲངས་ཀ།**

1--one
2--two
3--three
4--four
5--five
6--six
7--seven
8--eight
9--nine
10--ten
11--eleven
12--twelve
13--thirteen
14--fourteen
15--fifteen
16--sixteen
17--seventeen
18--eighteen
19--nineteen
20--twenty
21--twenty-one
22--twenty-two
30--thirty
35--thirty-five
40--forty
43--forty-three
50--fifty
58--fifty-eight
60--sixty
70--seventy
80--eighty
90--ninety
99--ninety-nine
100--one hundred

Exercises གཤར་སྦྱང་།

a. Write these numbers in English: 23, 33, 41, 48, 52, 57, 65, 71, 77, 83, 91.
b. How old is your father?
c. How old is your mother?
d. How old is your grandmother?

e. How old is your grandfather?
f. How many students are in your English class?
g. How many desks are in your classroom?
h. How many stools are in your classroom?
i. How many windows are in your classroom?
j. How many brothers do you have?
k. How many sisters do you have?
l. Say these numbers to your neighbor:
   a) 367894 c) 690257 e) 395706
   b) 092195 d) 981287

M. Read these numbers out loud. "+" is said "plus" and "-" is said "minus." "X" is said "times" and "÷" is said "divided by." " = " is said "equals." གཤམ་གྱི་གྲངས་ཀ་དག་སྐད་མཐོན་པོས་ཀློག་དགོས། "+"ལ"plusསྣོན་རྟགས"ཞེས་ཀློག་དགོས། "-"ལ"minusའཐེན་རྟགས"ཞེས་ཀློག་དགོས། "X"ལ"timesསྒྱུར་རྟགས"ཞེས་ཀློག་དགོས། "÷"ལ"divided byཕྱིས་བགོས་ན"ཞེས་ཀློག་དགོས། " = "ལ"equalsདང་མཚུངས"ཞེས་ཀློག་དགོས།

a. 30 + 5 = 35 c. 25 - 5 = 20 e. 57 + 38 = 95
b. 4 X 4 = 16 d. 100 - 40 = 60

Game Number One རྩེད་འཛོ་དང་པོ།

"Number Snatch" is a game. Two teams of numbered players line up opposite each other. The number 1 player in one line faces the number 1 player in the second line, the number 2 player in the first line faces the number two player in the second line, and so on. There is a stool half-way between the two teams. On the stool there is an object that can easily be picked up (perhaps a pencil case, a ball, or a book). A number is called out, for example, eleven. Number 11 in both teams runs to the center and tries to grab the object and take it back to his or her seat without being touched by their opponent. Success is rewarded with a team point. The object is replaced on the stool and another number is called. Everyone has at least one turn. The team with the most points is the winner. རྩེད་ འཛོ་འདིའི་མིང་ལ་ཨང་གིའི་འཕྲོག་རྩོད་ཟེར་ཞིང་། མི་གྲངས་མཉམ་པའི་ཚན་ཁག་གཉིས་ཁ་གཏད་ནས་ཡོད་ཅིང་། ཚན་ཁག་དང་པོའི་མི་རེ་རེ་

བཞིན་ཚན་ཁག་གཉིས་པའི་ནང་གི་མི་རེ་རེར་ཁ་གཏད་དུ་སྡོད། དཀྱིལ་དུ་རྐུབ་སྟེགས་ཤིག་གི་སྟེང་དུ་ལག་ཏུ་འཛིན་སླ་བའི་དངོས་པོ(དཔེར་ན། སྨྱུག་སྣམ་མམ་ཡང་ན་ལྷང་ལི། དཔེ་ཆ་ལྟ་བུ།) བཞག་ཡོད། དེ་ནས་མིའི་གྲངས་མཚོན་པའི་ཨང་ཀི་ཞིག་སྐེ། དཔེར་ན་༡༡ཅེས་བསྒྲགས་པ་དང་ཁག་གཉིས་ཀྱི་ནང་གི་ཨང་བཅུ་གཅིག་པ་གཉིས་མྱུར་དུ་རྒྱུགས་ཡོང་ནས་རྐུབ་སྟེགས་སྟེང་གི་དངོས་པོ་དེ་འཕྲོག་རྩོད་བྱེད་དགོས། འཕྲོག་སྐབས་ཕ་རོལ་བས་ཁྱོད་ལ་ཐུག་ཏུ་འཇུག་མི་རུང་། དེ་ལྟར་ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་བའི་ཚན་ཁག་གང་དེར་སྐར་གཅིག་ཐོབ་པ་ཡིན། དེ་ནས་དངོས་པོ་དེ་ཕྱིར་རྐུབ་སྟེགས་སྟེང་དུ་འཇོག་ཅིང་། ཡང་ཁ་གཏད་དུ་ཡོད་པའི་སློབ་མ་གཞན་གཉིས་ལ་དངོས་པོ་དེ་འཕྲོག་ལེན་བྱེད་དུ་འཇུག་དགོས། དེ་ལྟར་མ་མཐའ་ཡང་ཁག་སོ་སོའི་ནང་གི་མི་རེ་རེར་ཐེངས་གཅིག་ལ་རྩེད་དུ་འཇུག་དགོས། མཇུག་མཐའི་ཐོབ་སྐར་མང་བའི་ཚན་ཁག་དེར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པ་ཡིན།

(7) Singular and Plural མང་ཚིག་དང་གཅིག་ཚིག

If there is more than one thing, an "s" is often added, although there are exceptions: one sheep, two sheep; one ox, two oxen, one goose, three geese. These exceptions are called uncountable nouns. If you can add an "s," then the word is a countable noun. གལ་ཏེ་དངོས་པོ་གཅིག་ལས་མང་བ་ཡོད་ན་རྒྱུན་ལྟར་དུ་"s"སྦྱོར་བ་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་དམིགས་བསལ་ཅན་འགའ་ཡང་ཡོད་དེ། one sheep, two sheep; one ox, two oxen, one goose, three geese ལྟ་བུའོ། དམིགས་བསལ་ཅན་འདི་དག་ལ་བགྲང་མེད་མིང་ཚིག་ཟེར་ལ་གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས"s"སྦྱར་ཆོག་ཚེ་མིང་ཚིག་དེ་ནི་བགྲང་ཡོད་མིང་ཚིག་ཡིན།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write in the correct word in the following sentences: གཤམ་གསལ་གྱི་ཁ་སྐོང་ནང་འོས་འཚམ་གྱི་མིང་ཚིག་བཀོལ་ནས་འབྲི་དགོས།

a. (boy) One ___ is a Tibetan. Three ___ are Chinese. (boy, boys)
b. (tree) One ___ is big. Three ___ are small. (tree, trees)
c. (yak) One ___ is red. Two ___ are black. (yak, yaks)
d. (pencil) One ___ is old. Five ___ are new. (pencil, pencils)
e. (Hui) One ___ is a student. Two ___ are teachers. (Hui, Huis)
f. (Chinese) One ___ is singing. Two ___ are playing. (Chinese, Chinese)
g. (man) He is a big ___. They are big ___. (man, men)

h. (woman) One ___ is in the room. Two ___ are in the kitchen. (woman, women)

i. (child) One ___ is crying. Two ___ are running. (child, children)
j. (sheep) That ___ is eating grass. Those ___ are sleeping. (sheep, sheep)

k. (cat) That ___ is yellow. Those ___ are white. (cat, cats)

B. Plural or singular? "Has" is the singular form. If the subject is singular, the verb also must be singular. "Have" is the plural form of "has." If the subject is plural, the verb "have" must be used. In the following sentences, choose "has" or "have." བྱེད་ པ་ པོ་ གཙོ་ བོ་ "He"དང་"she,it"ཡིན་པའི་སྐབས་སུ་འམ་ཡང་ན་དོན་བྱ་གཅིག་ཁོ་ན་གླེང་བའི་སྐབས་སུ"has"བཀོལ་ཞིང་། བྱེད་པ་པོ་གཙོ་བོ་"I"དང་ "you"མང་ཚིག་གམ་ཡང་ན་དོན་བྱ་གཉིས་སམ་འགའ་ཞིག་གླེང་དུས"have"ཞེས་བཀོལ་དགོས། གཤམ་གསལ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་ནང་གི་ "has"དང་"have"གཉིས་ལས་གང་ཞིག་འོས་འཚམ་ཡིན་པ་དེ་འདེམས་དགོས།

a. He has / have two children.
b. He has / have one child.
c. They has / have two children.
d. They has / have one child.
e. His mother has / have a good job.
f. His mother and father has / have good jobs.
g. He has / have two hundred yaks.

h. They has / have one donkey.
i. They has / have two hundred sheep.

j. She has / have one large white goat.

C. Look at the following dialogue. Practice all the possible questions and answers with a small group. Take turns asking these questions of each member of the group. The person answering may choose any of the possible answers to give. After everyone has been interviewed answer the questions at the end for the members of your group. གཤམ་ གྱི་ ཁ་ བརྡར་ ལྟོས་དང་། ཚོ་ཆུང་རེ་བྱས་ཏེ་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་འདྲི་ཚིག་དང་དྲིས་ལན་ཡོངས་རྫོགས་བསྐྱར་སྦྱོང་བྱེད་དགོས་ལ་ཚོ་ཆུང་རེའི་མི་རེ་རེ་ལ་འདྲི་ཚིག་འདྲི་ དགོས། ལན་གདབ་མཁན་གྱིས་འགྲིག་སྲིད་པའི་ལན་གང་རུང་ཞིག་གདབ་ཆོག ཚོ་ཆུང་གི་མི་རེར་དྲི་བ་བཏོན་ཚར་རྗེས་དྲི་བར་ལན་གདབ་དགོས།

2, 3, 4, 5, ... brothers / sisters

<u>Norwucairang:</u> How many sisters do you have?

<u>James:</u> I have two sisters.

<u>Norwucairang:</u> What are their names? (What are your sisters' names?)

<u>James:</u> One is Jane. One is Rose.

<u>Norwucairang:</u> How old are your sisters? (How old are they?) (How old are Jane and Rose?)

<u>James:</u> One is twelve. One is twenty-five. (Jane is twelve and Rose is twenty-five.)

<u>Norwucairang:</u> What are your sisters' jobs? (What is Jane's job and what is Rose's job?)

<u>James:</u> Jane is a student and Rose is a nurse.

<u>Norwucairang:</u> Where are your sisters' home? (Where is their home?) (Where is Jane's home and where is Rose's home?)

<u>James:</u> Jane's home is New York. Rose's home is Chicago. (One's home is New York. One's home is Chicago.)

<u>Norwucairang:</u> What is your sisters' nationality? (What is their nationality?) (What is Jane's nationality and what is Rose's nationality?)

<u>James:</u> They are American. (My sisters are American.) (Jane and Rose are American.)

ནོར་བུ་ཚེ་རིང། ཁྱོད་ལ་ཨ་ཅེ་དང་ནུ་མོ་ག་ཚོད་ཡོད།

ཛེམ་མི་སྲུས། ང་ལ་ཨ་ཅེ་དང་སྲིང་མོ་གཉིས་ཡོད།

ནོར་བུ་ཚེ་རིང། ཁོ་ཚོའི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།

ཛེམ་མི་སྲུས། གཅིག་གི་མིང་ལ་ཛེན་ཟེར་ལ་གཅིག་གི་མིང་ལ་རྫོ་གཟིས་ཟེར།

ནོར་བུ་ཚེ་རིང། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཅེ་དང་སྲིང་མོ་གཉིས་ལོ་དུ་ཡིན།

ཛེམ་མི་སྲུས། གཅིག་ནི་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཡིན་ལ་གཅིག་ནི་ལོ་ཉེར་ལྔ་ཡིན།

ནོར་བུ་ཚེ་རིང། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཅེ་དང་སྲིང་མོ་གཉིས་ཀྱི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།

ཛེམ་མི་སྲུས། ཛེན་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན་ལ་རྫོ་གཟིས་ནད་གཡོག་ཅིག་ཡིན།

ནོར་བུ་ཚེ་རིང། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཅེ་དང་སྲིང་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱིམ་གང་ན་ཡོད།

ཛེམ་མི་སྲུས། ཛེན་གྱི་ཁྱིམ་ནི་ཉིག་ཡོར་གྲོང་ཁྱེར་དུ་ཡོད་ལ་རྫོ་གཟིས་ཀྱི་ཁྱིམ་ནི་གྲིས་ཅྭ་ཀུག་ཏུ་ཡོད།

ནོར་བུ་ཚེ་རིང། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཅེ་དང་སྲིང་མོ་གཉིས་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན།

ཛེམ་མི་སྲུས། ཁོ་གཉིས་ཨ་རི་བ་ཡིན།

D. How many people in your group have more than one sister? ཁྱོད་ཀྱི་ཚོ་སྐོར་གྱི་ནང་དུ་མི་དུ་ལ་ཨ་ཅེ་དང་སྲིང་མོ་གཅིག་ལས་མང་བ་ཡོད་དམ།

E. How many people in your group have three brothers? ཁྱོད་ཀྱི་ཚོ་སྐོར་གྱི་ནང་དུ་མི་ག་ཚོར་ཕུ་ནུ་གསུམ་ཡོད་དམ།

F. How many people in your group have brothers and sisters that are married? ཁྱེད་ཀྱི་ཚོ་སྐོར་གྱི་ནང་དུ་མི་ག་ཚོད་ཀྱི་ཕུ་ནུ་མིང་སྲིང་ཚོ་གཉེན་བསྒྲིགས་ཡོད་དམ།

G. How many people in your group have brothers that are 18 years old? ཁྱེད་ཀྱི་ཚོ་སྐོར་གྱི་ནང་དུ་མི་ག་ཚོར་ལོ་ཚོད་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན་པའི་ཕུ་ནུ་ཡོད་དམ།

H. How many people in your group have sisters that are 13 years old? ཁྱེད་ཀྱི་ཚོ་སྐོར་གྱི་ནང་དུ་མི་ག་ཚོར་ལོ་ཚོད་བཅུ་གསུམ་ཡིན་པའི་སྲིང་མོ་ཡོད་དམ།

I. Find out the answers to these questions for all the people in your class. Next, make a chart showing the number of brothers your classmates have and the number of sisters they have. སློབ་གྲོགས་ཚང་མར་དྲིས་ནས་གོང་གི་དྲི་བ་ཡོངས་རྫོགས་ལ་ལན་བཏབ་རྗེས་ཁོ་ཚོར་ཡོད་པའི་ཕུ་ནུ་དང་ནུ་མོའི་ཁ་གྲངས་རྣམས་རེའུ་མིག་ཏུ་འགོད་དགོས།

(8) Time དུས་ཚོད།

What time is it? It's 9:30 (nine-thirty). It's 10:55 (ten fifty-five). It's 1:00 (one). It's 12:15 (twelve-fifteen). It's 1:01 (one "O" one). དུས་ཚོད་དུ་རེད། དུས་ཚོད་དགུ་དང་ཕྱེད་ཀ་རེད། དུས་ཚོད་བཅུ་དང་སྐར་མ་ལྔ་བཅུ་རེད། དུས་ཚོད་གཅིག་རེད། དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་དང་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་རེད། དུས་ཚོད་གཅིག་དང་སྐར་མ་གཅིག་རེད།

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. Someone might say, "Excuse me. Do you have the time?" མི་ཞིག་གིས་ "Excuse me. Do you have the time?"ཅེས་འདྲིའང་སྲིད།

B. There are different ways to tell time. 10:30 might be read as "ten-thirty" and "half-past ten." 12:15 might be read as "fifteen minutes past twelve o'clock," "a quarter past twelve," and "twelve-fifteen." 3:50 might be read as "ten till four" and "three-fifty." དུས་ཚོད་བརྗོད་སྟངས་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད། དུས་ཚོད་བཅུ་དང་ཕྱེད་ཀ་ནི་"ten-thirty"དང་"half-past ten"ལྟར་བརྗོད་ཀྱང་ཆོག དུས་ཚོད་བཅུ་གཉིས་དང་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་ནི་"fifteen minutes past twelve o'clock"དང་"a quarter past twelve," "twelve-fifteen"ལྟར་བརྗོད་ཀྱང་སྲིད་ལ། དུས་ཚོད་གསུམ་དང་སྐར་མ་ལྔ་བཅུ་ནི་"ten till four"དང་"three-fifty"ལྟར་བརྗོད་ཀྱང་སྲིད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. What time is it now?
b. What time does your English class start?
c. What time does your English class finish?
d. What time do you get up in the morning?

e. What time do you go to bed at night?
f. What time do you eat breakfast?
g. What time do you eat lunch?
h. What time do you eat supper?
i. What time will you come to my home?

j. What time does the bus leave?

B. Choose five questions from the above list and ask each question of a different person? Write down their answers using the following patterns: གོང་གི་འདྲི་ཚིག་ལས་དྲི་བ་ལྔ་གདམ་ནས་མི་རེར་འདྲི་ཚིག་རེ་འདྲི་དགོས། གཤམ་གསལ་གྱི་རྣམ་པ་བཀོལ་ནས་ལན་གདབ་དགོས།

A. (name) says it is (time).
B. (name)'s English class starts at (time).
C. (name)'s English class finishes at (time).
D. (name) gets up at (time).
E. (name) goes to bed at (time).
F. (name) eats breakfast at (time).
G. (name) eats lunch at (time).
H. (name) eats supper at (time).
I. (name) will come to my home at (time).
J. (name) says the bus will leave at (time).

Game Number Two རྩེད་འཛོ་གཉིས་པ།

"Bingo" is a game: On a piece of paper, make a 5 X 5 grid, like the diagram below: "Bingo"ནི་རྩེད་འཛོའི་རིགས་ཤིག་ཡིན་ལ། ཤོག་ངོས་སུ་གཤམ་གྱི་རི་མོ་ལྟར་དྲ་མིག་ཅིག་འབྲི་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་དྲ་མིག་རེའི་ནང་དུ་དགེ་རྒན་གྱིས་བྱིན་པའི་མིང་ཚིག་རེ་གང་འདོད་ལྟར་བྲི་ཚོག་ཀྱང་། འདི་ནི་རྩེད་འཛོ་འགོ་རྩོམ་པའི་གྲ་སྒྲིག་གི་རིམ་པའོ།

B	I	N	G	O
		Free		

Next, fill in the empty boxes with words that your teacher will give you. You may write the words in any box you choose. Now you are ready to play the game. Your teacher will first say a letter, either *b*, *i*, *n*, *g*, or *o*. Then your teacher will say one of the words. That word must be under the letter that your teacher says. Look carefully and see if the

word is under the letter your teacher said. If it is, mark the word. For example, your teacher could say, "N, paper." Then you would look under the letter "N" to see if you had written the word "paper". If you have, make a mark by the word. The winner of this game is the first person who has made a row of words, either up and down, straight across in a line, or diagonally. The middle box, that says "free" can be used in any direction. When you have a row of five words, say "Bingo" loudly. Then your teacher will check your card. If it is correct, you are the winner. དགེ་ རྒན་ གྱིས་ ཐོག་ མར་ གས་ ལ ་ བྱེད་ ཡི་ གེ"B"དང་"I""N""G""O"བཅས་ལས་གཅིག་འདོན་ཞིང་། དེར་མཐུད་ནས་མིང་ཚིག་ཅིག་ཀྱང་འདོན་པ་ཡིན་ལ་མིང་ཚིག་དེ་ནི་ངེས་པར་དུ་དགེ་རྒན་གྱིས་བཤད་པའི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་དེའི་འོག་ཏུ་གནས་དགོས་ཏེ། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ཡོད་ཚེ་མིང་ཚིག་དེའི་སྟེང་དུ་རྟགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས། དཔེར་ན། དགེ་རྒན་གྱིས"No, paper."ཞེས་བསྒྲགས་པ་དང་། ཁྱོད་ཀྱིས་གསལ་བྱེད་"N"ཡི་འོག་ཏུ"Paper"བྲིས་ཡོད་མེད་ལ་བལྟ་དགོས་ཤིང་། གལ་ཏེ་བྲིས་ཡོད་ཚེ། མིང་ཚིག་དེའི་སྟེང་དུ་རྟགས་རྒྱག་དགོས། མི་སུ་ཞིག་གིས་རེའུ་མིག་ཁྲོད་དུ་རྟགས་བརྒྱབ་པའི་མིང་ཚིག་དེ་དག་གྲལ་རིམ་ཅན་ཞིག་ལྟར་བཀོད་ཡོད་ཚེ། ཁོ་ལ་ཐེངས་དེའི་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ། གྲལ་རིམ་ཅན་ཞེས་པ་དེ་གཞུང་དང་འཕྲེད། ཡང་ན། གསེག་ཚུལ་་གཉིས་/ཡང་ན\ལྟར་ཡོད་ཚོག་ཅིང་། དཀྱིལ་དུ་"Free"བྲིས་ཡོད་པའི་དྲ་མིག་དེ་གྲལ་གང་ཞིག་ཏུའང་བཀོལ་ཆོག ཁྱོད་ཀྱིས་རྟགས་བརྒྱབ་ཡོད་པའི་མིང་ཚིག་དེ་དག་གིས་གྲལ་རིམ་ཅན་གང་རུང་ཞིག་ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་ཡོད་ཚེ། ཁྱོད་ཀྱིས་སྐད་མཐོན་པོས་"Bingo"ཞེས་བསྒྲག་དགོས་ཤིང་། ཁྱོད་ཀྱི་སྐད་ཐོས་པ་དང་དགེ་རྒན་ཡོང་ནས་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། གལ་ཏེ་རེ་འདུན་ལྟར་འགྲིག་ཡོད་ཚེ། ཐེངས་འདིའི་རྒྱལ་ཁ་ཁྱོད་ལ་ཐོབ་སོང་ཞེས་བསྒྲག་དགོས།

(9) **Greetings འཚམས་འདྲི་བྱེད་སྟངས།**

Lhmucairang: Good afternoon.
Yunbumji: Good afternoon.
Lhmucairang: How are you today?
Yunbumji: I've very well, thank you. And you?
Lhmucairang: I'm fine, thanks.
Yunbumji: Good-bye. Nice to see you.
Lhmucairang: Nice to see you, too. Good-bye.

ལྷ་མོ་ཚེ་རིང་། ཕྱི་དྲོ་བདེ་ལགས།

གཡུ་འབུམ་སྐྱིད། ཕྱི་དྲོ་བདེ་ལེགས།

ལྷ་མོ་ཚེ་རིང་། དེ་རིང་ཁྱོད་ཀྱི་ལུས་ཁམས་བདེའམ།

གཡུ་འབུམ་སྐྱིད། བཀའ་དྲིན་ཆེ། ང་རང་ཧ་ཅང་བདེ། ཁྱོད་ཅི་འདྲ་རེད།

ལྷ་མོ་ཚེ་རིང་། བཀའ་དྲིན་ཆེ། ང་རང་བཟང་པོ་འདུག

གཡུ་འབུམ་སྐྱིད། ཁྱོད་དང་མཇལ་བ་ཡག་པོ་འདུག བདེ་མོ་བྱོས།

ལྷ་མོ་ཚེ་རིང་། ཁྱོད་ལ་མཇལ་པའང་ཡག་པོ་འདུག བདེ་མོ་བྱོས།

Key Item གནད་འགྲེལ།

"Good morning," "good afternoon," and "good evening" are all greetings used at the appropriate time of day. "Good night" is also used, but only at night and to say "good-bye." More informal greetings include "How's it going?" "What's up?" and "How are you doing?" ‖ "Good morning,"དང་ "good afternoon" "good evening"བཅས་ནི་ཉིན་གཅིག་གི་ནང་དུ་དུས་འོས་འཚམས་སུ་བཀོལ་བའི་འཚམས་འདྲིའི་སྐད་ཆ་ཡིན་ལ། "Good night"ནི་དགོང་མོ་ཁ་འབྲལ་དུས་སུ་བཀོལ་བའི་སྐད་ཆ་ཡིན། ཁ་སྐད་དུ་འཚམས་འདྲི་བྱེད་སྐབས"How's it going?"དང"What's up?" "How are you doing?"བཅས་བཀོལ་བ་ཡིན།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Move around the classroom and greet one another using the above dialogue. སློབ་ཁང་ནང་དུ་བསྐོར་བ་བྱས་ཏེ་གོང་གསལ་གྱི་ཁ་བརྡ་བཀོལ་ནས་མི་གཞན་ལ་འཚམས་འདྲི་བྱེད་དགོས།

B. As you enter your classroom greet your teacher with the appropriate greeting for the time of day. སློབ་ཁང་ནང་དུ་འཛུལ་སྐབས་དུས་འོས་འཚམས་སུ་བཀོལ་བའི་འཚམས་འདྲིའི་སྐད་ཆ་བཀོལ་ནས་དགེ་རྒན་ལ་འཚམས་འདྲི་བྱེད་དགོས།

C. Teach these greetings to a friend who does not know English and then greet them in English when you meet them on the street, in your dormitory, and in your home. འཚམས་འདྲིའི་སྐད་ཆ་དེ་དག་དབྱིན་ཡིག་མི་ཤེས་པའི་གྲོགས་པོར་ཁྲིད་རྗེས། སྲང་ལམ་དང་མལ་ཁང་། ཁྱིམ་བཅས་སུ་ཁོ་ཚོ་དང་འཕྲད་སྐབས་དབྱིན་སྐད་ཀྱིས་འཚམས་འདྲི་བྱེད་དགོས།

(10) **Texts སློབ་ཚན།**

a. Dongzhi is a teacher. He is not a student. He is twenty-four. He is not French. He is not American. Dongzhi is Tibetan. His nationality is Tibetan. His home is Shuongxi. དོན་འགྲུབ་ནི་དགེ་རྒན་ཞིག་ཡིན། ཁོ་རང་སློབ་མ་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་ལོ་ཉེར་བཞི་རེད། ཁོ་རང་ཧྥ་རན་སིའི་མི་མ་རེད། ཁོ་རང་ཨ་རི་བ་མ་རེད། དོན་འགྲུབ་ནི་བོད་རེད། ཁོ་ནི་བོད་རིགས་རེད། ཁོའི་ཕ་ཡུལ་ཞོ་འོང་དཔྱི་རེད།

b. Miss Ruby Brown is not a teacher. Ruby is a student. She is not Tibetan. She is not Chinese. She is French. She is eighteen. Her home is Paris. Her nationality is French. སྲས་མོ་རུ་བྷེ་ནི་དགེ་རྒན་ཞིག་མ་རེད། རུ་བྷེ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཁོ་མོ་བོད་མ་རེད། ཁོ་མོ་རྒྱ་མ་རེད། ཁོ་མོ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་རེད། མོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་པྰ་
ལིས་རེད། ཁོ་མོ་ནི་ཧྥ་རན་སིའི་མི་རེད།

c. Li Ping is twenty-one. He is not Spanish. He is not American. Li Ping is Chinese. His home is Beijing. Li Ping is not a milkman. He is not a nurse. Li Ping is a

student. He is a new student. His nationality is Chinese. ལི་ཕིན་ ལོ་ ཉེར་ གཅིག་ རེད། ཁོ་ནི་ ཞི་པན་ ཡའི་ མི་མ་རེད། ཁོ་ནི་ཨ་རི་བ་མ་རེད། ལི་ཕིན་རྒྱ་རིགས་རེད། ཁོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་པེ་ཅིང་རེད། ལི་ཕིན་ནི་འོ་སྐྱེལ་མཁན་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་ནི་ནད་གཡོག་པ་ཞིག་རེད། ལི་ཕིན་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་སློབ་མ་གསར་བ་ཞིག་རེད། ཁོ་ནི་རྒྱ་རིགས་རེད།

d. Is that man fat? Yes, he is. He is fat. He is a fat man. That man is fat. སྐྱེས་པ་གན་ཚོན་པོ་ཨེ་རེད། རེད། ཁོ་རེད། ཁོ་རང་ཚོན་པོ་རེད། ཁོ་རང་སྐྱེས་པ་ཚོན་པོ་ཞིག་རེད། སྐྱེས་པ་གན་ཚོན་པོ་རེད།

e. Is that man fat? No, he isn't. He is not fat. That man is not fat. That man is thin. སྐྱེས་པ་གན་ཚོན་པོ་ཨེ་རེད། མ་རེད། ཁོ་མ་རེད། ཁོ་ཚོན་པོ་མ་རེད། སྐྱེས་པ་གན་ཚོན་པོ་མ་རེད། སྐྱེས་པ་གན་ཤ་རིད་པོ་རེད།

f. Jane is not a teacher. She is not a student. Jane is a ____ housewife. She is not Chinese. She is not Tibetan. Jane is English. Her home is England. She is forty-five years old. Her nationality is English. ཇེན་ནི་དགེ་རྒན་ཞིག་རེད། ཁོ་མོ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་མ་རེད། ཇེན་ནི་ཁྱིམ་བདག་མ་ཞིག་རེད། ཁོ་མོ་རྒྱ་རིགས་མ་རེད། ཁོ་མོ་བོད་རིགས་མ་རེད། ཇེན་ནི་དབྱིན་ཇི་བ་ཞིག་རེད། ཁོ་མོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་དབྱིན་ཀི་ལན་རེད། ཁོ་མོ་ནི་ལོ་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྔ་རེད། ཁོ་མོ་ནི་དབྱིན་ཇི་བ་ཞིག་རེད།

g. This is Tim's ____ shirt. It's Tim's shirt. It is a white shirt. Tim's shirt is white. Tim's shirt is not blue. Tim is fat. Tim is not thin. Tim is twenty-five. He is young. He is not old. Tim is not thirty. Tim is a ____ policeman. He is not a policewoman. His home is America. His home is not Tibet. He is busy. He is not lazy. He is American. His nationality is American. He is not Tibetan. His nationality is not Tibetan. He is not Chinese. His nationality is not Chinese. འདི་ནི་ཁྲིན་གྱི་ཚེ་ལེན་རེད། དེ་ནི་ཁྲིན་གྱི་ཚེ་ལེན་རེད། དེ་ཚེ་ལེན་དཀར་པོ་ཞིག་རེད། ཁྲིན་གྱི་ཚེ་ལེན་དཀར་པོ་རེད། ཁྲིན་གྱི་ཚེ་ལེན་སྔོན་པོ་མ་རེད། ཁྲིན་ནི་ཚོན་པོ་རེད། ཁྲིན་ནི་ཤ་རིད་པོ་མ་རེད། ཁྲིན་ལོ་ཉེར་ལྔ་རེད། ཁོ་ལོ་ན་གཞོན། ཁོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་ཨ་མེ་རི་ཁ་རེད། ཁོའི་ཕ་ཡུལ་བོད་ལྗོངས་མ་རེད། ཁོ་བྲེལ་བ་ཆེ། ཁོ་རང་སྙིད་ལུག་མ་རེད། ཁོ་ཨ་རི་བ་རེད། ཁོ་ཨ་རིའི་མི་རིགས་རེད། ཁོ་བོད་མ་རེད། ཁོ་བོད་རིགས་མ་རེད། ཁོ་རྒྱ་མ་རེད། ཁོ་རྒྱ་རིགས་མ་རེད།

h. A: Is this your ___? B: No, sir. It's not my ___.
i. A: Is this your ___? B: Yes, sir. It is my ___.

Important Words མིང་ཚིག་གལ་ཆེན།

American	
America (the United States of America; USA)	Paris
French	Spanish
France	Spain

Chinese
China
England
English
Great Britain (the United Kingdom; UK)
Miss
Ms.
Mrs.
Mr.

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. “Fat” is not very polite. A better word is “large.” “Slim” may be used for “thin.” If you say to someone, “You are fat,” the person will not be glad. ‖ “Fat”བཀོ་ལ་ ་ན་ དེ་ འདྲ་ མ་ གུས་ པའི་ ཚིག་ཅིག་ཏུ་བརྩི། དེ་ལས་“large”བཀོལ་ན་ཅུང་ལེགས། “Slim”ཡིས་“thin.”ཡི་ཚབ་བྱས་ཀྱང་ཆོག གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་ཞིག་ལ་ “You are fat,”ཞེས་བརྗོད་ཚེ། མི་དེ་དགའ་མི་སྲིད་དོ།

B. “What color is ___?” This question asks about color. Red, blue, green, yellow, white, black, and brown are important colors. དྲི་ བ་ “What color is ___?”ནི་ ཁ་ དོག་ འདྲི་ བའི་ ཚིག་གྲུབ་ཅིག་ཡིན། Redདང་blue, green, yellow, white, black, brownབཅས་ནི་རྒྱུན་བཀོལ་གྱི་ཁ་དོག་ཡིན།

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Is Dongzhi a student?
b. How old is Dongzhi?
c. Is Dongzhi Tibetan?
d. Is Dongzhi American?
e. Where is Dongzhi’s home?
f. What is Dongzhi’s job?
g. Is Dongzhi’s home Shanghai?
h. Is Miss Ruby Brown a student?
i. Is Miss Ruby Brown Chinese?
j. How old is Miss Ruby Brown?
k. Where is Miss Ruby Brown’s home?
l. What is Miss Ruby Brown’s nationality?
m. Is Li Ping American?
n. Is Li Ping twenty-one?
o. Is Li Ping’s home Xining?
p. What is Li Ping’s job?
q. Is Li Ping a nurse?
r. Is Jane a housewife?
s. Is Jane a teacher?
t. Is Jane Tibetan?
u. What is Jane’s nationality?
w. How old is Jane?
x. Where is Jane’s home?
y. What color is Tim’s shirt?
z. Is Tim’s shirt white?
aa. Is Tim’s shirt blue?
bb. What is Tim’s nationality?
cc. Is Tim Tibetan?
dd. Where is Tim’s home?
ee. Is Tim lazy?
ff. What is Tim’s job?
gg. How old is Tim?
hh. Is Tim thin?
ii. Is Tim old?

Discuss the answers to these questions with a partner. གོང་ གི་འདྲི་ གཞི་ དེ་ དག་ གི་ ལན་རྣམས་ འགྲིག་ མིན་ ལ་གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གྲོས་བསྡུར་བྱ་དགོས།

(11) **Dictation ཉན་འབྲི།**

- Listen to your teacher and write in the missing words. དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་སྟངས་ལ་ཉན་ཏེ་ གཤམ་གྱི་སྟོང་ཆ་དག་གི་ཁ་སྐོངས།

a. This is ___ pen. This is not ___ pen.
b. This is ___ shirt. It is not ___ shirt.
c. This is my ___ dress. It is not my ___. It is not my ___ dress. It is a ___ dress.
d. My ___ is a mechanic. He is ___. His ___ is Zuganrawa. He is ___. ___ not thin. He is ___. He is ___ French. He is not a ___.
e. Britt is an ___. She is ___. Her home ___ England. She is ___. She's ___ air-hostess. She is not a ___.
f. Miss Ruby Brown is ___. She is not ___.
g. This coat is my ___. It is not my ___. My daughter is ___. She is a student. My ___ is ___. He ___ a barber. He is not a ___.

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. "A" is used before a consonant sound. Consonants in English are B, C, D, F, G, H, J, K, L, M, N, P, Q, R, S, T, V, X, Z and sometimes Y. ॥ "A"དང་ "An"གཉིས་ཀྱི་ ནང་ དོན་ མཚུངས་ ཡོད་ ཀྱང་། གལ་ཏེ་མིང་ཚིག་ཅིག་གི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་དང་པོ་དབྱངས་ཡིག"A"དང"E, I, O, U"བཅས་ལྟ་བོ་ནང་གི་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་ཚེ། མིང་ཚིག་དེའི་སྔོན་དུ"An"འཇུག་པ་དང་། གཞན་དག་གི་སྔོན་དུ"A"འཇུག་པ་ཡིན།

a. a man
b. a woman
c. a cow
d. a Tibetan
e. a Chinese
f. a hammer

B. "An" is used before a vowel sound. The English vowels are A, E, I, O, U and

sometimes Y. ॥ “An”ནི་དབྱངས་ཡིག་གི་སྒྲའི་སྔོན་དུ་བཀོལ་བ་ཡིན། དབྱིན་ཡིག་གི་དབྱངས་ཡིག་ནི”A, E, I, O, U”བཅས་ལྔ་པོ་ཡིན་ལ་མཚམས་རེར་”Y”ཡང་ཁོངས་སུ་གཏོགས།

a. an egg

b. an ashtray

c. an ice-cream

d. an umbrella

e. an American

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Put “a” or “an” before these words. གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དག་གི་སྔོན་དུ་“A”དང་ཡང་ན“An”འབྲི་དགོས།

a. mountain
b. woman
c. egg
d. eye
e. cigarette
f. dog
g. yak
h. donkey
i. horse
j. boy
k. ice-cream
l. girl

(a mountain) (a woman) (an egg) (a cigarette) (a dog) (a yak) (a donkey) (a horse) (a boy) (an ice-cream) (a girl)

B. Look around your room and name the things you see using “a” or “an.” ཁྱོད་ཀྱིས་ “An”དང་“A”བཀོལ་ནས་རང་ཁྱིམ་གྱི་དངོས་པོའི་མིང་དག་བཤད་དགོས།

Song Number One གླུ་དབྱངས་དང་པོ།

Here is a well-known song. Mary is a girl who had a favorite animal friend. གཤམ་དུ་མིང་གྲགས་ཆེ་བའི་གཞས་ཤིག་ཡོད། མཱ་རིས་ནི་ཆེས་དགའ་བའི་སྲོག་ཆགས་གྲོགས་པོ་ཞིག་ཡོད་པའི་བུ་མོ་ཞིག་ཡིན།

MARY HAD A LITTLE LAMB[1]

Mary had a little lamb.
Little lamb, little lamb.
Mary had a little lamb,
It’s fleece[2] was white as snow.[3]

Everywhere that Mary went,
Mary went, Mary went.
Everywhere that Mary went.
The lamb was sure[4] to go.

[1]lamb = a baby sheep
[2]fleece = the sheep's wool (hair)
[3]snow = white frozen water that falls in winter
[4]was sure = would

(12) **Dictation and Exercises ཉན་འབྲི་དང་གཤར་སྦྱང་།**

Write in the missing words as you listen to your teacher read the sentences. ཁྱོད་ཀྱིས་དགེ་རྒན་གྱིས་ཚིག་གྲུབ་ཀློག་པར་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ཁ་སྐོངས།

A: Whose is this ___?

B: It is Stella's ___. It is a ___ handbag. This is ___ handbag. ___ is not his handbag. It is not my ___ handbag. It is not ___ handbag.

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Describe the handbag to someone in your class. རང་གི་སློབ་གྲོགས་ཤིག་ལ་ལག་ཁྱུག་དེའི་ཁྱད་ཆོས་བཤད་དགོས།

B. Use the pattern and substitute the following nouns for handbag: wallet, hat, book, cup, chair, pencil, pen, eraser, letter, ice-cream, apple, animal. གོང་གསལ་གྱི་ཚིག་ལས་ལག་ཁྱུག་གི་ཚབ་ཏུ"wallets"དང"hat, book, cup, chair, pencil, pen, eraser, letter, ice-cream, apple, animal"བཅས་བཀོལ་བར་བྱ།

C. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་ལྟོས།

shirt / Tim
Whose is this shirt? It's Tim's. It's his shirt.

Now do the following in the same way using "s," "his," and "her." གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་ལྟར་"s,"དང་"his," "her."བཅས་བཀོལ་ནས་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་སྒོར་གྱི་འདྲི་གཞི་དང་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

a. handbag / Stella
b. car / Paul
c. coat / Miss Parker
d. umbrella / Mr. Ford
e. pen / my son
f. dress / my daughter
g. suit / my father
h. skirt / my mother
i. blouse / my sister
j. tie / my brother
k. pen / Alice

D. Write words in the blanks below. More than one correct answer is possible. གཤམ་གྱི་སྟོང་ཆ་བསྐང་དགོས། གཅིག་ལས་མང་བའི་ལན་ཡང་དག་པ་ཡོད་ཀྱང་སྲིད།

A: Is this your umbrella?
B: No, it isn't. It ___ not my umbrella. It is Miss Ruby Brown's ___.

A: Is this your book?
B: No, it ___. It ___ not my book. It is Mr. Walter Petty's ___.

A: Is this your coat?
B: Yes, it ___. It ___ my coat.

A: Is this your hat?
B: Yes, it is. ___ my hat.

Game Number Three རྩེད་འཛོ་གསུམ་པ།

The name of this game is "Simon Says." The rules are simple. First, listen carefully. You should only obey the leader if he or she first says "Simon Says." If you do not hear these words, you should not do the action. If the leader says, for example, "Simon says, stand up," then everyone must stand up. But if the leader says only, "Stand up," then no one should stand up, because the leader did not say "Simon says." If you do something when you don't hear the words "Simon says" then you are "out." Before you begin to play, first look at the commands below and make sure you understand them. If you have questions, your teacher may model each command. རྩེད་ འཛོ་ འདིའི་ མིང་ ལ་ "Simon Says."("Simon"ཡིས་བཤད་དོན།)ཟེར། ཁྱོད་ཀྱིས་ཐོག་མར་ནན་ཏན་གྱིས་ཉན་དགོས་ཏེ། ཐོག་མར"Simon Says."ཞེས་སྟོག་མཁན་ གྱི་ མི་ དེ་ཁོ་ ནར་ ཉན་ དགོས། གལ་ ཏེ་ ཁྱོད་ ཀྱིས་ ཚིག་ དེ་ མ་ ཐོས་ ན་ ཁྱོད་རང་མ་འགུལ་བར་བསྡད་ཆོག གལ་ཏེ་ མི་ དེས་དཔེར་ན"Simon Says. Stand up."("Simon"ཡིས་བཤད་དོན། ཡར་ལོངས།)ཞེས་བསྒྲགས་ཚེ། མི་ཚང་མ་ངེས་པར་དུ་ཡར་ལངས

དགོས། གལ་ཏེ་མི་དེས(Stand up ཡར་ལོངས།)ཞེས་ཁོ་ན་བསྒྲགས་ན། མི་གཅིག་ཀྱང་ཡར་ལངས་མི་དགོས་ཏེ། རྒྱུ་མཚན་ནི་མི་དེས "Simon Says."ཞེས་མ་བཤད་པས་ཡིན། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱིས་སྐད་ཆ་"Simon Says."མ་ཐོས་པར་ཡར་ལངས་མར་ཙོག་སོགས་བྱས་ན། ཁྱེད་རང་རྩེད་འཛོ་དེ་ལས་ཕྱིར་འབུད་དགོས། རྩེད་འཛོ་དེའི་འགོ་མ་བརྩམ་གོང་གཤམ་གྱི་བཀའ་ཚིག་རྣམས་བཀླགས་ཏེ་ནང་དོན་གསལ་པོར་ཤེས་སུ་འཇུག་དགོས་ཤིང་། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ལ་དོགས་གཞི་ཡོད་ན་དགེ་རྒན་གྱིས་བཟོ་ལྟ་ལད་མོ་བྱས་ཏེ་ཁྱེད་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་ངེས།

a. stand up
b. sit down
c. turn to your right / left
d. jump up and down
e. open / close your book
f. smile
g. laugh
h. cry
i. close / open your eyes
j. face the window / teacher / back of the classroom / door
k. clap your hands
l. wave
m. sing
n. dance
o. cough

Game Number Four རྩེད་འཛོ་བཞི་བ།

With a group of ten people sit in a circle. Each person will bring an item with them, for example, a hat, a coat, a pencil, an eraser, and a letter. One person begins by saying, "I am (name). This is my ____." After they say this they place their item in the center of the circle. Each person will then do the same thing until all the items have been placed in the center of the circle. Next, one person will begin by choosing an item and asking someone in the group and saying, "Is this your ___?" The person should answer using the correct pattern from above. Repeat this exchange until the owner is found. Give the item to the owner. Now, the owner will choose the next item and begin the exchange, "Is this your ___?" again. Continue until all the items have been returned to their owners. མི་ བཅུ་ ཐམ་ པ་ བསྐོར་བ་བྱས་ནས་ཙོག་ཡོད་ལ། མི་རེས་དངོས་པོ་གཅིག་རེ་སྐྱེ། དཔེར་ན། ཞྭ་མོའམ་གོན་པ། ཞ་སྨྱུག སྤྲིངས་ཡིག་སོགས་བཟུང་ཡོད། དེ་ནས། མི་གཅིག་གིས"I am (name). This is my ___ ?"བཤད་བཞིན་རྩེད་འཛོའི་འགོ་རྩོམ་ཞིང་རང་གི་དངོས་པོ་དེ་སྐོར་ཚོགས་དེའི་དཀྱིལ་དུ་འཇོག་པ་དང་། དེའི་འཕྲོར་མི་གཞན་པ་དག་གིས་ཀྱང་རིམ་པ་བཞིན་དེ་ལྟར་བརྗོད་བཞིན། རང་རང་གི་དངོས་པོ་རྣམས་ཚོགས་དཀྱིལ་དུ་སྤྲུངས། དེའི་རྗེས་སུ་མི་གཅིག་ཚོགས་དཀྱིལ་དུ་སོང་ནས་དངོས་པོ་གང་རུང་ཞིག་ལག་ཏུ་བླངས་ཏེ་ཙོག་ནས་བསྡད་ཡོད་པའི་མི་གཞན་ཞིག་གི་གམ་དུ་ཕྱིན་ཏེ"Is this your ____?"ཞེས་འདྲི་ཞིང་། འདྲི་ཡུལ་གྱི་མི་དེས་སྔར་གྱི་ཚིག་གྲུབ་བཀོལ་ནས་ལན་འདེབས་པ་ཡིན། འདྲི་མཁན་དེ་ལྟར་མི་རེ་རེའི་གམ་དུ་ཕྱིན་ནས་དངོས་པོ་དེའི་བདག་པོ་འཚོལ་ནས་རྙེད་ཐུབ་པ་བྱ་དགོས། དངོས་བདག་རྙེད་བྱུང་ན་

ཡང་དངོས་བདག་ཁོ་རང་ཡར་ལངས་ཏེ་ཚོགས་དཀྱིལ་དུ་ཕྱིན་ནས་དངོས་པོ་ཞིག་བདམས་རྗེས་མི་སྣ་མ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་དེའི་བདག་པོ་འཚོལ་དགོས་ལ། དེ་ལྟར། དངོས་པོ་ཚང་མ་ཕྱིར་བདག་པོར་སྤྲོད་དགོས།

(13) **How many? ག་ཚོད།**

Huajuecairang: How many brothers do you have?
Pencuhangjia: I have two brothers.
Huajuecairang: How old are your brothers?
Pencuhangjia: One is twenty-one. One is eighteen.
Huajuecairang: What are your brothers' names?
Pencuhangjia: One is ___. One is ___.
Huajuecairang: What are your brothers' jobs?
Pencuhangjia: One is a teacher. One is a student.
Huajuecairang: Where are your brothers' homes?
Pencuhangjia: My brothers' homes are in Lazhang.

དཔལ་སྐྱིད་ཚེ་རིང་། ཁྱོད་ལ་ཕུ་ནུ་ག་ཚོད་ཡོད།
ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། ང་ལ་ཕུ་ནུ་གཉིས་ཡོད།
དཔལ་སྐྱིད་ཚེ་རིང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་ནུ་ཚོ་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན།
ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། གཅིག་ནི་ལོ་ཉེར་གཅིག་ཡིན། གཅིག་ནི་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན།
དཔལ་སྐྱིད་ཚེ་རིང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་ནུ་ཚོའི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།
ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། གཅིག་གི་མིང་ལ་……ཟེར། ཅིག་ཤོས་ཀྱི་མིང་ལ་……ཟེར།
དཔལ་སྐྱིད་ཚེ་རིང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་ནུ་ཚོའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།
ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། གཅིག་ནི་དགེ་རྒན་ཡིན། ཅིག་ཤོས་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན།
དཔལ་སྐྱིད་ཚེ་རིང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་ནུ་ཚོའི་ཁྱིམ་གང་ན་ཡོད།
ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། ངའི་ཕུ་ནུ་ཚོའི་ཁྱིམ་བླ་བྲང་ན་ཡོད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. How many brothers does Pencuhangjia have?
b. How old are Pencuhangjia's brothers?
c. What are Pencuhangjia's brothers' jobs?
d. Who is a teacher?
e. Who is a student?
f. Where is the brothers' home?

B. Look at these sentences. གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་ལ་ལྟོས་དང་།

a. I have two brothers and one sister.
b. My father is forty-five.
c. He is a teacher.
d. My mother is forty-five.
e. She is a teacher, too.

Write questions that will get all the information in these sentences as answers. (How many brothers do you have?) སློབ་ ཚན་ དང་ འབྲེ ལ་ བ་ ཡོད་ པའི་ དྲི་ བ་ འགའ་ འབྲི་ དགོས། དཔེར་ ན(How many brothers do you have?)ལྟ་བུ།

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. **Nouns** are names for things (table, egg, tree, chair, yak) and people (boy, woman, teacher, air hostess, policeman, student, Tibetan). མིང་ ཚིག་ཅེས་ པ་ ནི་ དངོས་ པོའི་ མིང (table, egg, tree, chair, yak)དང་མིའི་མིང་(boy, woman, teacher, air hostess, policeman, student, Tibetan)ལྟ་བུར་ཟེར།

B. **What**...? expects a noun--usually a thing for the answer. || **What**...? དྲི་བ་འདི་རིགས་ཀྱི་ལན་ནི་རྒྱུན་པར་མིང་ཚིག་ཅིག་ཡིན་དགོས།

a. What is that? It is a tent.
b. What are those? They are books.
d. What is Mr. Dongzhi? He is a farmer.
e. What is on the plate? Some cheese.

C. **Who**...? expects a person for the answer. དྲི་བ་འདི་རིགས་ཀྱི་ལན་ནི་མི་ཆེ་གེ་མོ་ཞིག་ཡིན་དགོས།

a. Who is Mrs. Lhamoyicuo's daughter? Cairangzhoma. Cairangzhoma is Mrs. Lhamoyicuo's daughter.
b. Who are those students. Tibetan. Those students are Tibetan.
c. Who are in the classroom. The students. The students are in the classroom.
d. Who are playing? The children. The children are playing.

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write down the names of things you see in your classroom. (blackboard, desks) ཁྱོད་ཀྱིས་སློབ་ཁང་ནང་དུ་མཐོང་ཐུབ་པའི་དངོས་པོའི་མིང་འབྲི་དགོས། དཔེར་ན(blackboard, desks)ལྟ་བུའོ།

B. Write down the names of things you have in your dormitory room. ཁྱོད་ ཀྱིས་ མ་ ལ་ ཁང་ ནང་ དུ་ མཐོང་ཐུབ་པའི་དངོས་པོའི་མིང་དག་འབྲི་དགོས།

C. Use the word “what” to make five sentences about items in your classroom. (What are those? They are desks.) ‖ “what”བཀོ་ལ་ནས་སློབ་ཁང་ནང་གི་དངོས་པོ་ལྔ་ལ་འདྲི་ཚིག་བ་སྒྲིག་དགོས། དཔེར་ན(What are those? They are desks.)ལྟ་བུའོ།

E. Make five sentences using the word “who.” After you have written your questions beginning with “who,” ask your neighbor and write down his answers. ‖ “who”བཀོ་ལ་ནས་འདྲི་ཚིག་ལྔ་བསྒྲིག་དགོས། དེ་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་གམ་དུ་ཡོད་པའི་མི་དེར་འདྲི་ཚིག་ལྔ་པོ་འཕེན་དགོས། དྲིས་ལན་བཏབ་པ་རྣམས་ཡི་གེར་འབྲི་དགོས། དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་སྟངས་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་ཚང་མར་ཁ་སྐོང་བྱེད་དགོས།

(14) **How many? ག་ཚོད།**

གཡང་མོ་མཚོའི་སྲིང་མོ་ལ་མིང་ཞིག་བཏགས་རྗེས། མིང་དེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་ཆའི་ནང་དུ་འབྲི་དགོས།

Lhmucairang: How many sisters do you have?
Yangmaoji: I have one sister.
Lhmucairang: What is her name?
Yangmaoji: Her name is ___.
Lhmucairang: How old is your sister? (How old is she?)
Yangmaoji: She is fifteen.
Lhmucairang: Where is her home?
Yangmaoji: Her home is Ganzi.
Lhmucairang: What is her job?
Yangmaoji: She is a student. My sister is a student.

ལྷ་མོ་ཚེ་རིང་། ཁྱོད་ལ་ཨ་ཅེ་དང་སྲིང་མོ་ག་ཚོད་ཡོད།
གཡང་མོ་སྐྱིད། ང་ལ་ཨ་ཅེ་གཅིག་ཡོད།
ལྷ་མོ་ཚེ་རིང་། ཁོ་མོའི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།
གཡང་མོ་སྐྱིད། མོའི་མིང་ལ……ཟེར།
ལྷ་མོ་ཚེ་རིང་། ཁོ་མོ་ལོ་དུ་ཡིན།
གཡང་མོ་སྐྱིད། མོ་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཡིན།
ལྷ་མོ་ཚེ་རིང་། མོའི་ཁྱིམ་གང་དུ་ཡོད།
གཡང་མོ་སྐྱིད། མོའི་ཁྱིམ་དཀར་མཛེས་སུ་ཡོད།
ལྷ་མོ་ཚེ་རིང་། མོའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།
གཡང་མོ་སྐྱིད། མོ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ངའི་ཨ་ཅེ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་དག་ལ་ལན་འབྲི་དགོས།

a. How many sisters does Yangmaoji have?
b. Where does Yangmaoji live?
c. What is Yangmaoji's sister's name?
d. How old is Yangmaoji's sister?
e. Is Yangmaoji's sister a doctor?

B. Discuss what you know about Yangmaoji with a partner. འདུག་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་ཁྱོད་ཀྱིས་གཡང་མོ་མཚོའི་གནས་ཚུལ་ཅི་ཞིག་ཤེས་པ་དཔྱད་བསྡུར་བྱོས།

Pronunciation Practice Three སྒྲ་སྦྱོར་ཀློག་སྟངས་གསུམ་པ།

A. / *g* / and / *k* /. Listen to your teacher. First repeat all the words with / *g* /. Then repeat all the words with / *k* /. Look at the words as you listen. ‖ / *g* / དང / *k* / གཉིས་དགེ་རྒན་གྱིས་ཇི་ལྟར་ཀློག་པར་ཉན་ཏེ། ཐོག་མར / *g* / འདུས་པའི་མིང་ཚིག་དེ་དག་ཀློག་པ་དང་། དེ་ནས / *k* / འདུས་པའི་མིང་ཚིག་དག་ཀློག་འདོན་བྱེད་དགོས། "k"དང"c" "g" ck" "x"བཅས་ཀྱི་སྒྲ་སྦྱོར་ནི་ཧ་ལམ / *k* / དང་མཚུངས་པར་ཀློག་ཚིག་པས་ཡིད་འཛོག་བྱ་དགོས།

/ *g* /	/ *k* /
a. give	1. kiss
b. garden	2. awaken
c. target	3. bake
d. again	4. car
e. cigarette	5. crime
f. bag	6. uncle
g. frog	7. quit
h. egg	8. back
i. sign	9. make
j. giggle	10. corner

B. Now that you have practiced the sounds / *g* / and / *k* / do the following exercises to see if you can hear the difference between them. ད་ལྟ་ཁྱོད་ཀྱིས་/ *g* /དང་ / *k* / གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་སྦྱོར་ཀློག་སྟངས་ཤེས་ཡོད་པས་གཤམ་གྱི་གཤར་སྦྱང་ཁྲོད་ཀྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་ལས་སྒྲ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དགར་ཐུབ་མིན་ལ་བལྟ་དགོས།

1. could a. good
2. pick b. pig
3. degree c. decree
4. gate d. Kate
5. come e. gum
6. picky f. piggy
7. class g. glass
8. lug h. luck
9. crass i. grass
10. tag j. tack

C. Listen to your teacher. You will hear the sentences below, but only one of the *italicized* words will be spoken. Circle the word that you hear. དགེ་རྒན་གྱི་སྐད་ཆར་ཞིབ་ཏུ་ཉན་ཚེ། ཁྱོད་ཀྱིས་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དོན་དེ་དག་ཐོས་ཐུབ་ཅིང་། ཚིག་གྲུབ་རེ་རེའི་ནང་དགེ་རྒན་གྱིས་ཡིག་འབྲུ་གསེག་མ་གཅིག་མ་གཏོགས་ཀློག་མི་སྲིད། ཁྱོད་ཀྱིས་གང་ཐོས་པ་དེར་རྟགས་རྒྱག་དགོས།

a. Who put this *tag / tack* on my chair?
b. I found my keys in the *bag / back.*
c. I'm concerned about the amount of *grime / crime* in this city.
d. The *grease / crease* in my skirt won't come out.
e. This *wig / wic*k is worn out.
f. Tommy is a *piggy / picky* eater.
g. Sarah *grabbed / crabbe*d at the children.
h. The humidity made the air very *muggy / mucky.*
i. The teacher said, "Have you seen my *glass / class?"*

D. There is one more important lesson for the / *k* / sound. In words with the spelling / *kn* /, the letter “k” is silent, or not pronounced. The letter “n” is pronounced. Repeat the following words with a silent / *k* /. ‖ / *kn* / / *k* / ཡི་སྒྲ་རྗེ་ལ་ ལ་མན་ངག་ག་ལ་ཆེན་ཞིག་ཡོད་དེ / *k* / འདུས་ཡོད་པའི་མིང་ཚིག་ཀློག་སྐབས། “k”ཡི་སྒྲ་མི་འབྱིན་པར“n”ཡི་སྒྲ་འབྱིན་པ་ཡིན། / k / ཡི་སྒྲ་མི་འདོན་པའི་མིང་ཚིག་དེ་ཚོ་ཀློག་དགོས།

a. knack
b. knee
c. knife
d. knit
e. knock
f. knot
g. know
h. unknown
i. knowledge

(15) Dongzhi’s Family དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་།

Dongzhi is a student. His home is Shuongxi. He is twenty. He has two sisters and three brothers. One sister is eighteen. She is a student. One sister is twenty-five. She is a nurse. The sisters’ home is Shuongxi. The sisters are Tibetan.

One brother is fourteen. He is a student. One brother is thirty. He is a teacher. One brother is twenty-five. He is a mechanic. The brothers’ home is Shuongxi. The brothers are Tibetan.

Dongzhi is not fat. He is thin. He is not short. He is tall. Dongzhi’s home is Shuongxi. Dongzhi has a new coat. His coat is green. It’s very smart. Dongzhi’s new green coat is very smart. His coat is not old. His coat is new. It is a lovely coat. Dongzhi is Tibetan. He is not French. His nationality is Tibetan.

དོན་འགྲུབ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ཁོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་ཞོ་འོང་དཔྱི་རེད། ཁོ་ལོ་ཉི་ཤུ་རེད། ཁོར་མིང་སྲིང་ལྔ་ཡོད། ཨ་ཅེ་གཅིག་ནི་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན། མོ་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ཨ་ཅེ་གཅིག་ནི་ལོ་ཉེར་ལྔ་ཡིན། ཁོ་མོ་ནད་གཡོག་མ་ཞིག་ཡིན། ཨ་ཅེ་ཚོའི་ཡུལ་ནི་ཞོ་འོང་དཔྱི་རེད། ཨ་ཅེ་ཚོ་བོད་རེད།

ནུ་བོ་གཅིག་ནི་ལོ་བཅུ་བཞི་ཡིན། ཁོ་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ཕུ་བོ་གཅིག་ནི་ལོ་སུམ་ཅུ་རེད། ཁོ་དགེ་རྒན་ཞིག་ཡིན། ཕུ་བོ་གཅིག་ནི་ལོ་ཉེར་ལྔ་རེད། ཁོ་ནི་འཕྲུལ་ཆས་ཞིག་གསོ་པ་ཞིག་རེད། ཕུ་ནུ་ཚོའི་ཡུལ་ནི་ཞོ་འོང་དཔྱི་རེད། ཕུ་ནུ་ཚོ་བོད་རེད།

དོན་འགྲུབ་ཚོན་པོ་མ་རེད། ཁོ་ནི་ཤ་རིད་པོ་རེད། ཁོ་གཟུགས་མི་ཐུང་། ཁོ་གཟུགས་རིང་། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཡུལ་ནི་ཞོ་འོང་དཔྱི་རེད། དོན་འགྲུབ་ལ་སྟོད་ལ་གསར་པ་ཞིག་ཡོད། ཁོའི་སྟོད་ལ་ནི་ལྗང་ཁུ་རེད། དེ་ཧ་ཅང་མཛེས་པོ་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་སྟོད་ལ་ལྗང་ཁུ་གསར་པ་ཧ་ཅང་མཛེས། ཁོའི་སྟོད་ལ་རྙིང་བ་མ་རེད། ཁོའི་སྟོད་ལ་གསར་པ་རེད། དེ་ནི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་སྟོད་ལ་ཞིག་རེད། དོན་འགྲུབ་ནི་བོད་རེད། ཁོ་ནི་ཧྥ་རན་སིའི་མི་མ་རེད། ཁོ་ནི་བོད་རིགས་རེད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དག་གི་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

a. What is Dongzhi’s work?
b. Where is his home?
c. Is Dongzhi twenty-two years old?
d. How many sisters does Dongzhi have?
e. What are the sisters’ jobs?
f. How many brothers does Dongzhi

have?
g. Who are students?
h. What is Dongzhi's nationality?
i. Who is short?
j. Is Dongzhi thin?
k. What is very smart?
l. What color is Dongzhi's coat?
m. What is not old?
n. Is the coat old?
o. Who are Tibetan?

B. Listen to your teacher and write in the missing words. དགེ་རྒན་གྱི་གློག་སྐྱངས་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས།

This ___ Dongzhi's ___. It is a ___ coat. It is ___ a white ___. Dongzhi is ___. Dongzhi is a ___. Dongzhi is not a ___. Dongzhi is ___. He is ___ old. Dongzhi has ___ sisters. Dongzhi has ___ brothers. One ___ is nineteen. He is a ___. One brother is ___. He is ___ student. One brother ___ a barber. He is ___. Dongzhi's brothers are ___. Dongzhi's brothers are not ___.

Song Number Two གླུ་དབྱངས་གཉིས་པ།

Here are the words to a famous song in America. This song comes from the movie "The Sound of Music." Edelweiss is a flower's name. གཤམ་དུ་ཡོད་པ་ནི་ཨ་རིའི་མིང་དུ་གྲགས་པའི་གླུ་གཞས་ཤིག་གི་གླུ་ཚིག་ཡིན་ལ། གླུ་གཞས་འདི་ནི་སྣན་མོ་གླུ་ཡི་འགྱུར་ཁུགས་ཞེས་པའི་གློག་བརྙན་ལས་དྲངས་པ་ཡིན། Edelweissཅེས་པ་ནི་མེ་ཏོག་ཅིག་གི་མིང་ཡིན།

EDELWEISS

Edelweiss, edelweiss
Every morning you greet me.
Small and white, clean and bright.
You look happy to meet me.
Blossom of snow may you bloom and grow,
Bloom and grow forever.
Edelweiss, edelweiss,
Bless my homeland forever.

(16) **Bill**

This is Bill. He is Canadian. He is twenty. He is a student. He is not a teacher. He is fat. He is not thin. He is young. He is not old. His home is Canada. This is his car. It's green. It is a green car. It is a new car. It is not an old car. This is Bill's hat. It is an old hat. It is not a new hat. Bill's hat is white. Bill's hat is not black. His hat is white. It is a white hat. It's white. Bill has two brothers. Bill has no sisters. One brother is fourteen. He is a student. One brother is thirty-one. He is a mechanic. Bill's father is fifty-five. Bill's mother is fifty-four. Bill's father is a teacher. Bill's mother is a housewife.འདི་ནིBillརེད། ཁོ་ནི་ཁ་ན་ཏའི་མི་རེད། ཁོ་ལོ་ཉི་ཤུ་རེད། ཁོ་རང་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་དགེ་རྒན་ཞིག་མ་རེད། ཁོའི་ཤ་རྒྱགས་པོ་འདུག ཁོ་ཤ་རིད་པོ་མ་རེད། ཁོ་རང་ལོ་ན་གཞོན། ཁོ་རང་ལོ་ན་བགྲེས་པོ་ཞིག་མ་རེད། ཁོའི་ཡུལ་ནི་ཁ་ན་ཏ་རེད།

འདི་ནི་ཁོའི་རླངས་འཁོར་རེད། དེ་ནི་ལྗང་ཁུ་རེད། དེ་ནི་རླངས་འཁོར་ལྗང་ཁུ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་རླངས་འཁོར་གསར་པ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་རླངས་འཁོར་རྙིང་པ་ཞིག་མ་རེད། འདི་ནི་Billཡི་ཞྭ་མོ་རེད། དེ་ནི་ཞྭ་མོ་རྙིང་པ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་ཞྭ་མོ་གསར་པ་ཞིག་མ་རེད། Billཡི་ཞྭ་མོ་དཀར་པོ་རེད། Billཡི་ཞྭ་མོ་ནག་པོ་མ་རེད། ཁོའི་ཞྭ་མོ་དཀར་པོ་རེད། དེ་ནི་ཞྭ་མོ་དཀར་པོ་ཞིག་རེད། དེ་དཀར་པོ་རེད། Billལ་ཕུ་ནུ་གཉིས་ཡོད། Billལ་ཨ་ཅེ་དང་སྲིང་མོ་མེད། ནུ་བོ་གཅིག་ནི་ལོ་བཅུ་བཞི་རེད། ཁོ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཕུ་བོ་གཅིག་ནི་ལོ་སོ་གཅིག་རེད། ཁོ་ནི་འཕྲུལ་ཆས་ཞིག་གསོ་པ་ཞིག་རེད། Billཡི་ཨ་ཕ་ནི་ལོ་ལྔ་བཅུ་ང་ལྔ་རེད། Billཡི་ཨ་མ་ནི་ལོ་ཞེ་བཞི་རེད། Billཡི་ཨ་ཕ་ནི་དགེ་རྒན་ཞིག་ཡིན། Billཡི་ཨ་མ་ནི་ཁྱིམ་བདག་མ་ཞིག་ཡིན།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Is Bill a man or a woman?
b. Where does Bill come from?
c. What is Bill's nationality?
d. How old is Bill?
e. Is Bill old?
f. Is Bill American?
g. What color is Bill's car?
h. What is green?
i. Is Bill's car old?
j. Who is a mechanic?
k. Is Bill's father a mechanic?
l. What is white?
m. Who is thirty-one years old?
n. How old is Bill's father?
o. Who is fifty-five?
p. Who is a housewife?
q. What is Bill's mother's job?
r. What is not black?
s. How many brothers does Bill have?
t. Who has no sisters?

B. Write correct words in the blanks: འོས་འཚམས་ཀྱི་མིང་ཚིག་བཀོལ་ནས་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས།

Bill is ___. Bill is ___ years old. Bill is a ___, he is not a ___. Bill is ___, he is not ____. Bill is ___, he is not ___. Bill lives in ___. Bill has a green ___. Bill's car is not ___, it is ___. Bill's hat is ___. Bill's hat is not ___, it is ___. Bill has ___ brothers and ___ sisters. ___ is fifty-four. ___ is fifty-five. ___ is a teacher. ___ is a housewife.

C. Tell a classmate about your brothers, sisters, mother, and father. (age, job, nationality, home) སློབ་གྲོགས་ཤིག་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་ནུ་དང་ཨ་ཅེ། སྲིང་མོ། ཕ་མ་བཅས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཏེ་ཁོ་ཚོའི་ལོ་ཚོད་དང་ལས་རིགས། མི་རིགས། ཁྱིམ་བཅས་བཤད་དགོས།

D. Write a letter to Bill and ask him some questions about his life in Canada. ‖ Billལ་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བསྐུར་ཏེ་ཁོ་རང་ཁ་ན་ཌ་རུ་སྡོད་པའི་གནས་ཚུལ་སྐོར་འདྲི་དགོས།

(17) **Conversation ཁ་བརྡ།**

Practice reading this conversation out loud with your neighbor. གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་འདི་ཁྱོད་ཀྱི་འདུག་

གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་སྐད་གསེང་མཐོན་པོས་ཀློག་འདོན་བྱེད་དགོས།

<u>Yunbumji:</u> How many brothers do you have?
<u>Dorjizhoma:</u> I have one brother.
<u>Yunbumji:</u> What is his name?
<u>Dorjizhoma:</u> His name is Dawazhiba.
<u>Yunbumji:</u> How old is he? (How old is your brother) (How old is Dawazhiba?)
<u>Dorjizhoma:</u> He is twenty. (My brother is twenty.) (Dawazhiba is twenty.)
<u>Yunbumji:</u> What is your brother's job? (What is Dawazhiba's job?)
<u>Dorjizhoma:</u> My brother is a mechanic. (He is a mechanic.) (Dawazhiba is a mechanic.)
<u>Yunbumji:</u> Where is your brother's home? (Where is Dawazhiba's home?) (Where is his home?)
<u>Dorjizhoma:</u> His home is Langjia. (My brother's home is Langjia.) (Dawazhiba's home is Langjia.)
<u>Yunbumji:</u> What is your brother's nationality?
<u>Dorjizhoma:</u> He is Tibetan.

གཡུ་འབུམ་སྐྱིད། ཁྱོད་ལ་ཕུ་ནུ་ག་ཚོད་ཡོད།

རྡོ་རྗེ་སྒྲོལ་མ། ང་ལ་ཕུ་བོ་གཅིག་ཡོད།

གཡུ་འབུམ་སྐྱིད། ཁོའི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།

རྡོ་རྗེ་སྒྲོལ་མ། ཁོའི་མིང་ལ་ཟླ་བ་གྲགས་པ་ཟེར།

གཡུ་འབུམ་སྐྱིད། ཁོ་ལོ་དུ་རེད། (ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་བོ་ལོ་དུ་རེད།) (ཟླ་བ་གྲགས་པ་ལོ་དུ་རེད།)

རྡོ་རྗེ་སྒྲོལ་མ། ཁོ་རང་ལོ་ཉི་ཤུ་རེད། (ངའི་ཕུ་བོ་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡིན།) (ཟླ་བ་གྲགས་པ་ལོ་ཉི་ཤུ་རེད།)

གཡུ་འབུམ་སྐྱིད། ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་བོའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན། (ཟླ་བ་གྲགས་པའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་རེད།)

རྡོ་རྗེ་སྒྲོལ་མ། ངའི་ཕུ་བོ་ནི་འཕྲུལ་ཆས་ཞིག་གསོ་བ་ཞིག་ཡིན། (ཁོ་ནི་འཕྲུལ་ཆས་ཞིག་གསོ་པ་ཞིག་རེད།) (ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་འཕྲུལ་ཆས་ཞིག་གསོ་བ་ཞིག་རེད།)

གཡུ་འབུམ་སྐྱིད། ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་བོའི་ཡུལ་གང་ན་ཡོད། (ཟླ་བ་གྲགས་པའི་ཡུལ་གང་ན་ཡོད།) (ཁོའི་ཡུལ་གང་ན་ཡོད།)

རྡོ་རྗེ་སྒྲོལ་མ། ཁོའི་ཡུལ་གླང་རྒྱ་རེད། (ངའི་ཕུ་བོའི་ཡུལ་གླང་རྒྱ་ཡིན།) (ཟླ་བ་གྲགས་པའི་ཡུལ་གླང་རྒྱ་རེད།)

གཡུ་འབུམ་སྐྱིད། ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་བོ་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན།

རྡོ་རྗེ་སྒྲོལ་མ། ཁོ་ནི་བོད་རིགས་རེད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who has one brother?
b. Who is Dawazhiba?
c. Who is twenty?
d. Who is a mechanic?
e. Who are Tibetan?
f. Who is Yunbumji?
g. Who is Dajiezhooma?
h. Who lives in Langjia?

B. Using the above dialogue, put the correct words in the blanks: གོང་གི་ཁ་བརྡ་གཞིར་བཟུང་ནས་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་རྣམས་ཀྱི་ཁ་བསྐང་དགོས།

Dorjizhoma has ___ brother. His name is ___. He is ___ years old. He has a ___. He is a ___. Dawazhiba's home is ___. Dawazhiba's nationality is ___.

(18) **Possessive Pronouns** བདག་དོན་གྱི་ཚིག

Possessive pronouns are used to show ownership or possession of an object or characteristic. For example, if I have a problem, I would say, "my problem." If you have a problem, I would say, "your problem." བདག་དོན་གྱི་ ཚིག་ནི་ རྒྱུན་ པར་ དངོས་ པོའམ་ ཁྱད་ ཆོས་ གང་ ཞིག་ མི་ཆེ་ གེ་ མོར་ དབང་བ་སྟོན་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། གལ་ཏེ་ང་ལ་དངོས་པོ་ཞིག་ཡོད་ཚེ། དེ་ནི་ངའི་ཡིན་ཞེས་བཤད་ཅིང་། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ལ་གནད་དོན་ཞིག་ཡོད་ན། ངས་དེ་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་གནད་དོན་རེད་ཅེས་བཤད་པའོ།

subject	possessive form
I	my, mine
you	your, yours
he she it	his her, hers its
we	our, ours
they	their, theirs

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write in the missing words. There is no single correct answer. After you finish, compare your answers with another student's. ཡང་ དག་ པའི་ ལན་ གཅིག་ ལས་མང་ བས་ འོས་ འཚམས་ ཀྱི་ ཡིག་ འབྲུ་ བཀོལ་ནས་གཤམ་གྱི་སྟོང་ཆ་སྐོངས། བསྐངས་ཚར་རྗེས་སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་དཔྱད་བསྡུར་བྱ་དགོས།

A: Is this your ___?
B: Yes, it is. It is mine. It is my ___.

A: Is this your ___?
B: No, it isn't.

A: Whose ___ is it?
B: It's ___.

A: Is this ___?
B: No, it isn't. It's ___.

B. Here are some words: གཤམ་དུ་ཡོད་པ་ནི་ཐ་སྙད་འགའ་ཡིན། theirs / hers / your / my / his

Choose the correct word and put it in the blanks below. གོང་གི་ཐ་སྙད་དག་ལས་འོས་འཚམས་ཤིག་གདམ་ནས་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ཁ་སྐོངས།

a. He wanted ____ mother.
b. They were going to drive ___ car.
c. "___ feet hurt," I said.
d. "Is this ___ book?" I asked my friend.
e. ___ father will come to visit her.

C. Make two sentences for each of the following words: my, her, ours, their, his, your, its. When you finish, discuss your sentences with another student. བདག་དོན་གྱི་ཚབ་ཚིག "my"དང"her, ours, their, his, your, its"བཅས་བཀོལ་ནས། རེ་རེ་ལ་ཚིག་གཉིས་རེ་བསྒྲིག་དགོས། དེ་ནས་སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་དཔྱད་བསྡུར་བྱ་དགོས།

D. Poem: Who is Sad? སྙན་ཚིག སུ་ཞིག་གི་སེམས་སྐྱོ་འདུག

a. Read this poem silently then read it out loud. གཤམ་གྱི་སྙན་ཚིག་འདི་ཐོག་མར་སྐད་དམའ་མོས་བཀླགས་རྗེས་ཡང་བསྐྱར་སྐད་གསེང་མཐོན་པོས་གྱེར་འདོན་བྱ་དགོས།

Who is Sad? *(Elizabeth Coatsworth)*

Who is sad and who is sorry?
Not the seagull[1] flying high,
not the wren,[2] brown as earth is,
not the bumblebee[3] buzzing[4] by,
not the cat upon the doorstep,[5]
not the dog beside the gate-
they are neither sad nor sorry,
proud,[6] ashamed,[7] on time, nor late.

[1]a white bird that likes to live near an ocean or sea
[2]a small brown bird
[3]a yellow and black insect
[4]the sound that a bumblebee makes
[5]the area near the door of a house
[6]the feeling of thinking you are better than someone else
[7]feeling unhappy about something you've done

b. Now write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

1. Do you think animals have feelings like people? If so, what kind of feelings? ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་སྲོག་ཆགས་ལ་མི་དང་འདྲ་བར་ཚོར་སྣང་ཡོད་སྲིད་དམ། གལ་ཏེ་ཡོད་ན། ཚོར་སྣང་ག་འདྲ་ཞིག་ཡོད་དམ།

2. Are you ever proud? Ashamed? Late? ཁྱོད་རང་སྔོན་ཆད་ང་རྒྱལ་སྐྱེས་ཞེ་མྱོང་། ངོ་གནོང་ཞེ་མྱོང་། རྗེས་ལུས་ཟེབས་ཞེ་མྱོང་།

3. What is your favorite animal? Describe it to your neighbor. ཁྱོད་རང་ཆེས་དགའ་བའི་སྲོག་ཆགས་ནི་གང་ཡིན། སྲོག་ཆགས་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་འདུག་གྲོགས་ལ་གསལ་བཤད་བྱོས།

E. Free Talk: Talk for 10 minutes in English with two partners. You may talk about anything that you like, but please speak only in English! རང་མོས་ཁ་བརྡ། ཁྱོད་ཀྱིས་གྲོགས་པོ་གཉིས་དང་མཉམ་དུ་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་སྟེང་ནས་སྐར་མ་བཅུའི་རིང་ལ་ཁ་བརྡ་བྱེད་དགོས། རང་གི་དགའ་སྣང་དང་འདོད་པ་ལྟར་གང་རུང་ཞིག་གླེང་ཆོག་མོད། འོན་ཀྱང་ངེས་པར་དུ་དབྱིན་སྐད་བཀོལ་དགོས་པ་མ་ཟད་ཁ་བརྡའི་ཁྲོད་དུ་བདག་དོན་ཚབ་ཚིག་དག་བཀོལ་ཐུབ་ཚོད་བྱེད་དགོས།

(19) **Colors** ཁ་དོག

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. What colors can you think of? Make a list of colors that you know. ཁྱོད་ཀྱིས་ཁ་དོག་གང་དག་ཤེས་ཤིང་མིང་ནས་འཛིན་ཐུབ་བམ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་པའི་ཁ་དོག་དེ་ཚོ་བྲིས།

B. Practice dialogues: Read through these conversations with your neighbor. ཁ་བརྡ་ཀློག་འདོན། གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་དེ་དག་རང་གི་གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་ཀློག་དགོས།

a. A: What color is that hat?
B: It's green.
A: What color is that coat?
B: It's the same color. It's green.

b. A: Do you see that white car?
B: No, but I saw a blue bike.
A: Oh. Where is the white car?
B: Behind the red fence.

C. Important colors: red, orange, yellow, green, blue, purple, brown, black, white. Now, look around your classroom and write five sentences using some of these colors.

(Dorji's hat is black.) ཁ་དོག་གཙོ་བོ་ནི་"red"དང་"orange, yellow, green, blue, purple, brown, black, white"བཅས་ཡིན། རང་ཉིད་ཀྱི་སློབ་ཁང་དུ་ལྟ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་ཁ་དོག་དང་འབྲེལ་བའི་ཚིག་གྲུབ་ལྟ་བསྒྲིག་དགོས། (Dorji's hat is black.)

D. What color are these objects? གཤམ་གྱི་དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཁ་དོག་ཅི་ཡིན།

a flower, a cat, an apple, a tree, a jacket, an egg, a shirt.

E. Answer these questions with your neighbor. སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་ཐོབས།

a. What color's your coat? hat? shirt?
b. What color's his / her / my coat? hat? shirt?
c. What is your favorite color?
d. Name three things that are the same color as your favorite color.

F. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་བལྟ་དགོས།

books / red
What color are your books? Our books are red.

Now do the following in the same way using "our." ‖ "our"ཡི་རྣམ་པ་བཀོལ་ནས་གོང་དང་མཚུངས་པར་བསྒྲུབ་དགོས།

a. shirts / white
b. coats / gray
c. tickets / yellow
d. suits / blue
e. hats / black and gray
f. passports / green
g. umbrellas / black
h. handbags / white
i. ties / orange
j. dogs / brown and white
k. pens / blue
l. cars / red
m. dresses / green
n. blouses / yellow

G. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་ལྟོས་དང་།

Mr. Ford / umbrella / black
What color's Mr. Ford's umbrella? His umbrella's black.

Now do the following in the same way using: "'s," "his," "her." ‖ "'s," "his," "her"ཡི་རྣམ་པ་བཀོལ་ནས་གོང་དང་མཚུངས་པར་བསྒྲུབ་དགོས།

Paul / car / blue
Tim / shirt / white
Miss Parker / coat / gray
Mrs. White / carpet / red

Frank / tie / orange
Mr. Ford / hat / gray and black
Mrs. Davis / dog / brown and white
Hans / pen / green
Dimitri / suit / gray
Stella / pencil / blue
Britt / handbag / brown
Alice / skirt / yellow

(20) **Professions ལས་རིགས།**

a. This short dialogue uses a common sentence pattern--"the same as." You can also say "too." ཁ་བརྡ་ཐུང་ དུ་འདིའི་ནང་དུ། རྒྱུན་བཀོལ་ཚིག་སྒྲོར་"the same as."""མཚུངས"བཀོལ་ཡོད་མོད་ཁྱོད་ཀྱིས་འདི་"too" བཀོལ་ཡང་ཆོག

A: What are your brothers' jobs?
B: Bill is a teacher. Jim is a teacher. Jim has the same job. He is a teacher, too. Bill and Jim are teachers.
A: ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་ནུ་ཚོའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།
B: Billནི་དགེ་རྒན་ཞིག་ཡིན། ཇིམ་མི་ནི་དགེ་རྒན་ཞིག་རེད། ཇིམ་མིར་བྱ་བ་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡོད། ཁོ་རང་ཡང་དགེ་རྒན་ཞིག་ཡིན། Billདང་Jimགཉིས་ཀ་དགེ་རྒན་ཡིན།

b. Other common professions are doctor, lawyer, engineer, mechanic, business(man, woman), government worker, farmer, writer, hair stylist, waiter (man), and waitress (woman), reporter, and soldier. གཞན་ཡང་རྒྱུན་པར་འཕྲད་སྲིད་པའི་ལས་རིགས་ནི་། doctor སྨན་པ་དང་། lawyer ཁྲིམས་རྩོད་པ། engineer བཟོ་ བཀོད་ པ། mechanic འཕྲུ ལ ་ ཆས་ ལ ས་ བཟོ་ བ། business(man, woman) ཚོང་ བ། government worker སྲིད་གཞུང་ ལས་བྱེད་མི་སྣ། farmer ཞིང་བ། writer རྩོམ་པ་པོ། hair stylist སྐྲ་ཚུགས་མཛེས་བཟོ་མཁན། waiter (man) སྐྱེས་པ་ཞབས་ཞུ་བ། waitress (woman) སྐྱེས་མ་ཞབས་ཞུ་བ། reporter གསར་འགོད་པ། soldier དམག་མི་སོགས་ཡིན།

c. Examples of not-so-common professions: singer, dancer, actress (female),

actor (male), president, and bartender. རྒྱུན་ལྡན་མིན་པའི་ལས་རིགས་ནི། singer གླུ་བ། dancer གར་མཁན། actress (female) འཁྲབ་སྟོན་མོ། actor (male) འཁྲབ་སྟོན་པ། president སྲི་ཁྲབ་ཙུང་ཐུང་། bartender ཆང་ཁང་གི་ཞབས་ཞུ་བ་སོགས་ཡིན།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Look at the following. What do each of these people do? Write your answers. གཤམ་གྱི་མི་དེ་དག་གིས་ལས་ཀ་ཅི་ཞིག་གཉེར་གྱིན་ཡོད་དམ། ཁྱོད་ཀྱིས་དེའི་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

a. policeman / policewoman
b. taxi-driver
c. air-hostess
d. postman
e. nurse
f. mechanic
g. barber
h. housewife
i. milkman

B. Look at this example. Do the following sentences in the same way as the example. དཔེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་བཀོལ་ནས་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

(mechanics) / clerks
1: What are their jobs? Are they mechanics or clerks?
2: They aren't mechanics. They're clerks.

a. (typists) / nurses
b. (postmen) / milkmen
c. (policewomen) / air-hostesses
d. (customs officers) / engineers
e. (barbers) / taxi-drivers
f. (engineers) / teachers
g. (policewomen) / housewives
h. (milkmen) / barbers
i. (policemen) / postmen
j. (nurses) / typists
k. (herdsmen) / farmers

C. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་བལྟ་དགོས།

his shoes / (dirty) / clean
A: Are his shoes dirty or clean?
B: They're not dirty. They're clean.

Now do these in the same way. Write similar dialogues. གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་ལྟར་གཤམ་གྱི་ཚིག་དེ་དག་བཀོལ་ནས་ཁ་བརྡ་ཐུང་ངུ་བསྒྲིག་དགོས།

a. the children / (tired) / thirsty
b. the postmen / (cold) / hot
c. the barbers / (thin) / fat
d. the shoes / (small) / big
e. the shops / (shut) / open
f. his cases / (heavy) / light
g. grandmother and grandfather / (young) / old

h. their hats / (old) / new

i. the policemen / (short) / tall

j. his trousers / (short) / long

(21) **Nationalities མི་རིགས།**

a. There are many nationalities. China, for example, has fifty-six. Here are some common nationalities. Match the nationality with the country / area: སའི་གོ་ལའི་སྟེང་དུ་མི་རིགས་མང་པོ་ཡོད་དེ། ཀྲུང་གོར་མཚོན་ན་མི་རིགས་ལྔ་བཅུ་ང་དྲུག་ཡོད། འདིར་རྒྱུན་པར་འཕྲད་སྲིད་པའི་མི་རིགས་ཁ་ཤས་ཀྱི་མིང་བཀོད་ཡོད་ལ་དེ་ཚོ་རྒྱལ་ཁབ་གང་དང་ཡང་ན་ས་གནས་གང་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་དེ་དྲང་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་ནས་མཚོན་དགོས།

country / area	*nationality*
a. People's Republic of China	1. Chinese
b. Britain / England	2. Canadian
c. United States of America	3. American
d. Tibet, China	4. Tibetan
e. Canada	5. British / English
f. France	6. French
g. Germany	7. German
h. Japan	8. Tibetan
i. Qinghai, China	9. Japanese
	10. Mongolian
	11. Salar
	12. Han
	13. Hui
	14. Lhoba
	15. Monguor (Tu)

b. Sample Dialogues: Read through these with your neighbor. ཁ་བརྡའི་དཔེ་གཞི། གཤམ་གྱི་གོ་སླ་བའི་ཁ་བརྡ་དེ་དག་གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་བཤད་རེས་བྱ་དགོས།

A: Are you Tibetan?
B: Yes, we are. We are Tibetan.

A: Are you French?
B: No, we are not. We are not French. We are Tibetan.

A: What country are you from?
B: I'm from Australia.

A: What nationality are you?
B: I'm Japanese.

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Make questions using the guide words as examples. དཔེར་སྟོན་མིང་ཚིག་དག་ལ་བལྟས་ཏེ་འདྲི་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

a. This is Miss Parker. (French / Swedish)
<u>1:</u> Is she French or Swedish?
<u>2:</u> She isn't Swedish. She's French.

b. This is a robe. (Tibetan / Chinese)
<u>1:</u> Is it a Tibetan robe or Chinese robe?
<u>2:</u> It isn't a Chinese robe. It's a Tibetan robe.

C. Now do the following in the same way. གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་གཤམ་གྱི་ཚིག་རྣམས་འབྲི་དགོས།

This is a yak. (black / white)
This is Hans. (German / Italian)
This is Stella. (Spanish / Italian)
This is Dongzhi. (Hui / Tibetan)
This is Paul. (Brazilian / Greek)
This is a Fiat. (Italian / English)
This is Baatar. (Tibetan / Mongolian)
This is a Volkswagen. (German / French)
This is a tent. (big / small)
This is a Ford. (English / American)

B. Match the country with the correct nationality. གཤམ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དང་འབྲེལ་ཡོད་མི་རིགས་ཀྱི་བར་དུ་ དྲང་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་དགོས།

1. ___ Germany	a. Thai	6. ___ Mongolia	f. Swiss
2. ___ Singapore	b. Indian	7. ___ India	g. Russian
3. ___ Mexico	c. Korean	8. ___ Thailand	h. Mexican
4. ___ Britain	d. British	9. ___ Switzerland	i. German
5. ___ Korea	e. Singaporean	10. ___ Russia	j. Mongolian

(22) **This is, they are, these are** འདི་ནི། ཁོ་ཚོ། འདི་ཚོ།

Look at these two dialogues. Practice them with another student. གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་གཉིས་པོར་བལྟས་རྗེས་རོགས་པ་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གཤར་སྦྱང་བྱོས།

<u>A:</u> Are these your books?
<u>B:</u> Yes, they are. (No, they are not.) (No, they aren't.)

<u>A:</u> This is my pencil.
<u>B:</u> I know. These are my pens.

Key Item གནད་འགྲེལ།

"This is" generally refers to one thing. "These are" generally refers to more than one thing. "They" can refer to both people and objects. It is correct to use "they" for the plural form of words. For example: ‖ སྤྱིར་ བཏང་ དུ་ "This is"ཡིས་ བྱ་ དངོས་ གཅིག་ སྟོན་ པ་ དང་ "these are"ཡིས་ གཅིག་

ལས་མང་བའི་བྱ་དངོས་སྟོན་ལ་“they཈ོ་ཚོ”ཡིས་བྱ་དངོས་དང་གང་ཟག་གཉིས་ལ་འདྲུག་པ་མ་ཟད་མང་ཚིག་ལའང་འཇུག་སྲི་དཔེར་ན།

a. Are your shirts clean. Yes, they are.
b. Are your watches correct? Yes, they are.
c. My hats look pretty. They look pretty.
d. The dogs are hungry. They are hungry.

Exercise གཞར་སྦྱང་།

Make sentences using “this is” and “these are” correctly. གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་“this is”དང་“these are”བཀོལ་ནས་འོག་གི་མིང་ཚིག་རྣམས་ལ་ཡང་དག་པར་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

Example: དཔེ་གཞི།

footballs (These are red footballs.)
a football (This is a football.)

a. pencils
b. a pencil
c. Tibetans
d. a Tibetan
e. classroom
f. classrooms
g. horse
h. horses
i. child
j. children

Key Item གནད་འགྲེལ།

“That is” generally refers to one thing. “Those are” generally refers to more than one thing. སྤྱིར་བཏང་དུ་“That is”ཡིས་བྱ་དངོས་གཅིག་སྟོན་པ་ཡིན་ལ་“Those are”ཡིས་བྱ་དངོས་གཅིག་ལས་མང་བ་སྟོན་པ་ཡིན།

Exercises གཞར་སྦྱང་།

A. Make sentences using “that is” and “those are” correctly. གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་“that is”དང་“those are”བཀོལ་ནས་འོག་གི་མིང་ཚིག་རྣམས་ལ་ཡང་དག་པར་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

Example དཔེ་གཞི:

a cow (That is a black cow.)
cows (Those are the cows I bought yesterday.)

a. pen
b. pens
c. a football
d. footballs
e. a Tibetan
f. Tibetans
g. an American
h. Americans
i. an umbrella
j. umbrellas
k. an egg
l. eggs
m. child
n. children

B. Use the following words correctly in the sentences. More than one correct answer is possible. གཤམ་གྱི་ཐ་སྙད་དེ་དག་ཡང་དག་པར་བཀོལ་ནས་འོག་གི་སྟོང་གནས་རྣམས་ལ་ཁ་སྐོང་བྱེད་དགོས་ཤིང་། གཅིག་ལས་མང་

བའི་ལན་ཡང་དག་པ་ཡོད་ཀྱང་སྲིད།

*this / these
*that / those
*it / they
*is / are

a. ___ is a tree. ___ are trees.
b. ___ man is a Tibetan. ___ men are Tibetans.
c. ___ is a camel. ___ are camels.
d. ___ egg is bad. ___ eggs are bad.
e. ___ is an airplane. ___ are airplanes.
f. ___ it a tree? ___ they trees?
g. Is ___ the train? Are ___ the trains?
h. Is ___ a ship? Are ___ ships?
i. Is ___ student Tibetan? Are ___ students Tibetan?
j. What is ___? What are ___?
k. Where ___ the tent? Where ___ the tents?

C. Use "in," "at," and "from" in the following sentences: ད་ལྟ་"in,"དང་"at," "from"གསུམ་བཀོལ་ནས་འོག་གི་སྟོང་གནས་རྣམས་ཀྱི་ཁ་བསྐང་དགོས།

a. It's wet ___ spring and dry ___ summer.
b. Are there many Tibetans ___ your county?
c. I always study English ___ the evening.
d. I always study Tibetan ___ night.
e. I come ___ Shuongxi. Do you come ___ Shuongxi?
f. I go to school ___ 8:30.
g. I will go shopping ___ 1:00.

(23) **Dongzhi's Home དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ།**

Read this text with another student. སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་སློབ་ཚན་ཀློགས།

Dongzhi's home is Rebgong. He has two sisters and one brother. Dongzhi is twenty-four and he is a postman. One sister is Lhamoyicuo. She is eighteen and she is a student. Her home is Rebgong, too. One sister is Cairangzhoma. She is twenty-five and she is a nurse. Her home is Zuganrawa. Cairangzhoma's home is not Rebgong.

Dongzhi's father is a teacher and his mother is a housewife. His father is fifty-one and his mother is forty-nine.

Dongzhi is very busy, he is not lazy. His job is a postman. His mother is very busy, too.

Housewives are very busy. Housewives are not lazy. They are very busy. They are not lazy.

Dongzhi is tall and thin. He is not short and fat. Dongzhi's father is tall, too. Lhamoyicuo is short and thin. She is not tall and fat. Dongzhi's mother is fat. Dongzhi's father is fat, too.

Lhamoyicuo and Cairangzhoma are very pretty. They are very busy, too.

Dongzhi, Dongzhi's father, and Cairangzhoma are employees. Lhamoyicuo and Dongzhi's mother are not employees. Lhamoyicuo is a student and Dongzhi's mother is a housewife.

Dongzhi's friends are Tibetan and Chinese. Dongzhi is Tibetan. Dongzhi's friends are not French. His friends are not French. His friends are Tibetan and Chinese. He has Tibetan friends and Chinese friends. Lhamoyicuo has Tibetan and Chinese friends, too.

Dongzhi's brother is Dawazhiba. He is twenty and his home is Rebgong, too. He is not a student he is a barber. He has Tibetan and Chinese friends, too.

Dawazhiba has a new hat. It is green and it is very smart.

Dawazhiba is very busy. He is not lazy. He is tall and thin. He is not short. Dawazhiba is not fat, he is thin. Dawazhiba is Tibetan. He is not Spanish. Dawazhiba's nationality is Tibetan. His nationality is not Spanish. Dawazhiba is Dongzhi's brother.

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཡུལ་ནི་རེབ་གོང་རེད། ཁོང་ཨ་ཅེ་དང་སྲིང་མོ་གཉིས་དང་ཕུ་བོ་གཅིག་ཡོད། དོན་འགྲུབ་ནི་ལོ་ཉེར་བཞི་ཡིན་ལ་ཁོ་ནི་ཡིག་སྐྱེལ་བ་ཞིག་རེད། ནུ་མོ་ལ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ཟེར། མོ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན། མོ་རང་སློབ་མ་ཞིག་རེད། མོའི་ཡུལ་ཡང་རེབ་གོང་རེད། ཨ་ཅེ་གཅིག་ལ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ཟེར། མོ་ལོ་ཉེར་བཞི་ཡིན་ལ་ཁོ་མོ་ནང་གཡོག་མ་ཞིག་ཡིན། མོའི་ཡུལ་ནི་མཛོ་རྒན་ར་བ་རེད། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མའི་ཡུལ་་རེབ་གོང་མ་རེད།

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་ཕ་ནི་དགེ་རྒན་ཞིག་ཡིན་ལ་ཨ་མ་ནི་ཁྱིམ་བདག་མ་ཞིག་ཡིན། ཁོའི་ཨ་ཕ་ལོ་ང་གཅིག་ཡིན་ལ་ཨ་མ་ལོ་ཞེ་དགུ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ་ལ་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ཁོ་སྙིད་ལུག་ཅན་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་ནི་ཡིག་སྐྱེལ་མཁན་ཞིག་ཡིན། ཁོའི་ཨ་མར་ཡང་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ཁྱིམ་བདག་མ་ཚང་མར་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ཁྱིམ་བདག་མ་ཚོ་སྙིད་ལུག་མིན། ཁོ་མོ་ཚོར་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ཁོ་མོ་ཚོ་སྙིད་ལུག་མ་རེད།

དོན་འགྲུབ་གཟུགས་རིང་ལ་ཤ་རིད་པ་རེད། ཁོ་རང་གཟུགས་ཐུང་རྒྱུ་མེད་ལ་ཤ་རྒྱགས་རྒྱུའང་མེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་ཕ་ཡང་གཟུགས་རིང་པོ་འདུག ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཟུགས་ཐུང་ལ་ཤ་རིད་པ་རེད། ཁོ་རང་གཟུགས་རིང་རྒྱུ་མེད་ལ་ཤ་རྒྱགས་རྒྱུ་མེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་ཤ་རྒྱགས་པོ་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་ཕ་ཡང་ཤ་རྒྱགས་པོ་འདུག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ཧ་ཅང་མཛེས་པོ་འདུག ཁོ་ཚོར་ཡང་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ།

དོན་འགྲུབ་དང་ཁོའི་ཨ་ཕ། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་གསུམ་ནི་ལས་བཟོ་པ་རེད། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་བཅས་ནི་ལས་བཟོ་པ་མ་རེད། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་ནི་ཁྱིམ་བདག་མ་ཞིག་ཡིན།

དོན་འགྲུབ་ལ་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཡོད། དོན་འགྲུབ་ནི་བོད་རིགས་རེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་གྲོགས་པོ་རྣམས་ཧྥ་རན་སིའི་མི་མ་རེད། ཁོའི་གྲོགས་པོ་རྣམས་ཧྥ་རན་སིའི་མི་མ་རེད། ཁོའི་གྲོགས་པོ་རྣམས་བོད་དང་རྒྱ་རེད། ཁོ་ལ་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཡོད། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོར་ཡང་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཡོད།

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ནུ་བོ་ནི་ཟླ་བ་གྲགས་པ་རེད། ཁོ་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡིན་པ་དང་ཁོའི་ཕ་ཡུལ་ཡང་རེབ་གོང་རེད། ཁོ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་ནི་སྐྲ་

བཞར་བ་ཞིག་རེད། ཁོ་ལ་ཡང་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པར་ཞྭ་མོ་གསར་བ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནི་ལྗང་ཁུ་ཡིན་ལ་དེ་ཧ་ཅང་མཛེས་པོ་འདུག

ཟླ་བ་གྲགས་པར་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ཁོ་རང་སྙིད་ལུག་ཅན་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་གཟུགས་རིང་ལ་ཤ་རིད་པོ་འདུག ཁོ་རང་གཟུགས་ཐུང་མ་རེད། ཟླ་བ་གྲགས་པ་ཤ་རྒྱགས་པོ་མི་འདུག་པར་ཁོ་རང་ཤ་རིད་པོ་འདུག ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་བོད་རེད། ཁོ་རང་ཞི་པན་ཡའི་མི་མ་རེད། ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་བོད་རིགས་རེད། ཁོ་རང་ཞི་པན་ཡའི་མི་མ་རེད། ཟླ་བ་དོན་འགྲུབ་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་སྤུན་རེད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write fifteen questions about this text. Next, write answers to your questions. སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་ལྟར་འདྲི་ཚིག་བཅོ་ལྔ་བསྒྲིགས་རྗེས་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་བྲིས།

B. Match words in the first column with words in the second column. གཡས་གཡོན་གྱི་མིང་ཚིག་དག་གི་བར་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་དགོས།

a. Dongzhi's home __	1. Dawazhiba
b. a teacher __	2. Dongzhi's friends
c. Dongzhi's mother __	3. Rebgong
d. eighteen years old __	4. Dongzhi's father
e. nurse __	5. a housewife
f. green __	6. Lhamoyicuo
g. a barber __	7. Dawazhiba's new hat
h. Dongzhi's brother __	8. Cairangzhoma
i. her home is not Rebgong __	9. Dongzhi
j. busy __	10. postman
k. Dongzhi __	11. Dongzhi's mother
l. tall __	12. Dawazhiba
m. fat __	
n. Tibetan and Chinese __	

Song Number Three གླུ་དབྱངས་གསུམ་པ།

"Lean On Me" is a popular and well-loved song. It talks about friendship. It says that we can help each other in difficult times and situations. A true friend is someone who cares about you and wants to help you. ‖ "Lean On Me"ཞེས་པ་ནི་དར་ཁྱབ་ཆེ་ལ་མི་རྣམས་དགའ་བའི་གླུ་དབྱངས་ཞིག་ཡིན། གཞས་འདིས་མཛའ་སེམས་བརྗོད་ཡོད་དེ་ང་ཚོས་དཀའ་ངལ་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་ཕན་ཚུན་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་རྒྱུ་བསྟན་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱི་དོན་དུ་སེམས་ཁུར་བྱེད་པ་དང་ཁྱོད་ལ་རོགས་བྱེད་འདོད་ཡོད་པའི་མི་དེ་ནི་གྲོགས་པོ་ངོ་མ་ཞིག་ཡིན།

LEAN ON ME

Chorus:

Lean on me, when you're not strong.
And I'll be your friend.

I'll help you carry on.
For it won't be long,
Till I'm going to need somebody to lean on.

1

Sometimes in our lives
We all have pain, we all have sorrow
But, if we are wise
We know that there's always tomorrow

Chorus
2

Please swallow your pride
If I have things that you need to borrow.
For no one can feel
Those are your needs
If you don't let them show.

Chorus
3

Just call on me, brother, when you need a hand
We all need somebody to lean on.
I just might have a problem
That you'd understand.
We all need somebody to lean on.

Chorus

Exercise གཞན་སྦྱང་།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་དག་ལ་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who are your good friends?
b. When do your friends help you?
c. When do you help your friends?
d. Why is friendship important?
e. When was the last time you helped a friend?
f. What is friendship?

(24) **Introductions ངོ་སྤྲོད་བྱེད་པ།**

Mr. Jackson: Come and meet our students, Mr. Richards.
Mr. Richards: Thank you, Mr. Jackson.
Mr. Jackson: This is Miss Lhamoyicuo and this is Miss Cairangzhoma.

Mr. Richards: How do you do?
Mr. Jackson: Those girls are very pretty. What are their jobs?
Mr. Richards: Miss Lhamoyicuo is a student. Miss Cairangzhoma is a teacher.
Mr. Jackson: This is Mr. Dawazhiba and this is Mr. Dongzhi.
Mr. Richards: How do you do?
Mr. Richards: They are very busy! What are their jobs?
Mr. Jackson: They're students. They're very busy. They're not lazy.
Mr. Richards: Who is this young man?
Mr. Jackson: This is Mr. Li. He is a teacher.

Mr. Jackson: སྐུ་ཞབས་Richardsལགས། ཚུར་ཕེབས་ཏེ་ང་ཚོའི་སློབ་མ་རྣམས་ལ་མཇལ་རོགས།

Mr. Richards: ཐུགས་རྗེ་ཆེ། སྐུ་ཞབས་Jacksonལགས།

Mr. Jackson: འདི་ནི་སྲས་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་རེད། འདི་ནི་སྲས་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་རེད།

Mr. Richards: ཁྱེད་རང་བདེའམ།

Mr. Jackson: བུ་མོ་གན་ཚོ་ཧ་ཅང་སྙིང་རྗེ་བོ་འདུག ཁོ་ཚོའི་བྱ་བ་ཅི་རེད།

Mr. Richards: སྲས་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། སྲས་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ནི་དགེ་རྒན་ཞིག་ཡིན།

Mr. Jackson: འདི་ནི་སྐུ་ཞབས་ཟླ་བ་གྲགས་པ་ཡིན་པ་དང་འདི་ནི་སྐུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ་ཡིན།

Mr. Richards: ཁྱེད་ཚོ་སྐུ་བདེ་འམ།

Mr. Richards: ཁོ་ཚོར་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ཁོ་ཚོའི་བྱ་བ་ཅི་རེད།

Mr. Jackson: ཁོ་ཚོ་སློབ་མ་རེད། ཁོ་ཚོར་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ཁོ་ཚོ་སྒྱིད་ལུག་ཅན་མིན།

Mr. Richards: ན་གཞོན་འདི་སུ་རེད།

Mr. Jackson: འདི་ནི་སྐུ་ཞབས་Liརེད། ཁོ་རང་དགེ་རྒན་ཞིག་ཡིན།

Key Item དཀའ་འགྲེལ།

"How do you do?" is formal and rarely heard, though it continues to be taught as a basic introductory sentence. It is not incorrect and may always be used. Let's look at the following dialogue: ‖ "How do you do?"ནི་ཆེས་རྨང་གཞིའི་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ཚིག་གྲུབ་ཅིག་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་ནི་རྒྱུན་པར་མི་བཀོལ་བའི་ཚིག་ཅིག་ཡིན། དེ་ནི་ནོར་ཡོད་པ་མིན་པས་དུས་རྒྱུན་དུ་བཀོལ་སྲིད། ད་ལྟ་ང་ཚོས་གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་དག་ལ་བལྟ་བར་བྱ།

Mr. Smith: John, I'd like you to meet Bill, my friend.
John: Hello, Bill, how are you?
Bill: Hello, John, it's nice to meet you.

This is a more common, but still rather formal introduction. Now, let's read the following more informal dialogue between people the same age and of the same social position: གོང་གི་ཁ་བརྡ་དག་ནི་ཕན་ཚུན་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་སྐབས་རྒྱུན་པར་བཀོལ་བའི་ཁ་བརྡ་ཞིག་ཡིན། གཤམ་དུ་ལོ་ཚོད་མཉམ་ཞིང་སྤྱི་

ཚོགས་ཀྱི་གོ་གནས་ཀུང་མཚུངས་པའི་མི་དག་གིས་བགྲོལ་བའི་ཙུང་རྒྱུན་ལྡན་མིན་པའི་ཁ་བརྡ་འདི་འདོན་རོགས།

Jack: Tom, this is my friend, Darrel.
Darrel: Hi, Tom, glad to meet you.
Tom: Hi, Darrel, good to meet you.

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Form groups of three people in your classroom. Take turns introducing each other. འཛིན་གྲྭའི་ནང་དུ་མི་གསུམ་རེ་ཚོ་ཆུང་རེ་བྱས་ཏེ། ཕན་ཚུན་བར་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་རེས་བྱ་དགོས།

B. Make groups of four people. One person will play the role of father or mother. Another person will be a son or daughter. The parent and child meet two of the child's friends. The child then introduces the two friends to his parent. མི་བཞི་རེ་ཚོ་ཆུང་་རེ་བྱས་ནས་ དེའི་ནང་གི་མི་གཅིག་གིས་ཨ་ཕའམ་ཨ་མའི་ཚབ་བྱེད་དགོས། གཅིག་གིས་བུའམ་ཡང་ན་བུ་མོའི་ཚབ་བྱས་ཏེ་བུ་འམ་བུ་མོས་རང་གི་ཕ་མར་རང་ཉིད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་གཉིས་པོ་ངོ་སྤྲོད་བྱ་དགོས།

C. When making an introduction, the relationship between the speaker and the persons being introduced is usually made clear as in the following dialogue: ཕན་ཚུན་ངོ་སྤྲོད་བྱེད་སྐབས་སུ། ངོ་སྤྲོད་མཁན་དང་མི་དེ་ཚོའི་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་རྒྱུན་པར་གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་ནང་བཞིན་གསལ་པོར་མཚོན་ཆོག

Dongzhi: This is Dawazhiba. He is my friend (student / brother). And this is Dongzhi. Dongzhi is my friend (student / brother).
Dawazhiba: How do you do?
Dongzhi: How do you do?

Pronunciation Practice Four སྒྲ་སྦྱོར་ཀློག་སྟངས་བཞི་བ།

A. Listen to your teacher. Repeat after your teacher, paying special attention to the / *v* / and / *f* / sounds. དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་འདོན་དགོས་ལ། ལྷག་པར་དུ་ / *v* / དང་ / *f* / གཉིས་ཀྱི་ཀློག་སྟངས་ལ་ཡིད་འཇོག་བྱ་དགོས།

/ *v* /	/ *f* /	/ *v* /	/ *f* /
a. vat	a. for	g. every	g. roof
b. vial	b. fine	h. oven	h. wife
c. vault	c. friend	i. envy	i. soft
d. veil	d. awful	j. live	j. coffee
e. violent	e. water	k. believe	k. half
f. travel	f. safety		

B. Repeat the following words. གཤམ་གྱི་ཐ་སྙད་དག་བསྐྱར་འདོན་བྱ་དགོས།

a. very ferry

b. vans fans

c. believe belief
d. shovel shuffle
e. prove proof
f. reviews refuse
g. waiver waver
h. vinyl final
i. vault fault
j. save safe

C. Now, your teacher will read one of the following words from the above list. Write the word that is said. ད་ལྟ་དགེ་རྒན་གྱིས་གོང་གི་མིང་ཚིག་ལས་ཁ་ཤས་འདོན་རྒྱུ་ཡིན་པས། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་དག་འབྲི་དགོས།

a. ____________
b. ____________
c. ____________
d. ____________
e. ____________
f. ____________
g. ____________
h. ____________
i. ____________
j. ____________

D. Although the most common way to spell the / *f* / sound is with the letter "f", there is another way to spell it. It is spelled "ph" in words of Greek origin. Sometimes the / *f* / sound is also spelled "gh." Listen to your teacher and repeat the following words. གསལ་ བྱེད་ཡི་གེ / *f* / དེ་རྒྱུན་པར་"f"ཞེས་ཀློག་དགོས་ལ་འདིར་ཀློག་འདོན་བྱེད་ཐབས་གཞན་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་དེ་གནའ་བོའི་ཀི་རེའི་ཕ་སྐད་ཀྱི་ནང་དུ་"ph"ཞེས་འབྲི་སྲོལ་ཡང་ཡོད་པས / *f* / ཀྱི་སྒྲ་འདི་སྐབས་འགར་"ph"ཞེས་ཀློག་སྲོལ་ཡང་ཡོད། དགེ་རྒན་གྱིས་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དག་འདོན་དགོས།

a. photo
b. physics
c. phone
d. elephant
e. dolphin
f. emphasize
g. graph
h. enough
i. laugh
j. cough
k. tough

(25) **Dongzhi, Jobs, and Relatives** དོན་འགྲུབ་ཀྱི་བྱ་བ་དང་ཁོའི་གཉེན་ཉེ།

Listen to your teacher read the text. Fill in the blanks with the words you hear. A word list is at the end of each text. ཁྱོད་ཀྱིས་དགེ་རྒན་གྱིས་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས་ལ་སློབ་ཚན་གྱི་ཚན་པ་རེ་རེའི་མཇུག་ཏུ་སྟོང་བྱེད་ཀྱི་མིང་ཚིག་རྣམས་བྲིས་ཡོད།

Dongzhi is a ________. Lhamoyicuo is a teacher, too. Lhamoyicuo ____ Dongzhi are married. They ______ two children. Dongzhi is _____ and Lhamoyicuo is twenty-eight, too. Dongzhi is ___________ and Lhamoyicuo is Tibetan, too. Dongzhi's ______ is Jiegu.

Lhamoyicuo's home is Jiegu, ____.

They have two children. This is Dawazhiba. Dawazhiba is Dongzhi's ____. Dawazhiba is Lhamoyicuo's son, too. Dawazhiba is ____. Dawazhiba has no job. Dawazhiba is a ________.

This is Cairangzhoma. Cairangzhoma is Dongzhi's ___________. Cairangzhoma is Lhamoyicuo's daughter, too. Cairangzhoma is ____. Cairangzhoma has no _____. Cairangzhoma is a child.

This is Dongzhi's father. He is fifty-five. He is a __________. His home is Jiegu. This is Dongzhi's _________. She is fifty-five, too. ____ home is Jiegu, too. Dongzhi's mother is a farmer.

a. and	g. her	m. three
b. child	h. home	n. Tibetan
c. daughter	i. job	o. too
d. farmer	j. mother	p. twenty-eight
e. five	k. son	
f. have	l. teacher	

Lhamoyicuo is very _______. She has two children. She works _____ hard.

Dongzhi is very tired, too. He is __ teacher and he has two ___________. Lhamoyicuo and Dongzhi are tired ____________ they are very busy.

Cairangzhoma and Dawazhiba are children. _____ are short. They are not ______.

Dongzhi and ___________ are tall. They are not short. They are _____, too. They are not _____.

Dongzhi has seventy-five ___________. Lhamoyicuo has sixty-six students. They are teachers. Dongzhi and Lhamoyicuo are teachers.

Dongzhi ____ a new hat. It is _______. It is very smart. Lhamoyicuo has a ____ skirt. It is brown. It is very ________, too.

Dongzhi has two brothers. One is ____ and one is thirty. Dongzhi's brothers are teachers. Lhamoyicuo has ___ brother. He is fifteen and he is a student. Dongzhi has ___ sisters. Lhamoyicuo has no sisters.

a. a	f. has	k. smart	p. tired
b. because	g. Lhamoyicuo	l. students	q. twenty
c. black	h. new	m. tall	r. very
d. children	i. no	n. they	
e. fat	j. one	o. thin	

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to the following questions. When you finish, compare your answers to those of another student. གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་བྲིས་རྗེས། སློབ་གྲོགས་གཞན་གྱིས་བྲིས་པའི་ལན་དང་ཕན་ཚུན་བསྡུར་དགོས།

a. What is Dongzhi's nationality?
b. How old is Dongzhi?

c. How old is Lhamoyicuo?
d. How old is Dongzhi's father?
e. How old is Dongzhi's mother?
f. How old is Dawazhiba?
g. How old is Cairangzhoma?
h. What is Dongzhi's job?
i. What is Lhamoyicuo's job?
j. What is Dongzhi's father's job?
k. What is Dongzhi's mother's job?
l. Where is Dongzhi's home?
m. Where is Lhamoyicuo's home?
n. Where is the children's home?
o. Where is Dongzhi's father's home?
p. Where is Dongzhi's mother's home?
q. Are Dongzhi and Lhamoyicuo tired?
r. How many children do Dongzhi and Lhamoyicuo have?
s. How many students do Dongzhi and Lhamoyicuo have?
t. How many brothers does Dongzhi have? What are their jobs?
u. How many brothers does Lhamoyicuo have? What is his job?
v. How many sisters does Dongzhi have?
w. How many sisters does Lhamoyicuo have**?**

B. Ask and answer: Ask one of your friends the ten questions below. To each question a student should answer "Yes, I did," or "No, I didn't." Write down their answers. དྲི་བ་དང་དྲིས་ལན་གདབ་རྒྱུ། ཁྱོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཞིག་ལ་གཤམ་གྱི་དྲི་བ་བཅུ་པོ་བཏོན་ནས་དྲི་བ་རེར"Yes, I did," དང་ཡང་ན་"No, I didn't."ཀྱི་རྣམ་པས་ལན་གདབ་དགོས་པ་དང་དྲིས་ལན་རྣམས་ཤོག་བུའི་སྟེང་བྲིས།

What did your friend do the day before yesterday?

a. Did you get up before 7 o'clock?
b. Did you wash your hands and face?
c. Did you walk to school?
d. Did you get to the classroom early?
e. Did you work hard all day?
f. Did you play any sports?
g. Did you do any housework?
h. Did you do any homework?
i. Did you eat lunch?
j. Did you go to bed early?

Write the student's answers here: དྲིས་ལན་རྣམས་གཤམ་གྱི་ཐིག་ཕྲེང་སྟེང་དུ་བྲིས།

1. ____

2. ____

3. ____

4. ____

5. ____

6. ____

7. ____

8. ____

9. ____

10. ____

C. Here is a postcard from Lily to her friend in Chengdu. Read it, and then decide if the sentences below are true or false. གཤམ་དུ་ཡོད་པ་ནི་ལིས་ལེ་ཡིས་ཁྲིན་ཏུའུ་ཡི་གྲོགས་པོ་ཞིག་ལ་སྤྲིངས་བའི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་བཀླགས་རྗེས་འོག་གི་ཚིག་དེ་དག་འགྲིག་མིན་ལ་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་དགོས།

Dear Dorjisu,

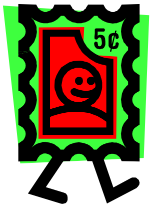

Hi, how are you? I'm busy. I have a lot of homework and am busy with my friends. In school we are learning about China. I chose to do a report on Sichuan province. Yesterday I went shopping. I bought a red and blue shirt. I like it very much. My mother got a new job. She is now a secretary. Please write soon!

Love,
Lily

Miss Dorjisu
Sichuan College of Education
Chengdu, Sichuan 610041
People's Republic of China

སྙིང་ཉེ་བའི་རྡོ་རྗེ་མཚོ་ལགས། ཁྱོད་རང་བདེ་ལེགས་སམ། ང་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ང་ལ་ལས་བྱ་མང་པོ་ཡོད་པ་མ་ཟད་གྲོགས་པོ་ཚོ་དང་མཉམ་དུ་ཁྲོམ་ལོང་མི་འདུག སློབ་གྲྭ་རུ་ང་ཚོས་ཀྲུང་གོའི་སྐོར་སློབ་ཀྱིན་ཡོད། ངས་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་སྐོར་གྱི་སྙན་ཞུ་ཞིག་འབྲི་རྩིས་ཡོད། ང་རང་ཁ་སང་ཉོ་ཚོང་ལ་སོང་བ་ཡིན། ངས་ཚེ་ལེན་སྔོ་དམར་ཅན་ཞིག་ཉོས་པ་ཡིན། ང་དེར་ཧ་ཅང་དགའ་པོ་འདུག ངའི་ཨ་མས་བྱ་བ་གསར་པ་ཞིག་བཙལ་ཟིན། ད་ལྟ་མོ་དྲུང་ཡིག་ཅིག་ཡིན། མི་འགྱངས་པར་ཡི་གེ་གཏོང་རོགས། བརྩེ་སེམས་དང་བཅས། ལི་ལིས་ནས།	སྦྲག་བྱང་། (༦༡༠༠༦༡) ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁྲིན་ཏུའུ་གྲོང་ཁྱེར། སི་ཁྲོན་སློབ་གསོ་སློབ་གླིང་། བུ་མོ་རྡོ་རྗེ་མཚོ།

a. The postcard is from Lily to Dorjisu.
b. Dorjisu is in the USA.
c. Lily bought a red and green shirt.
d. Lily's mother is a secretary.
e. Lily is not busy in school.
f. Lily will go shopping soon.
g. Dorjisu is Lily's friend.
h. Lily will write a report about Sichuan.

(26) **Dongzhi's Home, Animals, and Relatives** དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ་དང་སྒོ་ནོར། གཉེན་མི།

They have some animals. They have one two yaks, five sheep, two goats, one horse, one cow, one mule, and one donkey. They have no camels.

Dongzhi is fifty-five and Lhamoyicuo is fifty-five, too. Lhamoyicuo and Dongzhi's home is Dongku. They have two children. Their son is Dawazhiba. He is eighteen and he is a student. Dawazhiba is a young man, he is not an old man. Their daughter is Cairangzhoma. She is twenty-five and she is a doctor. Cairangzhoma is married, too, and has two children, too. One child is four and one child is three. Her children have no jobs. They are children. Cairangzhoma is very busy. She is not lazy. Cairangzhoma is a pretty young woman, she is not an old woman.

Lhamoyicuo's brother is very old. He is not young. He is seventy-five. He is a farmer. His home is Tianzhu, Gansu Province. He has two cows, one donkey, and two mules. He does not have many animals. He has five children. One is fifty-nine. One is fifty-seven. One is fifty-five. One is fifty-one. And one is forty-seven. His children are farmers, too. Their home is Tianzhu, too. They are farmers, too. ཁོ་ཚོར་སྒོ་ནོག་འགའ་ཡོད། ཁོ་ཚོར་ནོར་གནག་གཉིས་དང་ལུག་ལྔ། ར་མ་གཉིས། རྟ་གཅིག བ་མོ་གཅིག དྲེལ་གཅིག བོང་བུ་གཅིག་བཅས་ཡོད། ཁོ་ཚོར་རྔ་མོང་མེད།

དོན་འགྲུབ་ལོ་ང་ལྔ་ཡིན་པ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ཡང་ལོ་ང་ལྔ་ཡིན། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་འགྲུབ་གཉིས་ཀྱི་ཕ་ཡུལ་ནི་སྟོང་སྐོར་ཡིན། ཁོ་ཚོར་བྱིས་པ་གཉིས་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་བུའི་མིང་ལ་ཟླ་བ་གྲགས་པ་ཟེར། ཁོ་རང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན་ལ་ཁོ་རང་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་ལོ་ཆུང་ན་གཞོན་ཞིག་ཡིན། ཁོ་རང་དགའ་ང་ལོ་བཀྲིས་པའི་སྐྱེས་པ་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་ཚོའི་བུ་མོ་ནི་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ཡིན། ཁོ་མོ་ལོ་ཉེར་ལྔ་ཡིན་པ་དང་མོ་རང་སྨན་པ་ཞིག་ཡིན། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ཡང་གཉེན་སྒྲིག་བྱས་ཟིན་ལ་མོར་བྱིས་པའང་གཉིས་ཡོད། བྱིས་པ་གཅིག་ནི་ལོ་བཞི་ཡིན་ལ་བྱིས་པ་ཅིག་ཤོས་ནི་ལོ་གསུམ་ཡིན། མོའི་བྱིས་པ་ཚོར་བྱ་བ་མེད། དེ་ཚོ་བྱིས་པ་རེད། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མར་བྲེལ་བ་ཏ་ཙང་ཆེ། མོ་རང་སྙིད་ལུག་ཙན་ཞིག་མ་རེད། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ནི་སྙིང་དུ་སྡུག་པའི་སྨན་ཤར་ཞིག་རེད། ཁོ་མོ་ལོ་ན་མཐོ་བའི་བུད་མེད་ཅིག་མ་རེད།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་ཕུ་བོའི་ལོ་ན་ཏ་ཙང་མཐོ། ཁོ་ལོ་ན་གཞོན་པ་མ་རེད། ཁོ་ལོ་དོན་ལྔ་རེད། ཁོ་ནི་ཞིང་བ་ཞིག་རེད། ཁོའི་ཕ་ཡུལ་ཀན་སུའུ་དཔའ་རིས་ས་ཆ་རེད། ཁོར་བ་མོ་གཉིས་དང་བོང་བུ་གཅིག ཐྲེལ་གཉིས་བཅས་ཡོད། ཁོ་ལ་ཕྱུགས་ཟོག་མང་པོ་མེད། ཁོར་བྱིས་པ་ལྔ་ཡོད།

Exercise གཞན་སྦྱང་།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

a. Where is Dongzhi's home?
b. Where is Lhamoyicuo's home?
c. How old is Dongzhi?
d. How old is Lhamoyicuo?
e. Do Dongzhi and Lhamoyicuo have any animals?
f. How many animals do Dongzhi and Lhamoyicuo have?
g. How many children do Dongzhi and Lhamoyicuo have?
h. How old is Dongzhi's and Lhamoyicuo's son?
i. What is Dongzhi's and Lhamoyicuo's son's job?
j. How old is Dongzhi's and Lhamoyicuo's daughter?
k. What is Dongzhi's daughter's name?
l. What is Cairangzhoma's job?
m. Is Cairangzhoma old?
n. Is Cairangzhoma pretty?
o. Is Dawazhiba old?
p. Where is Lhamoyicuo's brother's home?
q. Is Lhamoyicuo's brother young?
r. How many animals does Lhamoyicuo's brother have?
s. How many children does Lhamoyicuo's brother have?
t. What is Lhamoyicuo's brother's job?
u. How old are Lhamoyicuo's brother's children?
v. What jobs do Lhamoyicuo's brother's children have?
w. What is Dawazhiba's job?

(27) **The Three Singers** གླུ་བ་གསུམ།

Here is a play about three animals. They live on a farm, but they want to leave and go to sing in the big city. རྩེད་མོ་འདི་ནི་སྲོག་ཆགས་གསུམ་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་ཡིན་ཏེ། ཞིང་སྡེ་ན་འཚོ་བ་རོལ་བཞིན་པའི་སྲོག་

ཆགས་གསུམ་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཕྱིན་ནས་གླུ་ལེན་འདོད་སྐྱེས།

The characters are a rooster, a donkey, a cat, a narrator, other animals (from off stage), and robbers (also off stage). རྩེད་མོ་འདི་འཁྲབ་མཁན་ནི་བྱ་ཕོ་ཞིག་དང་བོང་བུ། བྱི་ལ། ད་དུང་འགྲེལ་བཤད་པ་དང་སྲོག་ཆགས་གཞན་དག་(ཡོལ་རས་ལྡག་རྒྱབ་ཏུ་ཡོད།) ཇག་རྐུན་(ཡོལ་རས་ལྡག་རྒྱབ་ཏུ་ཡོད།)བཅས་ཡིན།

Play Number One: The Three Singers གླུ་བ་གསུམ།

Scene One: In the farmyard འཁྲབ་ཚན་དང་པོ། ཞིང་པའི་གཞིས་ཀའི་ནང་དུ།

Narrator: This is an old story about three animals, three musical animals: a rooster, a donkey, and a cat. Each animal has a beautiful voice - or thinks it has a beautiful voice! The animals are unhappy in the farmyard. They want to leave. They want to go and sing in the Big City, where everyone will hear their beautiful voices. This morning the first musical animal, Mr. Rooster, is in the farmyard. He is carrying a suitcase.

Rooster: Cock-a-doodle-doo! Cock-a-doodle-doo! (He walks up and down the farmyard.) Oh, my voice is beautiful! My voice is very beautiful this morning. Cock-a-doodle-doo!! (The other animals are offstage.)

Hen: Cluck, cluck, cluck! Time to get up! Cluck, cluck!

Cow: Moo, moo! Good morning to you, good morning to you!

Duck: Quack, quack! Get out of the sack, quack, quack!

Dog: Ruff, ruff! Wake up now. Ruff, ruff!

Cat: Meow, meow, Good morning to you!

Donkey: Hee haw, hee haw! Good morning Mr. Rooster! (Then he sees a suitcase.) Oh! What is that?

Rooster: This? (He holds up his suitcase.) This is my suitcase.

Donkey: I see. Are you going someplace? Are you leaving, Mr. Rooster?

Rooster: Yes, yes, I am! I'm leaving. I'm going to the Big City.

Donkey: To the Big City, Mr. Rooster? Why are you going to the Big City? Why are you leaving the farmyard?

Rooster: Oh, Mr. Donkey, this farmyard is small, very small for me! I have a beautiful

voice-cock-a-doodle-doo! And I'm going to sing in the Big City!

Donkey: Yes, Mr. Rooster, your voice is beautiful. Very beautiful! And my voice is beautiful too! Listen! Hee haw, hee haw! My voice is beautiful too.

Rooster: Yes, yes! You have a beautiful voice, Mr. Donkey. Come to the Big City with me. We can sing together. Cock-a-doodle-doo!

Narrator: So, Mr. Donkey goes to get his suitcase. The two friends are going to go the Big City together. But before they leave, Mrs. Cat comes along.

Cat: (She enters and sees Rooster and Donkey. They are carrying their suitcases.) Oh! Oh! Meow, meow! What now? What now?

Rooster: Good morning, Mrs. Cat!

Donkey: Good morning, Mrs. Cat!

Cat: (She points to their suitcases.) What's that? And that?

Rooster: Our suitcases, Mrs. Cat.

Donkey: Suitcases!

Cat: Are you two leaving? Are you going to go someplace?

Rooster: Yes, we are! Cock-a-doodle-doo! We have beautiful voices! This farmyard is too small for us. We're going to the Big City to sing.

Donkey: Yes, we are! Hee haw, hee haw!

Cat: Oh Mr. Rooster! Mr. Donkey! Your voices are beautiful. Very, very beautiful! And my voice, my voice is beautiful too. Listen to my voice, meow, meow! Meow, meow!

Rooster: Indeed, indeed Mrs. Cat. What a beautiful voice! Come with us to the Big City. We can sing together!

Cat: Oh yes, Yes, yes! (She runs out and comes back with her suitcase.)

Narrator: Mrs. Cat goes to get her suitcase. The three friends say goodbye to their friends in the farmyard. (Rooster, Donkey, and Cat wave goodbye to the other farmyard animals.)

Rooster: Goodbye! Cock-a-doodle-doo!

Donkey: Hee haw, bye-bye!

Cat: Meow, meow! Goodbye to you!

འགྲེལ་བཤད་པ། འདི་ནི་སྒྲོག་ཆགས་གསུམ་གྱི་གནའ་གཏམ་ཞིག་ཡིན། སྐད་སྙན་པའི་སྒྲོག་ཆགས་གསུམ་ཡོད་པ་དེ་དག་ནི་བྱ་ཕོ་ཞིག་དང་བོང་བུ་ཞིག བྱི་ལ་གཅིག་བཅས་ཡིན། སྒྲོག་ཆགས་དེ་ཚོར་སྙན་འཇེབས་ཀྱི་སྐད་ངག་འཛོམས་ལ། ཡང་ན་ཁོ་ཚོར་སྐད་ངག་སྙན་མོ་ཞིག་ཡོད་པར་བསམས། སྒྲོག་ཆགས་དེ་དག་ཞིང་པའི་གཞིས་ཀའི་ནང་སྡང་བ་མ་སྐྱིད་པར་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོར་གླུ་ལེན་དུ་འགྲོ་བསམས། ས་དེ་གའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཁོ་ཚོའི་སྙན་ཞིང་འཇེབས་པའི་གླུ་ལ་ཉན་པར་བསམས། ད་ནངས་སྒྲོག་ཆགས་དང་པོ་སྐད་ངག་ཅན་སྐྱ་ཞབས་བྱ་ཕོ་ཞིང་པའི་གཞིས་ཀར་སྡོད་ཅིང་གྲོན་ཆས་སྒྲོམ་ཆུང་ཞིག་ལག་ཏུ་འཐོག

བྱ་ཕོ། ཀི་ཀུ་ཀེ་ཀོ ཀི་ཀུ་ཀེ་ཀོ (ཁོ་རང་གཡུལ་ཁའི་ནང་དུ་ཕར་འགྲོ་ཚུར་འོང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།) ཨའོ། ངའི་སྐད་ནི་ཧ་ཅང་སྙན་པ་ཞིག་རེད་ལ། ད་ནངས་ངའི་སྐད་ནི་ཤིན་ཏུ་སྙན་ཞིང་འཇེབས། ཀི་ཀུ་ཀེ་ཀོ (སྒྲོག་ཆགས་གཞན་པ་དག་ཡོལ་རས་ཀྱི་ལྟག་རྒྱབ་ཏུ་ཡོད།)

བྱ་མོ། ཀི་ཀུ ཀི་ཀུ ཀི་ཀུ ལངས་རན་སོང་། ཀི་ཀུ ཀི་ཀུ

བ་མོ། མོའུ…། མོའུ…། ཁྱེད་རང་ཞོགས་པར་བདེ་བར་སློན། ཁྱེད་རང་ཞོགས་པར་བདེ་བར་སློན།

ཚུ་བྱ།　　བཀུ་ལ། བཀུ་ལ། མལ་ས་ནས་ཕྱིར་ལྡུད་དང་། བཀུ་ལ། བཀུ་ལ།

ཁྱི།　　བྷོ་བོ་བོ། བྷོ་བོ་བོ། ད་ལྟ་སད་རན་སོང་། བོ་བོ། བོ་བོ།

བྱི་ལ།　　མེན་ཝོང་། མེན་ཝོང་། ཁྱོད་རང་ཞོགས་པར་བདེ་བར་སློན།

བོང་བུ།　　ཧོས་ཨུ། ཧོས་ཨུ། སྐུ་ཞབས་བྱ་ཕོ། ཞོགས་པར་བདེ་མོ་ཡིན་ནམ། (སྐབས་དེར་ཁོས་གྱོན་ཆས་སྣམ་ཆུང་དེ་མཐོང་།) ཨ་ཙི། དེ་ཙི་ཞིག་ཡིན།

བྱ་ཕོ།　　འདི་ཟེར་བ་ཨེ་ཡིན། (ཁོས་གྱོན་ཆས་བརྩུག་པའི་སྣམ་ཡར་ལ་བཀྱགས།) འདི་ནི་ངའི་གྱོན་ཆས་སྣམ་ཆུང་ཡིན།

བོང་བུ།　　ད་ངས་ཤེས་ཟིན། སྐུ་ཞབས་བྱ་ཕོ། ཁྱོད་རང་ཡུལ་གཞན་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ནམ། འགྲོ་བ་ཨེ་ཡིན།

བྱ་ཕོ།　　ཡིན་ཡིན། ང་ཡིན། ང་རང་འགྲོ་ཐུབ་ཡོད། ང་རང་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་མོ་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་རྩིས་ཡོད།

བོང་བུ།　　སྐུ་ཞབས་བྱ་ཕོ། གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་མོ་ཞིག་ཟེར་བ་ཡིན་ནམ། ཁྱོད་རང་ཅིའི་ཕྱིར་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་མོར་འགྲོ་བ་ཡིན། གཡུལ་ཁ་དང་འབྲལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་ཅི།

བྱ་ཕོ།　　ཨའོ། གཡུལ་ཁ་འདི་གུ་དོག ང་ལ་མཐོང་ན་ཏ་ཙང་གུ་དོག ང་ལ་སྐད་སྙན་པོ་ཞིག་ལྡན། ཀི་ཀུ་ཀི་ཀོ ང་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་མོར་ཕྱིན་ནས་གླུ་ལེན་རྩིས་ཡོད།

བོང་བུ།　　རེད་ལགས། སྐུ་ཞབས་བྱ་ཕོ། ཁྱོད་སྐད་སྙན། ཏ་ཙང་སྙན་པོ་འདུག ངའི་སྐད་ཀྱང་སྙན་པོ་ཡིན། ཉོན་དང་། ཧོས་ཨུ། ཧོས་ཨུ། ངའི་སྐད་ཀྱང་སྙན་པོ་ཡིན།

བྱ་ཕོ།　　རེད་ལགས། རེད་ལགས། ཁྱོད་ལ་སྐད་སྙན་པོ་ཞིག་འདུག ང་དང་མཉམ་དུ་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་མོ་རུ་ཕྱིན་ནས། མཉམ་དུ་གླུ་བླངས་ཆོག ཀི་ཀུ་ཀི་ཀོ

འགྲེལ་བཤད་པ། དེ་ནས་སྐུ་ཞབས་བོང་བུ་གོས་སྣམ་ལེན་དུ་ཕྱིན། གྲོགས་པོ་དེ་གཉིས་མཉམ་དུ་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་མོ་རུ་འགྲོ་རྩིས་བྱས། ཡིན་ནའང་། ཁོ་གཉིས་མ་སོང་གོང་། ལྕམ་མོ་བྱི་ལ་ཐོན་བྱུང་།

བྱི་ལ།　　(ཁོ་མོས་བྱ་ཕོ་དང་བོང་བུ་གཉིས་ཀྱིས་སྣམ་རེ་བཟུང་ཡོད་པ་མཐོང་།) ཨ་ཙི། ཨ་ཙི། མེན་ཝོང་། མེན་ཝོང་། མེན་ཝོང་། ད་ལྟ་ཅི་བྱེད། ད་ལྟ་ཅི་བྱེད།

བྱ་ཕོ།　　ལྕམ་མོ་བྱི་ལ། སྐུ་དྲྭ་བཟང་ངམ།

བོང་བུ།　　ལྕམ་མོ་བྱི་ལ། སྐུ་དྲྭ་བཟང་ངམ།

བྱི་ལ།　　(ཁོ་མོས་ཁོ་ཚོའི་གོས་སྣམ་ལ་མཛུབ་མོས་བཙུགས་ཏེ།) གན་གཉིས་ཅི་ཞིག་རེད།

བྱ་ཕོ།　　གན་ང་ཚོའི་གོས་སྣམ་རེད་ལྕམ་མོ་བྱི་ལ།

བོང་བུ།　　གོས་སྣམ་ཡེ།

བྱི་ལ།　　ཁྱེད་གཉིས་ས་འདི་དང་ཁ་འབྲལ་གྱིན་ཡོད་དམ། ཁྱེད་གཉིས་ཡུལ་གཞན་ཞིག་ཏུ་འགྲོ་རྩིས་ཡོད་དམ།

བྱ་ཕོ།　　ཡོད་ལགས། ང་ཚོ་འགྲོ་རྩིས་ཡོད། ཀི་ཀུ་ཀི་ཀོ ང་ཚོར་སྐད་སྙན་པོ་ལྡན། ང་ཚོར་མཐོང་ན་གཡུལ་ཁ་འདི་ཆུང་དྲགས། ངེད་གཉིས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོར་ཕྱིན་ནས་གླུ་ལེན་རྩིས་ཡོད།

བོང་བུ།　　ཡོད་ལགས། ང་ཚོ་འགྲོ་རྩིས་ཡོད། ཧོས་ཨུ། ཧོས་ཨུ།

བྱི་ལ། ཨ་ཙི། སྒྲ་ཞབས་བྱ་ཕོ་དང་སྒྲ་ཞབས་བོང་བུ། ཁྱོད་ཚོའི་སྐད་སྙན་པོ་འདུག ཧ་ཅང་སྙན་ཞིང་འཇེབས། ངའི་སྐད། ངའི་སྐད་ཀྱང་སྙན་མོ་ཡིན། ངའི་སྐད་ལ་ཉན་རོགས། མེན་བོང་། མེན་བོང་། མེན་བོང་། མེན་བོང་། མེན་བོང་།

བྱ་ཕོ། ངོམ་རེད། ངོམ་རེད། ལྷམ་མོ་བྱི་ལ། སྐད་ཅི་འདྲའི་སྙན་མོ་ཞིག་རེད་ཡང་། ང་ཚོ་མཉམ་དུ་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོར་ཕྱིན་ནས་མཉམ་དུ་གླུ་བླངས་ཆོག

བྱི་ལ། ཨ་ཙི། དེ་རེད། དེ་རེད། དེ་རེད། (ཁོ་མོ་ཕྱིར་རྒྱུགས་ནས་རང་གི་གྱོན་ཆས་སྒྲམ་ཆུང་ཁྱེར་འོངས།)

འགྲེལ་བཤད་པ། ལྷམ་མོ་བྱི་ལ་ཕྱིར་ལོག་ནས་རང་གི་གྱོན་ཆས་སྒྲམ་ཆུང་ཁྱེར་འོངས་ཤིང་། གྲོགས་པོ་དེ་གསུམ་གཡུལ་ཁའི་གྲོགས་པོ་གཞན་པ་རྣམས་དང་ཁ་བྲལ། (བྱ་ཕོ་དང་བོང་བུ། བྱི་ལ་གསུམ་གྱིས་གཡུལ་ཁ་ན་ཡོད་པའི་སྲོག་ཆགས་གཞན་རྣམས་ལ་ལག་གཡུག་བྱེད་བཞིན་ཁ་བྲལ།)

བྱ་ཕོ། བདེ་མོ་བྱོས། ཀི་ཀུ་ཀེ་ཀོ

བོང་བུ། རྔོས···ཨུ། བདེ་མོ་བྱོས།

བྱི་ལ། མེན་བོང་། མེན་བོང་། ཁྱོད་ཅག་བདེ་མོ་བྱོས།

Scene Two: On the road འཁྲབ་ཚན་གཉིས་པ། ལམ་ཁར།

Narrator: So the three friends go along the road to the Big City. They walk along...and walk along...and walk along. Now it is night and they are very tired. They see a farmhouse on the road. (The three animals enter slowly.)

Donkey: Oh, I’m tired! Hee...haw...

Rooster: Oh, I’m tired and hungry! Cock-a-doodle...do-o-o...

Cat: Oh, I’m tired and hungry and sleepy! Meow...M-m-m...

Rooster: (He looks up and sees a farmhouse.) Oh, look! Look! Cock-a-doodle-doo! Look, look!

Cat: What? Meow! What is it?

Donkey: Hee haw? What? What?

Rooster: There! There! See? There’s a farmhouse! (The Rooster points.) There’s a light in the window!

Cat: No-no! I can’t see! (The three animals go to the window.) Can you see in the window, Mr. Donkey?

Donkey: (He looks in the window.) Yes-yes! I can see!

Narrator: The Cat and the Rooster are too short to look in the window, but the Donkey is tall. He looks in the window and sees three men. They are sitting at a table counting money. Each man has a large bag of money and is counting his gold.

Rooster: (He whispers loudly.) Mr. Donkey! Mr. Donkey!

Donkey: Sh-h-h-h-h-h!

Rooster: What do you see in there, Mr. Donkey?

Rooster: Do you see any food? Do you? I'm hungry, Mr. Donkey!
Cat: Yes, we're hungry, Mr. Donkey.
Donkey: Sh-h-h-h-h-h!
Cat: Do you see any beds, Mr. Donkey? I'm sleepy!
Donkey: No, no. I don't see beds or food! There are three men and (he looks in the window again) they are counting MONEY! MONEY!
Rooster: MONEY?
Cat: MONEY!
Donkey: Yes, it is money.
Rooster: Hm...I have a plan.
Cat: A plan? A plan, Mr. Rooster?
Donkey: A plan? What is it?
Rooster: Yes, let's sing! Let's sing for them...We have beautiful voices...
Cat: Yes, beautiful voices!
Donkey: Sing, and then what?

Rooster And then, the men will give us MONEY for singing!

Donkey: And food? I'm hungry!
Cat: And a bed? I'm sleepy!
Rooster: Please Mr. Donkey and Mrs. Cat. Let's sing!
Donkey: OK, let's sing!
Rooster: One, two, three, Cock-a-doodle-doo! Hello to you!
Cat: Meow, meow! Hello to you!
Donkey: Hee haw, hee haw! Hee haw!
Robbers: Listen, what is it? What is it?
Oh! Oh! Help! Help!??
They're going to kill us!
Police! Police! Help! (There is the sound of robbers running away.)

འགྲེལ་བཤད་པ། གྲོགས་པོ་གསུམ་གྱིས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོའི་ལམ་དེད་ནས་ཕྱིན། ཁོ་ཚོ་སོང་གིན་སོང་གིན་ས་རུབ་ཅིང་། ཐང་ཡང་ཧ་ཅང་ཆད་འདུག་ལ། ཁོ་ཚོས་ལམ་འགྲམ་དུ་ཞིང་པའི་ཁང་ཁྱིམ་ཞིག་མཐོང་། (སྲོག་ཆགས་གསུམ་པོ་དལ་གྱིས་ནང་དུ་ཕྱིན།)

བོང་བུ། ཧེ། ང་རང་ཆད་འདུག ཧོས······ཨུ།

བྱ་ཕོ། ང་ཆད་འདུག་ལ་ཕོ་བའང་ལྟོགས། ཀི་ཀུ་ཀེ་ཀོ

བྱི་ལ། ང་ཆད་ཅིང་ལྟོགས་ལ། གཉིད་ཀྱང་ཁུག མེན་བོང་།

བྱ་ཕོ། (ཁོས་ཡར་ཕྱོགས་སུ་ལྟ་སྐབས། ཞིང་པའི་ཁང་ཁྱིམ་ཞིག་མཐོང་།) ཨ་ཅི། ལྟོས་དང་། ལྟོས་དང་། ཀི་ཀུ་ཀེ་ཀོ ལྟོས་དང་། ལྟོས་དང་།

བྱི་ལ། ཅི་ཞིག མེན་བོང་། དེ་ནི་ཅི་ཞིག་རེད་དམ།

བོང་བུ། ཧོས···ཨུ། ཅི་ཞིག ཅི་ཞིག

བྱ་ཕོ། ཕ་གི་ན། ཕ་གི་ན། ལྟོས་དང་། ཕ་གི་ན་ཞིང་པའི་ཁང་ཁྱིམ་ཞིག་འདུག (བྱ་ཕོས་མཛུབ་སྟོན་བྱེད་བཞིན།) སྒེའུ་ཁུང་ནང་དུ

འོད་འཕྲོ་བཞིན་འདུག

བྱི་ལ། མིན། མིན། ངས་མཐོང་མི་ཐུབ། (ཕྲོག་ཆགས་གསུམ་པོ་སྒྲིའུ་ཁུང་གི་འདབས་སུ་སོང་།) སྐྱ་ཞབས་བོང་བུ། ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲིའུ་ཁུང་གི་ནང་རོལ་མཐོང་ཐུབ་བམ།

བོང་བུ། (ཁོས་སྒྲིའུ་ཁུང་གི་ནང་རོལ་དུ་བལྟས།) ཡིན། ཡིན། ངས་མཐོང་ཐུབ།

འགྲེལ་བཤད་པ། བྱི་ལ་དང་བྱ་ཕོ་གཉིས་ཀྱི་ལུས་གཟུགས་ཐུང་བས་སྒྲིའུ་ཁུང་ནས་བལྟ་མི་ཐུབ་ཅིང་། བོང་བུའི་གཟུགས་ཚད་མཐོ་བས་ཁོས་སྒྲིའུ་ཁུང་བརྒྱུད་དེ་ནང་དུ་ལྟ་དུས་སྐྱེས་པ་གསུམ་ཡོད་པ་མཐོང་། དེ་ཚོ་ཅོག་ཙེ་ཞིག་གི་མཐའ་བསྐོར་ཏེ་ཅོག་ནས་སྒོར་མོ་བགྲང་བཞིན་འདུག མི་རེར་སྒོར་ཁུག་ཆེན་པོ་རེ་ཡོད་ཅིང་ཚང་མས་གསེར་སྒོར་བགྲང་བཞིན་འདུག

བྱ་ཕོ། (ཁོས་ཤབ་ཤུབ་བཤད།) སྐྱ་ཞབས་བོང་བུ། སྐྱ་ཞབས་བོང་བུ།

བོང་བུ། དཔྱིས‥‥། དཔྱིས‥‥། (ཁ་རོག་གེར་སྡོད་ཅེས་པའི་སྒྲ་ཞིག་རེད།)

བྱ་ཕོ། སྐྱ་ཞབས་བོང་བུ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་མཐོང་ངམ། ཁ་ཟས་ཀྱི་རིགས་མཐོང་ངམ། ང་རང་ལྟོགས་གིན་འདུག

བྱི་ལ། རེད་ཡ། སྐྱ་ཞབས་བོང་བུ། ང་ཚོ་ལྟོགས་གིན་འདུག

བོང་བུ། དཔྱིས‥‥།

བྱི་ལ། ཁྱོད་ཀྱིས་མལ་ཁྲི་མཐོང་བྱུང་ངམ། སྐྱ་ཞབས་བོང་བུ། ངས་གཉིད་མི་བཟོད་གི

བོང་བུ། མ་རེད། མ་རེད། ངས་མལ་ཁྲི་དང་ཟས་རིགས་གང་ཡང་མཐོང་མ་བྱུང་། ནང་དུ་སྐྱེས་པ་གསུམ་འདུག (ཁོས་ཡང་བསྐྱར་སྒྲིའུ་ཁུང་བརྒྱུད་དེ་བལྟས།) ཁོ་ཚོས་སྒོར་མོ་བགྲང་བཞིན་འདུག སྒོར་མོ།

བྱ་ཕོ། སྒོར་མོ་རེད་དམ།

བྱི་ལ། སྒོར་མོ།

བོང་བུ། རེད་ཡ། དེ་ནི་སྒོར་མོ་རེད།

བྱ་ཕོ། ཨིན། ང་ལ་ཐབས་ཤིག་མཆིས།

བྱི་ལ། ཐབས་ཤིག ཐབས་ཤིག་ཡོད་དམ། སྐྱ་ཞབས་བྱ་ཕོ།

བོང་བུ། ཐབས་ཤིག་ཟེར་བ་ཡིན་ནམ། ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན།

བྱ་ཕོ། ཡིན་ལགས། ང་ཚོས་གླུ་ལེན། ང་ཚོས་གླུ་ལེན། ང་ཚོར་སྐད་སྙན་ཡོད་པ་མིན་ནམ‥‥།

བྱི་ལ། རེད་ཡ། སྐད་སྙན་པོ་ལྡན།

བོང་བུ། གླུ་བླངས་རྗེས་ཅི་ཞིག་བྱེད།

བྱ་ཕོ། གླུ་བླངས་ཚེ་སྐྱེས་པ་དེ་ཚོས་ང་ཚོར་སྒོར་མོ་སྟེར་སྲིད།

བོང་བུ། ཟས་རིགས་ཀྱང་སྟེར་རམ། ང་ལྟོགས་གིན་འདུག

བྱི་ལ། མལ་ཁྲི་ཞིག་ཡོད་དམ། ང་ལ་གཉིད་ཁུག་གིན་འདུག

བྱ་ཕོ། སྐྱ་ཞབས་བོང་བུ་དང་སྐྱ་ཞབས་བྱི་ལ། ང་ཚོས་གླུ་ལེན་ཡ།

བོང་བུ། བཟང་གི ང་ཚོས་ལེན།

བྱ་ཕོ། གཅིག གཉིས། གསུམ། ཀི་ཀུ་ཀེ་ཀོ ཁྱེད་བདེ་མོ།

བྱི་ལ། མེའུ་བོང་། མེའུ་བོང་། ཁྱེད་བདེ་མོ།

བོང་བུ། ཧོས་ཨུ། ཧོས་ཨུ། ཧོས་ཨུ།

ཇག་པ་ཚོས། ཉོན་དང་། གན་ཅི་རེད། གན་ཅི་རེད། ཨ་ཙི། ཨ་ཙི། སྲོག་སྐྱོབ་རོགས། སྲོག་སྐྱོབ་རོགས། ཁོ་ཚོས་ང་ཚོ་གསོད་རྩིས་བྱེད་ཀྱིན་འདུག ཉེན་རྟོག་པ། སྲོག་སྐྱོབ་རོགས། (ཇག་པ་ཚོ་བྲོས་འགྲོ་བའི་སྒྲ་ཡང་གསལ་པོར་ཐོས་ཐུབ།)

Scene Three: In the farmyard *འཁྲབ་ཚན་གསུམ་པ། ཞིང་པའི་གཞིས་ཀའི་ནང་དུ།*

<u>Narrator:</u> And so, dear friends, the robbers heard the three musical animals and they ran away! Yes, they ran away and they are still running. Our three singers took their bags of money and went back to the farmyard. (The three animals come back on stage. They are carrying three bags of money.)

<u>Rooster:</u> Cock-a-doodle-doo, good morning to you!

<u>Cat</u>: Meow! Meow! We're happy now! So happy now!

<u>Donkey:</u> Hee haw, hee haw! What a beautiful day! What a beautiful day!

འགྲེལ་བཤད་པ། མཛའ་བརྩེ་ལྡན་པའི་གྲོགས་པོ་རྣམས་པ། ཇག་པ་དེ་ཚོས་གླུ་ལེན་ཤེས་པའི་སྲོག་ཆགས་གསུམ་གྱི་སྐད་ཐོས་རྗེས་མྱུར་དུ་བྲོས་སོང་བ་རེད། རེད་ལགས། ཁོ་ཚོ་བྲོས་སོང་། ད་དུང་འབྲོ་བཞིན་ཡོད། ང་ཚོའི་གླུ་བ་གསུམ་གྱིས་ཇག་པ་དེ་ཚོའི་སྒོར་ཁུག་རྣམས་འཁྱེར་ཏེ་ཕྱིར་གཡུལ་ཁ་རུ་འཁོར། (སྲོག་ཆགས་དེ་ཚོ་གསུམ་པོ་ཕྱིར་གར་སྟེགས་སྟེང་འོངས་ཤིང་། ཁོ་ཚོས་སྒོར་ཁུག་གསུམ་པོ་ཁུར་ཏེ་འོངས།)

བྱ་ཕོ། ཀི་ཀུ་ཀེ་ཀོ ཁྱེད་རང་ཞོགས་པར་བདེའམ།

བྱི་ལ། མེའུ་བོང་། ད་ལྟ་ང་ཚོ་དགའ་པོ་བྱུང་། ད་ལྟ་ཧ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང་།

བོང་བུ། ཧོས་ཨུ། ཧོས་ཨུ། ཧི་འདྲའི་ཉིན་མོ་སྐྱིད་པ་ཞིག་རེད་ཨང་། ཧི་འདྲའི་ཉིན་མོ་སྐྱིད་པོ་ཞིག

Exercise གཤར་སྦྱང་།

With a partner or in a group, make a list of animals and what they "say" in Tibetan. Then match animals in column one with what they "say" in English in column three. Add as many animals as you can. གྲོགས་པོ་ཞིག་གམ་ཡང་ན་ཚོ་ཆུང་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་སྲོག་ཆགས་འགའ་ཞིག་གི་མིང་འབྲི་དགོས་ལ། ད་དུང་སྲོག་ཆགས་དེ་ཚོས་སྒྲ་ཇི་ལྟར་འབྱིན་པ་བོད་སྐད་ཀྱི་སྟེང་ནས་འབྲི་དགོས་པ་མ་ཟད་ཀ་ཐིག་དང་པོའི་མིང་དང་ཀ་ཐིག་གཉིས་པའི་སྐད་སྒྲ་གཉིས་ཟླ་སྡུར་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་དགོས། ཁྱེད་ཀྱིས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་མིང་ཅི་ཙམ་མང་བ་ཤེས་ན་དེ་ལྟར་བསྟན་ཆོག

Animal	Sound in Tibetan	Sound in English
cat		meow
rooster (cock)		cock-a-doodle-doo
hen		cluck-cluck
duck		quack-quack
dog		ruff-ruff
cow		moo-moo
donkey		hee-haw
sheep		baa-baa

Key Words and Phrases གལ་ཆེ་བའི་མིང་ཚིག་དང་ཚིག་གྲུབ།

These words are from the play. Match them with a correct definition. གཤམ་ གྱི་ མིང་ ཚིག་ དེ་ དག་ རྩེད་མོའི་ནང་དུ་ཡོད་ཅིང་། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་དག་གི་མཚན་གཞི་གང་ཡིན་པ་དེར་དྲང་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་དགོས།

a. farmyard | 1. feeling that you need to rest
b. farmhouse | 2. feeling that you need to eat
c. suitcase | 3. a place where people live
d. voice | 4. sound of talking
e. hungry | 5. a kind of box, people put clothes inside
f. sleepy | 6. a place where animals stay
g. tired | 7. a cry that you need assistance
h. musical | 8. return
i. to go someplace | 9. make a person die
j. to wake up | 10. stop sleeping
k. to kill someone | 11. move to another place
l. to go back | 12. nice sounds
m. Help! Help! | 13. exhausted

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Form a group and read the play, with each person playing one of the roles. ཚན་ ཆུང་ ཞིག་ རྩ་འཛུགས་བྱས་ཏེ་རྩེད་མོ་དེ་ཀློག་འདོན་བྱེད་དགོས་ཏེ། མི་རེ་རྩེད་མོའི་ནང་གི་མི་སྣ་རེ་བྱས་ནས་ཉམས་འགྱུར་ཡོད་པའི་སྒོ་ནས་ཀློག་དགོས།

B. After you have read the play in your group, act it out. ཟློས་ མོ་ བཏོན་ ཚར་ རྗེས། ཚན་ ཆུང་ དེས་ འཁྲབ་ སྟོན་བྱེད་དགོས།

C. Write ten questions about the play. When you finish writing your questions, write the answers. Next, find another student and ask them the questions you have written. Write what the student tells you. ཟློད་མོ་འདིའི་ནང་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་བཅུ་བསྒྲིག་དགོས་ལ། དེ་ཚོའི་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས་པ་མ་ཟད། སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་འདྲི་ཚིག་དེ་ཚོ་འདྲི་ཞིང་ཁོས་ལན་བཏབ་པ་རྣམས་ཀྱང་འབྲི་དགོས།

D. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་ལྟོས་དང་།

Refrigerator in the kitchen / black

There's a refrigerator in the kitchen. The refrigerator is black.

Now do these in the same way. Write your answers. གོང་དང་མཚུངས་པར་ཁྱོད་ཀྱི་དྲིས་ལན་ཐྲིས།

a. cup on the table / clean

b. box on the floor / large

c. glass on the sideboard / empty

d. knife on the plate / sharp

e. fork on the tin / dirty

f. bottle in the refrigerator / full

g. pencil on the desk / blunt

h. churn by the door / new

E. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་ལྟོས་དང་།

(books) / on the dressing-table / cigarettes / near that box

<u>A:</u> Are there any books on the dressing-table?

B: No, there aren’t any books on the dressing-table. There are some cigarettes.
A: Where are they?
B: They’re near that box.

Now do these in the same way. Write your dialogues. When you finish, compare what you have done to another student’s dialogues. ཁྱོད་ཀྱིས་གོང་ལྟར་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁ་བརྡ་འབྲི་དགོས། བྲིས་ཚར་རྗེས་སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་དང་གཤིབ་བསྡུར་བྱེད་དགོས།

a. (books) in the room / magazines / on the television
b. (ties) / on the floor / shoes / near the bed
c. (glasses) / on the sideboard / bottles / near those tins
d. (newspapers) / on the shelf / tickets / in that handbag
e. (forks) / on the table / knives / in that box
f. (cups) on the radio / glasses / near those bottles
g. (cups) / in the kitchen / plates / on the cooker
h. (glasses) / in the kitchen / bottles / in the refrigerator
i. (books) / in the room / pictures / on the wall
j. (chairs) / in the room / armchairs / near the table

Writing རྩོམ་འབྲི་བ།

From now on, keep a diary in English. Write in your diary at least three times a week. You may write about what you did that day, how you are feeling, or what you are thinking about. Your teacher will collect this periodically. ད་ནས་བཟུང་ཁྱོད་ཀྱིས་དབྱིན་ཡིག་སྐད་ནས་ཉིན་ཐོ་འབྲི་འགོ་བཙུགས་དགོས། གཟའ་གཅིག་ལ་མ་མཐའ་ཡང་ཐེངས་གསུམ་ལ་འབྲི་དགོས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཉིན་དེར་བསྒྲུབས་པའི་བྱ་བ་དང་ཚོར་སྣང་། དྲན་སྣང་སོགས་བྲིས་ཆོག་ལ། དགེ་རྒན་གྱིས་དུས་ལྟར་བསྡུས་ནས་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་རེས།

Here is an entry from one student’s diary. གཤམ་དུ་བཀོད་ཡོད་པ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་གིས་བྲིས་པའི་ཉིན་ཐོ་ཡིན།

May 21, 1995 (Sunday) Today I didn’t have any classes. I slept late. I had breakfast at ten-thirty. I ate one breadbun and drank some tea. Two friends visited. We went shopping, but we didn’t buy anything. Tonight I must study. I have an examination tomorrow in my English class.

སྤྱི་ལོ་༡༩༩༥ལོའི་ཟླ་ལྔ་པའི་ཚེས་༢༡ཉིན། གཟའ་ཉི་མ།
དེ་རིང་ང་ལ་སློབ་ཁྲིད་གཅིག་ཀྱང་མེད། ང་ལངས་པ་འཕྱི། དུས་ཚོད་བཅུ་དང་ཕྱེད་ཀའི་སྟེང་ངས་ནངས་ཇ་འཐུང་བ་ཡིན། ངས་མོག་མོག་ཞིབ་མོ་འགའ་ཟོས་ནས་འཐུངས་པ་ཡིན། གྲོགས་པོ་གཉིས་ང་ལ་བལྟ་རུ་ཡོང་། ང་ཚོ་ཉོ་ཚོང་རྒྱག་པར་སོང་མོད་འོན་ཀྱང་ང་ཚོས་ཅི་ཡང་མ་ཉོས། དོ་དགོང་ངས་ངེས་པར་དུ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས། སང་ཉིན་ང་ལ་དབྱིན་ཡིག་གི་རྒྱུགས་ཤིག་ཡོད།

(28) A Classroom སློབ་ཁང་ཞིག

This is your classroom. It is a large classroom. It is not a small classroom. There are many desks in the classroom. The desks are brown. There are many stools. They are brown stools. There are two blackboards in the classroom. They are not small blackboards, they are large blackboards. The blackboards are black. They are not white. འདི་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་སློབ་ཁང་རེད། འདི་ནི་སློབ་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། སློབ་ཁང་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། སློབ་ཁང་ནང་དུ་ཅོག་ཙེ་མང་པོ་འདུག ཅོག་ཙེ་ཚང་མ་སྨུག་པོ་རེད། ཀུབ་སྐྱོགས་མང་པོ་ཡོད། ཀུབ་སྐྱོགས་ཚང་མ་སྨུག་པོ་རེད། སློབ་ཁང་ནང་དུ་ནག་པང་གཉིས་ཡོད། དེ་གཉིས་སྒོ་སམ་ཆུང་ཆུང་གཉིས་མིན་པར་ཆེན་པོ་གཉིས་རེད། སྒོ་སམ་གཉིས་ནག་པོ་རེད། སྒོ་སམ་གཉིས་དཀར་པོ་མ་རེད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Talk with your classmate about your classroom. སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་ཁྱོད་ཚོའི་སློབ་ཁང་གི་སྐོར་གླེང་དགོས།

B. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Is the classroom small?
b. What are in the classroom? (desks, stools, blackboards, etc.)
c. What color are the desks?
d. What color are the stools?
e. How many blackboards are in the classroom?
f. What color are the blackboards?

C. Look at your classroom. Write answers to the following questions. ཁྱོད་ཀྱི་སློབ་ཁང་ལ་ལྟ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Where are the blackboards?
b. Where are the stools?
c. Are there many stools in the classroom?
d. Are there many desks in the classroom?
e. Where are the tables?
f. What color are the stools and tables?

D. Read this text and then write answers to the questions: གཤམ་གྱི་སློབ་ཚན་བཀླགས་རྗེས་འདྲི་གཞི་

དག་ལ་ལན་གདབ་དགོས།

This is a classroom in a language school. There is a teacher in the room and there are some other men and women in the classroom. They are students. The teacher's name is Dongzhi. The students are Tibetan. There is a table in the room. The teacher is near the table. The door is behind the teacher. There are two windows in the room. The window on the left is open, but the window on the right is closed. There is a clock on the wall, near the door. The door is closed but one window is open. There are some pencils and some flowers on the table. The students are sitting. They are looking at Mr. Dongzhi. Mr. Dongzhi is teaching English. The students want to learn English. They like English. The students have a book. The book's name is "English for Tibetans." འདི་ནི་ སྐད་ རིགས་ སློབ་ གྲྭའི་ སློབ་ཁང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སློབ་ཁང་དེའི་ནང་དུ་དགེ་རྒན་ཞིག་དང་གཞན་ཡང་སྐྱེས་པ་དང་བུད་མེད་འགའ་ཤས་འདུག ཁོ་ཚོ་ནི་སློབ་མ་ཡིན། དགེ་རྒན་དེའི་མིང་ལ་དོན་འགྲུབ་ཟེར་ཞིང་། སློབ་མ་དེ་ཚོ་ཚང་མ་བོད་རིགས་རེད། ཁང་པ་དེའི་ནང་དུ་དགེ་རྒན་གྱི་མདུན་ཅོག་ཅིག་ཡོད་ཅིང་། དགེ་རྒན་ཁོ་རང་མདུན་ཅོག་དེའི་ལོགས་སུ་བསྡད་ཡོད། དགེ་རྒན་གྱི་རྒྱབ་ཕྱོགས་སུ་སྒོ་ཡོད། ཁང་པ་དེར་སྒེའུ་ཁུང་གཉིས་ཡོད། གཡོན་གྱི་སྒེའུ་ཁུང་དེ་ཕྱེས་ནས་ཡོད་ཅིང་། གཡས་ཀྱི་སྒེའུ་ཁུང་བརྒྱབ་ནས་ཡོད། རྩིག་ངོས་སུ་དུས་ཚོད་འཁོར་ལོ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེ་སྒོ་དང་ཉེ་སར་དུ་ཡོད། སྒོ་དེ་བརྒྱབ་ནས་ཡོད་ལ། འོན་ཀྱང་། སྒེའུ་ཁུང་ཞིག་ཕྱེས་ནས་ཡོད། དགེ་རྒན་གྱི་མདུན་ཅོག་སྟེང་ན་ཞ་སྨྱུག་དང་མེ་ཏོག་འགའ་ཡོད་པ་རེད། སློབ་མ་ཚོ་ཅོག་ནས་ཡོད་ཅིང་། མིག་གིས་སྐུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ་ལ་བལྟས་འདུག སྐུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ་ཀྱིས་དབྱིན་ཡིག་ཁྲིད་བཞིན་ཡོད། སློབ་མ་ཚོར་ཡང་དབྱིན་ཡིག་སློབ་འདོད་ཡོད་ལ། ཁོ་ཚོ་དབྱིན་ཡིག་ལ་དགའ། སློབ་མ་ཚོར་དཔེ་ཆ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དཔེ་ཆ་དེའི་མིང་ལ་"བོད་ཀྱི་དབྱིན་ཡིག་བསླབ་དེབ་"ཟེར།

a. Where is the classroom?
b. Where is Mr. Dongzhi?
c. Where is the door?
d. Where are the two windows?
e. Where is the clock?
f. Where are some pencils?
g. Where are some flowers?
h. What do the students want?
i. What do the students like?
j. What book do the students have?

E. Free Talk རང་མོས་ཁ་བརྡ།

Practice speaking in English with two partners for 10 minutes. ཁྱོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་དང་མཉམ་དུ་སྐར་མ་བཅུའི་ཡུན་ལ་དབྱིན་སྐད་ཀྱིས་ཁ་བརྡ་བྱེད་དགོས།

Puzzle Number Two དཀའ་གནད་གཉིས་པ།

Look for the following words in the puzzle below. Words can be found to the right (→), to the left (←), up (↑), down (↓), and diagonally (↗and↘). When you find a word, circle it. Good luck! གཤམ་གྱི་ཐ་སྙད་རྣམས་དཀའ་གནད་རེའུ་མིག་ལས་བཙལ་དགོས། རེའུ་མིག་ལས་ཁྱོད་ཀྱིས་གཡོན་ནས་འཕྲེད་(→)དང་གཡས་ནས་འཕྲེད་(←)གོང་ནས་འོག་(↓)དང་འོག་ནས་གོང་(↑) དེ་མིན་གསེག་ཐིག་གཉིས་(↗ཡང་ན་ ↘)ལྟར་བཙལ་ནས་གཤམ་གྱི་ཐ་སྙད་དེ་དག་རྙེད་པར་བྱ་དགོས།

Words to find བཙལ་བྱའི་ཐ་སྙད།

a. blackboard
b. eraser
c. chalk
d. stool
e. desk
f. windows
g. classroom
h. door

X	F	B	L	A	C	K	B	O	A	R	D
C	E	B	H	N	W	S	T	O	K	O	P
L	R	M	D	O	Y	I	K	C	H	O	S
A	C	H	A	L	K	E	N	O	O	D	T
S	L	G	P	S	B	H	R	D	E	A	O
S	S	D	E	E	D	W	I	N	O	W	O
R	S	D	H	V	L	R	S	P	R	W	L
O	K	D	O	R	B	O	A	N	V	A	S
O	I	R	E	S	A	R	E	T	O	O	L
M	R	E	S	A	K	N	Q	U	H	A	F

(29) **A Kitchen གཡོས་ཁང་།**

This is Mrs. Parker's kitchen. It is a large kitchen. It is not a small kitchen. There is a refrigerator in the kitchen. It is a blue refrigerator. The refrigerator is blue, it is not red. The refrigerator is on the right. There is an electric cooker in the kitchen. The cooker is yellow. It is on the left. There are two small tables in the middle of the room. There are two bottles on the tables. The bottles are full. They are not empty. There is a cup on the table, too. The cup is clean, it is not a dirty cup. འདི་ནི་ཨུམ་མོ་པཱ་ཁིར་གྱི་གཡོས་ཁང་རེད། དེ་ནི་གཡོས་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་གཡོས་ཁང་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། གཡོས་ཁང་ནང་དུ་འཁྱག་སྒམ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནི་འཁྱག་སྒམ་སྔོན་པོ་ཞིག་རེད། འཁྱག་སྒམ་དེ་སྔོན་པོ་རེད། དམར་པོ་མ་རེད། འཁྱག་སྒམ་དེ་གཡས་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། གཡོས་ཁང་ནང་དུ་གློག་ཐབ་ཅིག་ཡོད། ཐབ་ཀ་དེ་ནི་སེར་པོ་རེད། དེ་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། ཁང་བའི་དཀྱིལ་ན་ཅོག་ཙེ་ཆུང་ཆུང་གཉིས་ཡོད། ཅོག་ཙེ་སྟེང་དུ་དམ་བུ་གཉིས་ཡོད། དམ་བུ་གཉིས་ཀྱི་ཁ་བཀང་འདུག དམ་བུ་གཉིས་སྟོང་བ་མ་རེད། ཅོག་ཙེའི་སྟེང་དུ་ཛ་དཀར་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། ཛ་དཀར་དེ་གཙང་མ་རེད། དེ་ནི་ཛ་དཀར་བཙོག་པོ་ཞིག་མ་རེད།

Exercises གཞར་སྦྱང་།

A. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Is Mrs. Parker's kitchen small?
b. Where is the refrigerator?
c. What color is the refrigerator?
d. Where is the electric cooker?
e. Is the cooker green?
f. Where are the two small tables?
g. Where are the two bottles?
h. Are the bottles empty?
i. Where is the cup?
j. Is the cup dirty?
k. Is the cup clean?

B. What does the kitchen in your home look like? First, describe your kitchen to a friend. Next, write a description of your friend's kitchen. ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱིམ་གྱི་གཡོས་ཁང་དེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན། ཐོག་མར་གྲོགས་པོ་ཞིག་ལ་རང་ཁྱིམ་གྱི་གཡོས་ཁང་དེ་ཞིབ་མོར་བརྗོད་ཅིང་། དེ་ནས་གྲོགས་པའི་ཁྱིམ་གྱི་གཡོས་ཁང་ཇི་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཁོར་བཤད་དུ་བཅུག་རྗེས་འབྲི་བར་བྱ།

C. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Do you like cooking?

b. What is your favorite dish?

c. How do you prepare it?

D. These words are useful to describe cooking. Look up the words in your dictionary if you do not know what they mean. གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་གཡོ་སྐོལ་གྱི་ཐད་ལ་བཀོལ་ཤེད་ཆེ། ཁྱོད་ཀྱིས་མི་ཤེས་པ་རྣམས་ཚིག་མཛོད་དུ་བཙལ་ནས་ཤེས་པར་བྱ་དགོས།

a. bake____________________________
b. beat____________________________
c. blend____________________________
d. boil____________________________
e. chill____________________________
f. chop____________________________
g. cook____________________________
h. grind____________________________
i. fry____________________________
j. knead____________________________
k. melt____________________________
l. mix____________________________
m. peel____________________________
n. refrigerate____________________
o. roast____________________________
p. sauté____________________________
q. simmer____________________________
r. slice____________________________
s. steam____________________________
t. stir____________________________
u. stir-fry________________________
v. toast____________________________
w. whip____________________________

E. Match the following foods with their correct English names: གཤམ་གྱི་ཟས་རིགས་དེ་དག་ལ་དབྱིན་སྐད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་བརྗོད་པ་དང་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་དགོས།

1. ___ *jiaozi*	a. rock sugar (crystal sugar) tea
2. ___ *wanzi*	b. roasted barley flour mixed with sugar, butter, and hot tea
3. ___ *tsamba*	c. steamed stuffed dumplings
4. ___ *ganban*	d. intestines filled with blood
5. ___ *baozi*	e. boiled stuffed dumplings
6. ___ blood sausage	f. long noodles with meat sauce

(30) **Another Kitchen** གཡོས་ཁང་གཞན་ཞིག

This is a kitchen. It is a large kitchen. It is not a small kitchen. There is a refrigerator in the kitchen. It is a small refrigerator. It is not a large refrigerator. The refrigerator is on the right. It is not in the middle. It is a blue refrigerator. It is not a white refrigerator. The refrigerator is new. It is not an old refrigerator.

There is a table in the kitchen. It is a small table. It is not a big table. It is not a new table. It is an old table. The table is yellow. The table is in the middle of the room. There are two glasses in the kitchen. The two glasses are on the table. The glasses are full. They are not empty.

There is an electric cooker in the kitchen. It is a large electric cooker. It is not a small electric cooker. The electric cooker is red and it is new. It is not yellow and it is not old. The electric cooker is on the left. It is not on the right. It is not in the middle of the room.

There is a plate in the kitchen. It is on the table. It is a large plate. It is not a small plate. The plate is white. The plate is not black.

There is a knife in the kitchen. It is on the plate. It is a small knife. It is not a large

knife. It is not a long Tibetan knife. The knife is new. It is not old. The small knife is on the plate.

There are two spoons in the kitchen. They are in the glasses. The two spoons are in the glasses. The spoons are large spoons, they are not small spoons. They are old spoons, they are not new spoons. འདི་ནི་གཡོས་ཁང་ཞིག་རེད། དེ་ནི་གཡོས་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་གཡོས་ཁང་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། གཡོས་ཁང་ནང་དུ་འཁྱག་སྒམ་ཞིག་ཡོད་ལ་དེ་ནི་འཁྱག་སྒམ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་རེད། དེ་འཁྱག་སྒམ་ཆེན་པོ་ཞིག་མ་རེད། འཁྱག་སྒམ་དེ་གཡས་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། དེ་དཀྱིལ་དབུས་སུ་མེད། དེ་ནི་འཁྱག་སྒམ་སྔོན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་འཁྱག་སྒམ་དཀར་པོ་ཞིག་མ་རེད། འཁྱག་སྒམ་དེ་ནི་གསར་པ་རེད། དེ་ནི་འཁྱག་སྒམ་རྙིང་པ་ཞིག་མ་རེད།

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་ཅོག་ཙེ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནི་ཅོག་ཙེ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་རེད། དེ་ནི་ཅོག་ཙེ་ཆེན་པོ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ནི་ཅོག་ཙེ་གསར་པ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ནི་ཅོག་ཙེ་རྙིང་པ་ཞིག་རེད། ཅོག་ཙེ་དེ་ནི་སེར་པོ་རེད། ཅོག་ཙེ་དེ་ཁང་བའི་དཀྱིལ་དུ་ཡོད་པ་རེད།

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་ཤེལ་ཕོར་གཉིས་ཡོད། ཤེལ་ཕོར་གཉིས་པོ་ཅོག་ཙེའི་སྟེང་དུ་ཡོད། ཤེལ་ཕོར་གཉིས་པོའི་ཁ་བཀང་འདུག དེ་ཚོ་སྟོང་པ་མ་རེད།

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་གློག་ཐབ་ཅིག་ཡོད། དེ་གློག་ཐབ་ཆེན་པོ་ཅིག་རེད། དེ་གློག་ཐབ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། གློག་ཐབ་དེ་དམར་པོ་ཡིན་ལ་གསར་བའང་རེད། དེ་སེར་པོ་མིན་ལ་རྙིང་བ་ཡང་མིན། གློག་ཐབ་དེ་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། དེ་གཡས་ཕྱོགས་སུ་མེད། དེ་ཁང་བའི་དཀྱིལ་དུ་མེད།

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་སྡེར་མ་ཞིག་ཡོད། དེ་ཅོག་ཙེའི་སྟེང་དུ་ཡོད། དེ་སྡེར་མ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་སྡེར་མ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། སྡེར་མ་དེ་ནི་དཀར་པོ་རེད། སྡེར་མ་དེ་ནི་ནག་པོ་མ་རེད།

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་གྲི་ཞིག་ཡོད། དེ་སྡེར་མའི་སྟེང་དུ་ཡོད། དེ་ནི་གྲི་ཆུང་ཆུང་ཞིག་རེད། དེ་ནི་གྲི་ཆེན་པོ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ནི་བོད་གྲི་རིང་མོ་ཞིག་མ་རེད། གྲི་དེ་གསར་བ་རེད། དེ་རྙིང་བ་མ་རེད། གྲི་ཆུང་དེ་སྡེར་མའི་སྟེང་དུ་འདུག

གཡོས་ཁང་ནང་དུ་ཁེམ་བུ་གཉིས་ཡོད། དེ་ཚོ་ཤེལ་ཕོར་གྱི་ནང་དུ་འདུག ཁེམ་བུ་གཉིས་པོ་ཤེལ་ཕོར་གྱི་ནང་དུ་ཡོད། ཁེམ་བུ་ཚོ་ཁེམ་བུ་ཆེན་པོ་རེད། དེ་ཚོ་ཁེམ་བུ་ཆུང་ཆུང་མ་རེད། དེ་ཚོ་ཁེམ་བུ་རྙིང་བ་རེད། དེ་ཚོ་ཁེམ་བུ་གསར་བ་མ་རེད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write fifteen questions about this text. When you finish, ask another student the answers. Write what the student tells you. གོང་གི་སློབ་ཚན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་འདྲི་གཞི་བཅོ་ལྔ་བསྒྲིགས་རྗེས། སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་ལན་གདབ་ཏུ་འཇུག་ཅིང་། ལན་རྣམས་ཡི་གེར་འགོད་དགོས།

b. Write in the correct word for the text below. སློབ་ཚན་ལས་འོས་འཚམ་གྱི་མིང་ཚིག་བཙལ་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས།

This is a ______, it is not a bedroom. It is a _____ kitchen, it is not a large kitchen. In the kitchen there is a ____________, there isn't a bed. The refrigerator isn't large, it is _____. The refrigerator isn't on the left, it's on the _____. The refrigerator isn't white, it's ____. The refrigerator isn't ___, it's new.

The table in the kitchen isn't _____, it is small. The table isn't new, it's ___. The glasses in the kitchen are on a _____. The glasses aren't empty, they are ____.

The cooker in the kitchen is an _______ cooker. It is on the ____, it isn't on the right.

(31) **Comprehension Check སློར་ངེས་ཚད་རྟོགས་ཞིབ་བྱེད་པ།**

a. Can you understand this conversation? གཉམ་གྱི་ཁ་བརྡར་ཁྲོད་ཀྱིས་གོ་བ་ལེན་ཐུབ་བམ།

b. Read this conversation with a friend. One of you will act as Dongzhi and the other will act as Dawazhiba. གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་ མཉམ་དུ་གཉམ་གྱི་ཁ་བརྡ་བ་ཀློག་དགོས་ཏེ། མི་ཞིག་གིས་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཚབ་བྱེད་དགོས་ལ་དཔྱང་རོགས་ཀྱིས་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་ཚབ་བྱས་ནས་བཀླག་དགོས།

Dongzhi: Hello, Dawazhiba, how are you today?
Dawazhiba: Hello, Dongzhi. I'm fine, thank you. How are you?
Dongzhi: I'm very well. Are you a student?
Dawazhiba: Yes, I am. I am a student. I study at Tibet University. Are you a student, too?
Dongzhi: Yes, I am a student, too.
Dawazhiba: Where is your home, Dongzhi?
Dongzhi: My home is Shuongxi. Dawazhiba, where is your home?
Dawazhiba: My home is not Shuongxi. My home is Lazhang.
Dongzhi: Does Lazhang have many Tibetans?
Dawazhiba: Yes, Lazhang has many Tibetans. Does Shuongxi have many Tibetans, too?
Dongzhi: Yes, Shuongxi has many Tibetans. How many brothers do you have?
Dawazhiba: I have no brothers.
Dongzhi: How many sisters do you have?
Dawazhiba: I have three sisters.
Dongzhi: How old are your sisters?
Dawazhiba: One is fifteen, one is sixteen, and one is seventeen.
Dongzhi: How old are you?
Dawazhiba: I am eighteen. How old are you, Dongzhi?
Dongzhi: I am eighteen, too.
Dawazhiba: How many brothers and sisters do you have?
Dongzhi: I have two brothers and two sisters.
Dawazhiba: How old are your brothers and sisters?
Dongzhi: One brother is ten. One brother is twenty. One sister is fifteen and one sister is twelve.
Dawazhiba: What are your brothers' and sisters' jobs?
Dongzhi: They are students.
Dawazhiba: How old is your father and what is his job?
Dongzhi: My father is forty-five. He is a farmer.
Dawazhiba: Does he have many animals?
Dongzhi: No, he doesn't. He does not have many animals. My father has only a few animals.
Dawazhiba: What animals does he have?
Dongzhi: My father has three sheep, one cow, one yak, three goats, and one horse. He has no camels.
Dawazhiba: How old is your mother and what is her job?
Dongzhi: My mother is a farmer and she is forty-one. What is your father's job and how old is he?
Dawazhiba: My father is a farmer and he is fifty.

<u>Dongzhi:</u> Does your father have many animals?

<u>Dawazhiba:</u> No, he doesn't. He does not have many animals. My father does not have many animals. He has one mule, one yak, two goats, and five sheep. He does not have any donkeys. He has no horses.

<u>Dongzhi:</u> Is this your classroom?

<u>Dawazhiba:</u> Yes, it is. It is my classroom. It is a big classroom. It is not a small classroom. It has many desks and stools. The desks and stools are brown. My classroom has two blackboards. They are black. They are not white.

<u>Dongzhi:</u> How many desks are there in the classroom?

<u>Dawazhiba:</u> There are fifty-two desks in the classroom.

<u>Dongzhi:</u> How many stools are there in the classroom?

<u>Dawazhiba:</u> There are fifty-two stools in the classroom.

<u>Dongzhi:</u> How many blackboards are there in the classroom?

<u>Dawazhiba:</u> There are two blackboards in the classroom. Is your hat new?

<u>Dongzhi:</u> Yes, it is. My hat is new. It is a new hat. My hat is not old.

<u>Dawazhiba:</u> What color is your hat?

<u>Dongzhi:</u> My hat is brown. It is not white, it is not blue. It is a brown hat.

<u>Dawazhiba:</u> Your hat is very smart!

<u>Dongzhi:</u> Thank you very much! Is your shirt new?

<u>Dawazhiba:</u> Yes, it is. It is a new shirt. It is not an old shirt, it is new. My shirt is new. My shirt is white.

<u>Dongzhi:</u> Your shirt is very smart, too!

<u>Dawazhiba:</u> Thank you very much! Dongzhi, what is your nationality?

<u>Dongzhi:</u> My nationality is Tibetan. I am a Tibetan. Dawazhiba, are you Tibetan, too?

<u>Dawazhiba:</u> Yes, I am Tibetan. I am Tibetan, too. My nationality is Tibetan.

<u>Dongzhi:</u> Good-bye, Dawazhiba.

<u>Dawazhiba:</u> Good-bye, Dongzhi.

དོན་འགྲུབ། ཀྱཱ་ཡེ་ཟླ་བ་ཁྱོད་དེ་རིང་བདེ་མོ་ཡིན་ནམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཨ་རོགས་དོན་འགྲུབ། ང་བདེ་མོ་ཡིན་ལགས། ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ཁྱོད་བདེ་མོ་ཡིན་ནམ།

དོན་འགྲུབ། ང་རང་ཧ་ཅང་བདེ་ལགས། ཁྱོད་རང་སློབ་མ་ཞིག་ཨེ་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཡིན་ཡ། ང་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ངས་བོད་ལྗོངས་སློབ་ཆེན་དུ་སློབ་གཉེར་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཁྱོད་ཡང་སློབ་མ་ཞིག་ཨེ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། ཡིན་ཡ། ང་ཡང་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁྱོད་ཀྱི་ཕ་ཡུལ་གང་ན་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ངའི་ཕ་ཡུལ་ཞོ་འོང་དཔྱི་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་ཕ་ཡུལ་གང་ན་ཡོད་ཟླ་བ་གྲགས་པ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ངའི་ཕ་ཡུལ་ཞོ་འོང་དཔྱི་མིན། ངའི་ཕ་ཡུལ་ལྷ་བྲང་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། ལྷ་བྲང་ན་བོད་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་ཨེ་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། རེད་ལགས། ལྷ་བྲང་ན་བོད་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། ཞོ་འོང་དཔྱི་རུའང་བོད་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་ཨེ་རེད།

དོན་འགྲུབ། རེད་ལགས། ཞོ་འོང་དཔྱི་ན་བོད་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། ཁྱོད་ལ་ཕྱུ་ནུ་ག་ཚོད་ཡོད་དམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་ལ་ཕྱུ་ནུ་གཅིག་ཀྱང་མེད།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ལ་སྲིང་མོ་ག་ཚོད་ཡོད་དམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　ང་ལ་སྲིང་མོ་གསུམ་ཡོད།

དོན་འགྲུབ།　　ཁྱོད་ཀྱི་སྲིང་མོ་ཚོ་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་ནམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　གཅིག་ནི་བཅོ་ལྔ་དང་གཅིག་ནི་བཅུ་དྲུག་རེད། ཅིག་ཤོས་ནི་བཅུ་བདུན་རེད།

དོན་འགྲུབ།　　ཁྱོད་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་ནམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　ང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན། ཁྱོད་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་ནམ་དོན་འགྲུབ།

དོན་འགྲུབ།　　ང་ཡང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　ཁྱོད་ལ་མིང་སྲིང་ག་ཚོད་ཡོད་དམ།

དོན་འགྲུབ།　　ང་ལ་ཕུ་ནུ་གཉིས་དང་སྲིང་མོ་གཉིས་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་ནུ་མིང་སྲིང་ཚོ་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་ནམ།

དོན་འགྲུབ།　　ནུ་བོ་གཅིག་ནི་ལོ་བཅུ་དང་ཅིག་ཤོས་ནི་ཉི་ཤུ་ཡིན། སྲིང་མོ་གཅིག་ནི་བཅོ་ལྔ་དང་གཞན་ཅིག་ཤོས་ནི་བཅུ་གཉིས་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་ནུ་མིང་སྲིང་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

དོན་འགྲུབ།　　ཁོ་ཚོ་ཚང་མ་སློབ་མ་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཕ་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་ནམ། ཁོས་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

དོན་འགྲུབ།　　ངའི་ཨ་ཕ་ལོ་ཞེ་ལྔ་ཡིན། ཁོ་ཞིང་པ་ཞིག་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　ཁོ་ལ་སྣོ་ནོག་མང་པོ་ཡོད་དམ།

དོན་འགྲུབ།　　མེད་ལགས། ཁོ་ལ་སྣོ་ནོག་མང་པོ་མེད། ངའི་ཨ་ཕར་སྣོ་ནོག་ཉུང་ངུ་འགའ་མ་གཏོགས་མེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　ཁོར་སྣོ་ནོག་ག་འདྲ་ཡོད་དམ།

དོན་འགྲུབ།　　ངའི་ཨ་ཕར་ལུག་གསུམ་ཡོད་པ་དང་མཛོ་མོ་གཅིག གཡག་གཅིག ར་མ་གསུམ། རྟ་གཅིག་བཅས་ཡོད། ཁོ་ལ་རྟ་མོང་མེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་མ་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་ནམ། མོའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།

དོན་འགྲུབ།　　ངའི་ཨ་མ་ཞིང་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་མོ་ལོ་ཞེ་གཅིག་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཕའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནམ། ཁོ་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་ནམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　ངའི་ཨ་ཕ་ཞིང་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་ཁོ་ལོ་ལྔ་བཅུ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ།　　ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཕར་སྣོ་ནོག་མང་པོ་ཡོད་དམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　མེད་ལགས། ཁོ་ལ་སྣོ་ནོག་མང་པོ་མེད། ངའི་ཨ་ཕར་སྣོ་ནོག་མང་པོ་མེད། ཁོར་དྲེལ་གཅིག་དང་གཡག་གཅིག ར་མ་གཉིས། ལུག་ལྔ་བཅས་ཡོད། ཁོར་བོང་བུ་གཅིག་ཀྱང་མེད། ཁོར་རྟ་མེད།

དོན་འགྲུབ།　　འདི་ཁྱོད་ཀྱི་སློབ་ཁང་ཨེ་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　རེད་ལགས། འདི་ངའི་སློབ་ཁང་རེད། འདི་ནི་སློབ་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། འདི་ནི་སློབ་ཁང་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མིན། དེ་རུ་ཅོག་ཙེ་དང་རྐུབ་སྟེགས་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད།

དོན་འགྲུབ།　　སློབ་ཁང་འདིའི་ནང་དུ་ཅོག་ཙེ་ག་ཚོད་ཡོད་དམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　སློབ་ཁང་འདིའི་ནང་དུ་ཅོག་ཙེ་ཉེར་ལྔ་ཡོད།

དོན་འགྲུབ།　　སློབ་ཁང་འདིའི་ནང་དུ་རྐུབ་སྟེགས་ག་ཚོད་ཡོད་དམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　སློབ་ཁང་འདིའི་ནང་དུ་རྐུབ་སྟེགས་ང་གཉིས་ཡོད།

དོན་འགྲུབ།　　སློབ་ཁང་འདིའི་ནང་དུ་སྒོ་སྒམ་ག་ཚོད་ཡོད་དམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　　སློབ་ཁང་འདིའི་ནང་དུ་སྒོ་སྒམ་གཉིས་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱི་ཞྭ་མོ་གསར་པ་ཨེ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ།　ཡིན་ལགས། ངའི་ཞྭ་མོ་གསར་པ་ཡིན། དེ་ནི་ཞྭ་མོ་གསར་པ་ཞིག་ཡིན། ངའི་ཞྭ་མོ་རྙིང་པ་མིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　ཁྱོད་ཀྱི་ཞྭ་མོའི་ཁ་མདོག་ཅི་ཞིག་ཡིན།

དོན་འགྲུབ།　ངའི་ཞྭ་མོ་སྨུག་པོ་ཡིན། དེ་ནི་དཀར་པོ་མ་རེད། སྔོན་པོ་མ་རེད། དེ་ནི་ཞྭ་མོ་སྨུག་པོ་ཞིག་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　ཁྱོད་ཀྱི་ཞྭ་མོ་ཧ་ཅང་མཛེས།

དོན་འགྲུབ།　བཀའ་དྲིན་ཆེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཚོ་ལེན་གསར་པ་ཡིན་ནམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　ཡིན་ལགས། དེ་ནི་ཚོ་ལེན་གསར་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ནི་ཚོ་ལེན་རྙིང་པ་ཞིག་མིན་ལ་གསར་པ་ཡིན། ངའི་ཚོ་ལེན་གསར་པ་ཡིན། ངའི་ཚོ་ལེན་དཀར་པོ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ།　ཁྱོད་ཀྱི་ཚོ་ལེན་ཡང་ཡག་པོ་འདུག

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　བཀའ་དྲིན་ཆེ། ཁྱོད་མི་རིགས་ཅི་ཞིག་ཡིན་དོན་འགྲུབ།

དོན་འགྲུབ།　ང་བོད་རིགས་ཡིན། ང་བོད་པ་ཞིག་ཡིན། ཟླ་བ་གྲགས་པ་ཁྱོད་ཡང་བོད་ཡིན་ནམ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　ཡིན་ཡ། ང་བོད་ཡིན། ང་ཡང་བོད་ཡིན། ང་བོད་རིགས་ཡིན།

དོན་འགྲུབ།　བདེ་མོ་བྱོས་ཟླ་བ་གྲགས་པ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ།　བདེ་མོ་བྱོས་དོན་འགྲུབ།

Exercises གཞར་སྦྱང་།

A. Write twenty questions about this conversation. When you finish, ask another student your questions. Write the answers. གོང་གི་ཁ་བརྡའི་སྐོར་གྱི་འདྲི་གཞི་ཉི་ཤུ་ཐམ་པ་བསྒྲིགས་རྗེས། སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་ལན་གདབ་ཏུ་འཇུག་ཅིང་ལན་རྣམས་ཡི་གེར་འབྲི་དགོས།

B. Look at the following statements. Some are true and some are false. Decide which are true and which are false. If the sentence is false, write “F”. If it’s true, write “T”. If a statement is false, explain why. གོང་གི་ཁ་བརྡ་དང་འབྲེལ་ནས་གཤམ་གྱི་ཚིག་དེ་དག་བཀླགས་ཏེ་འགྲིག་མིན་ལ་དཔྱད་དགོས། འགྲིག་ཚེ་འོག་གི་སྟོང་གནས་སུ“T”འབྲི་དགོས་ཤིང་། མི་འགྲིག་པའམ་འགལ་བ་ཅན་གྱི་ཚིག་ཡིན་ཚེ་སྟོང་གནས་སུ“F”འབྲི་དགོས་པ་མ་ཟད། མི་འགྲིག་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཡིན་པ་བཤད་དགོས།

a. _____ Dawazhiba studies in Qinghai.
b. _____ Dongzhi is a student.
c. _____ Dawazhiba’s home is not Shuongxi.
d. _____ Dongzhi has two brothers and three sisters.
e. _____ Dongzhi’s father is a teacher.
f. _____ Dawazhiba and Dongzhi are in a classroom.
g. _____ One of Dawazhiba’s sisters is twenty-three.
h. _____ The classroom has three blackboards.
i. _____ Dawazhiba is Tibetan, but Dongzhi is not.
j. _____ Dongzhi’s hat is not blue.
k. _____ Dongzhi’s shirt is not very smart.
l. _____ Dongzhi and Dawazhiba are old, they are not young.

(32) **A Tibetan Home** བོད་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག

Listen to the text read by your teacher. Write the missing words in the blanks. དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་རྗེས་སློབ་ཚན་ནང་གི་སྟོང་གནས་དག་ཁ་སྐོང་བྱེད་དགོས། སྐོང་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་སློབ་ཚན་རེའི་འོག་ཏུ་བྲིས་ཡོད།

This is Dongzhi's home. It is a ______ home. This is Dongzhi's living ______. It is a living room, it is not a kitchen. His living room is _________. It is not small. There is a television in the room. The __________ is new. It is not old. The television is big. It is not a _________ television, it is a large television. There are some magazines, books, and ______________ on the television. The books are English books. The magazines are ____________ magazines. The newspapers are Chinese newspapers. There are ___ armchairs in the room. The armchairs are large and they are _____. The armchairs are not old and small. They are new and _____. The armchairs are near the ________. The armchairs are brown. They ____ very smart. There is a radio in the room. It is a small _________. It is not a large radio. The radio is black and it is an old radio. It is not a new radio. The radio is near the ________. There are some books ____ the radio. They are English books. One book is a Tibetan-English ___________. One book is "English for Tibetans." Dongzhi is an _________ student. He studies English. He has many English books. Dongzhi also studies Tibetan and _________. There are some pictures in the room. The pictures are on the _____. There are three ___________ in the room.

Word list for the above paragraph: གོང་གི་དུམ་མཚམས་འདིའི་སྟོང་ཆའི་ཐ་སྙད།

a. are	f. large	k. room	p. two
b. Chinese	g. newspapers	l. small	q. wall
c. dictionary	h. on	m. television	
d. English	i. pictures	n. they	
e. large	j. radio	o. Tibetan	

This is Dongzhi's bedroom. It is a large __________. This is Dongzhi's bed. It is a big bed. There are some ________ on the floor. They're near the bed. They are Dongzhi's shoes. They are _____ shoes and they are black. This is Dongzhi's dressing-table. There are some ____________ on Dongzhi's dressing-table. The cigarettes are near a _____. The box is a new box. It is a _______ box, it is not a large box.

This is Dongzhi's kitchen. It is a large ___________. This is Dongzhi's refrigerator. It is a new refrigerator. There are some bottles in the _____________. They are empty. The bottles are empty. They are not full. This is Dongzhi's cooker. It is a ______ cooker. There are some plates on the __________. They are clean plates. They are not dirty __________. There are some forks, spoons, and knives on the table in the kitchen. They are in a red box. The forks, spoons, and ____________ are in a red box on the table. The ________ is in the middle of the kitchen.

Word list for the above paragraph: གོང་གི་དུམ་མཚམས་འདིའི་སྟོང་ཆའི་ཐ་སྙད།

a. bedroom	d. cigarettes	g. knives	j. refrigerator
b. blue	e. cooker	h. new	k. shoes
c. box	f. kitchen	i. plates	l. small

m. table

Dongzhi is a student. His home is _________. He studies at Qinghai Education College. He is twenty-one. His is not married. He has no children. He has two brothers and two _________. One brother is a teacher. He teaches Tibetan. He is _________ and he has three children. His home is Xining, too. He _________ Tibetan at Qinghai Education _________. He is thirty. One brother is a student. He is a __________ at Qinghai Teachers' University. He is _______. He studies math. He is not married and he _____ no children.

One sister is a student. She is ___________. One sister is twenty-five. She is a _________. She is married and she has one ________. Her daughter is _____. She has no _____, she is a child.

These are Dongzhi's friends. Dawazhiba is a student at Qinghai Education College. He studies ______. He does not study English. Dawazhiba's _____ is Yigazei. His father is a farmer. He does not have many __________. He has one yak, one horse, two sheep, and one goat. He has no _________. Dawazhiba is Tibetan. His nationality is Tibetan.

Word list for the above paragraph: གོང་གི་དུམ་མཚམས་འདིའི་སྟོང་ཆའི་ཐ་སྙད།

a. animals	f. eighteen	k. married	q. two
b. camels	g. fifteen	l. math	r. Xining
c. child	h. has	m. sisters	
d. College	i. home	n. student	
e. doctor	j. job	o. teaches	

Now, read the rest of the text silently. ད་ལྟ་ཁྱོད་ཀྱིས་སློབ་ཚན་འདིའི་འཕྲོ་མ་ལུས་སེམས་མེར་བཀླག་དགོས།

This is Lhamoyicuo. Her nationality is Tibetan. She is Dongzhi's friend, too. She is a student at Qinghai Education College, too. She studies English. Her home is Mhalo. She is nineteen. She is very pretty. Her father is a farmer. He does not have many animals. He has one donkey, one mule, and two cows.

Dongzhi has many friends. His friends are students. They study at Qinghai Education College and Qinghai Teachers' University. His friends are Tibetan and Chinese. Dongzhi has no French friends. His friends' homes are Gansu, Qinghai, and Yigazei.

Dongzhi's father is an engineer. He is not a postman. He is very busy. He is fifty-three. He is tall, he is not short. He is thin, he is not fat. Dongzhi's father has a new hat. It is a brown hat. It is not a black hat. It is not a red hat. It is a brown hat. འདི་ནི་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་རེད། ཁོ་མོ་བོད་རིགས་ཡིན་ལ་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་གྲོགས་པོའང་ཡིན་པ་མ་ཟད་མཚོ་སྔོན་སློབ་གསོ་སློབ་གླིང་གི་སློབ་མ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། ཁོ་མོས་དབྱིན་ཡིག་སློབ་བཞིན་ཡོད། མོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་རྨ་ལྷོ་ཡིན། མོ་ལོ་བཅུ་དགུ་ཡིན། ཁོ་མོ་ཧ་ཅང་མཛེས། མོའི་ཨ་ཕ་ཞིང་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོར་ཕྱུགས་ཟོག་མང་པོ་མེད། ཁོར་བོང་བུ་གཅིག་དང་དྲེལ་གཅིག བ་གླང་གཉིས་བཅས་ཡོད།

དོན་འགྲུབ་ལ་གྲོགས་པོ་མང་པོ་ཡོད། ཁོའི་གྲོགས་པོ་ཚང་མ་སློབ་མ་ཡིན། ཁོ་ཚོས་མཚོ་སྔོན་སློབ་གསོ་སློབ་གླིང་དང་མཚོ་སྔོན་དགེ་འོས་སློབ་གྲྭ་གཉིས་སུ་སློབ་གཉེར་བྱེད་བཞིན་མཆིས། ཁོའི་གྲོགས་པོ་ཚང་མ་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཡིན། དོན་གྲུབ་ལ་ཧྥ་རན་སིའི་གྲོགས་པོ་མེད། ཁོའི་གྲོགས་པོ་ཚོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་ཀན་སུའུ་དང་མཚོ་སྔོན། གཞིས་ཀ་རྩེ་བཅས་རེད།

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་ཕ་ནི་བཟོ་སྐྲུན་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་རང་ཡིག་སྐྱེལ་བ་ཞིག་མིན། ཁོར་བྲེལ་བ་ཏ་ཅང་ཆེ། ཁོ་རང་ལོ་ང་གསུམ་ཡིན། ཁོ་གཟུགས་རིང་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་ཐུང་བ་ཞིག་མིན། ཁོ་རང་ཅུང་སྐམ་པ་ལས་རྒྱགས་པོ་མི་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་ཕར་ཞྭ་མོ་གསར་བ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནི་ཞྭ་མོ་སྔུག་པོ་ཞིག་རེད། དེ་ཞྭ་དམར་པོ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ཞྭ་ནག་པོ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ནི་ཞྭ་སྔུག་པོ་ཞིག་རེད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who has a new hat?
b. What is not red?
c. Where is the new refrigerator?
d. Who is a student?
e. Who is twenty-five?
f. Where are there some bottles?
g. Where are some Tibetan magazines?
h. Who studies at Qinghai Education College?
i. Who studies math?
j. Who is a farmer?
k. Who has one donkey, one mule, and two cows?
l. What are on the dressing-table?
m. What color is the radio?
n. What are new and big?
o. What are not dirty?
p. Who has no camels?
q. What color is the box on the table?
r. Who is fifty-three.

B. Read the following sentences. Some are true and some are false. If a sentence is false, explain why. གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དེ་དག་ཀློག་འདོན་བྱེད་དགོས་ལ། ཚིག་ཁ་ཤས་འགྲིག་ལ་ཁ་ཤས་མི་འགྲིག མི་འགྲིག་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱིས་རྒྱུ་མཚན་བཤད་རོགས།

a. Dongzhi's home is small.
b. Lhamoyicuo is Dongzhi's brother.
c. Dongzhi's father is not a postman.
d. Dongzhi's home is Lhasa.
e. The cooker is red.
f. The newspapers are Chinese newspapers.
g. Dongzhi is a math student.
h. Dongzhi is married and he has two brothers and two sisters.
i. The refrigerator has some bottles.
j. The knives on the table are in a red box.
k. The doctor is married.

Pronunciation Practice Five སྒྲ་སྦྱོར་ཀློག་སྦྱངས་ལྔ་པ།

A. / *dh* / and / *th* / are made by putting the tip of the tongue between the upper and lower teeth to partially block the flow of air from the lungs. Both sounds can appear at the beginning, middle, or end of a word. Repeat the following words after your teacher: ‖ / *dh* / དང་ / *th* / གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་རྩོལ་ནི་ལྕེ་རྩེ་སོ་བར་དུ་བཞག་ནས་དབུགས་རྒྱུན་དེ་ཅུང་ཟད་བཀག་སྟོམ་བྱེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་འབྱིན་པ་ཞིག་ཡིན། སྒྲ་གདངས་གཉིས་པོ་མིང་ཚིག་གི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཡོད། དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་རྐྱང་བ་དེ་དག་འདོན་དགོས།

/ dh /	/ th /	/ dh /	/ th /
1. the	a. thanks	5. there	e. thumb
2. this	b. thing	6. mother	f. nothing
3. that	c. thousand	7. leather	g. math
4. though	d. thorough	8. smooth	h. month

B. Listen to your teacher pronounce the following words. Listen for the differences. དགེ་རྒན་གྱི་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དག་གི་སྒྲ་འབྱིན་སྟངས་ལ་ཞིབ་ཏུ་ཉན་ཏེ། དེ་ཚོའི་ཁྱད་པར་ལ་ཡིད་འཇོག་བྱ་དགོས།

1. thigh	a. thy	3. this'll	c. thistle	5. wreathe	e. wreath
2. either	b. ether	4. clothe	d. cloth		

C. Listen carefully to your teacher. You will hear two words. Circle "S" if the two words are the same or "D" if they are different. དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་ཅོ། ཁྱོད་ཀྱིས་མིང་ཚིག་གཉིས་རེ་ཐོས་ཐུབ་ཅིང་། གལ་ཏེ་མིང་ཚིག་དེ་གཉིས་གཅིག་འདྲ་ཡིན་ཚེ"S"ཡི་སྟེང་དུ་རྟགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས་ལ། མིང་ཚིག་དེ་གཉིས་མི་འདྲ་ཚེ "D"ཡི་སྟེང་དུ་རྟགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས།

1. S D (teeth, teethe)
2. S D (thy, thy)
3. S D (lather, ladder)
4. S D (math, mat)
5. S D (loathe, loaf)
6. S D (thistle, thistle)
7. S D (mother, mother)
8. S D (soothe, sooth)
9. S D (thanks, tanks)
10. S D (leather, let her)

(33) Mother and Daughter, Teacher and Student མ་བུ་དང་དགེ་སློབ།

a. Lhamoyicuo is Cairangzhoma's daughter. Cairangzhoma is Lhamoyicuo's mother. Cairangzhoma is the mother. Lhamoyicuo is the daughter. ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ནི་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མའི་བུ་མོ་ཡིན། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ནི་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་ཨ་མ་ཡིན། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ནི་ཨ་མ་ཡིན། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ནི་བུ་མོ་རེད།

<u>Cairangzhoma:</u> Come in, Lhamoyicuo and please shut the door. Your bedroom is very untidy.

<u>Lhamoyicuo:</u> What must I do, Mother?

<u>Cairangzhoma:</u> Open the windows and air the room. Then put these clothes in the wardrobe. Then make the bed. Dust the dressing-table. Then sweep the floor.

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ནང་དུ་ཡོང་ནས་སྒོ་དེ་གཏན་རོགས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁྱོད་ཀྱི་ཉལ་ཁང་ཧ་ཅང་བཙོག་པོ་འདུག ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངས་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་སམ་ཨ་མ།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། སྒེའུ་ཁུང་ཕྱེས་ནས་ནང་དུ་ཁ་དབུགས་རྒྱུ་རུ་འཇུག་དགོས། དེའི་རྗེས་སུ་གོན་པ་འདི་དག་གོས་སྒམ་ནང་དུ་བཞག་ནས་མལ་ཁྲི་གྲལ་དག་བྱོས། དེ་ནས་པང་གཅལ་ཕྱོགས།

b. Dawazhiba is Dongzhi's student. Dongzhi is Dawazhiba's teacher. Dongzhi is a

student. Dawazhiba is a teacher. ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། དོན་འགྲུབ་ནི་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་དགེ་རྒན་རེད། དོན་འགྲུབ་ནི་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་དགེ་རྒན་ཞིག་རེད།

<u>Dawazhiba:</u> Come in, Dongzhi. Shut the door please. This classroom is very untidy.
<u>Dongzhi:</u> What must I do, Mr. Dawazhiba?
<u>Dawazhiba:</u> Open the windows and air the classroom. Then dust the stools and desks. Then clean the blackboards. Then sweep the floor.

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ནང་དུ་ཤོག་དོན་འགྲུབ། སྒོ་དེ་གཏན་རོགས། སློབ་ཁང་འདི་ཧ་ཅང་བཙོག

དོན་འགྲུབ། ངས་ཅི་ཞིག་བྱེད་དགོས་སམ་སྐུ་ཞབས་ཟླ་བ་གྲགས་པ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། སྒེའུ་ཁུང་ཕྱེས་ནས་ནང་དུ་ཁ་དབུགས་རྒྱུ་རུ་བཅུག དེ་རྗེས་ཀུབ་སྟེགས་དང་ཅོག་ཙེའི་ས་རྡུལ་ཕྱིས་རྗེས་སྒོ་སམ་དབྱི་དགོས། དེ་ནས་ཐང་ཕྱོགས།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Who are Dawazhiba, Dongzhi, Lhamoyicuo, and Cairangzhoma? Write a sentence that explains who each of them is. ཟླ་བ་གྲགས་པ་དང་དོན་འགྲུབ། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་བཅས་སོ་སོ་སུ་རེད། སྐད་ཆ་གཅིག་བྲིས་ཏེ་གསལ་པོར་བཤད་དགོས།

B. Write the "actions" in these two texts (come, shut). Do you understand what these actions mean? Discuss them with another student. Perform the actions. གོང་གི་སློབ་ཚན་གཉིས་ཀྱི་ནང་གི་ལས་ཚིག་དག་ཕྲིས། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་དག་གི་དོན་རྟོགས་ཐུབ་བམ། སློབ་གྲོགས་གཞན་དང་ལྷན་དུ་བགྲོ་གླེང་བྱས་པ་བརྒྱུད་འགྲུལ་སྟངས་དེ་དག་ལ་ལད་མོ་བྱ་དགོས།

C. Imagine that you are a teacher and that your neighbor is a student. The classroom needs to be cleaned. What would you say to the "student?" ཁྱོད་ནི་དགེ་རྒན་ཞིག་དང་ཁྱོད་ཀྱི་འདབས་གྲོགས་ནི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། སློབ་ཁང་གི་གཙང་སྦྲ་ཧ་ཅང་ཞན་པས་གད་བདར་བྱེད་དགོས་དུས། ཁྱོད་ཀྱིས་སློབ་མར་ཇི་ལྟར་བཤད་དགོས།

D. Begin each of the following sentences with Shamba: བྱམས་པ་ཞེས་པས་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་རེ་རེ་འགོ་བརྩམས་ཏེ། ལས་ཚིག་གི་རྣམ་པ་དེ་བྱེད་པོ་གཙོ་བོ་དང་བསྟུན་ནས་འགྱུར་བཞིན་པར་ཡིད་འཇོག་བྱ་དགོས།

I mustn't take any aspirins.---Shamba mustn't take any aspirins.

a. I watch television.
b. I study English in bed.
c. I feel ill.
d. I can get up for three hours.
e. I talk to my mother, Lhamoyicuo, and my father, Dazheng.

E. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་བལྟ་དགོས།

Shut the door.

Match the words in the second column with the actions in the first column. More than one answer is possible. གཡས་ཕྱོགས་ཀྱི་མིང་ཚིག་དང་གཡོན་ཕྱོགས་ཀྱི་ལས་ཚིག་དེ་དག་གི་འབྲེལ་བ་དེ་དྲང་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་

དགོས། གཅིག་ལས་མང་བའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཀྱང་སྲིད།

__ a. Shut the	1. radio	__ g. Sweep the	7. magazine
__ b. Open the	2. tap	__ h. Clean the	8. knives
__ c. Put on your	3. cup	__ i. Dust the	9. shirt
__ d. Take off your	4. blackboard	__ j. Empty the	10. door
__ e. Turn on the	5. window	__ k. Read this	11. floor
__ f. Turn off the	6. sideboard	__ l. Sharpen these	12. shoes

(34) **Enjoy Yourself** ཁྱོད་རང་གིས་ཅི་དགར་མཛོད།

Read this text with a neighbor: སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་སློབ་ཚན་འདི་བཀླག་དགོས།

Danzen: What are you going to do this evening, Shamba?
Shamba: I'm going to meet some friends, Dad.
Danzen: You mustn't come home late. You must be home at half past ten.
Shamba: I can't get home so early, Dad! Can I have the key to the front door, please?
Danzen: No, you can't.
Lhamoyicuo: Shamba is 18 years old, Danzen. He's not a baby. Please give him the key. He always comes home early.
Danzen: Oh, all right! Here you are. But you mustn't come home after a quarter past eleven. Do you hear?
Shamba: Yes, Dad. Thanks, Mum.
Lhamoyicuo: That's all right, dear. Good-bye. Enjoy yourself.
Shamba: We always enjoy ourselves, Mum. Good-bye.

བསྟན་འཛིན། ཁྱོད་ཀྱིས་དོ་དགོང་ཅི་ཞིག་བྱེད་རྩིས་ཡོད་དམ། བྱམས་པ།

བྱམས་པ། ང་རང་གྲོགས་པོ་འགར་ཐུག་གི་འགྲོ་རྩིས་ཡོད། ཨ་ཕ།

བསྟན་འཛིན། ཁྱོད་རང་ཡུལ་དུ་ལོག་པར་ངེས་པར་དུ་འཕྱི་མི་ཉན། ཁྱོད་རང་དུས་ཚོད་བཅུ་དང་ཕྱེད་ཀའི་སྔོང་ངེས་པར་དུ་ཁྱིམ་དུ་ལོག་དགོས།

བྱམས་པ། དེ་འདྲ་སྔ་མོ་ཞིག་ཏུ་ང་རང་ཁྱིམ་དུ་ལོག་མི་ཐུབ། ཨ་ཕ། ངས་རྒྱ་སྒོའི་ལྡེ་མིག་འཁྱེར་ན་ཨེ་ཆོག་ལགས།

བསྟན་འཛིན། ཁྱོད་ཀྱིས་འཁྱེར་མི་ཆོག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། བྱམས་པ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ལ་སོན་ཡོད། སྒྲོལ་མ། ཁོ་རང་བྱིས་པ་ཞིག་མ་རེད། ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོར་ལྡེ་མིག་སྟེར་རོགས། ཁོ་ནམ་རྒྱུན་དུ་ཁྱིམ་དུ་སྔ་མོར་ལོག་ཡོང་།

བསྟན་འཛིན། ཨོ་ཡ། ཁྱོད་ལ་སྟེར། འོན་ཀྱང་དུས་ཚོད་བཅུ་གཅིག་དང་སྐར་མ་བཅོ་ལྔའི་རྗེས་སུ་ཁྱིམ་དུ་ལོག་མི་ཆོག ཁྱོད་ཀྱིས་ཨེ་གོ་ཐབ།

བྱམས་པ། གོ་ཐབ། ཨ་ཕ། བཀའ་དྲིན་ཆེ། ཨ་མ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། དེར་སྐྱོན་མེད་གཅེས་ཕྲུག བདེ་མོ་བྱོན། ཁྱོད་རང་གིས་ཅི་དགར་མཛོད།

བྱམས་པ། ང་ཚོས་རྒྱུན་དུ་སྐྱིད་ལ་རོལ་བ་ཡིན། བདེ་མོ་བྱོན། ཨ་མ།

Exercises གཞར་སྦྱང་།

A. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. What is Shamba going to do this evening?
b. Is Shamba going to school this evening?
c. Must Shamba come home late?
d. What time must Shamba be home?
e. Can Shamba get home at half past ten?
f. Can Shamba get home at half past nine?
g. How old is Shamba?
h. Is Shamba 19?
i. Is Shamba a baby?
j. Does Shamba want the key?
k. Does Zhunmaa want to give Shamba the key?
l. Does Lhamoyicuo want Zhunmaa to give Shamba the key?

B. Choose the correct answer: ངོས་འཚམ་གྱི་ཚིག་འདེམ་དགོས།

a. Where is / are Tom?
b. What is / are you doing?
c. What did you do / done?
d. Yesterday, I go / went to class.
e. They are / is ill.
f. I likes / like studying English.
g. They sees / see twenty yaks on the mountain.
h. Tomorrow, I goes / go home.
i. Yesterday, I went / goes home.
j. They were reads / reading the books.
k. We enjoys / enjoyed the party Saturday night at school.
l. I like to drank / drink whisky.
m. They are eats / eating mutton.
n. She taking / takes her child to the park.
o. Last week, you were / was looking at the beautiful grassland.
p. He likes to gave / give children money.
q. She is going to stay / staying at home, she is not going / goes to the party.
r. They like / likes to driving / drive their new cars.
s. I standing / stood for three hours on the bus.
t. He is emptying / empties the bowl.
u. He likes to climbing / climb mountains.
v. I am going to calls / call him tomorrow.
w. Yesterday, Lhamoyicuo boiled / boiling some mutton.
x. Please listen / listening to these new words.
y. That little girl can turn / turning on the radio.
z. The day before yesterday, I sharpens / sharpened three red pencils.
aa. Every morning, Lhamoyicuo cleaning / cleans the room.
bb. I like to aired / air my room in the morning.
cc. She is going to arrives / arrive the day after tomorrow.

dd. Please answering / answer the telephone.
ee. When are you going to telephoned / telephone the doctor?
ff. In summer, I like to swam / swim in the Yellow River.
gg. I enjoying / enjoy riding horses and yaks.
hh. He works / working in the morning.
ii. We are going to meet / meeting this evening.

Key Items གནད་འགྲེལ།

A: "am"དང་"is"གཉིས་ཀྱི་འདས་ཚིག་ནི་"was"ཡིན་ལ། "are"ཡི་འདས་ཚིག་ནི་"were"ཡིན། དེ་ཚོའི་བཀོལ་སྟངས་ནི་གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་བཞིན་ནོ།

I	You	He	She	They	We	Dongzhi	The boys	The teacher	The cat
Was	Were	Was	Was	Were	Were	Was	Were	Was	Was

B: སྤྱིར་བཏང་དུ་ལས་ཚིག་གི་འདས་པའི་མིང་རྐྱང་ནི་ལས་ཚིག་གི་མཐའ་རུ“-ed”སྦྱར་ཏེ་གྲུབ་ཅིང་། གལ་ཏེ་ལས་ཚིག་གི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ་མཐའ་མ“-e”ཡིན་ཚེ“-d”ཁོ་ན་སྦྱོར་དགོས་པ་དང་། ལས་ཚིག་གི་མཇུག་མཐའི་གསལ་བྱེད་ཡི་གེ“-y”ཡིན་སྐབས། “-y”དེ“-I”རུ་བཅོས་ནས་མཐར“-ed”སྦྱོར་དགོས། འོན་ཀྱང་དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་ཡང་ཡོད། གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་ཁྲོད་དུ་དམིགས་བསལ་ཅན་བཀོལ་ཡོད།

Go	Goes	Going	Gone	Went
Do	Does	Doing	Done	
Drink	Drinks	Drinking	Drunk	Drank
Give	Gives	Giving	Given	Gave
Stand	Stands	Standing	Stood	
Swim	Swims	Swimming	Swum	Swam

C: Match the questions (a-x) with the correct answer (1-23). གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དག་ཡང་དག་པའི་དྲིས་ལན་དང་སྦྲེལ་དགོས།

a. What did he do?
b. What is he doing?
c. What was he doing?
d. What were they doing?
e. What did they do?
f. What are they doing?
g. What am I doing?
h. What was I doing?
i. What did I do?
j. What did she do?
k. What was she doing?
l. What is she doing?
m. What did he do?
n. What was he doing?
o. What is he doing?
p. What did we do?
q. What were we doing
r. What are we doing?
s. What was Dongzhi doing?
t. What is Dongzhi doing?
u. What did Dongzhi do?
v. What is the teacher doing?
w. What did the teacher do?
x. What was the teacher doing?
1. (Dongzhi is writing.)
2. (Dongzhi was writing.)
3. (Dongzhi wrote.)
4. (He is writing.)

5. (He is writing.)
6. (He was writing.)
7. (He wrote a letter.)
8. (He wrote.)
9. (She is writing.)
10. (She was writing.)
11. (She wrote.)
12. (The teacher is writing.)
13. (The teacher was writing.)
14. (The teacher wrote.)
15. (They are writing.)
16. (They were writing.)
17. (They wrote.)
18. (We are writing.)
19. (We were writing.)
20. (We wrote.)
21. (You are writing.)
22. (You were writing.)
23. (You wrote.)

D: གཤམ་དུ་འདྲི་གཞི་བཅུ་ཡོད་པ་དེ་ཚོ་ཁྱོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཞིག་ལ་འདྲི་དགོས་ཤིང་། འདྲི་གཞི་རེ་རེར“Yes, I did.”དང་ཡང་ན་“No, I didn't.”བཀོལ་ནས་ལན་གདབ་ཏུ་འཇུག་དགོས་པ་དང་། ལན་དེ་ཚོ་འདྲི་གཞིའི་འོག་གི་དྲང་ཐིག་གི་སྟེང་གནས་སུ་འབྲི་དགོས།

a. Did you get up before 7 o'clock? ________________________________.
b. Did you wash your hands and face? ________________________________.
c. Did you walk to the classroom? ________________________________.
d. Did you get to the classroom early? ________________________________.
e. Did you work hard all day? ________________________________.
f. Did you play any sports? ________________________________.
g. Did you do any housework? ________________________________.
h. Did you do any homework? ________________________________.
i. Did you eat lunch? ________________________________.
j. Did you go to bed early? ________________________________.

(35) **Dongzhi, A Chemistry Student** དོན་འགྲུབ། རྫས་འགྱུར་ཚན་ཁག་གི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན།

Read this text with another student: སློབ་མ་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་སློབ་ཚན་འདི་ཀློག་དགོས།

Dongzhi is a student. He is a chemistry student at Southwest Nationalities Institute. He is a first year student. He studies chemistry.

This is his dormitory room. It is a big room, it is not a small room. There are six beds in the room. The beds are very tidy. There are six students in the room. There is a table in the room. The table is a small table. It is a brown table. The table is near the window. There is one window in the room. It is a small window. It is a clean window. It is not a dirty window.

There are two chairs in the room. They are old chairs, they are not new chairs. One chair is near the door. One chair is near the table.

There are two stools in the room. The stools are on the right. They are small stools, they are not large stools.

There are some shoes on the floor. They are Dongzhi's shoes. Dongzhi's shoes are near Dongzhi's bed.

There are some cigarettes on the table. They are Dongzhi's friend's cigarettes. There are some trousers on Dongzhi's bed. They are on the bed, near a blue shirt. The trousers are brown. They are new trousers and they are very smart.

There is a tin on the table, too. It is Dongzhi's food tin. There is a fork in the tin. There is a spoon in the tin, too. The fork and the spoon are Dongzhi's. They are Dongzhi's fork

and spoon. Dongzhi’s dormitory room has no television and no radio. There are six glasses on the table. One glass is Dongzhi’s. They are tall glasses. They are not small glasses.

There is a knife on the table, too. It is in a red box.

There are no plates in the room.

There are some pictures on the walls. There are three pictures on the walls.

Dongzhi’s home is Ganzi. He has two brothers and three sisters. His brothers and sisters are students. They are young, they are not old.

Dongzhi’s mother is a farmer. She is forty-three. She is very busy, she is not lazy. She has six children.

Dongzhi’s father is dead. Dongzhi’s mother is very busy.

Dongzhi is not married and he has no children.

Dongzhi’s mother has a few yaks, sheep, goats, pigs, and chickens.

This is Dongzhi’s mother’s home. It is a large home, it is not a small home. It has several rooms in the home. There are some fields near the home. There is a small temple near the home, too. There are no sheep near the home. There is a large courtyard in the middle of the home. There are some plates on a table. They are clean. They are clean plates. They are not dirty plates. There is a large Tibetan knife on the table, too. The home is very nice and tidy.

This is Dongzhi’s mother’s brother. He is a farmer. He is in the home. Dongzhi’s mother is in the home, too. He is fifty-one. He has a brown horse. His horse is near the home. His home is Jiegu, too. He has one child. Dawazhiba is his son. Dawazhiba is twenty-five and he is a teacher. He teaches Tibetan. Dawazhiba has one son, too. Dawazhiba’s son is two. He is very small. He is not a student, he is a baby. Dawazhiba has many friends. His friends’ homes are Jiegu. They are herdsmen, too. They are busy. དོན་འགྲུབ་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཁོ་ནི་ལྷོ་ནུབ་མི་རིགས་སློབ་གླིང་གི་རྩིས་འཁྲུར་ཆེད་ལས་ཡིན་པའི་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཁོ་ལོ་རིམ་དང་པོའི་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ཁོས་རྩིས་འཁྲུར་སྦྱོང་བཞིན་ཡོད།

འདི་ནི་ཁོའི་མལ་ཁང་རེད། དེ་ནི་ཁང་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་ཁང་བ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། ཁང་བའི་ནང་དུ་མལ་ཁྲི་དྲུག་ཡོད་པ་རེད། མལ་ཁྲི་ཚང་མ་གྲལ་དག་རེད། ཁང་བ་འདིའི་ནང་དུ་སློབ་མ་དྲུག་ཡོད། ཁང་བ་འདིའི་ནང་དུ་སྒྲོག་ཅོ་གཅིག་ཡོད། དེ་སྒྲོག་ཅོ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་རེད། དེ་ནི་སྒྲོག་ཅོ་སྨུག་པོ་ཞིག་རེད། སྒྲོག་ཅོ་དེ་དྲ་མའི་ཉེ་སར་འདུག ཁང་བའི་ནང་དུ་དྲ་མ་གཅིག་ཡོད། དེ་ནི་དྲ་མ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་རེད། དེ་དྲ་མ་གཙང་མ་ཞིག་རེད། དེ་དྲ་མ་བཙོག་པོ་ཞིག་མ་རེད།

ཁང་བའི་ནང་དུ་འདུག་སྟེགས་གཉིས་ཡོད། དེ་ཚོ་འདུག་སྟེགས་རྙིང་བ་རེད། དེ་ཚོ་འདུག་སྟེགས་གསར་བ་མ་རེད། འདུག་སྟེགས་གཅིག་སྒོའི་ཉེ་འགྲམ་ན་ཡོད། འདུག་སྟེགས་གཅིག་སྒྲོག་ཅོའི་འགྲམ་དུ་འདུག

ཁང་བ་འདིའི་ནང་དུ་ཀུབ་སྟེགས་གཉིས་ཡོད། ཀུབ་སྟེགས་ཚོ་གཡས་ཕྱོགས་སུ་འདུག དེ་ཚོ་ཀུབ་སྟེགས་ཆུང་ཆུང་རེད། དེ་ཚོ་ཀུབ་སྟེགས་ཆེན་པོ་མ་རེད།

པང་གཅལ་སྟེང་དུ་ལྷམ་འགའ་འདུག དེ་དག་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ལྷམ་རེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ལྷམ་རྣམས་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་མལ་ཁྲིའི་འགྲམ་དུ་འདུག སྒྲོག་ཅོ་སྟེང་དུ་ཐ་མག་འགའ་འདུག དེ་དག་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་གྲོགས་པོའི་ཐ་མག་རེད།

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་མལ་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་དོར་མ་འགའ་འདུག དེ་ཚོ་མལ་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་ཚོ་ལེན་སྔོན་པོ་ཞིག་གི་འགྲམ་དུ་འདུག དོར་མ་དེ་དག་སྔོན་པོ་

རེད། དོར་མ་དེ་དག་གསར་བ་ཡིན་ལ་དེ་དག་ཧ་ཅང་ཡག་པོ་འདུག

སྒྲོག་ཅེའི་སྟེང་དུ་ལྕགས་ཀྲིན་ཞིག་ཀྱང་འདུག དེ་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཟ་མའི་ལྕགས་ཀྲིན་རེད། ལྕགས་ཀྲིན་ནང་དུ་ཚེབ་བུ་ཞིག་ཡོད། ལྕགས་ཀྲིན་ནང་དུ་ཁེམ་བུ་ཞིག་ཀྱང་འདུག ཚེབ་བུ་དང་ཁེམ་བུ་དེ་གཉིས་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་རེད། དེ་ཚོ་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཚེབ་བུ་དང་ཁེམ་བུ་རེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་མལ་ཁང་ནང་དུ་བརྙན་འཕྲིན་དང་སྒྲ་སྡུད་འཁོར་ལོ་མི་འདུག

སྒྲོག་ཅེའི་སྟེང་དུ་ཤེལ་ཕོར་དྲུག་འདུག ཤེལ་ཕོར་གཅིག་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་རེད། ཤེལ་ཕོར་དེ་ཚོ་རིང་པོ་འདུག ཤེལ་ཕོར་དེ་ཚོ་ཆུང་ཆུང་མ་རེད།

སྒྲོག་ཅེའི་སྟེང་དུ་གྲི་ཆུང་ཞིག་ཀྱང་འདུག དེ་ནི་སྒམ་ཆུང་དམར་པོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡོད།

ཁང་བའི་ནང་དུ་སྡེར་མ་མི་འདུག

གྱང་ངོས་ན་འདྲ་པར་འགའ་འདུག གྱང་ངོས་སུ་འདྲ་པར་གསུམ་འདུག

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཕ་ཡུལ་ནི་དཀར་མཛེས་རེད། ཁོར་ནུ་བོ་གཉིས་དང་སྲིང་མོ་གསུམ་ཡོད། ཁོའི་སྤུན་ཟླ་རྣམས་སློབ་མ་རེད། ཁོ་ཚོ་ཚང་མ་ན་ཆུང་རེད། ཁོ་ཚོ་ཚང་མ་རྒན་པ་མ་རེད།

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མ་ཞིང་པ་ཞིག་རེད། ཁོ་མོ་ལོ་ཞེ་གསུམ་རེད། ཁོ་མོར་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ཁོ་མོ་སྐྱིད་ལུག་ཅན་མ་རེད། མོར་བྱིས་པ་དྲུག་ཡོད།

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་ཕ་ཚེ་ལས་འདས་སོང་། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མར་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ།

དོན་འགྲུབ་གཉེན་སྒྲིག་བྱས་མེད་པ་དང་ཁོར་བྱིས་པ་མེད།

དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མར་ནོར་ལུག་དང་རྟ་མ། ཕག བྱ་རིགས་བཅས་ཉུང་ཤས་ལས་མེད།

འདི་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མའི་ཁྱིམ་རེད། དེ་ནི་ཁྱིམ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་ཁྱིམ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་མ་རེད། ཁྱིམ་ནང་དུ་ཁང་པ་འགའ་འདུག ཁྱིམ་གྱི་ཉེ་འདབས་སུ་ཞིང་ས་འགའ་འདུག ཁྱིམ་དང་ཐག་ཉེ་སར་ལྷ་ཁང་ཞིག་ཀྱང་འདུག ཁྱིམ་དབུས་སུ་ལྷས་ར་ཆེན་པོ་ཞིག་འདུག སྒྲོག་ཅེའི་སྟེང་ན་སྡེར་མ་འགའ་འདུག དེ་ཚོ་གཙང་མ་རེད། དེ་ཚོ་སྡེར་མ་གཙང་མ་དག་དག་རེད། དེ་དག་སྡེར་མ་བཙོག་པོ་མ་རེད། སྒྲོག་ཅེའི་སྟེང་དུ་བོད་བཟོའི་གྲི་ཆུང་ཞིག་ཀྱང་འདུག ཁྱིམ་ཧ་ཅང་ཡག་པོ་འདུག་ལ་གྲལ་དག་རེད།

འདི་ནི་དོན་གྲུབ་ཀྱི་ཨ་མའི་ཕུ་བོ་རེད། ཁོ་ཞིང་པ་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་ཁྱིམ་འདིའི་ནང་དུ་འདུག དོན་གྲུབ་ཀྱི་ཨ་མའང་ཁྱིམ་འདིའི་ནང་དུ་འདུག ཁོ་རང་ལོ་ང་གཅིག་རེད། ཁོར་བྱིས་པ་གཅིག་ཡོད། ཟླ་བ་གྲགས་པ་ནི་ཁོའི་བུ་རེད། ཟླ་བ་གྲགས་པ་ལོ་ཉེར་ལྔ་རེད་ལ་ཁོ་ནི་དགེ་རྒན་ཞིག་རེད། ཁོས་བོད་ཡིག་ཁྲིད་ཀྱིན་འདུག ཟླ་བ་གྲགས་པར་ཡང་བུ་གཅིག་ཡོད། ཟླ་བ་གྲགས་པའི་བུ་ནི་ལོ་གཉིས་རེད། ཁོ་ཧ་ཅང་ཆུང་། ཁོ་རང་སློབ་མ་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་རང་བྱིས་པ་ཞིག་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པར་གྲོགས་པོ་མང་པོ་ཡོད། ཁོའི་གྲོགས་པོའི་ཕ་ཡུལ་ནི་སྐྱེ་དགུ་རེད། ཁོ་ཚོའང་འབྲོག་པ་རེད། ཁོ་ཚོར་ཁོམ་ལོང་གིས་དབེན།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write twenty questions about this text. When you finish, ask another student to answer your questions. Write down the student's answers.

སློབ་ཚན་འདི་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་གཞི་ཉི་ཤུ་བསྒྲིག་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་དྲིས་རྗེས། ལན་བཏབ་པ་རྣམས་ཡི་གེར་འབྲི་དགོས།

B. Fill in the following chart. The first one has been done for you. རེའུ་མིག་གི་ཁྲོད་ཀྱི་ཁ་བསྐངས

ཟིན་པའི་དཔེར་བརྗོད་གཉིས་པ་ནང་བཞིན་གཞན་དག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས།

Name of thing(s)	**How many?**	**Where is it? / Where are they?**
beds	Six	dormitory room
table		
window		
chairs		
stools		
shoes	some	On the floor/Near Dongzhi's bed
trousers		
tin		
fork		
spoon		
glasses		
knife		
red box		
plates		
pictures		
yaks		
sheep		
goats		
pigs		
chickens		
temple		

C. Fill in the following chart. The first one has been done for you. གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་གི་ཁྲོད་ཀྱི་ཁ་བསྐངས་ཟིན་པའི་དཔེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་གཞན་དག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས།

Name	Age	Job
Dongzhi	We don’t know.	student
Dongzhi’s mother		
Dongzhi’s father		
Dongzhi’s mother’s brother		
Dawazhiba		

C. Here is a game called “Truth or Dare.” Take a piece of paper and divide it in two sections. On one of the pieces, write a question. It should begin, “Is it true....?” For example, “Is it true that you like to eat?” “Is it true that you can sing well?” or “Is it true that you have a boyfriend / girlfriend?” The teacher will collect your papers and put them in a bowl. Then, on your other piece of paper, write a dare. It should say, “I dare you to...” For example, “I dare you to dance in the classroom.” or “I dare you to say hello to everyone in the room.” Then the teacher will collect your papers. Everyone takes a turn, coming to the front of the classroom and choosing either a truth or a dare. You must choose a paper, read it in front of the class, and either answer the question or do the dare. འདི་ནི་བདེན་པའམ་སྤོབས་པ་ཞེས་པའི་རྩེད་འཛོ་ཞིག་རེད། ཤོག་བུ་གཅིག་སྐལ་གཉིས་སུ་བགོས་ཤིང་། ཤོག་བུ་གཅིག་གི་ངོས་སུ“Is it true that you like to eat?”ཁྱོད་རང་ཟ་རྒྱུར་དགའ་ཞེས་པ་ཨེ་བདེན་དང་ཡང་ན་“Is it true that you can sing well?”ཁྱོས་གླུ་སྙན་མོ་ལེན་ཤེས་ཟེར་བ་ཨེ་བདེན། “Is it true that you have a boyfriend / girlfriend?”ཁྱོད་ལ་གྲོགས་མོའམ་གྲོགས་པོ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་པ་ཨེ་བདེན་ལྟ་བུ་བྲིས་ཆོག དེ་ནས་དགེ་རྒན་གྱིས་ཤོག་བུ་དེ་ཚང་མ་བསྡུས་ནས་དཀར་ཡོལ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འཇུག་དགོས། ཡང་ཤོག་གུ་གཞན་པ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ“I dare you to ”བཀོལ་ནས་སྤོབས་པའི་སྐོར་གྱི་ཚིག་ཅིག་འབྲི་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། “I dare you to dance in the classroom” ཁྱོད་ཀྱིས་སློབ་ཁང་ནང་དུ་ཞབས་བྲོ་རྒྱག་ཐུབ་པར་ང་ལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་དང་ཡང་ན་“I dare you to say hello to everyone in the room.”ཁྱོད་ཀྱིས་སློབ་ཁང་ནང་གི་མི་རེ་རེར་འཚམས་འདྲི་བྱེད་ཐུབ་པར་ང་ལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་ཅེས་འབྲི་ཆོག དགེ་རྒན་གྱིས་ཤོག་བུ་དེ་ཚོ་ཚང་མའང་བསྡུས་ནས་དཀར་ཡོལ་གཞན་ཞིག་གི་ནང་དུ་འཇུག་པ་ཡིན། དེ་ནས་སློབ་མ་རེ་རེས་སློབ་ཁང་གི་གྲལ་སྟོན་དུ་ཕྱིན་ནས་རང་མོས་ལྟར་དཀར་ཡོལ་གཅིག་ལས་ཤོག་བུ་ཞིག་ཕྱིར་བཏོན་ཏེ་ཀློག་འདོན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དེའི་ནང་དོན་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་གཞན་ལ་རྩེད་མོ་སྟོན་དགོས།

(36) **What are they doing? ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་ལས་བཞིན་ཡོད།**

Read this conversation with a friend: གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་ཁ་བརྡ་འདི་དག་ཀློག་དགོས།

<u>Lhamoyicuo:</u> Where’s our daughter, Cairangzhoma?
<u>Dongzhi:</u> She’s on the mountain, Lhamoyicuo?
<u>Lhamoyicuo:</u> What is she doing?
<u>Dongzhi:</u> She’s herding sheep.
<u>Lhamoyicuo:</u> How many sheep is she herding?

<u>Dongzhi:</u> She is herding six sheep.
<u>Lhamoyicuo:</u> Whose sheep are they?
<u>Dongzhi:</u> They are our sheep, Lhamoyicuo.
<u>Lhamoyicuo:</u> Is our son, Dazheng, on the mountain, too?
<u>Dongzhi:</u> Yes, he is.
<u>Lhamoyicuo:</u> What's he doing?
<u>Dongzhi:</u> He's riding a black horse.
<u>Lhamoyicuo:</u> I beg your pardon? Who is riding a horse?
<u>Dongzhi:</u> Dazheng is.
<u>Lhamoyicuo:</u> What about the dog?
<u>Dongzhi:</u> The white dog is on the mountain, too. It's running across the grass. It's running after a brown and white cat.

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། འུ་ཅག་གི་བུ་མོ་གང་ན་ཡོད་གི ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ།
དོན་འགྲུབ། མོ་རི་འགོ་ན་ཡོད་གི ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། མོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་འདུག
དོན་འགྲུབ། མོས་ལུག་འཚོ་བཞིན་འདུག
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། མོས་ལུག་དུ་འཚོ་བཞིན་འདུག
དོན་འགྲུབ། མོས་ལུག་དྲུག་འཚོ་བཞིན་འདུག
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ལུག་དེ་ཚོ་སུ་ཚང་གི་ལུག་རེད།
དོན་འགྲུབ། དེ་ཚོ་འུ་ཚང་གི་ལུག་རེད། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། འུ་ཚང་གི་བུ་རྟ་མགྲིན་ཡང་རི་འགོ་ན་ཡོད་དམ།
དོན་འགྲུབ། རེད་ཡ། ཁོའང་འདུག
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་འདུག
དོན་འགྲུབ། ཁོ་རྟ་ནག་ཅིག་ལ་ཞོན་བཞིན་འདུག
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། དགོངས་པ་མ་འཚོམ་ལགས། སུ་རྟ་ནག་ཅིག་ལ་ཞོན་བཞིན་འདུག་གམ།
དོན་འགྲུབ། རྟ་མགྲིན་རེད།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། འོ་ན་ཁྱི་གང་ན་འདུག
དོན་འགྲུབ། ཁྱི་དཀར་ཡང་རི་འགོ་ན་འདུག དེ་རྩྭ་ཐང་ན་འཕྱེད་ཀྱིས་རྒྱུག་བཞིན་འདུག དེ་བྱི་ལ་དཀར་སྨུག་ཅིག་གི་རྗེས་སུ་རྒྱུག་བཞིན་འདུག

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions. When you finish, compare your answers to those of another student. གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་འདི་དག་གི་ལན་བྲིས་རྗེས། གྲོགས་པོ་གཞན་གྱིས་བཏབ་པའི་ལན་དང་ཕན་ཚུན་བསྡུར་དགོས།

a. Who is herding sheep?
b. Who is riding a horse?
c. Who is Lhamoyicuo?
d. Who is Dongzhi?
e. Where is Dazheng?
f. Where are Lhamoyicuo and Dongzhi?
g. Where is the white dog?
h. Where is Cairangzhoma?

i. What color is the horse?
j. What color is the dog?
k. What color is the cat?
l. What is the cat doing?
m. What is the dog doing?
n. What is Dazhang doing?
o. What are Lhamoyicuo and Dongzhi doing?

B. Make a drawing showing where the people and animals are in this text. When you finish, show it to another student and discuss it. སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་རི་མོ་ཞིག་བྲིས་ཏེ་མི་དང་སྲོག་ཆགས་དེ་ཚོ་གནས་གང་དང་གང་དུ་ཡོད་པ་སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་བསྟན་ནས་གྲོས་མོལ་བྱ་དགོས།

C. Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་བལྟ་དགོས།

Miss Grey / emptying the basket / typing a letter

A: What is Miss Grey doing? Is she emptying the basket?
B: No, she isn't emptying the basket. She's typing a letter.

Now do these in the same way. Write your dialogues. When you finish, compare what you have written to what another student has written. གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་གཤམ་གྱི་ཚིག་དེ་དག་སྐོར་གྱི་ཁ་བརྡ་ཞིག་བསྒྲིག་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་གཞན་གྱིས་བསྒྲིགས་པ་དེར་བལྟས་ནས་ཕན་ཚུན་གཤིབ་བསྡུར་བྱ་དགོས།

a. Mr. Dongzhi / cleaning his teeth / opening the window
b. Miss Cairangzhoma / making mutton soup / making milk tea
c. My mother / shutting the door / making the bed
d. The dog / drinking its milk / eating a sheep bone
e. Mrs. Ford / dusting the dressing-table / cooking a meal
f. Bessie / making the bed / sweeping the floor
g. Tim / reading a magazine / sharpening a pencil
h. The girl / turning on the light / turning off the tap
i. The boy / cleaning his teeth / putting on his shirt
j. Miss Jones / putting on her coat / taking off her coat

(37) **Dongzhi's Family** དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ།

This is Dongzhi's family. Dongzhi's home is Xining. His father is typing a letter. One sister is emptying a basket. One brother is hot, he is opening a window. Dongzhi's mother is making the bed. She is very busy. One sister is shutting the door. Dongzhi's dog is eating a bone. A sister is looking at a picture. One brother is reading a magazine. One brother is cleaning his teeth. One sister is dusting the dressing-table. His grandmother is cooking a meal. Dongzhi's cat is black. It is drinking its milk. One sister is sweeping the floor. Dongzhi is sharpening a pencil. Dongzhi's grandfather is turning on the light. Dongzhi's sister is turning on the tap. Dongzhi's brother is putting on his shirt. Dongzhi's mother's friend is taking off her coat. འདི་ནི་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྱིམ་རེད། དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཕ་ཡུལ་ཟི་ལིང་རེད། ཁོའི་ཨ་ཕས་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་གཏག་བཞིན་འདུག ཨ་ཅེ་ཞིག་གིས་སླུག་གཟེབ་ཅིག་ནས་གད་སྙིགས་འཕོ་བཞིན་འདུག ཕུ་བོ་གཅིག་གིས་ཚ་དྲོད་ཆེ་བར་སྣང་བས་ཁོས་དྲ་མ་འབྱེད་ཀྱིན་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མས་མལ་ཁྲི་གྲལ་དག་བཟོ་བཞིན་འདུག མོར་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ཨ་ཅེ་གཅིག་གིས

སློ་གཏན་བཞིན་འདུག །དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྲི་ཡིས་རྡུལ་པ་ཞིག་འཆར་བཞིན་གདའ། ཨ་ཅེ་ཞིག་གིས་འདྲ་པར་ཞིག་ལ་བལྟ་བཞིན་འདུག །ཕུ་བོ་གཅིག་གིས་དུས་དེབ་ཅིག་ཀློག་བཞིན་འདུག །ཕུ་བོ་གཅིག་གིས་ཁོའི་སོ་བཀྲུ་བཞིན་འདུག །ཨ་ཅེ་གཅིག་གིས་ཁྲུས་སྣོགས་སྟེང་གི་ས་རྡུལ་ཕྱི་དོར་བྱེད་བཞིན་འདུག །ཁོའི་རྨ་མོས་ཟ་མ་གཡོ་སྐོལ་བྱེད་བཞིན་འདུག །དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཁྲི་ལ་ནག་པོ་རེད། དེས་དེའི་འོ་མ་འཐུང་བཞིན་འདུག །ཨ་ཅེ་གཅིག་གིས་པང་གཅལ་འཕྱག་གྱིན་འདུག །དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཞ་སྨྱུག་ཅིག་གཞོག་བཞིན་འདུག །དོན་འགྲུབ་ཀྱི་རྨ་མོས་གློག་སྒོ་འབྱེད་བཞིན་འདུག །དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་ཅེས་ཚུའི་གཙུས་སྒོ་འབྱེད་བཞིན་འདུག །དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཕུ་བོས་ཁོའི་ཚིལ་ལེན་གྱོན་བཞིན་འདུག །དོན་འགྲུབ་ཀྱི་ཨ་མའི་གྲོགས་པོས་མོའི་སྟོད་ལ་ཕུད་ཀྱིན་འདུག

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. In this exercise there are many verbs. These verbs describe actions that are happening now. What would the verbs be if the action had happened yesterday? What would the verbs be if the action was going to happen next week? Fill in the following chart. The first one has been done for you. གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་ཁྲོད་དུ་ལས་ཚིག་མང་པོ་བཀོད་ཡོད་ལ། ལས་ཚིག་དེ་ཚོ་ཞི་ད་ལྟ་བའི་ལས་ཚིག་ཁོ་ན་ཡིན། གལ་ཏེ་ཁ་སང་བྱུང་བའི་དོན་དག་ཅིག་ཡིན་ན་ལས་ཚིག་དེ་ཇི་ལྟར་བཀོལ་དགོས་པ་དང་། གལ་ཏེ་དོན་དག་དེ་གཟའ་འཁོར་རྗེས་མའི་ནང་འབྱུང་སྲིད་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ལས་ཚིག་དེ་ཇི་ལྟར་བཀོལ་དགོས། ཁ་སྔོང་དང་པོས་བསྟན་པ་ལྟར། གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས།

Now	Yesterday	Next Week
a. typing	typed	will type
b. emptying		
c. opening		
d. making		
e. shutting		
f. eating		
g. looking		
h. reading		
i. cleaning		
j. dusting		
k. drinking		
l. sweeping		
m. sharpening		
n. turning		
o. putting on		
p. taking off		

B. Rewrite the text, describing what happened yesterday. དོན་དེ་ཁ་སང་བྱུང་བའི་དོན་དག་ཅིག་ཡིན་པར་བསྒྱུར་ཏེ་གོང་གི་སློབ་ཚན་དེ་ཡང་བསྐྱར་ཐེངས་གཅིག་འབྲི་དགོས།

C. Rewrite the text, describing what will happen next week དོན་དེ་གཟའ་འཁོར་རྗེས་མར་འབྱུང་སྲིད་པའི་དོན་བྱ་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཏེ་གོང་གི་སློབ་ཚན་དེ་ཡང་བསྐྱར་ཐེངས་གཅིག་འབྲི་དགོས།

D. Write a letter to an imaginary friend. Write about the activities you've done in the past week and things you plan to do in the next week. ཁྱོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཚེ་གེ་མོ་ཞིག་ལ་བསྐུར་ཡིག་ཅིག་བྲིས་ནས་འདས་པའི་གཟའ་འཁོར་ནང་དུ་རང་གིས་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབས་པ་དང་། གཟའ་འཁོར་རྗེས་མའི་ནང་དུ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབ་རྒྱུ་ཡིན་པ་བཅས་བྲིས།

E. "Opposites" are things that are very different. Give opposite words for the words listed below. Example: up - down. ལྡོག་ཚིག་ནི་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བའི་དངོས་པོ་དག་ལ་ཟེར། གཤམ་དུ་བཀོད་པའི་མིང་རྐྱང་རྣམས་ཀྱི་ལྡོག་ཚིག་བྲིས། དཔེར་ན། up - down གོང་འོག་ལྟ་བུའོ།

a. big	d. empty	g. go	j. sleep
b. heavy	e. new	h. young	
c. white	f. light	i. there	

(38) **A Fine Day གནམ་གཤིས་ཡག་པའི་ཉིན་ཞིག**

It is a very fine day today. There are many clouds in the blue and white sky but the hot sun is shining. Mr. Dawazhiba is with his family today. They are riding horses on the grassland. There are some yaks on the grassland. They are big and brown yaks. Mr. Dawazhiba and his wife are looking at them. Limuqog, Mr. Dawazhiba and Mrs. Cairangzhoma's daughter, are looking at a big sheep. The large white sheep is walking on the grassland. Dazheng, Mr. Dawazhiba and Mrs. Cairangzhoma's son, are looking at an airplane. The airplane is a small airplane and it is flying over the grassland.
དེ་རིང་ནི་གནམ་གཤིས་ཡག་པའི་ཉིན་ཞིག་རེད། དཀར་ལ་སྔོ་བའི་ནམ་མཁའ་རུ་སྤྲིན་པ་མང་པོ་འདུག་མོད་འོན་ཀྱང་ཚ་དྲོད་རྒྱས་པའི་ཉི་མས་བཀྲག་མདངས་མདོན་བཞིན་འདུག སྐུ་ཞབས་ཟླ་བ་གྲགས་པ་དེ་རིང་ཁོའི་ཁྱིམ་མི་དང་ལྷན་དུ་ཡོད། ཁོ་ཚོ་རྩྭ་ཐང་ན་རྟར་ཞོན་བཞིན་འདུག རྩྭ་ཐང་ན་ནོར་འགའ་འདུག དེ་ཚོ་ཆེ་ལ་སྨུག་པའི་ནོར་གནག་དག་དག་རེད། སྐུ་ཞབས་ཟླ་བ་གྲགས་པ་དང་ཁོའི་ཆུང་མ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་ཚོར་བལྟས་ནས་བསྡད་ཡོད། ལྷ་མོ་མཆོག་དང་སྐུ་ཞབས་ཟླ་བ་གྲགས་པ། ལྕམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མའི་བུ་མོ་བཅས་ཀྱིས་ལུག་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་ལྟ་བཞིན་འདུག ལུག་དཀར་ཆེན་པོ་དེ་རྩྭ་ཐང་ན་འགྲོ་བཞིན་འདུག ཏྲ་མགྲིན་དང་སྐུ་ཞབས་ཟླ་བ་གྲགས་པ། ལྕམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མའི་བུ་ཆུང་བཅས་ཀྱིས་གནམ་གྲུ་ཞིག་ལ་ལྟ་བཞིན་འདུག གནམ་གྲུ་དེ་ནི་གནམ་གྲུ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ཡིན་པ་དང་རྩྭ་ཐང་གི་མཁའ་དབྱིངས་སུ་འཕུར་བཞིན་འདུག

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Match the words on the right with the correct answer on the left: གཡས་གཡོན་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་གི་འབྲེལ་བ་དྲང་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་དགོས།

__ a. Dawazhiba	1. fine
__ b. horses	2. large and white
__ c. clouds	3. where the yaks are
__ d. son	4. big and brown
__ e. airplane	5. looking at an airplane
__ f. hot	6. looking at a sheep
__ g. Limuqog	7. the sun
__ h. Dazheng	8. flying
__ i. yaks	9. many
__ j. grasslands	10. they are being ridden
__ k. sheep	11. he is looking at yaks
__ l. today	12. with his parents and sister

Song Number Four གླུ་དབྱངས་བཞི་བ།

YOU ARE MY SUNSHINE

The other night dear as I lay sleeping
I dreamed I held you in my arms.
When I awoke dear, I was mistaken.
And I hung my head and cried.

You are my sunshine, my only sunshine.
You make me happy when skies are gray.
You'll never know dear how much I love you.
Please don't take my sunshine away.

You told me once dear, you really loved me,
And no one else could come between.
But now you've left me, and loved another.
Yes, you've shattered all my dreams.

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. When do you think a person should leave his or her lover? ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་མི་ཞིག་དུས་ནམ་

ཞིག་ལ་ཁོའམ་ཁོ་མོའི་སྙིང་སྡུག་དང་ཁ་འབྲལ་དགོས།

B. Tell another student about a person you know who left his or her lover? Do you think that this was all right? Or, do you think the person was wrong? Explain why you think this way. ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་པའི་མི་ཞིག་ཁོའི་སྙིང་སྡུག་དང་ཁ་བྲལ་བའི་གནས་ཚུལ་སྐོར་སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་ལ་ཤོད། ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་མི་དེ་དངོས་ནས་འགྲིག་འདུག་གམ་ཡང་ན་མི་འདི་ནོར་སོང་བ་རེད། ཁྱོད་ཀྱི་དྲན་ཚུལ་གསལ་བཤད་བྱོས།

C. In this song, do you think that the singer is happy or sad? Explain why you think so. ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་གླུ་གཞས་འདི་ལེན་མཁན་གྱི་གླུ་བ་འདིར་སྐྱོ་བས་ཁེངས་ཡོད་དམ་ཡང་ན་སྡུག་གིས་ཁེངས་ཡོད་དམ། ཁྱོད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ལ་རྒྱུ་མཚན་འདྲེན་དགོས།

(39) **What are they Doing? ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་འདུག་གམ།**

Dawazhiba: Cairangzhoma, what are they doing?
Cairangzhoma: They are cooking. The two men are cooking on an electric cooker.
Dawazhiba: What is that boy doing? What is that girl doing?
Cairangzhoma: The boy and girl are sleeping. They are sleeping.
Dawazhiba: What are those two men doing? Are they sleeping?
Cairangzhoma: No, they are not sleeping. They are shaving. The two men are shaving.
Dawazhiba: Cairangzhoma what are those two children doing? Are they eating?
Cairangzhoma: No, they are not eating. They are crying.
Dawazhiba: What are those two dogs doing? Are they eating?
Cairangzhoma: Yes, they are eating. Those two dogs are eating.
Dawazhiba: What are those two employees doing?
Cairangzhoma: They are typing. They are typists. They are not lazy.
Dawazhiba: What are those two students doing?
Cairangzhoma: They are doing homework.
Dawazhiba: What are those two women doing?
Cairangzhoma: They are very busy. They are washing dishes.
Dawazhiba: What are those two birds doing?
Cairangzhoma: Those two little birds are flying over the big river.
Dawazhiba: What are Mr. Huardon and Mrs. Dorjisu doing?
Cairangzhoma: They are walking over the big bridge.
Dawazhiba: What are they doing?
Cairangzhoma: They are waiting. They are waiting for the bus.
Dawazhiba: What are those two children doing?
Cairangzhoma: They are jumping over the wall.
Dawazhiba: What are those two young men doing?
Cairangzhoma: They are riding horses on the mountain.

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་དམ། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ།
ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་ཚོས་ཟས་གཡོ་བཞིན་འདུག སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་གློག་ཐབ་སྟེང་ན་ཟས་གཡོ་བཞིན་འདུག
ཟླ་བ་གྲགས་པ། བུ་ཆུང་གན་གིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་གམ། བུ་མོ་གན་གིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། བུ་བུ་མོ་གཉིས་གཉིད་འདུག ཁོ་ཚོ་གཉིད་འདུག

བློ་བ་གྲགས་པ། སྐྱེས་པ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས་སམ། ཁོ་གཉིས་ཀ་གཉིད་འདུག

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། མ་རེད། ཁོ་ཚོ་གཉིད་མེད། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཁ་སྤུ་གཞར་བཞིན་འདུག སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཁ་སྤུ་གཞར་བཞིན་འདུག

བློ་བ་གྲགས་པ། བྱིས་པ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས་སམ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཟས་ཟ་བཞིན་ཡོད་དམ།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། མ་རེད། ཁོ་ཚོས་ཟས་ཟ་བཞིན་མི་འདུག ཁོ་ཚོ་ངུ་བཞིན་འདུག

བློ་བ་གྲགས་པ། ཕྱི་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས། ཁོ་ཚོས་ཟས་ཟ་བཞིན་འདུག་གམ།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། རེད་ལགས། ཁོས་ཚོས་ཟས་ཟ་བཞིན་འདུག ཕྱི་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཟས་ཟ་བཞིན་འདུག

བློ་བ་གྲགས་པ། གླ་བ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས་སམ།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་ཚོས་ཡི་གེ་གཏག་བཞིན་འདུག ཁོ་གཉིས་ཡིག་གཏག་པ་རེད། ཁོ་གཉིས་སྙིད་ལྷུག་ཅན་མ་རེད།

བློ་བ་གྲགས་པ། སློབ་མ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ལས་བྱ་སྒྲུབ་བཞིན་འདུག

བློ་བ་གྲགས་པ། སྐྱེས་མ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་འདུག

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་གཉིས་ལ་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ཁོ་ཚོས་སྡེར་མ་འཁྲུད་བཞིན་འདུག

བློ་བ་གྲགས་པ། བྱ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་འདུག།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། བྱེའུ་གན་གཉིས་གཙང་པོའི་མཁའ་ན་འཕུར་བཞིན་འདུག

བློ་བ་གྲགས་པ། སྐུ་ཞབས་དཔལ་ལྡན་དང་ལྕམ་མོ་རྡོ་རྗེ་མཚོ་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་གཉིས་ཟམ་པའི་ཕ་རོལ་དུ་བགྲོད་ཀྱིན་འདུག

བློ་བ་གྲགས་པ། ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་སྣུག་བཞིན་འདུག ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་འཁྲུལ་སྐྱེལ་རྟགས་འཁོར་ལ་སྣུག་བཞིན་མཆིས།

བློ་བ་གྲགས་པ། བྱིས་པ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་ཚོ་གྲུང་གི་ཕ་རོལ་དུ་མཆོང་བཞིན་འདུག

བློ་བ་གྲགས་པ། ན་གཞོན་སྐྱེས་པ་གན་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་ཚོ་རི་འགོ་ན་རྟར་ཞོན་བཞིན་འདུག

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Fill in the table with the missing words. The first one has been done for you. གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་དང་པོས་བསྟན་པ་བཞིན་རེའུ་མིག་གཞན་དག་རྣམས་ཀྱི་ཁ་བསྐང་དགོས།

Person (Who?) / Animal What?)	Number (How many?)	Activity (What are they doing? What is she/he doing?)	Location (Where)
men	two	cooking	don't know
boy			
girl			
	two	shaving	
children			
dogs			
employees			
students			
women			
birds			
Mr. Huardon			
Mrs. Dorjisu			
children			
young men			
Dawazhiba			
Cairangzhoma			

B. Write at least ten questions about this text. When you finish, ask another student to answer your questions. Write down the student's answers. གོང་གི་སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་བཅུ་བསྒྲིགས་རྗེས་སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་ལན་གདབ་ཏུ་འཇུག་དགོས་པ་མ་ཟད་ལན་དེ་ཚོ་ཡི་གེར་འབྲི་དགོས།

C. Choose the correct answers (a, b, c, or d): ཡང་དག་པའི་ལན་གདམ་དགོས།

1. Is this dress yours? No, it isn't. It's ________. a) my b) me c) mine d) hers
2. _______ pen is it? a) Who b) Whose c) Who's d) What
3. The bag is _______. Can you carry it? a) heavy b) light c) old d) new
4. Have a cup of milk tea. _________. a) OK b) No c) You're welcome d) Thank you
5. What books are they? They are_____. a) English books b) their students' c) ours d) theirs
6. The boy is too ______. He can't go to school. a) old b) young c) big d) light
7. Are the _____ Dorjisu's or Dawazhiba's? a) skirt b) hat c) pants d) dress
8. Could you _______ these clothes to your bedroom? a) have b) take c) put d) find
9. The bottle is empty. Could you give me a _____ one? a) new b) old c) full d) empty

D. Fill in the blanks with the correct pronouns. Remember, pronouns are "me," "you,"

"him," "her," "it," "us," and "them." ཚབ་ཚིག་"me"དང་"you" "him" "her" "it" "us" "them"བཅས་བཀོལ་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་རེ་རེ་བསྐང་དགོས།

a. That's my watch. Give _____ my watch please.
b. He can fix your bike. Give ____ to _____ please.
c. We can't find the books. Can you help _____?
d. These are your clothes. Can you take ______?
e. It's Cairangzhouma's hat. Give ___ to _____.
f. Give the two girls some pencils. Give ____ some, too.
g. Don't worry. We can help ____.
h. _____ are busy.

(40) **Photographs** འདྲ་པར།

Look at the following sentences. They are not in the correct order. Rewrite the sentences so they are in the correct order. When you finish, compare your text with another student's. གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་འདི་དག་ལ་ལྟོས་དང་། ཚིག་འདི་དག་གི་སྒྲིག་སྟངས་གོ་རིམ་འཆོལ་ཡོད་པས་ཁྱོད་ཀྱིས་གོ་རིམ་དེ་ཡང་དག་པར་བསྒྲིགས་རྗེས། སློབ་མ་གཞན་གྱིས་བྲིས་པ་དང་ཕན་ཚུན་བསྡུར་དགོས།

1
The valley is between two large hills. There are many large adobe houses. Many white sheep and brown yaks are on the hills. This is a photograph of our village. They are eating grass. The village is on a river. There are many trees in the valley. Our village is in a valley. རི་བོ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཁུག་ཏུ་ལུང་བ་ཞིག་ཡོད། ལུང་བའི་ནང་དུ་ས་ཁང་ཆེན་པོ་མང་པོ་འདུག རི་འགོར་གཡང་དཀར་ལུག་དང་སྨུག་པོ་ནོར་གྱིས་ཁྱབ་འདུག འདི་ནི་ང་ཚོའི་སྡེ་བའི་འདྲ་པར་ཞིག་རེད། ནོར་ལུག་ཚོས་རྩྭ་ཟ་བཞིན་འདུག སྡེ་བ་འདི་ནི་ཆུ་བོའི་འགྲམ་རྒྱུད་དུ་ཆགས་འདུག ལུང་བའི་ནང་དུ་སྡོང་བོ་མང་པོ་འདུག ང་ཚོའི་སྡེ་བ་ནི་ལུང་བ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འདུག

2
He is our son. My wife and I are riding horses along the banks of the river. Dongzhi is swimming across the river. Here is another photograph of the village. There is a boy in the water. My wife is riding a white horse and I am riding a white horse, too. He is Dongzhi. We are on the left. ཁོ་ནི་ངེད་ཅག་གི་བུ་ཡིན། ངའི་ཆུང་མ་དང་ངེད་གཉིས་ཆུ་བོའི་འགྲམ་རྒྱུད་དུ་རྟར་ཞོན་བཞིན་ཡོད། དོན་འགྲུབ་ཆུ་བོའི་ཕ་རོལ་དུ་རྐྱར་རྒྱལ་བཞིན་འདུག འདི་ན་སྡེ་བ་འདིའི་འདྲ་པར་གཞན་ཞིག་འདུག ཆུ་བོའི་ནང་དུ་བུ་ཆུང་ཞིག་འདུག ངའི་ཆུང་མ་རྟ་དཀར་པོ་ཞིག་ལ་ཞོན་འདུག་ལ་ང་ཡང་རྟ་དཀར་པོ་ཞིག་ལ་ཞོན་ཡོད། ཁོ་ནི་དོན་འགྲུབ་རེད། ང་ཚོ་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ཡོད།

3
Some of them are going into the forest. This is the school building. Here is another photograph. The forest is on the right. It is beside a forest. Some Tibetan children are coming out of the school building. ཁོ་ཚོ་ལས་མི་འགའ་ཤས་ཤིག་ནགས་ཚལ་གྱི་ནང་དུ་འགྲོ་བཞིན་འདུག འདི་ནི་སློབ་གྲྭའི་ཐོག་ཁང་རེད། འདི་ན་འདྲ་པར་གཞན་ཞིག་འདུག ནགས་ཚལ་དེ་གཡས་ཕྱོགས་སུ་འདུག སློབ་གྲྭ་དེ་ནི་ནགས་ཚལ་གྱི་འདབས་སུ་ཆགས

འདུག བོད་རིགས་བྱིས་པ་འགའ་ཤོག་ཁང་ལས་ཕྱིར་ཡོང་བཞིན་འདུག

Exercises གཤར་སྦྱང་།

a. What is your favorite photograph? Tell another student about it. ཁྱོད་རང་ཆེས་དགའ་བའི་འདྲ་པར་གང་ཞིག་ཡིན་པ་དེ་སློབ་གྲོགས་ཤིག་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས།

b. Write a description of your favorite photograph. ཁྱོད་རང་ཆེས་དགའ་བའི་འདྲ་པར་དེའི་སྐོར་ཞིབ་འབྲི་བྱེད་དགོས།

c. Picture description: Two students work together. Each should have a piece of paper and a pen. You should sit back-to-back with another student. You should not be able to see each other. Then student number 1 thinks of a photograph. Student #1 must describe this photograph to student number 2. Listening to student #1's description, student #2 should try to draw the picture on their paper. After student #1 is finished describing, they should look at #2's drawing. Does it look right? Then the two students switch and student #2 describes a photograph for student #1 to draw. སློབ་མ་རེའི་ལག་ཏུ་ཤོག་བུ་ཞིག་དང་སྨྱུག་གུ་རེ་བཟུང་རྗེས། སློབ་མ་གཉིས་རེ་ཚན་ཚུང་ཞིག་བྱས་ཏེ་ཕན་ཚུན་ལ་རྒྱབ་གཏད་དེ་གཅིག་གིས་གཅིག་མི་མཐོང་བ་བྱས་ནས་སྡོད། དེ་ནས་སློབ་མ་དང་པོས་འདྲ་པར་ཞིག་ཞིབ་ཏུ་བཤད་ཅིང་། སློབ་མ་གཉིས་པས་ཉན་རྗེས་ཤོག་བུའི་ངོས་སུ་དེའི་སྐོར་གྱི་རི་མོ་འབྲི་དགོས། བྲིས་ཚར་རྗེས་སློབ་མ་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་བྲིས་པ་འགྲིག་མིན་ལ་བལྟ་དགོས། དེ་ནས་ཡང་བསྐྱར་གཉིས་ཀའི་གོ་ས་བརྗེས་ཏེ་སྔར་བཞིན་བྱ་དགོས།

d. Are you the same or different? Two people work together and write down three ways they are the same and three ways they are different. Then discuss your lists together. ཁྱོད་གཉིས་འདྲ་འམ་མི་འདྲ། མི་གཉིས་མཉམ་དུ་འཛོམས་ནས། བྱད་གཟུགས་དང་བྱ་བ་སོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་འདྲ་ས་གསུམ་དང་མི་འདྲ་ས་གསུམ་གང་ཡིན་པ་བྲིས་ཏེ། མཉམ་དུ་གྲོས་བསྡུར་བྱ་དགོས།

(41) **Where are they going? Where are they? ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་མཆིས་སམ། ཁོ་ཚོ་གང་ན་ཡོད་དམ།**

A: Where is that man going?
B: He is going into a bookstore.
ཀ སྐྱེས་པ་གན་གང་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་དམ།
ཁ ཁོ་རང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཞིག་ལ་འགྲོ་བཞིན་འདུག

A: Where is that woman going?
B: She is going out of a bookstore.
ཀ སྐྱེས་མ་གན་གང་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་དམ།
ཁ མོ་རང་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཞིག་གི་ཕྱི་རུ་འབུད་ཀྱིན་འདུག

A: Where is that small boy?
B: He is sitting beside his mother?

ཀ། བུ་ཆུང་གན་གང་དུ་ཡོད་དམ།

ཁ། ཁོ་རང་ཁོའི་ཨ་མའི་འགྲམ་དུ་བསྡད་འདུག།

A: Where is that woman?
B: She is sitting beside her son.

ཀ། སྐྱེས་མ་གན་གང་དུ་ཡོད་དམ།

ཁ། མོ་རང་མོའི་བུའི་འགྲམ་དུ་བསྡད་འདུག

A: Where are the mother and son sitting?
B: They are sitting on a park bench.

ཀ། མ་བུ་གཉིས་གང་ན་བསྡད་འདུག

ཁ། ཁོ་གཉིས་སྐྱི་གླིང་གི་ཨོང་སྟེགས་ཤིག་གི་སྟེང་ཅོག་འདུག

A: Where are the man and woman going?
B: They are walking across the street. The man and woman are walking across the street.

ཀ། སྐྱེས་པ་དང་སྐྱེས་མ་གན་གཉིས་གང་ལ་འགྲོ་བཞིན་འདུག་གམ།

ཁ། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ལམ་འཕྲེད་ཀྱིས་གཅོད་བཞིན་འདུག སྐྱེས་པ་དང་སྐྱེས་མ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ལམ་འཕྲེད་ཀྱིས་གཅོད་བཞིན་འདུག

A: Where are the cats going?
B: They are running along the wall. The cats are running along the wall.

ཀ། བྱི་ལ་གན་གཉིས་གང་ལ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་དམ།

ཁ། དེ་ཚོ་གྱང་འགྲམ་བརྒྱུད་ནས་རྒྱུག་བཞིན་འདུག བྱི་ལ་དེ་དག་གྱང་འགྲམ་བརྒྱུད་ནས་རྒྱུག་བཞིན་འདུག

A: Where are the children?
B: They are jumping off a tree.

ཀ། བྱིས་པ་ཚོ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ། ཁོ་ཚོ་སྡོང་པོ་ཞིག་གི་སྟེང་ནས་མཆོང་བཞིན་འདུག

A: Where is the man?
B: He is walking between two policemen.

ཀ། སྐྱེས་པ་དེ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ། ཁོ་ཉེན་རྟོག་པ་གཉིས་ཀྱི་དབུས་སུ་བགྲོད་ཀྱིན་འདུག

A: Where is the girl?
B: She is sitting near a tree.

ཀ། བུ་མོ་དེ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ། མོ་སྡོང་བོ་ཞིག་གི་ཉེ་འགྲམ་དུ་བསྡད་འདུག

A: Where is the airplane?
B: It is flying under the bridge.

ཀ། གནམ་གྲུ་དེ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ། དེ་ཟམ་པའི་འོག་ཏུ་འཕུར་བཞིན་འདུག

A: Where is the airplane?
B: It is flying over the bridge.

ཀ། གནམ་གྲུ་དེ་གང་དུ་ཡོད་དམ།

ཁ། དེ་ཟམ་པའི་ཕ་རོལ་དུ་འཕུར་བཞིན་འདུག

A: Where is the family?
B: They are sitting on the grass.

ཀ། ཁྱིམ་མི་རྣམས་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ། ཁོ་ཚོ་རྩྭའི་སྟེང་དུ་བསྡད་འདུག

A: Where is the man?
B: He is reading in his chair.

ཀ། སྐྱེས་པ་དེ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ། ཁོས་རྐྱངས་འཁོར་ནང་དུ་དཔེ་ཆ་ཀློག་གིན་འདུག

A: Where is the woman?
B: She is knitting in her chair.

ཀ། སྐྱེས་མ་དེ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཁ། མོས་རྐུབ་སྟེགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་གོན་པ་སླེ་བཞིན་འདུག

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Make as many sentences as you can using "who" as the first word. For example, "Who is going into a bookstore?" ‖ "who"ཚིག་ འགོར་བཀོད་ དེ་ ཚིག་ གྲུབ་ གང་ མང་ བཟོ་ དགོས། དཔེར་ ན། Who is going into a bookstore?

B. Make as many sentences as you can using "what are" and "what is" as the first words. Examples: "What is the man doing?" and "What is the airplane doing?" ‖ "what are"ཡང་ ན"what is"ཞེས་ པ་ ཚིག་ འགོར་བཀོད་ དེ་ ཚིག་ གྲུབ་ གང་ མང་ བཟོ་ དགོས། དཔེར་ ན། "What is the man doing?" "What is the airplane doing?"

C. When you finish, compare your sentences with another student's. Next, answer the questions with the other student. ཚིག་དེ་ཚོ་སྒྲིག་ཚར་རྗེས་སློབ་མ་གཞན་གྱིས་བསྒྲིགས་ཚར་བ་དང་ཕན་ཚུན་གཤིབ་བསྡུར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ནས་སློབ་མ་དེ་དང་མཉམ་དུ་ལན་གདབ་དགོས།

D. Find the mistakes in the sentences below and correct them: གཤམ་གྱི་ཚིག་རེ་རེའི་ནང་གི་ནོར་

འཆུག་བཙལ་ཏེ་དག་བཅོས་བྱ་དགོས།

a. What she wearing? She wearing black pants and a red blouse.
b. Don’t closing the window. The boy is write.
c. Are you cleaned the door? No, I are cleaning the blackboard.
d. They stays at home in Sundays.
e. We also likes Beijing duck.
f. The Tibetan people very friend is.
g. He teach his friends Tibetan.
h. I work hard six day a week.

E. Free talk: Practice speaking English with one partner for 15 minutes. རང་མོས་ཁ་བརྡ། གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་འགྲོགས་ཏེ་སྐར་མ་བཅོ་ལྔའི་ཡུན་ལ་དབྱིན་སྐད་ཀྱིས་ཁ་བརྡ་བྱས་ནས་སྦྱོང་བ་བྱེད་དགོས།

(42) **Making a Bookcase དཔེ་སྒམ་ལས་བཞིན་པ།**

Dawazhiba: You’re working very hard, Dongzhi. You are very busy. You are not lazy. What are you doing now?
Dongzhi: I’m making a large bookcase. Give me that small hammer please, Dawazhiba.
Dawazhiba: Which small hammer? This one?
Dongzhi: No, not that one. That is a big hammer. Please give me the small blue hammer.
Dawazhiba: Here you are.
Dongzhi: Thanks, Dawazhiba.
Dawazhiba: What are you going to do now, Dongzhi?
Dongzhi: I’m going to paint it.
Dawazhiba: What color are you going to paint it?
Dongzhi: I’m going to paint it pink.
Dawazhiba: Pink!
Dongzhi: This bookcase isn’t for me. It’s for my daughter, Lhamoyicuo. Pink’s her favorite color.
Dawazhiba: How old is Lhamoyicuo, Dongzhi?
Dongzhi: She’s twelve. This bookcase is for her bedroom.

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་བྱ་བ་ཧུར་ཐག་གིས་སྒྲུབ་བཞིན་འདུག་འདོན་གྲུབ། ཁྱོད་རང་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ། ཁྱོད་རང་སྙིད་ལུག་ཅན་མ་རེད། ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
དོན་འགྲུབ། ངས་དཔེ་སྒམ་ཆེན་པོ་ཞིག་བཟོ་བཞིན་ཡོད། ང་ལ་ཐོ་བ་ཆུང་ཆུང་དེ་སྤྲེར་རོགས། ཟླ་བ་གྲགས་པ།
ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཐོ་བ་ཆུང་ཆུང་གང་ཞིག འདི་ཞེར་རམ།
དོན་འགྲུབ། དེ་མ་རེད། དེ་ཐོ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་ཐོ་བ་སྔོན་པོ་ཆུང་ཆུང་བོ་དེ་སྤྲེར་རོགས།
ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁྱོད་ལ་སྤྲེར།
དོན་འགྲུབ། བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཟླ་བ་གྲགས་པ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་རྩིས་ཡོད་དམ་དོན་གྲུབ།

དོན་འགྲུབ། ངས་འདི་ལ་རྩི་སྨུག་རྩིས་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཁ་མདོག་ཅི་ཞིག་གིས་སྨུག་རྩིས་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ངས་ཟིང་སྐྱས་སྨུག་རྩིས་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཟིང་སྐྱ་ཡེ།

དོན་འགྲུབ། དཔེ་སྒམ་འདི་ངའི་མིན། འདི་ངའི་བུ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་རེད། ཟིང་སྐྱ་ནི་མོ་ཚེས་དགའ་བའི་ཁ་མདོག་རེད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ལོ་དུ་རེད་དམ། དོན་འགྲུབ།

དོན་འགྲུབ། མོ་ལོ་བཅུ་གཉིས་རེད། དཔེ་སྒམ་འདི་མོའི་མལ་ཁང་ནང་དུ་འཛུག་དགོས་པ་རེད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Answer these questions using a complete sentence and the correct verb tense. ཡང་དག་པའི་ལས་ཚིག་གི་རྣམ་པ་བཀོལ་ཏེ་ཆ་ཚང་བའི་སྒོ་ནས་གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་ལ་ལན་གདབ་དགོས།

a. Who worked?
b. Who was very busy?
c. Who was not lazy?
d. What was Dongzhi doing?
e. Who was making a large bookcase?
f. Who gave a small hammer to Dongzhi?
g. Who took the small hammer?
h. Who painted the bookcase?
i. Who was the bookcase for?
j. Who likes the color pink?
k. Who was twelve years old?

B. Sit with one other student. You are going to practice using future, present, and past tenses. Take out a pencil. One student will give the pencil to the other student, who will take the pencil. Use these expressions in describing what you will do, what you are doing, and what you have done: སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་དུས་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟ་བ། འདས་པའི་ཚིག་རྣམས་བཀོལ་ནས་ཁ་བརྡ་བྱེད་དགོས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ལག་ཏུ་ཞ་སྨྱུག་ཅིག་འཆང་ནས་དེ་སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་སྤྲེར་དགོས། སློབ་མ་དེས་ཀྱང་ལེན་དགོས་ཞེས་པའི་ཁ་བརྡའི་ཚིག་འདི་དག་བཀོལ་ནས་ཁྱོད་ཀྱིས་སྐབས་ཆད་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་སྒྲུབ་ཀྱིན་ཡོད་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབས་ཟིན་བཅས་ཀྱི་སྐོར་གསལ་པོར་འབྲི་བའམ་བཤད་དགོས།

Future	Present	Past
a. will give / take		b. gave / took
b. will be giving / taking	a. am giving / taking	c. have given / taken
c. will have given / taken	b. give / take	d. was giving / taking
d. are going to give / take		

(43) **Which... གང་ཞིག**

1: Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་བལྟ་དགོས།

(this blue) / that red
<u>A:</u> Give me a book please.
<u>B:</u> Which one? This blue one?
<u>A:</u> No, not this blue one. That red one.
<u>B:</u> Here you are.
<u>A:</u> Thank you.

Now do these in the same way. Write your dialogues. གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་ལྟར་གཤམ་གྱི་ཚིག་དུམ་དག་བཀོལ་ནས་ཁ་བརྡ་འབྲི་དགོས།

a. cup / (this dirty) / that clean
b. glass / (this empty) / that full
c. bottle / (this large) / that small
d. box / (this big) / that small
e. tin / (this new) / that old
f. knife / (this sharp) / that blunt
g. spoon / (this new) / that old
h. fork / (this large) / that small

2: Look at this example: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་བལྟ་དགོས།

glasses / on the shelf
<u>A:</u> Give me some glasses please.
<u>B:</u> Which ones? These?
<u>A:</u> No, not those. The ones on the shelf.

Now do these in the same way. Write your dialogues. གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་ལྟར་གཤམ་གྱི་ཚིག་དུམ་དག་བཀོལ་ནས་ཁ་བརྡ་འབྲི་དགོས།

a. pens / on the desk
b. ties / on the chair
c. spoons / on the table
d. plates / on the sideboard
e. cigarettes / on the television
f. boxes / on the floor
g. bottles / on the dressing-table
h. books / on the shelf
i. magazines / on the bed
j. newspapers / on the radio

(44) **Are going to do... བྱེད་རྩིས་ཡོད་དམ།**

<u>Dongzhi:</u> What are you going to do?
<u>Dawazhiba:</u> I'm going to herd sheep.
<u>Dongzhi:</u> What are you doing now?
<u>Dawazhiba:</u> I'm herding sheep.
<u>Dongzhi:</u> What are you going to do?
<u>Dawazhiba:</u> I'm going to eat some mutton.
<u>Dongzhi:</u> What are you doing now?
<u>Dawazhiba:</u> I'm eating some mutton.
<u>Dongzhi:</u> What are you going to do?
<u>Dawazhiba:</u> I'm going to swim in the river.
<u>Dongzhi:</u> What are you doing now?
<u>Dawazhiba:</u> I'm swimming in the river.
<u>Dongzhi:</u> What are you going to do?
<u>Dawazhiba:</u> I'm going to ride this horse.
<u>Dongzhi:</u> What are you doing now?
<u>Dawazhiba:</u> I'm riding this horse.
<u>Dongzhi:</u> What are you going to do?
<u>Dawazhiba:</u> I'm going to run across the field.
<u>Dongzhi:</u> What are you doing now?
<u>Dawazhiba:</u> I'm running across the field.

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་རྩིས་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་རང་ལྷུགས་འཚོ་རུ་འགྲོ་རྩིས་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ངས་ལྷུགས་འཚོ་བཞིན་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་རྩིས་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ངས་ལུག་ཤ་ཟ་རྩིས་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ངས་ལུག་ཤ་ཟ་བཞིན་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་རྩིས་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་རང་ཆུ་བརྐྱལ་བྱེད་རྩིས་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་རང་ཆུར་རྐྱལ་བཞིན་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་རྩིས་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་རང་རྟར་ཞོན་རྩིས་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་རང་རྟ་འདིར་ཞོན་བཞིན་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་རྩིས་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་རང་ཞིང་འདིའི་འཕྲེད་དུ་བརྒྱུག་རྒྱུ།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ང་རང་ཞིང་འདིའི་འཕྲེད་དུ་རྒྱུག་བཞིན་ཡོད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. This text uses these activities: གོང་གི་སློབ་ཚན་ནང་དུ་གཤམ་གྱི་ལས་ཚིག་དག་བཀོལ་ཡོད།

a. herd b. eat c. swim d. ride e. run

Use "will" to write about what Dawazhiba is going to do tomorrow. Use these five verbs. (Tomorrow, Dawazhiba will herd sheep.) Write your sentences. ‖ "will"བཀོལ་ནས་ཟླ་བ་གྲགས་པས་སང་ཉིན་ཅི་ཞིག་བསླབ་རྒྱུ་ཡིན་པ་འབྲི་དགོས་ཏེ། གོང་གི་ལས་ཚིག་ལྔ་པོ་བཀོལ་ནས་ཚིག་དེ་ཚོ་འབྲི་དགོས། (དཔེར་ན། Tomorrow, Dawazhiba will herd sheep.)

B. Use "-ed" to talk about what Dawazhiba did yesterday. Use these five verbs. Write your sentences. (Yesterday, Dawazhiba herded sheep.) The past tense of "eat" and "swim" are "ate" and "swam." Ask your teacher to give examples of other verbs that have a past tense that does not end in "-ed." ‖ "-ed"བཀོལ་ནས་ཟླ་བ་གྲགས་པས་ཁ་སང་ཅི་ཞིག་བསླབས་པ་བཤད་རྗེས་གོང་གི་ལས་ཚིག་ལྔ་པོ་བཀོལ་ནས་ཚིག་དེ་ཚོ་འབྲི་དགོས། "eat"དང"swim"གཉིས་ཀྱི་འདས་ཚིག་ནི་སོ་སོར"ate"དང"swam"ཡིན། དགེ་རྒན་ལ་འདས་ཚིག་གི་རྣམ་པ"-ed"མིན་པའི་ལས་ཚིག་གི་དཔེར་བརྗོད་འགའ་འདྲོག་ཏུ་ཞུག

Song Number Five གླུ་དབྱངས་ལྔ་བ

A young man sings this song. He is a sailor. He is missing his girlfriend, who is far away. He is asking the wind to blow so his ship will soon return to his home. He wants to see his girlfriend again. "Bonnie" might be his girlfriend's name. "Bonnie" also means "lovely." གླུ་དབྱངས་འདི་ནི་ན་གཞོན་སྐྱེས་པ་ཞིག་གིས་བླངས་པ་ཡིན། ཁོ་ནི་གྲུ་བ་ཞིག་རེད། ཁོས་ཁོའི་རྒྱང་རིང་ན་ཡོད་པའི་དགའ་གྲོགས་དྲན་བཞིན་མཆིས། རླུང་གཡུག་ཚེ་ཁོའི་གྲུ་གཟིངས་མྱུར་དུ་ཕྱིར་ཁྱིམ་དུ་ལོག་ཐུབ་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཁོས་དྲི་བཞོན་རླུང་གཡུག་རྒྱུའི་ཞུ་བ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཁོས་རང་གི་དགའ་གྲོགས་མྱུར་ཏུ་མཐོང་ཐུབ་ན་འདོད། "Bonnie"ཟེར་བ་ཁོའི་དགའ་གྲོགས་ཀྱི་མིང་ཡིན་ཀྱང་སྲིད། "Bonnie"ནི་ད་དུང་ཡིད་དུ་འོང་བའི་དོན་ལའང་འཇུག

MY BONNIE
My Bonnie lies over the ocean
My Bonnie lies over the sea
My Bonnie lies over the ocean
Oh bring back my Bonnie to me

Bring back, bring back
Oh bring back my Bonnie to me, to me
Bring back, bring back
Oh bring back my Bonnie to me

Oh blow you winds over the ocean
Oh blow you winds over the sea
Oh blow you winds over the ocean
And bring back my Bonnie to me

Bring back, bring back
Oh bring back my Bonnie to me, to me
Bring back, bring back
Oh bring back my Bonnie to me

You winds have blown over the ocean
You winds have blown over the sea
You winds have blown over the ocean
And brought back my Bonnie to me

Brought back, brought back
Brought back my Bonnie to me, to me
Brought back, brought back
Brought back my Bonnie to me

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Did the young man see his girlfriend?
b. Where was the sailor's girlfriend?
c. "Ocean" and "sea" mean the same thing. How many oceans can you name? Where are they?
d. Have you ever missed someone very much? Who? When? How did you feel when you saw them again?

(45) **A Countryside Home** ཞིང་སྡེའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག

Listen to your teacher read the text. Fill in the missing words. After the text is a word list. དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་ནས་སློབ་ཚན་འདིའི་སྟོང་གནས་རྣམས་ཀྱི་ཁ་བསྐང་དགོས་ཏེ། སྣོང་བྱེད་ཚིག་རྐྱང་བ་དག་སློབ་ཚན་གྱི་མཇུག་ཏུ་བཀོད་ཡོད།

Dongzhi lives in the ___________. He has a large home. The home is ______ of adobe. Dongzhi and his wife, Cairangzhoma, made the ______. Dongzhi and Cairangzhoma live in Jiegu. The countryside is very ___________ in spring. There are many green _______. There are many families who live in Jiegu. Dongzhi ____ Cairangzhoma are very happy to live in the countryside. Dongzhi is a _________ and Cairangzhoma is a farmer, ____.

Dongzhi and Cairangzhoma have one _____. His name is Dawazhiba. Dawazhiba is one _____ old. He is a big ________ baby. Dongzhi is twenty-five and Cairangzhoma is

_________. They are Tibetan. Their nationality is Tibetan. Now it is ___________.

a. and	e. crops	i. morning	m. twenty-four
b. baby	f. farmer	j. strong	
c. beautiful	g. home	k. too	
d. countryside	h. made	l. year	

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Match the words in the two columns. More than one answer is possible. གཤམ་གྱི་གཡས་གཡོན་མིང་ཚིག་རྣམས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དྲང་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་དགོས་ལ་གཅིག་ལས་མང་བའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཀྱང་སྲིད།

__ a. Dongzhi	1. the time
__ b. Cairangzhoma	2. Dongzhi and Cairangzhoma's jobs
__ c. Jiegu	3. where crops grow
__ d. Dawazhiba	4. made of adobe
__ e. large home	5. he is a baby
__ f. countryside	6. where many families live
__ g. farmers	7. Dongzhi's wife
__ h. morning	8. Cairangzhoma's husband
	9. twenty-five
	10. one year old
	11. twenty-four
	12. Tibetan

Pronunciation Practice Six སྒྲ་སྦྱོར་ཀློག་སྦྱངས་དྲུག་པ།

A. The sounds of / *l* / and / *r* / are sometimes confusing for Tibetan learners of English. Listen to your teacher. Repeat after your teacher and notice the different spellings for / *l* / and / *r* /. བོད་ཀྱི་དབྱིན་ཡིག་སློབ་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་ / *l* / དང་ / *r* / གཉིས་ཀྱི་ཀློག་སྟངས་དེ་རྒྱུན་པར་སྒྲ་གདངས་གཅིག་ཏུ་འཆུག་སླ་བ་ཡིན། དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་བཞིན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་འདོན་དགོས་ཏེ། / *l* / དང་ / *r* / གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་ཡིད་འཇོག་ནན་མོ་བྱེད་དགོས།

/ *l* /	/ *r*/	/ *l* /	/ *r*/
a. lead	1. read	f. clown	6. round
b. link	2. rink	g. believe	7. relieve
c. loom	3. room	h. liar	8. fire
d. clamp	4. ramp	i. fly	9. rye
e. slap	5. rap	j. while	10.wreath

B. Listen to your teacher. Repeat the following words and see if you can hear the difference between the word pairs. དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་བཞིན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་བཏོན་ནས་གཤམ་དུ་ཆ་བྱས་ཏེ་བསྒྲིགས་པའི་མིང་ཚིག་དག་གི་ཁྱད་པར་ཤེས་མིན་ལ་བལྟ་དགོས།

a. low	1. row	d. lied	4. ride
b. list	2. wrist	e. lip	5. rip
c. belly	3. berry	f. collect	6. correct

g. clue 7. crew
h. tile 8. tire
i. fly 9. fry
j. glass 10. grass
k. lace 11. race
l. dill 12. deer
m. lung 13. rung
n. belated 14. berated

C. Listen to your teacher. He or she will read only one of the italicized words. Circle the word you hear. དགེ་རྒན་གྱིས་གསེག་བྲིས་ཡི་གེ་གཅིག་མ་གཏོགས་འདོན་མི་སྲིད་པས་དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་གང་ཞིག་ཐོས་པ་དེར་རྟགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས།

a. Did you *collect / correct* the papers?
b. We've made a mistake. This is the wrong *load / road*.
c. He witnessed the most famous *crime / climb* of the century.
d. Let me *light / right* the candle for you.
e. We could hear the *clash / crash* of weapons far away.
f. It's my turn to get the *beer / bill*.
g. The prince's *loyalty / royalty* was questioned by the prime minister.

D. There are a number of words in which the letter "l" is silent, that is, it is not pronounced. Repeat these words with a silent "l." གཤམ་གྱི་མིང་རྐྱང་ཁྲོད་ཀྱི"l"སྒྲ་འབྱིན་མི་སྲིད། དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལྟར་འོག་གི་མིང་ཚིག་དེ་ཚོ་འདོན་དགོས།

a. folk
b. yolk
c. talk
d. walk
e. chalk
f. stalk
g. salmon
h. almond
i. calm
j. palm

E. Practice saying these sentences slowly and correctly: གཤམ་གྱི་ཚིག་དེ་དག་ཁ་གསལ་ཞིང་ཡང་དག་པའི་སྒོ་ནས་བཀླག་དགོས།

a. She sells sea shells on the sea shore.
b. Peter Piper picked a peck of pickled peppers. How many peppers did Peter Piper pick?
c. The rabid rabbit ran 'round the roses.
d. Thirty-three thin thorns were in the thicket.
e. The poor fool threw a mule, pole, tool, stool, and some wool into the cool full pool and then pulled them out.

(46) **A Bus Ride** སྤྱི་སྤྱོད་རླངས་འཁོར་ལ་འདུག་ཐེངས་ཤིག

Dongzhi and Cairangzhoma are on a bus. They are riding a bus. The bus has many people. དོན་འགྲུབ་དང་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་གཉིས་སྤྱི་སྤྱོད་རླངས་འཁོར་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡོད། ཁོ་ཚོ་རླངས་འཁོར་དེའི་ནང་དུ་བསྡད་ཡོད།

Dongzhi: Is that large brown bag very heavy?

Cairangzhoma: Yes, it is. It is very heavy.

Dongzhi: I beg your pardon?

Cairangzhoma: Yes. This bag is very heavy. It is not light.

Dongzhi: Here! Put it on this bus seat. Where are you going?

Cairangzhoma: Thank you very much. This bag is very heavy! I'm going to my mother's home.

Dongzhi: Where is your mother's home?

Cairangzhoma: She lives in Jiegu. My mother is a farmer.

Dongzhi: What's in your large bag?

Cairangzhoma: I have some mutton for my mother. It is very good mutton. I have some barley flour for my father. It is new barley flour. I have some pink soap for my sister. She likes pink. Pink is her favorite color. I have a bar of chocolate for my brother. I have some cheese for my grandfather. I have two pounds of sugar for my grandmother. I have two bricks of tea for my mother's brother. And I have some tobacco for my father. Are you hungry Dongzhi?

Dongzhi: Yes, I am very hungry.

Cairangzhoma: Here is some mutton. Please eat this mutton.

Dongzhi: Thank you very much. This is very good mutton!

Cairangzhoma: Yes, it is. I cooked the mutton this morning.

Dongzhi: You are a good cook!

Cairangzhoma: Thank you!

Dongzhi: How many brothers do you have?

Cairangzhoma: I have one brother. He is twenty-five.

Dongzhi: Is he married?

Cairangzhoma: Yes, he is married. He has two children. They are boys.

Dongzhi: What is his job?

Cairangzhoma: He is a farmer. What is your name?

Dongzhi: My name is Dongzhi?

Cairangzhoma: Where are you going?

Dongzhi: I'm going to Jiegu, too.

Cairangzhoma: What is your job?

Dongzhi: I'm a student. I study at middle school. I'm a second year student.

Cairangzhoma: How old are you?

Dongzhi: I am fourteen. What is your name?

Cairangzhoma: Cairangzhoma.

Dongzhi: What is your job?

Cairangzhoma: I'm a student, too. I study in Xining. I study Chinese, English, geography, chemistry, and physics. Your Tibetan clothes are very smart, Dongzhi.

Dongzhi: Thank you. My mother made them. Your Tibetan clothes are also very beautiful. Did your mother make them?

Cairangzhoma: No. I made them.

Dongzhi: Are you tired?

Cairangzhoma: Yes, I am tired.
Dongzhi: Please sit here.
Cairangzhoma: Thank you very much! I am very tired.

དོན་འགྲུབ། ཁྱུག་མ་སླུག་པོ་ཆེན་པོ་གན་ཏ་ཅང་ལྡིད་མོ་ཨེ་རེད།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། རེད་ལགས། དེ་ཏ་ཅང་ལྡིད་མོ་རེད།

དོན་འགྲུབ། དགོངས་པ་མ་འཚོམ་ལགས།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། རེད་ཡ། ཁྱུག་མ་འདི་ཏ་ཅང་ལྡིད་མོ་རེད། དེ་ཡང་མོ་མ་རེད།

དོན་འགྲུབ། འདིར་ཞོག། དེ་སྤྱི་སྤྱོད་ཏླངས་འཁོར་འདུག་སྡེགས་འདིའི་སྡེང་དུ་ཞོག། ཁྱོད་རང་གང་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད་དམ།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། བཀའ་དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ཁྱུག་མ་འདི་ཏ་ཅང་ལྡིད་མོ་འདུག ང་རང་ངའི་ཨ་མའི་ཁྱིམ་ལ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ཁྱེད་ཀྱི་ཨ་མའི་ཁྱིམ་གང་ན་ཡོད་དམ།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། མོ་སྒྲི་རྒྱུ་ན་བསྡད་ཡོད་པ་རེད། ངའི་ཨ་མ་ནི་ཞིང་པ་ཞིག་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱུག་མ་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ངས་ཨ་མར་ལུག་ཤ་འགའ་འཁྱེར་གིན་ཡོད། ལུག་ཤ་བཟང་པོ་རེད། ཨ་ཕར་ངས་རྩམ་པ་ཉུང་ཙམ་འཁྱེར་གིན་ཡོད། རྩམ་པ་གསར་བ་རེད། ངའི་ཨ་ཅེར་ངས་མདོག་ཟངས་སྐྱ་ཡིན་པའི་འདག་རྫས་འགའ་འཁྱེར་གིན་ཡོད། མོ་ཟིང་སྐྱུར་དགའ་པོ་ཡོད། ཟིང་སྐྱ་ནི་མོ་ཆེས་དགའ་བའི་ཁ་མདོག་རེད། ངའི་ཕུ་བོར་ངས་ཅོག་ལེ་ཏི་རིལ་བུ་ཞིག་འཁྱེར་གིན་ཡོད། ངའི་སྤྱོ་བོར་ངས་ཆུར་བ་ཉུང་ཙམ་འཁྱེར་གིན་ཡོད། ངའི་སྨོ་མོར་ངས་ཀ་ར་རྒྱ་མ་གཉིས་ལྷག་འཁྱེར་བཞིན་ཡོད། ཨ་མའི་ཕུ་བོ་ལ་ངས་ཇ་ལེབ་གཉིས་འཁྱེར་གིན་ཡོད། ངའི་ཨ་ཕར་ད་དུང་དུ་བ་ལོ་མ་འགའ་ཡང་འཁྱེར་གིན་ཡོད། ཁྱེད་ཀྱི་ཕོ་བ་ཨེ་ལྟོགས་གི་དོན་འགྲུབ།

དོན་འགྲུབ། ང་རང་ཏ་ཅང་ལྟོགས་གི

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། འདི་ན་ལུག་ཤ་ཉུང་ཙམ་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་ལུག་ཤ་འདི་ཟ་རོགས།

དོན་འགྲུབ། བཀའ་དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ལུག་ཤ་འདི་ཏ་ཅང་བཟང་པོ་འདུག

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། རེད་ལགས། ངས་ལུག་ཤ་འདི་དེ་རིང་སྔ་མོར་བཙོས་པ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་རང་ཇ་མ་དགའ་གཟིག་རེད།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། བཀའ་དྲིན་ཆེ།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ལ་ཕུ་བོ་དང་ནུ་བོ་ག་ཚོད་ཡོད།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ང་ལ་ཕུ་བོ་གཅིག་ཡོད། ཁོ་ལོ་ཉེར་ལྔ་རེད།

དོན་འགྲུབ། ཁོ་རང་གཉེན་བསྒྲིགས་ཡོད་དམ།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་རང་གཉེན་བསྒྲིགས་ཟིན། ཁོར་བྱིས་པ་གཉིས་ཡོད། བྱིས་པ་བུ་གཉིས་རེད།

དོན་འགྲུབ། ཁོའི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁོ་ཞིང་པ་ཞིག་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།

དོན་འགྲུབ། ངའི་མིང་ལ་དོན་གྲུབ་ཟེར།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་གང་ལ་འགྲོ་གིན་ཡོད།

དོན་འགྲུབ། ང་སྐྱེ་རྒུ་ལ་འགྲོ་གིན་ཡོད།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ཀྱི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། ང་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ང་དམའ་འབྲིང་སློབ་གྲྭ་འགྲིམ་བཞིན་ཡོད། ང་ལོ་རིམ་གཉིས་པའི་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་རང་ལོ་དུ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། ང་རང་ལོ་བཅུ་བཞི་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་ཟེར།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱི་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ང་ཡང་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན། ངས་ཟི་ལིང་ན་སློབ་གཉེར་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ངས་རྒྱ་ཡིག་དང་དབྱིན་ཡིག ས་རྒྱུས། རྩིས་འཕྲུར། ལུས་རྩལ་བཅས་སྦྱོང་བཞིན་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱི་བོད་ལྭ་རྣམས་ཧ་ཅང་མཛེས་པོ་འདུག་དོན་གྲུབ།

དོན་འགྲུབ། ཁྱེད་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེ། ངའི་ཨ་མས་བོད་ལྭ་འདི་དག་བཟོས་པ་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་བོད་ལྭ་འང་ལྷག་པར་དུ་ཡག་པོ་འདུག ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་མས་དེ་ཚོ་བཟོས་པ་ཡིན་ནམ།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། མིན། ངས་བོད་ལྭ་འདི་དག་བཟོས་པ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་རང་ཐང་ཆད་འདུག

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། རེད། ང་རང་ཐང་ཆད་འདུག

དོན་འགྲུབ། འདིར་སྡོད་དང་།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱེད་ལ་བཀའ་དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ང་རང་ཧ་ཅང་ཐང་ཆད་འདུག

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write ten sentences about this text. Write your answers. When you finish, ask another student the questions you have written. Write the student's answers. སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་བཅུ་བསྒྲིག་དགོས་ཤིང་། དེ་ཚོའི་ལན་བཏབ་རྗེས་འདྲི་ཚིག་དེའི་སྐོར་སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་འདྲི་ཞིང་། སློབ་མས་ལན་བཏབ་པ་རྣམས་ཤོག་ངོས་སུ་འབྲི་དགོས།

B. Read the following sentences. Decide if each sentence is true or false. If it is false, be able to explain why. གཤམ་གྱི་ཚིག་རྣམས་བཀླགས་ཏེ་འགྲིག་མིན་ལ་དཔྱད་དགོས། གལ་ཏེ་མི་འགྲིག་ཚེ་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡིན་པ་བཤད་དགོས།

a. ___ Cairangzhoma and Dongzhi are not students.
b. ___ Dongzhi is older than Cairangzhoma.
c. ___ The mutton was cooked this morning.
d. ___ The tobacco is for Dongzhi's father.
e. ___ Pink is Cairangzhoma's favorite color.
f. ___ Cairangzhoma made her Tibetan clothes.

g. ___ Dongzhi is a good cook.
h. ___ The barley flour is for Dongzhi's father.
i. ___ Cairangzhoma's mother lives in Jiegu.
j. ___ Dongzhi asks Cairangzhoma to sit by him.
k. ___ Cairangzhoma and Dongzhi are both students.
l. ___ Dongzhi has a large brown bag.
m. ___ Cairangzhoma is a middle school student.
n. ___ Dongzhi is wearing beautiful Tibetan clothes.
o. ___ Dongzhi is very tired.
p. ___ Cairangzhoma has no brothers.

Song Number Six གླུ་དྲུག་པ།

A man named Vingo spent three years in jail. Before he left prison, he wrote a letter to his wife. He wrote, "If you still love me, tie a yellow ribbon around the tree near our house. If I don't see a yellow ribbon, I will stay on the bus and I will try to forget you." This song is about this story. མིང་ལ་བྱུན་གོ་ཟེར་བའི་སྐྱེས་པ་ཞིག་གིས་བཙོན་ནས་ལོ་གསུམ་བསྐྱལ། བཙོན་བཀྲོལ་མ་བཏང་བའི་སྔོན་ལ་ཁོས་ཁོའི་ཆུང་མར་འཕྲིན་པ་ཞིག་བྲིས། ཁོས"གལ་ཏེ་ཁྱོད་ད་དུང་ང་ལ་དུངས་ན་དར་ཆེངས་སེར་པོ་ཞིག་འུ་ཅག་གི་ཁང་བའི་ཉེ་འགྲམ་གྱི་སྡོང་བའི་སྟེང་དུ་ཐོགས། གལ་སྲིད་ངས་དར་ཆེངས་སེར་པོ་ཞིག་མཐོང་མི་ཐུབ་ན་ང་རང་སྣ་སེའི་སྟེང་དུ་བསྡད་ནས་ཁྱོད་རང་བརྗེད་ཐབས་བྱེད་རྒྱུ"ཞེས་བྲིས། གླུ་འདིའི་བརྗོད་སྙིང་ནི་གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་འདི་རེད།

TIE A YELLOW RIBBON 'ROUND THE OLD OAK TREE

1

I'm coming home I've done my time.
Now I've got to know what is and isn't mine.
If you received my letter telling you I'd soon be free,
Then you'll know just what to do
If you still want me,
If you still want me.

Chorus

Oh, tie a yellow ribbon 'round the old oak tree.
It's been three long years
Do you still want me?
If I don't see a ribbon 'round the old oak tree,
I'll stay on the bus, forget about us,
Put the blame on me,
If I don't see a yellow ribbon 'round the old oak tree.

2

Bus driver, please look for me.
'Cause I couldn't bear to see what I might see.
I'm really still in prison and my love, she holds the key.
A simple, yellow ribbon's what I need to set me free,
I wrote and told her, "Please..."

Chorus

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Are the following statements true or false. Write “T” if the sentence is correct and “F” if it is not. གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་རྣམས་འགྲིག་གམ། འགྲིག་པའི་ཚིག་གྲུབ་ལ“T”དང་ནོར་བའི་ཚིག་གྲུབ་ལ“F”རྒྱག་དགོས།

a. ___ The singer is out of jail.
b. ___ If his wife loves him, she will wear a yellow ribbon in her hair.
c. ___ The wife doesn’t want her husband to return.
d. ___ The husband still loves his wife.
e. ___ The husband is returning from a vacation.
f. ___ The husband has been in jail for three years.
g. ___ The husband is afraid to look out the window.
h. ___ The yellow ribbon will be on a tree.

B. Write an end to this story. Begin with: “The bus is now close to the man’s home...” You can make the story have a happy or a sad ending. “སྣ་སེ་དེ་ད་ལྟ་སྐྱེས་པའི་ཁྱིམ་དང་ཉེ”ཞེས་འགོ་བཙུམ་སྟེ་གཏམ་རྒྱུད་འདིའི་མཇུག་བསྡུ་རོགས། ཁྱོད་ཀྱིས་གཏམ་རྒྱུད་འདིར་ཡིད་སྤྲོ་བའི་མཇུག་ཅིག་བྲིས་ཆོག་ལ་ཡིད་སྐྱོ་བའི་མཇུག་ཅིག་བྲིས་ཀྱང་ཆོག

(47) **Is there? འདུག་གམ།**

Read these questions and answers: གཤམ་གྱི་དྲིས་ལན་དག་ཀློག་ཤིག

*Is there a passport on the table?
Yes, there is. There is a passport on the table.
*Is there milk in the bottle?
Yes, there is. There is milk in the bottle.
*Is there a milk bottle on the table?
Yes, there is. There is a milk bottle on the table.
*Is there milk in the kitchen?
Yes, there is. There is milk in the kitchen. There is milk in the bottle on the table.
*Is there a spoon on the plate?
Yes, there is. There is a spoon on the plate.
*Is there a tie on the chair?
Yes, there is. There is a tie on the chair.
*Is there a chair in the room?
Yes, there is. There is a chair in the room.
*Is there a loaf of bread on the table?
Yes, there is. There is a loaf of bread on the table.
*Is there bread in the kitchen?
Yes, there is. There is bread in the kitchen. There is a loaf of bread on the table.
*Is there a hammer on the table?
Yes, there is. There is a hammer on the table.
*Is there a box of tea in the room?
Yes, there is. There is a box of tea on the table in the room.
*Is there a vase in the room?
Yes, there is. There is a vase on the radio in the room.

*Is there a suit in the bedroom?
Yes, there is. There is a suit in the wardrobe.
*Is there tobacco in the living room?
Yes, there is. There is tobacco on the table in the living room.
*Is there chocolate in your bag?
Yes, there is chocolate in my bag.
*Is there cheese in your home?
Yes, there is cheese in my home. The cheese is in a bag on the table.
*Is there a newspaper in your home?
Yes, there is a newspaper in my home. It is on the television in the living room.
*Is there a car on the bridge?
Yes, there is a car on the bridge.
*Is there soap on the dressing table?
Yes, there is soap on the dressing table.
*Is there a bird in the tree?
Yes, there is a beautiful small blue bird in the tree.

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Match the words in the two columns. More than one correct answer is possible. གཤམ་གྱི་ཐ་སྙད་རྣམས་ཕན་ཚུན་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་དགོས། གཅིག་ལས་མང་བའི་ལན་ཡང་དག་པ་ཡོད་ཀྱང་སྲིད།

a. passport	1. in the tree
b. bottle	2. on the dressing table
c. milk	3. on the bridge
d. spoon	4. in the room
e. tie	5. on the chair
f. chair	6. on the plate
g. loaf of bread	7. in the home
h. hammer	8. in a bag
i. box of tea	9. small and beautiful
j. vase	10. on the table
k. suit	11. in the kitchen
l. tobacco	12. on the radio
m. chocolate	13. on the television
n. cheese	14. in the wardrobe
o. newspaper	15. in the living room
p. car	16. in the bedroom
q. soap	17. in the bottle
r. bird	

B. Write as many questions as you can about this text. Next, write your answers. སློབ་ཚན་འདི་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་འདྲི་ཚིག་ཅི་ནུས་ཀྱིས་བྲིས་པའི་རྗེས་སུ་ཁྱོད་རང་ཉིད་ཀྱི་ལན་བྲིས།

(48) **The Singing Dog** ཁྱི་དབྱངས་ལེན་བཞིན་པའི་ཁྱི།

Put these paragraphs in the correct order to make a story. གཤམ་གྱི་དུམ་མཚམས་རྣམས་ཡང་དག་པའི་གོ་རིམ་ལྟར་བཞག་ནས་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་བསྒྲིག་དགོས།

1. _____ They have finished moving the animals. Now, the rich man will give Dongzhi some money. The rich man has a dog. The rich man says, "Dog, do not talk." The rich man is gone. Dongzhi and the dog are alone in the rich man's large home. The dog is singing a song. "Give me some food. I will tell you a secret. Give me some food. I will tell you a secret."

2. _____ This is Jiegu many years ago. A mother and her son live here. They have no money. They are very poor. They live in the countryside. Their home is a brown adobe house. They have no cattle, no yaks, no sheep, no goats, no camels, and no fields. They have no animals. They eat roots.

3. _____ Dongzhi is surprised. The dog can speak Tibetan! Dongzhi gives some food to the dog. The dog is hungry. The dog is eating the food. The bread is very good. The dog is happy. The dog tells Dongzhi, "Ask the rich man for me. Do not ask for money." The rich man returns. He asks Dongzhi, "What do you want?" Dongzhi says, "I want the dog. I do not want money." The rich man is surprised. He gives Dongzhi the dog.

4. _____ Today the mother says to Dongzhi, her son, "Go look for a job. We have no money. If we have no money, we have no food." That day a rich man wanted to move his animals to a new grassland. He asked Dongzhi to help him. Dongzhi said yes. Dongzhi is helping the rich man move his animals to a new grassland. Dongzhi is riding a large white horse. The rich man is riding a large black horse. They are working, they are not lazy. They are very busy.

5. _____ Dongzhi is at home. His mother is surprised. "Why do you have a dog? We cannot eat the dog!" Dongzhi's mother is angry. She is not happy. Later the dog becomes a beautiful girl. She is a good cook. Dongzhi marries her. They find much money. Their life is very good. They have many children. Dongzhi's mother is happy. She is now a grandmother. Their home is very beautiful and they have many animals and many fields.

Exercises གཞར་སྦྱང་།

A. Read the story once silently. Are there words you don't understand? Circle them, and ask your neighbor if they know the answer. If not, the teacher will answer your questions. གཏམ་རྒྱུད་དེ་སྐད་དམའ་མོས་ཐེངས་གཅིག་ལ་བཀླགས་རྗེས། དེའི་ཁྲོད་དུ་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་ཤེས་པའི་མིང་རྐྱང་ཡོད་ཚེ་རྟགས་བརྒྱབ་སྟེ་ཁྱོད་ཀྱི་གམ་དུ་ཡོད་པའི་སློབ་གྲོགས་ཤིག་ལ་འདྲི་དགོས་པ་དང་ཁོ་ཚོས་མི་ཤེས་པ་རྣམས་དགེ་རྒན་ལ་འདྲི་དགོས།

B. Discuss the questions and the answers with your neighbor. Next, write answers to the questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དང་ལན་རྣམས་རང་གི་གམ་དུ་ཡོད་པའི་སློབ་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་གྲོས་བསྡུར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ནས་འདྲི་ཚིག་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Are the mother and son rich?

b. Does their family have many things?

c. What did the mother say to her son?
d. What job did Dongzhi do?
e. What animal does the rich man have?
f. What does the dog want?
g. When the rich man returns, what does Dongzhi ask for?
h. Does Dongzhi's mother like the dog?
i. Who is the beautiful girl?
j. Is Dongzhi's life happy?
k. Do you like this story? Why or why not?

C. Dictation: Your teacher will read one paragraph from "The Singing Dog" text. Write exactly what your teacher says. Then compare with your neighbor to see if your heard and spelled the words correctly. ཉན་འབྲི། དགེ་རྒན་གྱིས་གོང་གི་སློབ་ཚན་གྱི་ཚན་པ་ཞིག་འདོན་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། ཁྱོད་ཀྱིས་ཇི་བཞིན་འབྲི་དགོས་ལ། དེ་ནས་སློབ་མ་གཞན་གྱིས་བྲིས་པ་དང་ཕན་ཚུན་བསྡུར་སྟེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཐ་སྙད་རྣམས་ཡང་དག་པར་བྲིས་ཡོད་མེད་ལ་བལྟ་དགོས།

____

____

____

____

____

____

____

D. In groups of four, act out this story. One of you is the dog, one is the mother, one is Dongzhi, and one is the rich man. མི་བཞི་རེ་ཚན་ཚུང་རེ་བྱས་ཏེ་ཁྱི་དང་ཨ་མ། དོན་འགྲུབ། མི་ཕྱུག་པོ་བཅས་སུ་བརྗེས་ནས་གཏམ་རྒྱུད་དེ་འཁྲབ་དགོས།

Pronunciation Practice Seven སྒྲ་སྦྱོར་ཀློག་སྟངས་བདུན་པ།

A. This section will help you with / *ed* / endings. There are three different ways to pronounce "ed" at the end of words. They are / *d* /, / *t* /, and / *id* /. The / *d* / pronunciation occurs in verbs ending with / *b* /, / *g* /, / *v* /, / *z* /, / *dh* /, / *zh* /, / *j* /, / *m* /, / *n* /, / *l* /, and / *r* /, and all vowels. The / *t* / pronunciation occurs in verbs ending with / *p* /, / *k* /, / *f* /, / *s* /, /th /, / *sh* /, and / *ch* /. The / *id* / pronunciation occurs in verbs ending with / *d* / and / *t* /. Listen to your teacher. Repeat the word pairs: ཚན་པ་འདིའི་ནང་དུ་ང་ཚོས་བྱ་ཚིག་གི་མཇུག་ཏུ"-ed"སྦྱོར་བའི་སྐབས་སུ། "-ed"ཡི་སྒྲ་རྟོལ་སྦྱོང་བ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། "-ed"ཡི་སྒྲ་རྟོལ་ལ་རྣམ་པ་གསུམ་ཡོད་དེ། དེ་ཚོ་ནི་ / *d* /, དང་ / *t* /, / *id* / བཅས་ཡིན། ལས་ཚིག་གི་མཇུག་མཐའི་སྒྲ་ནི་ / *b* /,དང་ / *g* /, / *v* /, / *z* /, / *dh* /, / *zh* /, / *j* /, / *m* /, / *n* /, / *l* /, / *r* / བཅས་ཀྱི་དབྱངས་ཡིག་གང་རུང་ཡིན་པའི་སྐབས་སུ། "-ed"ལ་ / *d* / ཞེས་ཀློག་པ་ཡིན། ཡང་ལས་ཚིག་གི་མཇུག་མཐའི་སྒྲ་ནི་ / *p* /, དང་ / *k* /, / *f* /, / *s* /, / th /, / *sh* /, / *ch* / བཅས་ལས་གང་རུང་ཡིན་པའི་སྐབས་སུ། "-ed"ལ་ / *t* / ཞེས་ཀློག་དགོས། ལས་ཚིག་གི་མཇུག་མཐའི་སྒྲ་ནི་ / *d* / དང་ / *t* / ཡིན་པའི་སྐབས་སུ། "-ed" ལ / *id* / ཞེས་ཀློག་དགོས། དགེ་རྒན་གྱིས་བཀློགས་པ་ནང་བཞིན་གཤམ་གྱི་ལས་ཚིག་ཆ་ཅན་དེ་དག་ཀློག་དགོས།

/ d /		/ t /	
1. rob	a. robbed		
2. fatigue	b. fatigued	1. tap	a. tapped
3. save	c. saved	2. tape	b. taped
4. surprise	d. surprised	3. like	c. liked
5. breathe	e. breathed	4. lick	d. licked
6. wedge	f. wedged	5. stuff	e. stuffed
7. bloom	g. bloomed	6. laugh	f. laughed
8. smile	h. smiled	7. mash	g. mashed
9. spy	i. spied	8. bunch	h. bunched
10. fan	j. fanned	9. watch	i. watched
		10. froth	j. frothed

/ id /		/ id /	
1. seat	a. seated	6. pad	f. padded
2. seed	b. seeded	7. coat	g. coated
3. rate	c. rated	8. code	h. coded
4. raid	d. raided	9. knot	i. knotted
5. pat	e. patted	10. nod	j. nodded

B. Listen to your teacher. You will hear the words listed below. As you listen to each word, decide how its past tense ending is pronounced-as / d /, / t /, or / id /. Check the ending that you hear. དགེ་རྒན་གྱི་སྒྲོག་འདོན་ལ་ཉན་ཅི། ཁྱོད་ཀྱིས་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དག་ཐོས་ཐུབ། ལས་ཚིག་རེར་ཉན་ཏེ་དེ་དག་གི་མཇུག་ཏུ་སྦྱར་ཡོད་པའི་"-ed"ཡི་སྒྲ་དེ། / d / དང་ / t / / id / གསུམ་ལས་གང་ཡིན་པ་ཐག་གིས་གཅོད་དགོས།

word	/ d /	/ t /	/ id /
1. weighed	____	____	____
2. waited	____	____	____
3. bowed	____	____	____
4. boated	____	____	____
5. sighed	____	____	____
6. typed	____	____	____
7. tipped	____	____	____
8. boxed	____	____	____
9. fixed	____	____	____
10. leased	____	____	____
11. aced	____	____	____
12. acted	____	____	____
13. filled	____	____	____
14. lived	____	____	____
15. loved	____	____	____

(49) **The Frog Child.** བྱིས་པ་སྦལ་པ།

Answer these questions before you read this story. Discuss your answers with someone sitting near you. Next, write answers to the questions. གཤམ་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་མ་བཀླག་གོང་འོག་གི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་ལ་ལན་འདེབས་ཤིང་། གྲོགས་པོ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་ལན་དེ་ཚོ་གྲོས་བསྡུར་བྱེད་པ་དང་ཡི་གེར་འབྲི་དགོས།

a. Have you ever been surprised?
b. What made you surprised?
c. Have you ever had a secret before?
d. Do you like to hear secrets?

Now read this story out loud with your neighbor: དེ་ནས་གམ་གྱི་སློབ་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་འོག་གི་གཏམ་རྒྱུད་འདི་གདངས་མཐོན་པོས་ཀློག་འདོན་བྱེད་དགོས།

Dongzhi and Lhamoyicuo are old. They have no children. They are sad, they are not happy. Dongzhi is angry at Lhamoyicuo because they have no children. Lhamoyicuo is angry at Dongzhi because they have no children.

Today Dongzhi and Lhamoyicuo go to Kumbum. They pray for a child. One year later Lhamoyicuo's thumb 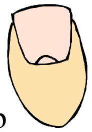 becomes very big. Dongzhi takes his long Tibetan knife. The Tibetan knife is sharp. It is not blunt. He cuts Lhamoyicuo's thumb. A frog jumps out. It is not a child. It is a frog. Dongzhi and Lhamoyicuo are surprised. They want a child. They do not want a frog. The frog says, "Lhamoyicuo and Dongzhi, you are my mother and father. I am your son." Dongzhi and Lhamoyicuo are surprised. The frog can speak Tibetan!

The frog is now sixteen. The frog wants to marry a beautiful girl. Dongzhi and Lhamoyicuo say, "You are a frog. You are a good frog. But no girl wants to marry a frog." The frog son says, "I will marry a beautiful girl."

The frog is going to a rich man's home. He says very loudly, "I want to marry your oldest daughter." The rich man laughs. "You are a frog. You are not a man. You cannot marry my beautiful daughter." The frog says, "If you do not give me your daughter I will hop." The rich man says, "You may hop. I will not give you my beautiful daughter." The frog is hopping. The earth is shaking. All the people are afraid. The rich man says, "You may marry my daughter. Please stop hopping." The frog stops hopping.

The rich man's beautiful daughter is angry. She does not want to marry a frog. She wants to marry a man. She tries to kill the frog. The frog is angry, too. He says, "You are not a good woman. I do not want to marry you." The frog goes to the rich man's home. The frog says, "Give me your second daughter." The rich man is angry. He says, "I gave you my oldest daughter. You do not want to marry her. Now, you want to marry my second daughter. You are a bad frog." The frog says, "If you do not give me your second daughter, I will weep." The rich man says, "You may weep. I don't care. You may not marry my beautiful second daughter." The frog weeps. There is much water. All the people are very afraid. The rich man says, "You may marry my beautiful daughter. Please

stop weeping." The second daughter loves the frog. They marry. Lhamoyicuo and Dongzhi are very happy.

One night the frog takes off his frog clothes. He is a handsome young Tibetan man! The second daughter is very surprised! She is very happy!

One day there is a horserace. The frog's wife wants to go. The frog says, "You may go to the horserace. I will stay at home. I will not go to the horserace." The frog's wife goes to the horserace. A young handsome Tibetan man wins the horserace. His horse runs very fast. His horse is a beautiful white horse. The frog's wife does not know who the rider is. She thinks he looks like her husband. She goes home. She says, "Today, there was a horserace. The winner was a handsome young Tibetan man. I do not know him. But he looks like you." The frog said nothing.

The next day the wife says, "I am going to the horserace." The frog says, "I will stay home. I will not go to the horserace."

The frog's wife does not go to the horserace. She is looking through a window. The frog is taking off his frog clothes. He is a handsome young Tibetan man. He rides his horse. He leaves. The wife is not happy. She burns the frog's clothes.

The handsome young Tibetan man comes home. He is not happy. His frog clothes are burned. He is ill. He says, "I must have my frog clothes. If I do not have frog clothes, I will die." The frog's wife is very sad. She weeps. She holds her husband. But the handsome young Tibetan man cannot live. He does not have his frog clothes. He dies. Dongzhi and Lhamoyicuo are very sad. The wife is very sad, too. They all weep. དོན་འ གྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ལོ་ན་མགོ། ཁོ་གཉིས་ལ་བྱིས་པ་མེད། ཁོ་གཉིས་ལ་སེམས་སྡུག་ཆེ། ཁོ་གཉིས་ཀྱི་སྡོད་པ་སྐྱིད་པོ་མ་རེད། ཁོ་ཚོར་བྱིས་པ་མེད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་དོན་འགྲུབ་ནི་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་སྙིང་དུ་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་འདུག ཁོ་ཚོར་བྱིས་པ་མེད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའང་དོན་འགྲུབ་ལ་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་འདུག

དེ་རིང་། དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་སྒྲུ་འབུམ་ལ་སོང་། ཁོ་ཚོས་བྱིས་པ་སྐྱེས་རྒྱུར་སྨོན་ལམ་བཏབ། ལོ་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་མཐེ་བོང་ཇེ་ཆེར་སོང་། དོན་འགྲུབ་ཀྱིས་ཁོ་བོའི་བོད་ཀྱི་རིང་བོ་བཟུང་། བོད་ཀྱི་ཏ་ཅང་རྟ། དེ་རྟུལ་པོ་མ་རེད། ཁོས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་མཐེ་བོང་བཅད། སྦལ་བ་ཞིག་ཕྱིར་མཆོངས། དེ་བྱིས་པ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ནི་སྦལ་བ་ཞིག་རེད། དོན་གྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཀ་ལས། ཁོ་ཚོར་བྱིས་པ་ཞིག་དགོས། ཁོ་ཚོར་སྦལ་བ་ཞིག་མི་དགོས། སྦལ་བས"ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་གྲུབ་ལགས། ཁྱེད་གཉིས་ངའི་ཨ་ཕ་དང་ཨ་མ་ཡིན། ང་ཁྱེད་ཀྱི་བུ་ཡིན།"ཞེས་བཤད། དོན་གྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཡ་མཚར་སོང་། སྦལ་བ་དེས་བོད་སྐད་འཆད་ཐུབ།

སྦལ་བ་ད་སྐབས་ལོ་བཅུ་དྲུག་རེད། སྦལ་བ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བུ་མོ་ཞིག་ལ་གཉེན་བསྒྲིག་ན་འདོད། དོན་གྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས"ཁྱེད་སྦལ་བ་ཞིག་རེད། ཁྱེད་སྦལ་བ་ཡག་པོ་ཞིག་རེད་མོད་འོན་ཀྱང་སྦལ་བ་ཞིག་ལ་གཉེན་བསྒྲིག་བྱེད་འདོད་པའི་བུ་མོ་མེད།"ཅེས་བཤད། སྦལ་བས"ང་བུ་མོ་མཛེས་མ་ཞིག་དང་གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ"ཞེས་བཤད།

སྦལ་བ་དེ་སྐྱེས་པ་ཕྱུག་པོ་ཞིག་གི་ཁྱིམ་དུ་འགྲོ་བཞིན་འདུག ཁོས་སྐད་གསེང་མཐོན་པོས"ང་ཁྱེད་ཀྱི་ལོ་ན་ཆེས་མཐོ་བའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ"ཞེས་བཤད། སྐྱེས་པ་ཕྱུག་པོ་དེ་གད་མོ་དགོད་བཞིན། "ཁྱོད་སྦལ་བ་ཞིག་རེད། ཁྱོད་མི་ཞིག་མ་རེད། ཁྱོད་རང་ངའི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་མི་ཆོག"ཟེར། སྦལ་བས"གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་མི་སྤྲེར་ན་ང་རང་མཆོངས་ལྡིང་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན།"ཞེས་བཤད། སྐྱེས་པ་ཕྱུག་པོ་དེས"ཁྱོད་རང་མཆོངས་ལྡིང་བྱས་ཆོག ངས་ཁྱོད་ལ་ངའི་བུ་མོ་མཛེས་མ་མི་སྤྲེར"ཞེས་བཤད། སྦལ་བ་མཆོངས་ལྡིང་

བྱེད་བཞིན་མཆིས། ས་གཞི་གཡོ་བཞིན་འདུག མི་རྣམས་ལ་འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེས། སྐྱེས་པ་ཕྱུག་པོ་དེས"ཁྱོད་རང་དའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་ཆོག ཁྱོད་ཀྱིས་མཚོངས་ལྷིང་བྱེད་མཚམས་ཞོག"ཅེས་བཤད། སྤྲལ་བས་མཚོངས་ལྷིང་བྱེད་མཚམས་བཞག

སྐྱེས་པ་ཕྱུག་པོའི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བུ་མོ་ཁྲིར་ཁྲི་ལངས། མོ་སྤྲལ་བ་ཞིག་ལ་གཉེན་བསྒྲིག་མི་འདོད། མོ་མི་ཞིག་ལ་གཉེན་བསྒྲིག་ན་འདོད། མོས་སྤྲལ་བ་གསོད་རྩིས་བྱས། སྤྲལ་བའང་ཁོང་ཁྲོ་ལངས། ཁོས"ཁྱོད་རང་བུད་མེད་མཛངས་མ་ཞིག་མ་རེད། ངཁྱོད་དང་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་མི་འདོད"ཅེས་སྨྲས། སྤྲལ་བ་སྐྱེས་པ་ཕྱུག་པོའི་ཁྱིམ་དུ་སོང་། སྤྲལ་བས་བཤད་རྒྱུར"ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་འཁྱིང་པོ་ང་ལ་སྟེར་རོགས"ཟེར། སྐྱེས་པ་ཕྱུག་པོ་ཁོང་ཁྲོ་ལངས། ཁོས"ངས་ཁྱོད་ལ་ངའི་བུ་མོ་ཆེ་བ་བྱིན་པ་ཡིན། ཁྱོད་རང་མོར་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་མི་འདོད། དཁྱོད་རང་ངའི་བུ་མོ་འཁྱིང་བར་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་ན་འདོད། ཁྱོད་རང་སྤྲལ་བ་ཐ་ཤལ་ཞིག་རེད"ཅེས་བཤད། སྤྲལ་བས་བཤད་རྒྱུར"གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་འཁྱིང་བ་མི་སྟེར་ན་ང་རང་དུ་རྒྱུ"ཡིན་ཟེར། སྐྱེས་པ་ཕྱུག་པོས"ཁྱོད་རང་དུ་ཆོག ངས་ཁ་ཡ་མི་བྱེད། ཁྱོད་རང་དའི་སྙིང་དུ་སྡུག་པའི་བུ་མོ་འཁྱིང་བ་དང་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་མི་ཆོག"ཅེས་བཤད། སྤྲལ་བ་དུས། རྐུ་ལོག་ཆེན་པོ་བྱུང་། མི་རྣམས་ལ་འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེས། སྐྱེས་པ་ཕྱུག་པོ་དེས"ཁྱོད་རང་དའི་ལྷ་ན་སྡུག་པའི་བུ་མོ་འཁྱིང་བ་དང་གཉེན་བསྒྲིག་ཆོག ཁྱོད་ཀྱིས་དུམཚམས་འཛོག་རོགས"ཞེས་བཤད། བུ་མོ་འཁྱིང་བ་སྤྲལ་བར་དུངས། ཁོ་གཉིས་གཉེན་བསྒྲིགས། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་གྲུབ་གཉིས་ལ་ཧ་ཅང་དགའ་སྤྲོ་སྐྱེས།

མཚན་མོ་ཞིག་ལ་སྤྲལ་བས་སྤྲལ་ཤུན་ཕུད། ཁོ་ནི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བོད་རིགས་ན་གཞོན་ཞིག་རེད། བུ་མོ་འཁྱིང་བར་ཡ་མཚན་ཆེན་པོ་སྐྱེས། མོར་དགའ་སྣང་ཚད་མེད་སྐྱེས།

ཉིན་ཞིག་ལ་ས་དེ་རུ་རྟ་རྒྱུགས་ཤིག་ཡོད། སྤྲལ་བའི་ཆུང་མ་འགྲོ་འདོད་སྐྱེས། སྤྲལ་བས"ཁྱོད་རང་རྟ་རྒྱུགས་སར་སོང་ཆོག ངཁྱིམ་ཏུ་འདུག་རྒྱུ ང་རང་རྟ་རྒྱུགས་སར་མི་འགྲོ"ཞེས་བཤད། སྤྲལ་བའི་ཆུང་མ་རྟ་རྒྱུགས་སར་སོང་། བོད་རིགས་ན་གཞོན་སྐྱེས་པ་ཕོ་སྒོ་ཅན་ཞིག་ལ་རྟ་རྒྱུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ། ཁོའི་རྟ་རྒྱུགས་པ་ཧ་ཅང་མགྱོགས། ཁོའི་རྟ་དེ་ནི་དཀར་ལ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་རྟ་ཞིག་རེད། སྤྲལ་བའི་ཆུང་མས་རྟ་ཞོན་སུ་ཡིན་པ་མ་ཤེས། ཁོར་བལྟས་ཆོད་ཀྱིས་མོའི་ཁྲོ་གར་འདྲ་བར་སྣམ། མོ་རང་ཁྱིམ་དུ་ལོག མོས་བཤད་རྒྱུར"དེ་རིང་གི་རྟ་རྒྱུགས་འགྲན་སྡུར་གྱི་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་མཁན་བོད་རིགས་ན་གཞོན་ཕོ་སྒོ་ཅན་ཞིག་རེད། ངཁོར་ཆ་རྒྱུས་མེད་མོད་འོན་ཀྱང་བལྟས་པ་ཙམ་གྱིས་ཁྱོད་དང་འདྲ"ཟེར། སྤྲལ་བས་ཅི་ཡང་མ་བཤད།

ཉིན་རྗེས་མར་ཆུང་མས"ང་རང་རྟ་རྒྱུགས་སར་འགྲོ་རྒྱུ"ཞེས་བཤད། སྤྲལ་བས"ང་རང་ཁྱིམ་དུ་འདུག་རྒྱུ། ངརྟ་རྒྱུགས་སར་མི་འགྲོ"ཞེས་སྨྲས།

སྤྲལ་བའི་ཆུང་མ་རྟ་རྒྱུགས་སར་མ་སོང་། མོས་སྒེའུ་ཁུང་ཞིག་གི་ནང་ནས་བལྟས་འདུག སྤྲལ་བས་ཁོའི་སྤྲལ་ཤུན་འཕུད་ཀྱིན་འདུག ཁོ་ནི་ཡིད་ཏུ་འོང་བའི་བོད་རིགས་ན་གཞོན་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་ཁོའི་རྟར་ཞོན་ནས་བུད་སོང་། ཆུང་མའི་སེམས་པ་སྐྱོ་བྱུང་། མོས་སྤྲལ་ཤུན་མེར་བསྲེགས།

ཡིད་ཏུ་འོང་བའི་བོད་རིགས་ན་གཞོན་སྐྱེས་པ་ཁྱིམ་དུ་ལོག ཁོར་སྡུག་སྣང་སྐྱེས། ཁོའི་སྤྲལ་ཤུན་རྣམས་མེར་བསྲེགས་ཟིན། ཁོར་ན་ཚ་བྱུང་། ཁོས"ངས་ངེས་པར་དུ་ངའི་སྤྲལ་ཤུན་གྱོན་དགོས། གལ་ཏེ་ང་ལ་སྤྲལ་ཤུན་མེད་ན་ང་རང་འཆི་འགྲོ"ཞེས་བཤད། སྤྲལ་བའི་ཆུང་མར་སེམས་སྡུག་ཆེན་པོ་བྱུང་། མོ་དུས། མོས་མོའི་ཁྲོ་ག་པང་དུ་བཟུང་། འོན་ཀྱང་ཡིད་ཏུ་འོང་བའི་བོད་རིགས་ན་གཞོན་སྐྱེས་པ་དེ་ཐར་མ་ཐུབ། ཁོར་ཁོའི་སྤྲལ་ཤུན་མེད། ཁོ་རང་ཚེ་ལས་འདས་སོང་། དོན་གྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་སྡུག་གིས་ཁེངས། ཆུང་མར་ཡང་སྡུག་སྣང་དྲག་པོ་སྐྱེས། ཁོ་ཚོ་ཚང་མས་ངུ་འབོད་བྱས།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Re-tell this story to your neighbor using your own words. ཁྱོད་ཀྱིས་བརྗོད་བདེ་བ་ལྟར་གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་དེ་གམ་གྱི་སློབ་གྲོགས་ཤིག་ལ་བཤད་དགོས།

B. Put the following sentences in the correct order. For the event that happened first, write a "1." For the second event write a "2." གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་གཞིར་བཟུང་སྟེ་གཤམ་གྱི་ཚིག་རྣམས་གོ་རིམ་ལྟར་བསྒྲིག་དགོས། ཐོག་མར་བྱུང་བའི་དོན་དག་ལ"1."འབྲི་དགོས་པ་དང་དེའི་རྗེས་བྱུང་བའི་དོན་དག་ལ"2."ཞེས་འབྲི་དགོས།

___ The frog takes off his frog clothes and is a handsome Tibetan young man!
___ The Tibetan man comes home after winning his second horse race.
___ Dongzhi and Lhamoyicuo have no children.
___ The frog wants to marry a beautiful girl.
___ The frog dies because he has no frog clothes.
___ A frog jumps out of Lhamoyicuo's thumb.
___ The frog hopes to marry the rich man's oldest daughter.
___ Dongzhi and Lhamoyicuo go to Kumbum to pray for a child.
___ The frog marries the rich man's second daughter.

C. Drawing: Draw a picture of a scene from the story. Then explain the meaning of your picture to your neighbor. རི་མོ་འབྲི་བ། གཏམ་རྒྱུད་འདིའི་ཚན་པ་ཞིག་རི་མོར་བྲིས་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་རི་མོ་གམ་གྱི་གྲོགས་པོར་འགྲེལ་བཤད་བྱ་དགོས།

D. Paraphrasing: Paraphrasing means re-telling or re-writing information you have read. When you paraphrase, you should 1) capture the same meaning as what you read and 2) communicate it in different words. Paraphrase this story in writing. དོན་ འགྲེལ་ ནི་ ཁྱོད་ ཀྱིས་ བཀླགས་ཟིན་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བསྐྱར་འབྲིའམ་བསྐྱར་བཤད་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ་གཏམ་རྒྱུད་གང་ཞིག་གི་དོན་ཇི་བཞིན་སྟོན་ཐུབ་དགོས་པ་དང་གཅིག ཇོད་བྱེད་ཚིག་ཚོགས་གཞན་དག་བཀོལ་དགོས་པ་དང་གཉིས་སོ། གཏམ་རྒྱུད་འདི་བསྐྱར་འབྲི་བྱེད་དགོས།

(50) **Making Tea** ཇ་སྐོལ་བ།

Read this text: གཤམ་གྱི་སློབ་ཚན་ཀློགས་ཤིག

Cairangzhoma:	Can you make some good milk tea, Dongzhi?
Dongzhi:	Yes, of course I can, Cairangzhoma. Is there any water in this kettle? Where is the brick of tea?
Cairangzhoma:	Yes, there is water in the kettle. The brick of tea is on the table, dear, it is behind the teapot. Can you see it?
Dongzhi:	I can see the large teapot, but I can't see the tea.
Cairangzhoma:	There it is! It's in front of you!
Dongzhi:	Ah yes, I can see it now. Where are the teacups?
Cairangzhoma:	There are some in the cupboard and there are some on the table. Can you find them?

Dongzhi: Yes, here they are. These teacups are very beautiful. They have dragons on them. Who gave us these teacups?

Cairangzhoma: My mother gave us these teacups. When we married, my mother gave them to us. Hurry up, Dongzhi, the kettle is boiling!

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ཀྱིས་འོ་ཇ་ཡག་པོ་ཞིག་བསྐོལ་ཨེ་ཤེས་དོན་གྲུབ།

དོན་གྲུབ། ངས་ལོས་སྐོལ་ཤེས། ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཇ་དེམ་འདིའི་ནང་དུ་ཆུ་ཨེ་ཡོད། ཇ་བག་དེ་གང་ན་འདུག

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཇ་དེམ་ནང་དུ་ཆུ་ཡོད། ཨ་རོགས། ཇ་བག་དེ་སྒྲོག་ཅེའི་སྟེང་གི་ཇ་དེམ་གྱི་རྒྱབ་ཏུ་འདུག ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་མཐོང་ཐུབ་བམ།

དོན་གྲུབ། ཨོ་ད་ངས་མཐོང་ཐུབ། ཇ་དཀར་རྣམས་གང་དུ་ཡོད།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཆ་སྒམ་ནང་དུ་འགའ་ཡོད་ལ་སྒྲོག་ཅེའི་སྟེང་དུའང་འགའ་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་དག་མཐོང་ངམ།

དོན་གྲུབ། ཇ་དཀར་རྣམས་འདི་ན་ཡོད་གི ཇ་དཀར་རྣམས་ངོ་མས་ཡག་གི དེ་ཚོའི་སྟེང་དུ་འབྲུག་རིས་ཡོད་གི སུས་འུ་ཅག་ལ་ཇ་དཀར་འདི་དག་བྱིན་པ་ཡིན།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ངའི་ཨ་མས་ང་ཚོར་ཇ་དཀར་འདི་དག་བྱིན་པ་ཡིན། ངེད་ཅག་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་དུས་ངའི་ཨ་མས་ང་ཚོར་བྱིན་པ་ཡིན། རེམས་ཤིག དོན་གྲུབ། ཆུ་གདུ་བཞིན་འདུག

Key Items གནད་འགྲེལ།

A. Drinking tea is popular in Britain. There, the usual tea time is in the afternoon, about 2 p.m. British people also eat a small snack with their tea, such as cakes or small sandwiches. In America it is popular to drink coffee. Americans like to take coffee breaks. དབྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་ཇ་འཐུང་བར་དགའ་སྟེ། རྒྱུན་པར་ཕྱི་དྲོའི་ཆུ་ཚོད་གཉིས་པའི་དུས་སུ་ཇ་འཐུང་བ་ཡིན་ཞིང་། ཇ་འཐུང་སྐབས་ད་དུང་སྒོ་ངའི་བག་ལེབ་དང་ཟན་མིན་གྱི་སོགས་ཁ་ཟས་ཞུང་ཙམ་ཟ་བ་ཡིན། ཨ་མི་རི་ཁའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་ནི་ཁ་ཧྥེ་འཐུང་རྒྱུར་དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལ་ཨ་རི་བ་རྣམས་ཁ་ཧྥེ་འཐུང་སྐེ་ངལ་གསོ་བར་དགའ།

B. When people get married in the West, it is customary for wedding guests to give the bride and groom wedding presents. Domestic items like teapots, blankets, and dishes are popular presents. Also, money is given as a gift. ནུབ་ཕྱོགས་རྒྱ་ལ་་ཁབ་ཀྱི་མི་རྣམས་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་སྐབས། མགྲོན་པོ་ཚོས་རྒྱུན་པར་གཉེན་སྒྲིག་བྱས་མ་ཐག་པའི་ཁྱོ་ཤུག་ལ་ཁྱིམ་སྤྱོད་ཡོ་བྱད་ཇ་དེམ་དང་བལ་གདན། སྣེར་མ་སོགས་འབུལ་བ་དང་ཁྱབ་ཆེ་ལ་སྒོར་མོ་ལེགས་སྐྱེས་སུ་འབུལ་བའང་ཡོད།

C. How do you make milk tea? Look at the following two lists. Then, with another student, act out how to make milk tea. ཁྱོད་ཀྱིས་འོ་ཇ་ཅི་ལྟར་སྐོལ་བ་ཡིན། གཤམ་དུ་བཀོད་པའི་མིང་ཚིག་དང་ལས་ཚིག་ལ་བལྟས་རྗེས། སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་ཏུ་འོ་ཇ་ཅི་ལྟར་སྐོལ་བའི་ལས་སྟངས་ལད་མོ་བྱ་དགོས།

Things	Actions	Things	Actions
a. milk	1. pour	e. pot	5. turn on
b. tea	2. stir	f. match	6. turn off
c. water	3. put in	g. salt	7. add
d. cooker	4. put on	h. thermos	8. sprinkle

i. lid (cover) 9. boil 11. drink
j. cup 10. wait 12. pick up

D. A demonstration is showing, or demonstrating, how to do or make something. You show a step-by-step process and tell what you are doing. For example, making milk tea can be a demonstration. Choose a topic from the list below, or do a demonstration with an original idea. Be prepared to present it to the class. The important thing to remember when doing a demonstration is 1) to be sure everyone can see clearly what you're doing, 2) to speak clearly and loudly, and 3) don't be nervous. དཔེར་སྟོན་ནམ་ཡང་མོ་ནི་བྱ་བ་གང་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་སྐབས་ཀྱི་གོ་རིམ་རྣམས་རེ་རེར་ཡང་མོ་བྱས་ནས་བསྟན་ཏེ་རེ་རེ་བཞིན་གསལ་བཤད་ཀྱང་བྱེད་དགོས། དཔེར་ན། འོ་ཇ་བསྐོལ་སྟངས་དེ་དཔེར་སྟོན་བྱེད་ཆོག ད་ལྟ་འོག་ཏུ་བཀོད་པ་ལས་གླེང་གཞི་གང་རུང་ཞིག་འདེམ་པའམ་གསར་པ་ཞིག་བདམས་ཏེ་སློབ་གྲོགས་ཚོར་དཔེར་སྟོན་བྱེད་དགོས་ཏེ། དཔེར་སྟོན་བྱེད་སྐབས་ཡིད་འཇོག་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་དོན་གཙོ་བོ་འགའ་ནི། ༡)ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་ལས་བཞིན་པ་དེ་མི་ཚང་མར་མཐོང་དུ་འཇུག་དགོས། ༢)སྐད་ཆ་གསལ་ཞིང་གདངས་མཐོན་པས་བཤད་དགོས། ༣)སེམས་བག་ཕྱོད་པ་བཅས་སོ།

a. how to play a game
b. how to make a dish of food
c. how to make a craft
d. how to knit
e. how to take a good photo
f. how to put ink into a pen
g. how to put on a pair of glasses
h. how to tie a pair of shoes
i. how to pour water from a thermos into a glass
h. how to make *tsamba*
i. how to cook mutton
j. how to make blood sausage

(51) **Are there.... ཡོ་འདུག་གམ།**

A. Read these sentences. When you finish, write two sentences for each question using such words as "how many," "what," and "where." གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་ཀློགས། བཀླག་ཚར་རྗེས"how many"དང"what" "where"ལྟ་བུའི་ཚིག་བཀོལ་ནས་གཤམ་གྱི་དྲི་བ་རེར་ཚིག་གྲུབ་གཉིས་རེ་བྲིས།

a. Are there any loaves of bread on the table? Yes, there are. There are two loaves of bread on the table.

b. Is there any bread on the table? Yes, there is. There are two loaves of bread on the table.

c. Are there any hammers behind that box? Yes, there are. There are two hammers behind that box.

d. Is there milk in front of the door? Yes, there is. There is milk in front of the door. There are two bottles of milk in front of the door.

e. Are there any bottles of milk in front of the door? Yes, there are. There are two bottles of milk in front of the door.

f. Is there any milk in our home? Yes, there is. There is much good milk in our home. The milk is on the table. The milk is in a large pot.

g. Is there any soap on the sideboard? Yes, there is. There is soap on the sideboard. There are three bars of soap on the sideboard. The soap smells nice.

h. Are there any newspapers behind that beautiful small blue vase? Yes, there are. There are three newspapers behind that vase. One is a Tibetan newspaper. One is an English newspaper. And one is a Chinese newspaper.

i. Is there any water in those glasses? Yes, there is. There is water in those two glasses. The two glasses are on the table.

j. Is there any tea in those nice dragon teacups? Yes, there is. There is tea in these two cups.

k. Is there any chocolate behind that book? Yes, there is. There are two bars of chocolate behind that book.

l. Are there any chocolate bars behind that book? Yes, there are two.

B. Practice this conversation with your neighbor: ཁྱེད་ཀྱི་འདུག་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་འདི་སྦྱོངས།

Dongzhi:	Can you please come here a minute, Dawazhiba?
Dawazhiba:	Yes, sir. I can.
Dongzhi:	Where's Miss Cairangzhoma?
Dawazhiba:	She's next door. She's in her office, Mr. Dongzhi. She is typing. She is very busy.
Dongzhi:	Can she type this short letter for me? Please ask her.
Dawazhiba:	Yes, Mr. Dongzhi.---Can you type this letter for the boss please, Miss Cairangzhoma?
Cairangzhoma:	Yes, of course I can.
Dawazhiba:	Here you are.
Cairangzhoma:	Thank you, Dawazhiba.---Dawazhiba!
Dawazhiba:	Yes? What's the matter?
Cairangzhoma:	I can't type this letter. I can't read it! Mr. Dongzhi's handwriting is terrible!

དོན་གྲུབ།	ཁྱེད་རང་འདིར་ཡོང་ཐུབ་བམ། ཟླ་བ་གྲགས་པ།
ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ལགས་སོ། ང་ཡོང་ཐུབ།
དོན་གྲུབ།	བུ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་གང་ན་ཡོད་དམ།
ཟླ་བ་གྲགས་པ།	མོ་རང་འགྲམ་གྱི་ཁང་བའི་ནང་དུ་འདུག མོ་རང་མོའི་གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་དུ་འདུག སྐུ་ཞབས་དོན་གྲུབ། མོས་ཡི་གེ་གཏག་བཞིན་འདུག མོར་བྲེལ་བ་ཧ་ཅང་ཆེ།
དོན་གྲུབ།	ཁོ་མོས་ང་ལ་འཕྲིན་ཡིག་ཐུང་ངུ་འདི་གཏག་རོགས་བྱེད་ཐུབ་བམ། ཁྱེད་ཀྱིས་ཁོ་མོར་འདྲི་རོགས།
ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ལགས་སོ། སྐུ་ཞབས་དོན་གྲུབ། བུ་མོ་སྒྲོལ་མ་ལགས། ཁྱེད་ཀྱིས་འགོ་དཔོན་ལ་འཕྲིན་ཡིག་འདི་གཏག་ཐུབ་བམ།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ངས་གཏག་ཡོས་ཐུབ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁྱོད་ལ་སྟེར།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། བཀའ་དྲིན་ཆེ། ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཟླ་བ་གྲགས་པ།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ལོ་ཡ། ཅི་ཞིག་རེད།

ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ངས་འཕྲིན་ཡིག་འདི་གཏག་མི་ཐུབ། ངས་ཡི་གེ་འདི་འདོན་མི་ཐུབ། སྐུ་ཞབས་དོན་གྲུབ་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་ཧ་ཅང་བཙོག

C. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་དག་ལ་དྲི་ལན་ཐོབས།

a. Can you type?
b. Is your handwriting good or terrible?
c. Is your teacher’s handwriting good or terrible?

D. Read this text “At the Office: Losing Your Job” with your partner: འདུག་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ"གཞུང་ལས་ཁང་དུ་ཁྱོད་ཀྱི་བྱ་བ་བོར"ཞེས་པའི་སློབ་ཚན་འདི་ཀློགས།

A: What is it? Am I too young?
B: Well, not exactly.
A: It’s my age, isn’t it?
B: No, it’s not your age.
A: What is it then?
B: Well, you were the last hired...
A: And?
B: Mr. Barstow’s son...
A: Say no more. Mr. Barstow prefers his son over me.
B: Well, it’s his company.
A: And my job!
B: There is nothing you can do about it.
A: Except become the boss’ son-in-law!
B: One small thing.
A: He doesn’t have a daughter.

For each question, answer “yes,” “no,” or “maybe.” དྲི་བ་རེ་ལ“yes”དང“no”ཡང་ན“maybe”-ཡིས་ལན་ཐོབས།

1. What is the relationship between the speakers?
____ acquaintances
____ strangers
____ good friends
____ family
____ employer and employee
____ colleagues

2. The conversation takes place:
____ in a restaurant
____ in a home
____ in an office
____ on an airplane
____ on the phone

3. The first speaker is worried about:
____ his marriage
____ his friendship
____ his school grades
____ his job
____ his vacation

4. The second speaker is:
____ sympathetic
____ envious
____ pleased
____ disappointed
____ humorous
____ honest

5. Finish the line: The last hired is ....
____ the last paid
____ the last promoted
____ the first fired
____ the first on top
____ the last

6. "Say no more" means
____ I can't stand your voice
____ Please be quiet
____ I understand
____ You talk too much
____ Say the word "no more"

(52) **Can and Can't (I)** ཆོག་པ་དང་མི་ཆོག་པ།

1
Dongzhi: I can put my hat on but I can't put my Tibetan robe on.

a. Can he put his hat on? Yes, he can. He can put his hat on.
b. Can he put his Tibetan robe on? No, he can't. He can't put it on.

2
Dongzhi: I can see that airplane but I can't see a bird.

a. Can Dongzhi see an airplane? Yes, he can see it. He can see the airplane. Dongzhi can see the airplane.
b. Can Dongzhi see the bird? No, Dongzhi can't see a bird.

3

<u>Dongzhi:</u> I can paint that / this / the / a bookcase, but I can’t paint that / this / the / a room.

a. Can he paint that / this / the / a bookcase? Yes, he can.
b. Can he paint the / this / that / a room? No, he can’t paint it.

4
<u>Dongzhi:</u> I can lift that light chair but I can’t lift this heavy table.

Exercises **གཤར་སྦྱང་།**

A. Discuss the following questions with your neighbor and write answers: ཁྱོད་ཀྱི་གམ་གྱི་གྲོགས་པོ་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་ལ་གྲོས་བསྡུར་བྱས་ནས་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Can he lift the table?
b. Can he lift the chair?
c. What can you lift?
d. What is too heavy for you to lift?
e. What things in the classroom are light?

B. What things can you do? (I can speak Tibetan. I can run quickly.) Write six sentences. ཁྱོད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་ཐུབ་པའི་དོན་དག་སྐོར་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དྲུག་འབྲི་དགོས་ཏེ་དཔེར་ན། "I can speak Tibetan." "I can run fast."ལྟ་བུའོ།

C. What things can you not do? (I can’t fly. I can’t speak Spanish.) Write six sentences. ཁྱོད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་མི་ཐུབ་པའི་དོན་དག་སྐོར་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དྲུག་འབྲི་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། "I can't fly." "I can't speak Spanish."ལྟ་བུའོ།

D. <u>Cairangzhoma:</u> I can read this English book but I can’t read this magazine.

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་དེ་དག་ལ་ལན་ཐོབས།

a. Can she read the English book?
b. Can Cairangzhoma read the magazine?
c. What do you like to read?
d. Ask three of your classmates what they like to read. Write their answers.

E. <u>Cairangzhoma:</u> I can jump off this box but I can’t jump off that wall.

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་བ་དེ་དག་ལ་ལན་ཐོབས།

a. Can Cairangzhoma jump off the box?
b. Can Cairangzhoma jump off the wall?
c. What is too high to jump off of?

Song Number Seven གླུ་དབྱངས་བདུན་པ།

BLACK SHEEP

Baa, baa black sheep
Have you any wool?
Yes sir, yes sir,
Three backs full

One for my master
One for my dame
One for the little boy
Who lives down the lane

(53) **Can and Can't (II)** ཆོག་པ་དང་མི་ཆོག་པ།

A. Look at these examples: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་འདི་དག་ལ་ལྟོས།

*He is taking his book.---He can take his book.
*She is putting on her coat.--She can put on her coat.

Now change the following sentences in the same way: གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་རྣམས་བསྒྱུར།

a. They are herding these sheep.
b. She is making bread.
c. You are running across the field.
d. You are riding a large white horse.
e. We are swimming across the river now.
f. We are making milk tea.
g. He is reading that English book.
h. I am jumping off this camel.
i. They are cooking some mutton soup.
j. Those women are washing the dishes.
k. Dongzhi and Cairangzhoma are making a new adobe home.
l. Cairangzhoma is giving Dawazhiba some milk.
m. Cairangzhoma is cooking dinner.
n. Those Tibetan students are studying math.
o. You are studying English at Southwest Nationalities Institute.
p. We are eating barley flour, cheese, and sugar now.
q. He is eating some good hot mutton soup.

B. Here are some other modal verbs besides *can*: *should, would, must* and *may*. Modal verbs are used when asking for something to add politeness to the request. ‖ "Can"མ་གཏོགས་ད་དུང་ཉམས་འགྱུར་ལས་ཚིག་ལ"should"དང"would", "must", "may"བཅས་ཡོད་པ་ཡིན། ཉམས་འགྱུར་ལས་ཚིག་ནི་རྒྱུན་པར་མི་གཞན་ལ་རེ་བཙོལ་ཞུ་སྐབས་གུས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཚིག་གི་ཉམས་ཐོན་བྱེད་དུ་བཀོལ་བ་ཡིན།

Modal verbs, in order of strength: འོག་གི་ཉམས་འགྱུར་ལས་ཚིག་རྣམས་ལྟི་ཡང་གི་གོ་རིམ་ལྟར་བསྒྲིགས་ཡོད།

Command
a. must / have to
b. would / will
c. could / can
d. should
e. might / may
Weak suggestion

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Listen to your teacher read the following sentences. Circle the word they say. Is it "can" or "can't"? དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དེ་དག་གི་ཁྲོད་ཀྱི"can"དང"can't"གཉིས་ལས་དགེ་རྒན་གྱིས་གང་བཀློགས་པ་དེར་རྟགས་རྒྱབས།

a. The secretary *can / can't* help you.
b. My mother *can / can't* speak English.
c. My friend *can / can't* meet you at the airport.
d. Mr. Smith *can / can't* answer your question.
e. We *can / can't* come to the meeting.
f. *Can / Can't* you come?
g. We *can / can't* visit you tomorrow evening.
h. You *can / can't* go out to dinner.
i. I *can / can't* cook.
j. Our son *can / can't* count to ten.

B. Ask polite questions in the following situations. Use modal verbs. For example:
*Your plane leaves at 6 p.m. tomorrow. You want your friend to take you to the airport. Could / Would you take me to the airport tomorrow night? ཉམས་འགྱུར་ལས་ཚིག་བཀོལ་ནས་གཤམ་གྱི་གནས་ཚུལ་སྐབས་ཀྱི་གུས་པ་དང་ལྡན་པའི་འདྲི་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། གནས་ཚུལ"Your plane leaves at 6 p.m. tomorrow. You want your friend to take you to the airport."ལ་ཁྲོད་ཀྱིས "Could / Would you take me to the airport tomorrow night?"ཞེས་བསྒྲིག་ཆོག

a. You are sitting at a friend's house. A bowl of fruit is sitting on the table. You want an apple.
b. You are hot. The window is closed.
c. You are trying to study, but your roommates are talking loudly.
d. You call your friend. Someone else answers and tells you your friend is out. You want to leave a message.
e. You want a pen, but you can't reach it. Your friend can. You ask your friend to get it for you.
f. You are at a restaurant. You want more hot water.
g. You call your boss's house. His name is Mr. Smith. You want to talk to him. His wife answers the phone.

h. You are giving a party. Your guests just arrived. You want to get them something to drink.

i. You are the teacher. You want a student to shut the door.

j. You want to know what time it is. You ask a stranger for the time.

k. You are in the middle of a big city. You are lost. You ask a stranger for directions.

(54) **Review བསྐྱར་སྦྱོང་།**

1: Choose the correct word to complete the sentence. Only one word for each question is correct. ཡང་དག་པའི་ཐ་སྙད་གཅིག་ལས་མེད་པས་དེ་ཁོ་ན་བདམས་ཏེ་གཤམ་གྱི་ཚིག་དེ་དག་ཆ་ཚང་དུ་གཏོང་དགོས།

a. She / Her / home is Jiegu. (Her home is Jiegu.)
b. She lives / home / in Jiegu.
c. She / Her father is a herdsman.
d. She / Her has five children.
e. She / Her studies at Central Nationalities University?
f. He / His home is Ayei.
g. He / She / His / They / Ours home is Yigazei.
h. He / Boy / Her / Man / Him / His is not lazy.
i. He / Her / They / We / My / Him has two brothers.
j. He / Him / Her / We is not lazy.
k. They / She / He / Her / Him / Us have two children.
l. He has / have two goats.
m. She has / have no children.
n. My brother has / have one child.
o. He is tired too / to / two.
p. He has too / two / to brothers.

2: Correct these sentences: གཤམ་གྱི་ཚིག་རྣམས་དག་བཅོས་བྱེད་དགོས།

a. There are bread on the table.
b. There are any hammers behind that box.
c. There are milk in front of the door.
d. There are soap on the sideboard.
e. There are newspaper behind that vase.
f. There are water in those glasses.
g. There are tea in those tea cups.
h. There is teacups in front of that kettle.
i. There are chocolate behind that book.
j. There are teapot in the cupboard.
k. There are car in front of the building.
l. There are coffee on the table.
m. There is coffee in the table.
n. There is cars in front of that building.

3: Correct these sentences: གཤམ་གྱི་ཚིག་རྣམས་དག་བཅོས་བྱེད་དགོས།

a. Is there any passport on that table?
a. ___________________________

b. Is there any milks in that bottle?
b. ___________________________

c. Is there any spoons on that plates?
c. ___________________________

d. Is there a ties on that chairs?
d. ___________________________

e. Is there any loaf of bread on that table?
e. ___________________________

f. Is there a hammers on that tables?
f. ______________________________

g. Is there any teas on that tables?
g. ______________________________

h. Is there any vases on that television?
h. ______________________________

i. Is there a suit on that wardrobe?
i. ______________________________

j. Is there any tobaccos on that tables?
j. ______________________________

(55) **Homonyms སྒྲ་མཚུངས་ལ་དོན་ཐ་དད་པའི་ཚིག**

Homonyms are words that are pronounced the same, but spelled differently. Examples of this are “red” and “read,” “see” and “sea,” “buy” and “bye.” In the following exercise, there are three homonyms. “They’re” is a contraction for “they are.” “Their” is the possessive form of “they.” “There” is used in all other cases. ‖ “Homonyms”ཟེར་ བ་ ནི་ སྒྲ་ རྟོལ་ མཚུངས་པའི་ཐ་སྙད་ཐ་དད་པ་གཉིས་ལ་ཟེར། སྒྲ་མཚུངས་ལ་དོན་ཐ་དད་པའི་ཚིག་ནི་དཔེར་ན“red”དང“read” “buy”དང“bye” “see”དང“sea”སོགས་ ལྟ་ བུ་ ཡིན། གཤམ་ གྱི་ གཤར་ སྦྱང་ ཁྲོད་ དུ་ སྒྲ་ མཚུངས་ ལ་ དོན་ ཐ་ དད་ པའི་ ཚིག་ གསུམ་ ཡོད། “They’re”ནི“they are”གྱི་བསྡུས་འབྲི་ཡིན། “Their”ནི“they”གྱི་བདག་དོན་ཚབ་ཚིག་གི་རྣམ་པ་ཡིན། “There”ནི་གང་དུ་བཀོལ་ཀྱང་ཆོག་གོ

Choose the correct answer. ཡང་དག་པའི་ལན་གདམ་དགོས།

a. They’re / Their / There are two students in this room.
b. They’re / Their / There Tibetan farmers.
c. They’re / Their / There children are boys.
d. They’re / Their / There not students, they are babies.
e. They’re / Their / There home is Jiegu.
f. They’re / Their / There is a box on the table.
g. They’re / Their / There boxes are on the table.
h. They’re / Their / There box is blue.
i. They’re / Their / There not busy.
j. They’re / Their / There English book is on they’re / their / there chair.

Homonym Happiness: Fill in the blanks with two or three words that have the same sound but different spellings and different meanings. The homonyms are listed below. སྒྲ་མཚུངས་ལ་དོན་ཐ་དད་པའི་ཚིག་གཉིས་སམ་གསུམ་བཀོལ་ནས་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དེ་དག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས་ཤིང༌། སྟོང་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་འོག་ཏུ་བཀོད་ཡོད།

a. ate / eight
b. blew / blue
c. red / read
d. rode / road
e. see / sea
f. so / sew / sow
g. threw / through
h. to / two / too
i. way / weigh
j. won / one

1. Our team _____ ______ game and lost three games.
2. They agreed ___ play _____ more games next week, _____.
3. The four of us were so hungry that we ____ __________ dishes.

4. Each player _________ the ball ____________ the hoop at least once.
5. As we approached the coast we could _____ the ______.
6. Anna had ___ many things to ____ on her new machine that she had no time to _____ any seeds in the garden.
7. At the airport, he said, "Come this ____ so they can __________ your luggage."
8. We ______ on horseback until we came to the ______ that led to town.
9. The wind ______ the rain clouds away, leaving a clear _______ sky.
10. The man in the _____ coat ______ the book in a loud voice.

Pronunciation Practice Eight སྒྲ་སྦྱོར་གོམས་སྦྱོང་བརྒྱད་པ།

Here are some easily confused sounds. One is the difference between / *bl* / and / *pl* /. The other is the / *br* / and / *pr* / sounds. Repeat the following pairs of words: གཤམ་དུ་བཀོད་ཡོད་པ་ནི་ཕན་ཚུན་ཟུང་འཁྲུག་སླ་བའི་སྒྲ་རྩོལ་བྱེད་སྟངས་འགའ་ཡིན། གཅིག་ནི་/ *bl* / དང་ / *pl* /གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར། གཞན་ཞིག་ནི་ / *br* / དང་ / *pr* / གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡིན་ནོ། གཤམ་གྱི་ཐ་སྙད་ཟུང་ལྡན་རྣམས་བསྐྱར་འདོན་བྱེད་དགོས།

/ *bl* /	/ *pl* /
a. bleed	1. plead
b. bleach	2. preach
c. blink	3. plink
d. blade	4. played
e. blaze	5. plays
f. blessed	6. pleased
g. bland	7. planned
h. blush	8. plush
i. bloom	9. plume
j. blight	10. plight

/ *br* /	/ *pr* /
a. breach	1. preach
b. braid	2. prayed
c. braise	3. praise
d. breast	4. pressed
e. browse	5. prows

Song Number Eight གླུ་དབྱངས་བརྒྱད་པ།

"Oh Susanna" is a popular and well-loved song in America. It was written in 1845 and was an instant success. Two years later, it became the unofficial "theme song" for the California Gold Rush. "ཨོ། སོ་གཟན་ན།"ཟེར་བ་ནི་ཨ་རི་དར་ཁྱབ་ཆེ་ལ་མི་རྣམས་ཀྱི་དགའ་བསུ་ཐོབ་པའི་གླུ་དབྱངས་ཤིག་རེད། འདི་སྤྱི་ལོ་༡༨༤༥ལོར་བརྩམས་པ་ཡིན་ལ་ཐུང་མ་འགོར་བར་ཁྱབ་དུ་ཁྱབ་པའི་གླུ་དབྱངས་ཤིག་ཏུ་གྱུར། ལོ་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་གླུ་དབྱངས་འདི་གསེར་རྐོ་ལས་འགུལ་ཆེན་པོའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་ཁྲིམས་མཐུན་མིན་པའི་གླུ་དབྱངས་གཙོ་བོར་གྱུར།

OH SUSANNA

1
I come from Alabama[1] with my banjo[2] on my knee, I'm going to Louisiana,[3] Susanna for to see.

Chorus
Oh Susanna, oh don't you cry for me, for I come from Alabama with my banjo on my knee.

2
It rained all night, the day I left, the weather was so dry. The sun so hot I froze[4] to death, Susanna don't you cry.

Chorus

3
I had a dream the other night when everything was still. I thought I saw Susanna a coming down the hill.

Chorus

4
A buckwheat cake[5] was in her mouth, a tear was in her eye. I said, "I come from Dixieland,[6] Susanna don't you cry."

Chorus

[1]a southern state in America
[2]a four-stringed instrument, like a guitar
[3]a southern state in America
[4]past tense of the verb *freeze*
[5]a pancake made of buckwheat flour
[6]"Dixie" is a nickname for the Southern States in America.

(56) **Like and Want སྣོར་འབབ་པ་དང་དགོས་པ།**

1
Mrs. Cairangzhoma: Do you like milk tea, Mrs. Lhamoyicuo?
Mrs. Lhamoyicuo: Yes, I do.
Mrs. Cairangzhoma: Do you want a bowl?
Mrs. Lhamoyicuo: Yes, please, Mrs. Cairangzhoma.
Mrs. Cairangzhoma: Do you want a large bowl, or a small bowl?
Mrs. Lhamoyicuo: I want a large bowl. I am very thirsty.
Mrs. Cairangzhoma: Do you want any cheese?
Mrs. Lhamoyicuo: Yes, please. I like cheese.
Mrs. Cairangzhoma: Do you want any butter?

Mrs. Lhamoyicuo: Yes, please. I like butter, too.
Mrs. Cairangzhoma: Do you want any salt?
Mrs. Lhamoyicuo: No, thank you. I don’t like salt in my milk tea. I like milk tea with no salt.
Mrs. Cairangzhoma: Do you like barley flour with butter, sugar, and cheese?
Mrs. Lhamoyicuo: Yes, I do.
Mrs. Cairangzhoma: Do you want some?
Mrs. Lhamoyicuo: Yes, please.

ལྷམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་འོ་ཇ་ར་དགའ་འམ། ལྷམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།

ལྷམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་འོ་ཇ་ར་དགའ།

ལྷམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་དཀར་ཡོལ་གང་དགོས་སམ།

ལྷམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། དགོས་ལགས། ལྷམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ།

ལྷམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་དཀར་ཡོལ་ཆེ་བ་གང་དགོས་སམ་ཆུང་བ་གང་དགོས།

ལྷམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངའི་ཁ་སྐོམ་པས་ང་ལ་དཀར་ཡོལ་ཆེ་བ་གང་དགོས།

ལྷམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་ཆུར་བ་དགོས་སམ།

ལྷམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ཆུར་བར་དགའ་བས་ཅུང་ཙམ་ཁྱེར་ཤོག་ལགས།

ལྷམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་མར་དགོས་སམ།

ལྷམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། མར་ཡང་ཅུང་ཙམ་དགོས་ལགས།

ལྷམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་ཚྭ་དགོས་སམ།

ལྷམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། མིན་ལགས་བཀའ་དྲིན་ཆེ། ང་འོ་ཇའི་ནང་དུ་ཚྭ་འདེབས་པར་མི་དགའ། ང་འོ་ཇའི་ནང་དུ་ཚྭ་མེད་ན་དགའ།

ལྷམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་རང་མར་དང་ཀ་ར། ཆུར་བ་བཅས་ཀྱིས་བརྫིས་པའི་རྩམ་པར་དགའ་འམ།

ལྷམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་དེར་དགའ་པོ་ཡོད།

ལྷམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། ཁྱོད་ལ་ཅུང་ཙམ་དགོས་སམ།

ལྷམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ། དགོས་ལགས།

Key Item གནད་འགྲེལ།

“Like” and “want” are related, but not the same. You may “like” something but not “want” it. For example, I like beef, but if I have just eaten lunch, I don’t want any beef. “Like” means “appreciate.” “Want” means “desire” or “yearn.” When talking about people, generally use “like.” If I talk about my friend, I should say, “I like him.” I shouldn’t say, “I want him.” “Want” also means that you desire to have something. “Do you want some salt?” If you answer “yes” then I will give you some salt. ‖ “Like”དང་“want”གཉིས་ཀྱི་དབར་འབྲེལ་བ་ཡོད་མོད་འོན་ཀྱང་དོན་གྱི་ཆ་ནས་མི་མཚུངས་ཏེ། ཁྱོད་རང་བྱ་དངོས་ག་གེ་མོ་ཞིག་ལ་དགའ་ནའང་དེ་བདག་ཏུ་བཟུང་མི་འདོད་པའང་སྲིད། དཔེར་ན། ང་རང་སྙམ་ཤར་དགའ་མོད་འོན་ཀྱང་ངས་གུང་ཚིའི་སྐབས་སུ་ཟོས་པས་ད་ལྟ་ང་ལ་སྙམ་ཤ་མི་

དགོས། “Like”ཞེས་པ་ནི་བློར་འབབ་པའམ་ཡང་ན་དགའ་ཞེན་ཆེ་བའི་དོན་ཡིན། “Want”ནི་དགོས་པའམ་ཡང་ན་བྱ་དངོས་གང་རུང་ཞིག་བདག་གིར་ཐོབ་འདོད་པ་དེར་ཟེར། རྒྱུན་ལྡན་དུ་ང་ཚོས་མི་ཞིག་གླེང་སྐབས་སྦྱོར་བཏང་དུ“Like”བཀོལ་བ་ཡིན་ཏེ་དཔེར་ན་ངས་ངའི་གྲོགས་པོ་ཞིག་གླེང་སྐབས་ངེས་པར་དུ“I like him.”ཟེར་དགོས་པ་ལས“I want him.”ཟེར་མི་རུང་། “want”ནི་དངོས་པོ་ཅི་ཞིག་ཐོབ་འདོད་པའི་དོན་ལ་འཇུག་སྟེ། དཔེར་ན། “Do you want some salt?”ལྟ་བུར་མཆོན་ན་གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས“yes”ཅེས་བཤད་ཚེ་ངས་ཁྱོད་ལ་ཚྭ་སྟེར་སྲིད་དོ།

Exercise གཞར་སྦྱང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. What foods do you like?
b. What foods do you not like?
c. Who likes milk tea?
d. Who doesn’t like salt in her milk tea?
e. Do you like salt in milk tea?
f. What does Mrs. Lhamoyicuo want? (bowl of milk tea, cheese, butter, and barley flour with sugar and cheese)
g. Who is thirsty?
h. Why does Mrs. Lhamoyicuo want a large bowl of milk tea?

2

Dongzhi:	Do you like my new Tibetan robe?
Dawazhiba:	Yes, I do. It is very smart. Who made it?
Dongzhi:	My mother made it. I like it, too.
Dawazhiba:	Yes, it is very beautiful. Do you like my new Tibetan hat?
Dongzhi:	Yes, I do. It is very beautiful. Did your mother make it?
Dawazhiba:	No, my mother did not make this hat, my wife made this hat.
དོན་གྲུབ།	ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་བོད་ལྭ་གསར་བ་བློར་འབབ་བམ།
ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ངས་བློར་འབབ་གི དེ་ཧ་ཅང་མཛེས་པོ་འདུག བོད་ལྭ་སུས་བཟོས་པ་ཡིན།
དོན་གྲུབ།	ངའི་ཨ་མས་བཟོས་པ་ཡིན། ངས་ཡང་འདི་བློར་འབབ་གི
ཟླ་བ་གྲགས་པ།	དེ་ཧ་ཅང་ཡག་པོ་འདུག ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་བོད་ཞྭ་གསར་བ་བློར་འབབ་བམ།
དོན་གྲུབ།	ངའི་བློར་འབབ་གི བོད་ཞྭ་ཧ་ཅང་མཛེས་པོ་འདུག ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་མས་བོད་ཞྭ་དེ་བཟོས་པ་ཨེ་ཡིན།
ཟླ་བ་གྲགས་པ།	ངའི་ཨ་མས་བཟོས་པ་མིན། ངའི་ཆུང་མས་བཟོས་པ་ཡིན།

Exercises གཞར་སྦྱང་།

A. Tell another student about Dongzhi’s clothes. Describe his robe and hat. Now, tell another student about the clothes you are wearing. Use these words: trousers (pants), shirt, coat, sweater, and shoes. སློབ་གྲོགས་ཤིག་ལ་དོན་འགྲུབ་ཀྱི་བོད་ལྭ་དང་ཞྭ་མོའི་སྐོར་འཆད་རྗེས་ཁྱོད་རང་གིས་གྱོན་པའི་ལྭ་བའི་སྐོར་སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་ལ་བཤད་དགོས། ཁ་བརྡའི་ཁྲོད་དུ་མིང་ཚིག"trousers (pants)"དང "shirt, coat, sweater, shoes"བཅས་བཀོལ་ནས་གསལ་བཤད་བྱ་དགོས།

B. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who has a new robe?
b. Who are talking?
c. What are Dongzhi and Dawazhiba talking about?
d. Who made Dawazhiba's hat?
e. Who made Dawazhiba's robe?
f. What did Dawazhiba's mother do?
g. What did Dawazhiba's wife do?

3

a. Dongzhi: Do you like riding horses, Dawazhiba?
Dawazhiba: Yes, I do.
Dongzhi: Do you want to ride horses?
Dawazhiba: Yes, I do.
Dongzhi: Do you want to ride this black horse?
Dawazhiba: No, I don't. I want to ride that white horse. That white horse is very large. It can run very fast. This black horse is very old and very slow.

b. Dongzhi: Do you want to study English now?
Dawazhiba: No, I don't. Now, I want to sleep.

c. Dongzhi: Do you want to swim, now?
Dawazhiba: No, I don't. Now, I want to study English.

d. Dongzhi: Do you like apples?
Dawazhiba: No, I don't like apples. I like bananas.

e. Dongzhi: Do you like butter?
Dawazhiba: No, I don't like butter. I like cheese.

f. Dongzhi: Do you like coffee?
Dawazhiba: No, I don't like coffee. I like milk tea with salt and cheese.

g. Dongzhi: Do you like beer?
Dawazhiba: No, I don't like beer. I like wine.

h. Dongzhi: Do you like ice cream?
Dawazhiba: No, I don't like ice cream. It is too cold.

i. Dongzhi: Do you like peaches?
Dawazhiba: No, I don't like peaches, I like pears.

j. Dongzhi: Dawazhiba, do you like grapes?
Dawazhiba: No, I do not like grapes, I like oranges. I do not want any grapes, I want some oranges.

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Use "like" and "want" and the following words. Make questions and then ask another student. Next, with another student, think of some things you like, but you don't want. ‖ "Like"དང་"want"གཉིས་དང་འོག་གི་ཚིག་རྣམས་བཀོལ་ནས་འདྲི་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་འདྲི་ཚིག་དེ་དག་སློབ་མ་ཞིག་ལ་དྲིས་ནས་ལན་གདབ་ཏུ་འཇུག་པ་དང་། ཡང་སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་ཁྱོད་ཅག་དགའ་མོས་ཆེ་ཡང་དགོས་འདོད་མེད་པའི་བྱ་དངོས་འགར་བསམ་བློ་གཏོང་དགོས།

riding horses	butter	salt	peaches
study English	coffee	cheese	pears
swim	beer	bananas	oranges
apples	wine	ice cream	

4

Cairangzhoma: I want some envelopes please.
Stationer: Do you want the red ones or the blue ones?
Cairangzhoma: I want the red ones.
Stationer: Do you want the large size or the small size?
Cairangzhoma: I want the small size please. Do you have any writing-paper?
Stationer: Yes, we have some writing-paper. I haven't any large pads. I only have small ones. Do you want a pad?
Cairangzhoma: Yes, please. Do you have blue pads?
Stationer: No, we don't have any blue pads. We only have yellow pads.
Cairangzhoma: I want two yellow pads. And I want some blue ink and some glue.
Stationer: A bottle of blue ink and a bottle of glue.
Cairangzhoma: And I want a small box of chalk, too.
Stationer: I only have large boxes. Do you want one?
Cairangzhoma: No, thank you.
Stationer: Is that all?
Cairangzhoma: That's all, thank you very much.
Stationer: What else do you want?
Cairangzhoma: I want my change.

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Act out this dialogue with another student. One student is the customer and one student is the stationer. སློབ་མ་གཉིས་གདམ་སྟེ་གཅིག་ཉོ་མཁན་དང་གཞན་དེ་ཚོང་མཁན་ཡིན་ཁུལ་བྱས་ནས་གོང་གི་ཁ་བརྡའི་སྒྲོར་འཁྲབ་སྟོན་བྱེད་དགོས།

B. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་དྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་གདབ་དགོས།

a. Who wants some envelopes?
b. Where is Cairangzhoma?
c. What color envelopes does Cairangzhoma want?
d. Does the stationer want some envelopes?
e. Does Cairangzhoma want large or small envelopes?

f. Does the stationer have any writing-paper?
g. Who doesn’t have large pads?
h. Who wants a pad?
i. Does the stationer have yellow pads?
j. Who doesn’t have blue pads?
k. How many yellow pads does Cairangzhoma want?
l. Does Cairangzhoma want a large box of chalk?
m. Who only has large boxes of chalk?
n. Who doesn’t want a large box of chalk?
o. Who wants her change?
q. What color is the ink?
r. Who only has yellow pads?

5

Use “like” or “likes” in the sentences that follow. ‖ “Like”དང་“likes”གཉིས་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་གི་ནང་དུ་བཀོལ་དགོས།

I / you / they / we / like
he / she likes
I / you / they / we don’t like
he / she / doesn’t like

a. We (like) butter but we don’t (like) cheese.
b. He ___ cheese but he doesn’t ___ butter.
c. They ___ milk but he doesn’t ___ milk.
d. She __ oranges but she doesn’t __ apples.

6

Use “want” and “wants” in the sentences that follow. These two words are used in the same way as “like” and “likes.” ‖ “Want”དང་“wants”གཉིས་“like”དང་“likes”གཉིས་ཀྱི་བཀོལ་ཚུལ་དང་འདྲ་བས་དེ་དག་གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་དག་གི་ནང་དུ་བཀོལ་དགོས།

a. I like butter and I ___ some butter.
b. He likes tea and he ___ some tea.
c. They ___ some tea, too.
d. We ___ some salt in our tea.
e. We don’t ___ sugar in our tea.
f. They don’t ___ sugar, they ___ salt.
g. He doesn’t ___ salt, he ___ sugar.

Pronunciation Practice Nine སྒྲ་སྦྱོར་ཀློག་སྦྱངས་དགུ་པ།

A. The / *gl* / and / *kl* / sounds are difficult to pronounce. Practice repeating after your teacher. ‖ / *gl* / དང་ / *kl* / གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་ཅུང་འབྱིན་དཀའ་བས་འདི་དག་ནན་ཏན་གྱིས་ཀློག་འདོན་བྱས་ཏེ་བསྐྱར་སྦྱོང་བྱེད་དགོས།

/ *gl* /	/ *kl* /
a. glean	1. clean
b. glaze	2. clays
c. glad	3. clad
d. glamour	4. clamor
e. glue	5. clue
f. glued	6. clued
g. glows	7. clothes
h. glide	8. Clyde (man's name)
i. angle	9. ankle

j. wrangle 10. rankle

B. Two other difficult sounds are / *gr* / and / *kr* /. Practice these words, carefully repeating: ǁ / *gr* / དང་ / *kr* / གཉིས་ཀྱི་སྒྲའང་ཙུང་འབྱིན་དཀའ་བས་དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་ནན་ཏན་གྱིས་བཟླག་དགོས།

/ *gr* /	/ *kr* /
a. graze	1. craze
b. gram	2. cram
c. grows	3. crows
d. grown	4. crone
e. grime	5. crime
f. anger	6. anchor

(57) **Look at... (…ལ་ལྟོས་དང་།)**

Mrs. Davis / well
Look at Mrs. Davis. She's very well.

Now do the following in the same way. གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་ནང་བཞིན་འོག་གི་ཚིག་ཚོགས་རྣམས་བསྒྲིག་དགོས།

a. man / fat Look at that...
b. woman / thin
c. policeman / tall
d. policewoman / short
e. mechanic / dirty
f. nurse / clean
g. Mr. Dorji / hot
h. Mrs. Lhamtso / cold
i. milkman / old
j. air-hostess / young
k. barber / busy
l. taxi-driver / lazy

Debate: **རྩོད་གླེང་།**

Are there too many people in the world? འཛམ་གླིང་སྟེང་མི་མང་དྲགས་པ་ཡེ་རེད།

Fact: During this debate, about 7,000 children will be born in the world. About 3,000 people will die. This gap will add 65 million people to the world population in the next year. Here are some words that are important for having this debate: དོན་ དངོས་ ཐོག་ རྩོད་ གླེང་ ཙམ་ གྱི་ དུས་ཡུན་ནང་མི་༧༠༠༠ཙམ་སྐྱེས་ཤིང་། མི་༣༠༠༠ཙམ་ཆེ་ལས་འདས། དེ་ལྟར་རྩིས་ན། ལོ་རེར་མི་བྱེ་བ༦དང་ས་ཡ༥ཙམ་གྱིས་ཇེ་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། གཤམ་དུ་བཀོད་ཡོད་པ་ནི་རྩོད་གླེང་བྱེད་དུས་མཁོ་བའི་མིང་ཚིག་འགའ་ཡིན།

population control མི་འབོར་ཚོད་འཛིན།

birth rate སྐྱེས་ཚད།

birth control བུ་སྐྱེས་ཚོད་འཛིན།

Discuss these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་ཚིག་དེ་གཉིས་ལ་གྲོས་མོལ་བྱེད་དགོས།

1. Do you think population control is necessary?
2. Would the world benefit, or suffer, with more people?

(58) **Dorjisu and the Ball རྡོ་རྗེ་མཚོ་དང་ལྷང་ལི།**

This is my ball. It is a red ball. It is a big ball. Can you see the big red ball?

I have my ball. I have my big ball. I have my red ball. Can you see me and my red ball?

Here is Dorjisu. Dorjisu is a girl. She has a yellow dress. Can you see Dorjisu and her yellow dress?

I am playing with Dorjisu. We are playing with the big red ball. Dorjisu says, "Throw the ball. Throw the ball to me."

I am throwing the ball. I am throwing the ball to Dorjisu. Run, Dorjisu, run! Run and catch the ball. Dorjisu is running. She is running after the ball. Where is the ball? She cannot see the big red ball. Can you see the hill? The ball is rolling down the hill. Where is Dorjisu? Dorjisu is not here.

Where is the ball? Dorjisu is running. I am running with Dorjisu. We are looking for the ball. There is a big tree on the hill. The ball is rolling near the tree. It is near the tree on the hill. Look, Dorjisu, look! Look for the ball. Look down the hill. Look near the tree. Can you find the ball?

Dorjisu is walking near the tree. She is looking for the ball. There is the ball! It is under the big tree. Dorjisu is running to the big tree. She can see the big red ball. "Here is the ball, under the tree! Here is the big red ball!"

Dorjisu and I are playing with the ball. We are throwing the ball and catching it. We are playing near the big tree on the hill. འདི་ནི་ངའི་ལྷང་ལི་ཡིན། ལྷང་ལི་དམར་པོ་ཞིག་ཡིན། དེ་ལྷང་ལི་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱིས་ཆེ་ཞིང་དམར་བའི་ལྷང་ལི་དེ་མཐོང་ཤེ་ཐུབ།

ངའི་ལྷང་ལི་ངའི་ལག་ཏུ་ཡོད། ངའི་ལྷང་ལི་ཆེན་པོ་ངའི་ལག་ཏུ་ཡོད། ངའི་ལྷང་ལི་དམར་པོ་ངའི་ལག་ཏུ་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་དང་ངའི་ལྷང་ལི་དམར་པོ་གཉིས་མཐོང་ཤེ་ཐུབ།

རྡོ་རྗེ་མཚོ་འདི་ན་ཡོད། རྡོ་རྗེ་མཚོ་བུ་མོ་ཞིག་རེད། མོར་གྱོན་པ་སེར་པོ་ཞིག་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་རྡོ་རྗེ་མཚོ་དང་མོའི་གྱོན་པ་སེར་པོ་གཉིས་མཐོང་ཤེ་ཐུབ།

ང་རང་རྡོ་རྗེ་མཚོ་དང་ལྷན་ཏུ་རྩེད་བཞིན་ཡོད། ང་ཚོ་ཆེ་ཞིང་དམར་བའི་ལྷང་ལི་རྩེད་བཞིན་ཡོད། རྡོ་རྗེ་མཚོས"ལྷང་ལི་འཕེན་རོགས། ལྷང་ལི་དེ་ང་ལ་གཡུག"ཅེས་བཤད།

ངས་ལྷང་ལི་གཡུག་བཞིན་ཡོད། ངས་ལྷང་ལི་འདི་རྡོ་རྗེ་མཚོར་གཡུག་བཞིན་ཡོད། རྒྱུགས་ཤིག རྡོ་རྗེ་མཚོ། རྒྱུགས་ཏེ་ལྷང་ལི་བཟུང་ཤིག རྡོ་རྗེ་མཚོ་རྒྱུག་བཞིན་འདུག རྡོ་རྗེ་མཚོ་ལྷང་ལིའི་རྗེས་སུ་རྒྱུག་བཞིན་འདུག ལྷང་ལི་གང་དུ་ཡོད་དམ། མོས་དམར་ཞིང་ཆེ་བའི་ལྷང་ལི་དེ་མཐོང་མ་ཐུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ལྷང་ལི་དེ་མཐོང་ཐུབ་བམ། ཁྱོད་ཀྱིས་རི་བོ་དེ་མཐོང་ཤེ་ཐུབ་གི ལྷང་ལི་དེ་རི་འགོ་ནས་མར་འགྲིལ་བཞིན་འདུག རྡོ་རྗེ་མཚོ་གང་དུ་ཡོད་དམ། རྡོ་རྗེ་མཚོ་འདི་རུ་མི་འདུག

ལྷང་ལི་དེ་གང་ན་འདུག་གམ། རྡོ་རྗེ་མཚོ་རྒྱུག་བཞིན་འདུག ང་རང་རྡོ་རྗེ་མཚོ་དང་མཉམ་དུ་རྒྱུག་བཞིན་ཡོད། ང་ཚོས་ལྷང་ལི་དེ་འཚོལ་བཞིན་ཡོད། རི་འགོ་ན་སྡོང་ཆེན་ཞིག་འདུག ལྷང་ལི་དེ་སྡོང་པོའི་ཉེ་སར་འགྲིལ་བཞིན་འདུག ལྷང་ལི་དེ་རི་འགོའི་སྡོང་པོའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་འདུག ལྟོས་དང་། རྡོ་རྗེ་མཚོ། ལྟོས་དང་། ལྷང་ལི་དེ་བཙལ་རོགས། རི་ངོས་སུ་ལྟོས་དང་། སྡོང་པོའི་ཉེ་འདབས་སུ་ལྟོས་དང་། ཁྱོད་ཀྱིས་ལྷང་ལི་དེ་མཐོང་ཐུབ་བམ།

རྡོ་རྗེ་མཚོ་སྡོང་པོའི་ཉེ་འདབས་སུ་འགྲོ་བཞིན་འདུག མོས་ལྷང་ལི་དེ་འཚོལ་བཞིན་འདུག ལྷང་ལི་དེ་འདི་ན་འདུག ལྷང་ལི་སྡོང་གྲུན་དེའི་

འོག་ཏུ་འདུག རྡོ་རྗེ་མཚོ་སྔོན་རྒྱན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་རྒྱུག་བཞིན་མཆིས། མོས་དམར་ལ་ཆེ་བའི་ལྷང་ལི་དེ་མཐོང་ཐུབ། "ལྷང་ལི་སྔོན་པོའི་འོག་ཏུ་འདུག དམར་ཞིང་ཆེ་བའི་ལྷང་ལི་འདི་ན་འདུག"

རྡོ་རྗེ་མཚོ་དང་ངེད་གཉིས་ལྷང་ལི་རྩེད་བཞིན་ཡོད། ངེད་གཉིས་ཀྱིས་ལྷང་ལི་འཕེན་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ངེད་གཉིས་རི་འགོའི་སྔོན་རྒྱན་གྱི་ཉེ་འགྲམ་དུ་རྩེད་བཞིན་ཡོད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Act out this story with one of your classmates. སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་གོང་གི་སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་དག་འཁྲབ་སྟོན་བྱེད་དགོས།

B. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. What color is the ball?
b. What is red?
c. Is the ball blue?
d. Is the ball small?
e. What is the girl's name?
f. What color is Dorjisu's dress?
g. Who is running?
h. Where is the tree?
i. What is under the big tree?
j. Who are playing with the ball?
k. Who are throwing and catching the ball?
l. Is the tree big or small?

C. Do you believe in UFOs? What is a UFO? It stands for Unidentified Flying Object, usually believed to come from outer space. First, read this short passage that appeared in a newspaper: ཁྱོད་རང་འཕུར་སྣེར་"UFO"ལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་དམ། འཕུར་སྣེར་ནི་ཅི་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་ནི་གསང་བ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་དངོས་པོ་འཕུར་ཤེས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ལ། མི་ཁ་ཤས་ཤིག་གིས་འཕུར་སྣེར་ནི་འཛིག་རྟེན་གཞན་ཞིག་ནས་བརྒྱུད་འོངས་པར་འདོད། ཐོག་མར་ཚགས་པར་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་བཀོད་པའི་གནས་ཚུལ་ཚན་པ་འདི་ལ་བལྟ་བར་བྱ།

"A man said he took a photograph (picture) of a UFO. He said he took the picture two nights ago near his home in Los Angeles, California. Some people said he lied (said something that was false). Some airport officials looked at the picture. They said that it was a fake (not true). Bob Green took the picture. He is 45-years-old. He said that he saw a large orange light in the sky. He watched it for about 30 seconds. Then he asked his son to go into the house and get his camera..." མི་ཞིག་གིས་ཁོས་འཕུར་སྣེར་ཞིག་པར་བརྒྱབ་ཡོད་པར་བཤད། ཁོས་བཤད་རྒྱུར་ཁོས་འདྲ་པར་དེ་ཉིན་གཉིས་ཀྱི་སྔོན་ལ་ཁོའི་ཕ་ཡུལ་དང་ཐག་ཉེ་བའི་ཀྭ་ལིས་ཧྥོ་ཉིས་ཡ་ཞིང་ཆེན་གྱི་ལའོ་ཧྲན་ཅིས་ནས་པར་དུ་བསྐྲོན་པ་ཡིན་ཟེར། མི་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ཁོས་རྫུན་བཤད་ཀྱིན་འདུག་ཅེས་སྨྲས། གནམ་གྲུ་འབབ་ཚོགས་ཀྱི་སྲིད་དཔོན་ཁ་ཤས་ཀྱིས་འདྲ་པར་དེར་བལྟས་མྱོང་ལ་ཁོ་ཚོས་ཀྱང་དེ་ནི་རྫུན་མ་ཞིག་རེད་ཟེར། འདྲ་པར་དེ་ནི་བྷ་བྷ་གི་རོས་ཀྱིས་བརྒྱབ་པ་ཡིན་ཞིང་ད་ལོ་ཁོ་ལོ་ཞེ་ལྔ་རེད། ཁོས་བར་སྣང་ནས་འོད་སྣང་དང་སེར་ཆེན་པོ་ཞིག་མཐོང་བར་བཤད། ཏ་ལམ་དུས་ཚོད་སྐར་ཆ་སུམ་ཅུར་ཁོས་དེར་བལྟས་ནས་བསྡད། དེ་ནས་ཁོས་བུ་ཆུང་ཁྱིམ་དུ་པར་ལེན་འཕྲུལ་ཆས་ལེན་པར་མངགས''''''''''།

Two people read this article. Now they are discussing it: གོང་གི་ཚགས་པར་དེ་མི་གཉིས་ཀྱིས་བཀླགས་རྗེས། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་གཤམ་ལྟར་བགྲོ་གླེང་བྱས།

Don: Perhaps you will say that there are little green men watching us from the sky.
Gloria: Maybe there are. Who knows? But I'm not saying that. All I'm saying is that many people said they've seen UFOs.
Don: Military aircraft, or clouds, or balloons. People imagine things so easily.
Gloria: UFOs are a reality (true).
Don: Then why aren't there more photographs and evidence?
Gloria: There are many pictures.
Don: Not nearly enough. And it's so easy to fake photos taken of things in the sky. And if they do exist, why don't they land? Why don't the little green men tell us who they are?
Gloria: Maybe they are not ready to do that yet.
Don: ཁྱོད་ཀྱིས་ཕལ་ཆེར་མི་ཆུང་ལྗང་ཁུ་ཅན་འགས་ནམ་མཁར་ང་ཚོར་ལྟ་བཞིན་ཡོད་ཅེས་བཤད་ཀྱང་སྲིད།
Gloria: ཡོད་ཀྱང་སྲིད། སུས་ཤེས། འོན་ཀྱང་ངས་དེ་ལྟར་བཤད་ཀྱིན་མེད། ངས་བཤད་པ་ནི་མི་མང་པོས་ཁ་ཚོས་འཕུར་སྡེར་མཐོང་སྐྱོང་ཟེར་བ་དེ་ཡིན།
Don: འཐབ་འཛིང་གནམ་གྲུ་དང་སྤྲིན་པ། དབུགས་ལྷང་སོགས་ལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་རྟོག་ཟ་སླ་བ་ཡིན།
Gloria: འཕུར་སྡེར་ནི་དངོས་སུ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།
Don: དེས་ན། འདྲ་པར་མོད་པོ་དང་གཞི་འཛིན་ས་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི།
Gloria: འདྲ་པར་མང་པོ་འདུག
Don: འདྲ་པར་འདང་ངེས་ཤིག་མི་འདུག བར་སྣང་ནས་བརྒྱབ་པའི་དངོས་པོའི་འདྲ་པར་དག་རྫུན་བཟོ་བྱེད་སླ་ཞིང་། གལ་ཏེ་དེ་ཚོ་དངོས་ཡོད་ཅིག་ཡིན་ན། ཁོ་ཚོ་ས་སྟེང་དུ་མི་འབབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི། མི་ཆུང་ལྗང་ཁུ་ཅན་དེ་ཚོས་ཁོ་ཚོ་ཅི་ཞིག་ཡིན་པ་ང་ཚོར་མི་བཤད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི།
Gloria: ཁོ་ཚོས་དེ་ལྟར་བྱེད་པར་གྲ་སྒྲིག་བྱས་མེད་ཀྱང་སྲིད།

Comprehension Questions: གོ་རྟོགས་ཚད་འཛལ་གྱི་འདྲི་གཞི།

1. What are Don and Gloria talking about?
2. Does Don believe in little green men?
3. Does Gloria believe in this?
4. According to Gloria, have many people seen flying saucers?
5. Who says UFOs are a reality?
6. Why aren't photos good evidence, according to Don?

Take a Stand: ཁྱོད་ཀྱིས་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་བཏམ་དགོས།

1. Which person do you agree with? Why?
2. If a friend said that they saw a UFO, would you believe them? What questions would you ask?
3. People have claimed to see UFOs for thousands of years, so they must exist. Do you agree?
4. Imagine a world that is different than earth. Write several sentences about it. Then describe it to your partner.

Dictation ཉན་འབྲི

Your teacher will read a passage from the above story. Write the words you hear. དགེ་རྒན་གྱིས་གོང་གི་སློབ་ཚན་ནང་གི་ཚན་པ་ཞིག་འདོན་རྒྱུ་ཡིན་ལ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཐོས་པའི་ཚིག་ཚོགས་རྣམས་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་དུ་འབྲི་དགོས།

(59) **The Skipping-Rope སྐྱུད་ཐག་རྩེད་མོ།**

Listen to your teacher read this story. Fill in the blanks with the missing words. There is a word list at the end of the passage. དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཉན་ཏེ་གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་དག་གི་ཁ་བསྐང་དགོས། སྐོང་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་སློབ་ཚན་གྱི་འོག་ཏུ་བཀོད་ཡོད།

My name is Zhaxi. _________ is giving me a jersey. It is a new _________. This is my new red jersey.

This is Cairangzhoma. Mother is __________ her a skipping-rope. Cairangzhoma is __________. This is her skipping rope.

Cairangzhoma and I are going to _________. Here we are. She has her new skipping-rope. I _______ my new jersey.

We are ___ school. Cairangzhoma is skipping on the _________. The grass is _____. The skipping-rope is wet. Cairangzhoma and Lhamoyicuo are skipping. They are jumping over the _______. Cairangzhoma and Lhamoyicuo are saying, “One, two, _______, jump; four, five, six, ______.”

Dorjicairang and I are playing. We are playing __________. Can you see Dorjicairang? Can you see the football? I am ___________ the ball. I am kicking it to Dorjicairang. Dorjicairang is _____________ the ball. He is kicking it to me. I am running into the grass. I am running after the ball. I am falling down in the grass. I am falling on the wet ball.

Dorjicairang says to me, “There is some ____ on your jersey.” I can see the mud. My new jersey is wet with mud.

Cairangzhoma says to me, “Give me your jersey. I can _______ it for you. I can wash the mud off your jersey.”

Cairangzhoma says to me, “_____ my skipping rope to that tree.” We tie the rope to the big ______. We throw my jersey over the rope. Now my jersey is _____. We are going home. Cairangzhoma has her skipping rope in her _______. I have my new red jersey.

Word List: ཐ་སྙད།

at	hand	mud	tree
catching	have	rope	wash
dry	jersey	school	wet
football	jump	skipping	
giving	kicking	three	
grass	mother	tie	

Exercise གཞར་སྦྱང་།

Write answers to these questions. You may work with your neighbor. གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས། ཁྱོད་ཀྱིས་འདུག་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་བྲིས་ཀྱང་ཆོག

a. What did Zhaxi’s mother give Zhaxi?
b. Who gave Zhaxi a new jersey?
c. What color is the jersey?
d. Who are going to school?
e. What did Zhaxi’s mother give Cairangzhoma?
f. Where is Cairangzhoma skipping?
g. What is wet?
h. What are Cairangzhoma and Lhamoyicuo saying?
i. Who is Dorjicairang playing with?
j. Who is Zhaxi playing with?
k. Who is kicking the ball to Dorjicairang?
l. Who is catching the ball?
m. Who falls down?
n. Where does Zhaxi fall?
o. What is the new jersey wet with?
p. What does Cairangzhoma say to Zhaxi?
q. Where do they tie the rope?
r. Where is the jersey thrown?
s. Who go home together?
t. Are Zhaxi and Cairangzhoma brother and sister?

Exercises གཞར་སྦྱང་།

A. These sentences are incomplete (not finished). Write the end of each sentence: གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་འདི་དག་ཆ་ཚང་མིན་པས་དེ་ཚོའི་མཇུག་སྐོངས་དགོས།

a. The funniest thing I ever saw was...
b. If I had 24 hours to live...
c. On Saturdays I usually...
d. I’d like to spend a long vacation in...
e. I have never...
f. Parents should always...
g. My children will...

h. This world would be a better place if...
i. I never worry about...
j. Someday I am going to...
k. I get very angry if...
l. I find it difficult to...
m. I'd like to be more...
n. I am not interested in...
o. Studying is...

Now, the class will be divided in half. Arrange the chairs in your classroom in two circles, one inside the other, facing each other. Each student sits on a chair. There are always two students facing each other. They talk about the answers to the first sentence with each other. Then the students in the outer circle all move one chair to the left and discuss the second sentence with the next person. They continue moving until all sentences have been discussed. འཛིན་གྲྭའི་མི་རྣམས་སྐོར་གཉིས་སུ་བགོས་ནས། ནང་སྐོར་དང་ཕྱི་སྐོར་བྱས་ཏེ་ཕན་ཚུན་གདོང་གཏད་དེ་སྡོད་ཅིང་། དེ་ནས་ཁ་གཏད་པའི་མི་གཉིས་རེ་ཚོ་ཆུང་རེ་བྱས་ཏེ་གོང་གི་ཚིག་དང་པོའི་ལན་ཅི་ལྟར་གདབ་པར་གྲོས་བསྡུར་བྱེད་དགོས། ཡང་ཕྱི་སྐོར་དེའི་མི་ཚང་མ་གཡོན་དུ་མི་གཅིག་ཤོང་བའི་སར་བསྒྱུར་རྗེས། ནང་སྐོར་གྱི་མི་དང་ཚོ་ཆུང་གསར་པ་བསྒྲིགས་ནས་གོང་གི་ཚིག་གཉིས་པའི་ལན་ཅི་ལྟར་གདབ་པའི་སྐོར་ལ་གྲོས་བསྡུར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ལྟར་འཁོར་ནས་གོང་གི་ཚིག་ཚང་མར་ལན་བཏབ་ནས་ཚར་དུ་འཇུག་དགོས།

B. Read the questions and answers below carefully. Rank all the answers to each question from 1 to 5. Give number 1 to your first answer (what you like best or agree with most), number 2 to your second answer, and so on. Number 5 should always be your last choice (what you like least or don't agree with the most). གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་དང་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་སེམས་རྣལ་མོས་བཀླགས་རྗེས་ལན་རྣམས་ལ་ཨང་ཀི་དང་པོ་ནས་ལྔ་བའི་བར་རྒྱག་དགོས། ཁྱོད་རང་ཆེས་དགའ་བའམ་ཆེས་འཐད་པའི་དྲིས་ལན་ལ་ཨང་ཀི་དང་པོ་ཕྲིས། དྲི་ལན་གཉིས་པར་ཨང་ཀི་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པར་ཨང་ཀི་གསུམ་པ་བཅས་རྒྱག་དགོས་ལ་དེ་ལྟར་མུ་མཐུད་ནས་བརྒྱབ་སྟེ་མཇུག་མཐའི་དྲིས་ལན་ཏེ་ཁྱོད་རང་ཆེས་མི་དགའ་བའམ་ཆེས་མི་འཐད་པའི་དྲིས་ལན་ལ་ཨང་ཀི་ལྔ་བ་འབྲི་དགོས།

a. Which would you least like to do tonight?
____ go to the movie theater
____ listen to a symphony
____ play a game with friends
____ mend clothes
____ go to bed at 8 p.m..

b. What would make you most uneasy?
____ someone praising you in front of others
____ being in a large crowd
____ meeting a new girlfriend's or boyfriend's parents
____ people laughing at you
____ seeing someone cry

c. In which way do you learn best?
____ by reading things out loud
____ by having the radio on while you work
____ by repetition
____ by discussing things with someone else
____ by making lots of notes

d. Which would you most like to improve?
____ your looks
____ your attitude to work
____ your social life
____ your interest in current affairs
____ your relationship with your family

e. What would you like to have a lot of money for?
____ to travel a lot
____ to be independent
____ to buy things you like
____ to spend freely on food and drink
____ to help others in need

f. Which would you most like to have?
____ one or two very close friends
____ a large number of acquaintances
____ five or six good friends
____ just one friend
____ both good friends and many acquaintances

g. Which quality do your friends like most in you?
____ your honesty
____ your cheerfulness and good humor
____ your reliability
____ your willingness to listen and to help
____ your generosity

Now, explain your choices to your neighbor. Tell them why you ranked them in the order you did. Some of you may be asked to explain your choices to the rest of the class.
ཁྱེད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་གདམས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡིན་པ་གམ་གྱི་སློབ་གྲོགས་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་དགོས། སློབ་མ་ཁ་ཤས་ལ་དྲི་བ་བཏོན་ནས་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་མ་ཚང་མར་ཁོ་ཚོས་དེ་ལྟར་གདམས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གསལ་བཤད་བྱེད་དུ་བཅུག་ཀྱང་ཆོག

(60) **Days of the Week** གཟའ་འཁོར་གཅིག་གི་ཉིན་བདུན།

Monday (གཟའ་ཟླ་བ)

Tuesday (གཟའ་མིག་དམར)

Wednesday (གཟའ་ལྷག་པ)

Thursday (གཟའ་ཕུར་བུ)

Friday (གཟའ་པ་སངས)

Saturday (གཟའ་སྤེན་པ)   Sunday (གཟའ་ཉི་མ)

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Fill in this chart showing what you do on each day of the week. གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་ནང་དུ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཉིན་རེར་ལས་ཀ་ཅི་ཞིག་སྒྲུབ་པ་འབྲི་དགོས།

Time of Day	Monday	Tuesday	Wednesday	Thursday	Friday	Saturday	Sunday
Morning							
Afternoon							
Evening							

B. Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

a. What day of the week is your favorite? Why?
b. What day is the best for shopping?
c. What day are the streets of cities the most crowded?
d. What days of the weeks do people often not work?

C. Read this poem: སྙན་ཚིག་འདི་འདོན་དགོས།

The Blind Men and the Elephant ལོང་བ་དང་གླང་ཆེན། (*John Godfrey Saxe*)

It was six men of Indostan (Six men from Indostan)
To learning much inclined, (They liked to study)
Who went to see the Elephant
(Though all of them were blind), (The six men were all blind)
That each by observation (Each man wanted to touch the elephant)
Might satisfy his mind. (Each man wanted to be sure he knew what an elephant was)

The first approached the Elephant, (approached = went near)
And happening to fall (the man fell)
Against his broad and sturdy side, (against the elephant's wide and strong side)
At once began to bawl: (the blind man shouted)
"God bless me! but the Elephant
Is very like a wall!"

The second, feeling of the tusk,
Cried, "Ho! what have we here ("What is this?")
So very round and smooth and sharp?
To me 'tis mighty clear (it is easy to understand)
This wonder of an Elephant
Is very like a spear!"

The third approached the animal,
And happening to take
The squirming trunk within his hands, (trunk = elephant’s long nose)
Thus boldly up and spoke: (bravely said)
“I see,” quoth he, “the Elephant (quoth = said)
Is very like a snake.”

The fourth reached out an eager hand, (eager = want to do something very much)
And felt about the knee. (knee = the middle part of your leg that bends)
“What most this wondrous beast is like
Is mighty plain,” quoth he; (is mighty plain = obvious, easy to see)
“‘Tis clear enough the Elephant
Is very like a tree!”

The fifth, who chanced to touch the ear, (chanced = happened)
Said: “Even the blindest man
Can tell what this resembles most; (resembles = looks like, similar)
Deny the fact who can, (deny = says it isn’t so, it isn’t true)
This marvel of an Elephant (marvel = wonder, something very special)
Is very like a fan!”

The sixth no sooner had begun
About the beast to grope, (grope = look for something with your hands)
Than, seizing on the swinging tail (taking the tail that was going back and forth)
That fell within his scope, (scope = reach)
“I see,” quoth he, “the Elephant
“Is very like a rope!”

And so these men of Indostan
Disputed loud and long, (disputed = argued)
Each his own opinion (opinion = idea)
Exceeding stiff and strong, (very strongly believed)
Though each was partly in the right, (partly in the right = somewhat true)
And all were in the wrong!

So oft in theological wars, (oft = often, frequently)
The disputants, I ween, (disputants = those who disagree; ween = think)
Rail on in utter ignorance (rail on = continue to talk foolishly)
Of what each other mean,
And prate about an Elephant (prate = talk foolishly)
Not one of them has seen!

ཨིན་འདོ་སི་སྟི་ཡུལ་ཀྱི་མི་དྲུག་ཡོད་པ་དེ་དག་སློབ་སྦྱོང་ལ་བརྩོན་བསྒྲིམས་ཆེ། ཁོ་ཚོ་གླང་ཆེན་ཞིག་ལ་བལྟ་རུ་ཕྱིན། ཁོ་ཚོ་ནི་མིག་དབང

ཉམས་པའི་ལོང་བ་ཡིན་ནའང་། བྱ་དངོས་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་འདོད་ཆེ་ཞིང་། རྟོག་ཞིབ་བརྒྱུད་དེ་ཁོ་ཚོའི་འདོད་བློ་ཚིམ་ཐུབ་པ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།

ཐོག་དང་པོར་གླང་ཆེན་གྱི་ཉེ་སར་བཏུད་པའི་མི་དེ་འཁྱིལ་གྲབས་བྱེད་སྐབས། གླང་ཆེན་གྱི་དཀྱིལ་ཆེ་ཞིང་བརྟན་ཆགས་པའི་ལུས་ལ་ཐོག་ཐུག་བརྒྱབ། དེ་ནས་ཁོས་མགྱོགས་པོར་གནམ་ཟྭན་མ། གླང་ཆེན་ཞེས་པ་གྱང་ཞིག་དང་གཉིས་སུམ་མཆིས་ཞེས་ཁ་ནས་ཤོར།

མི་གཉིས་པ་དེ་གླང་ཆེན་གྱི་ཉེ་སར་གཏུགས་ཏེ་བ་སོ་ལ་རེག་བྱུང་། ཁོས་རེག་བཞིན་སྐད་མཐོན་པོས། ཨ་ཙི། ཟླུམ་ཞིང་འཇམ་ཆེ་ལ། རྣོན་པོ་ཞིག་འདུག་པ་འདི་ཅི་ཞིག་ཡིན། ངས་གསལ་པོར་ཤེས་ཟིན། གླང་ཆེན་ཞེས་པ་ནི་མདུང་ཞིག་དང་མཚུངས་ཞེས་བཤད།

མི་གསུམ་པ་དེ་གླང་ཆེན་གྱི་གམ་དུ་བཏུད་ནས་ལག་ཟུང་གིས་སྣ་ཞགས་ལ་རེག་ནས། ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོས་ངས་ཤེས་སོང་། གླང་ཆེན་ནི་སྦྲུལ་ཞིག་དང་ཀུན་ནས་མཚུངས་ཞེས་བཤད།

མི་བཞི་བ་དེས་མྱུར་དུ་ཤེས་འདོད་ནས་རང་གི་ལག་ཟུང་ཕར་བརྐྱངས་པ་ན། གླང་ཆེན་གྱི་པུས་མོ་དང་ཕྲད་ཅིང་། ཡ་མཚན་ཆེ་བའི་སྡོག་ཆགས་འདི་ནི་སྡོང་པོ་ཞིག་དང་མཚུངས་ཞེས་བཤད།

མི་ལྔ་བ་དེས་གླང་ཆེན་གྱི་རྣ་བར་རེག་པས་བཤད་རྒྱུར། དམུས་ལོང་ཞིག་ཡིན་ཡང་གླང་ཆེན་ནི་ག་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་ཤེས་ནུས་ཏེ། དངོས་དོན་འདི་ལ་ཁས་མི་ལེན་རུང་ཡ་མཚན་ཆེ་བའི་གླང་ཆེན་ནི་རླུང་གཡབ་ཅིག་དང་ཀུན་ནས་མཚུངས་ཞེས་བཤད་པ་རེད།

དེ་ནས་ཅང་མ་འགོར་བར། མི་དྲུག་པ་དེས་ཀྱང་སྲོག་ཆགས་དེར་རེག་འགོ་བཙུམས། ཁོས་འཛིན་ནུས་པའི་བར་སྣང་དུ་ཏག་ཏག་འཁྱུག་བཞིན་པའི་རྔ་མ་ལག་པས་བཟུང་ཞིང་། ད་ནི་ངས་ཤེས་ཟིན། གླང་ཆེན་ནི་ཐག་པ་ཞིག་དང་ཏ་ཅང་མཚུངས་ཞེས་བཤད།

ཨིན་འདོ་སི་ཐན་གྱི་མི་དེ་དག་གིས་རང་རང་གི་ལྟ་བ་རྣམས་མཁྲེགས་འཛིན་བྱས་ཏེ་སྐད་ཆེན་པོས་ཡུན་རིང་རྩོད་གླེང་བྱས། ཁོ་ཚོས་བཤད་པའི་ཡན་ལག་གི་གཟུགས་བྱད་དེ་དག་འཁྲིག་མོད། འོན་ཀྱང་ཁོ་ཚོ་རྒྱ་བ་ནས་ནོར་སོང་བ་རེད།

ལོང་བ་དེ་དག་གི་ཁྲོད་དུ་གླང་ཆེན་མཐོང་མྱོང་མཁན་གཅིག་ཀྱང་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་ཁོ་ཚོས་རྨོངས་ཚོད་ཀྱིས་གླང་ཆེན་གླེང་མོལ་བྱས་པ་ནང་བཞིན། ངའི་བསམ་པར་ཆོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་རྩོད་གླེང་ཁྲོད་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་འགལ་བ་གཙོ་བོ་ནི། ཤེས་ཐབས་བྲལ་བའི་བྱ་དངོས་ཤིག་ལ་རྨོངས་པས་ལབ་གླེང་བྱེད་པ་དེ་རེད།

a. What story does this poem tell? Don’t look at the poem and try to tell the story to another student. སྙན་ཚིག་འདིས་གཏམ་རྒྱུད་ཅི་ཞིག་འཆད་ཡོད། སྙན་ཚིག་ལ་མི་བལྟ་བར་གཏམ་རྒྱུད་དེ་སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་བཤད་དགོས།

b. Do you agree with the ideas in this poem? ཁྱོད་རང་སྙན་ཚིག་འདིས་བསྟན་པའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་འཐད་དམ།

c. Have you ever argued something foolishly or in ignorance? Describe such a time to

another student. ཁྱོད་ཀྱིས་བླུན་རྨོངས་མགོ་ཐོམ་གྱི་བརྟུལ་ཞུགས་བཟུང་སྟེ་བྱ་དངོས་འགའ་རེར་རྩོད་གླེང་བྱས་མྱོང་ངམ། རྩོད་གླེང་དེ་འདྲ་དུས་ནམ་བྱས་པ་སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་ལ་བཤད་དགོས།

Song Number Nine གླུ་དབྱངས་བཅུ་བ།

OLD LANG SYNE
Should old acquaintance be forgot and never brought to mind?
Should old acquaintance be forgot, for old lang syne?
For old lang syne, my friend, for old lang syne.
We'll drink a cup of kindness yet, for old lang syne.

"Old Lang Syne" means "for old times sake." This song is often sung at midnight, to welcome the new year.

(61) **Months and Seasons of the Year ལོ་རེའི་དུས་ཚིགས་བཞི་དང་ཟླ་བཅུ་གཉིས།**

Key Items གནད་འགྲེལ།

The Seasons དུས་ཚིགས་བཞི།

a. Spring: Everything begins to grow in spring. The months of spring are March, April, and May. དཔྱིད་ཀ། སྐྱེ་དངོས་ཡོད་རྒུ་དཔྱིད་ཀར་འབུས་འགོ་རྩོམ། དཔྱིད་ཟླ་གསུམ་པོ་ནི་ཟླ་གསུམ་པ་དང་བཞི་བ། ལྔ་བ་བཅས་རེད།

b. Summer: It is very hot in summer. The months of summer are June, July, and August. དབྱར་ཁ། དབྱར་ཁར་ཚ་དྲོད་ཧ་ཅང་ཆེ། དབྱར་ཟླ་གསུམ་པོ་ནི་ཟླ་དྲུག་པ་དང་བདུན་པ། བརྒྱད་པ་བཅས་སོ།

c. Autumn / Fall: Both "autumn" and "fall" are acceptable words for the season when trees and plants die. The weather begins to turn cold. The months of autumn are September, October, and November. སྟོན་ཁ། "autumn"དང་"fall"ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་གཉིས་ཀ་རྩི་ཤིང་གི་རིགས་སྐམ་པའི་དུས་ཚིགས་ལ་བཀོལ་ཆོག ནམ་ཟླ་ཧེ་འཁྱག་ཏུ་གྱུར་འགོ་རྩོམ། སྟོན་ཟླ་གསུམ་ནི་ཟླ་དགུ་བ་དང་བཅུ་བ། བཅུ་གཅིག་པ་བཅས་རེད།

d. Winter: In winter it is very cold. You have to wear warm clothes. Sometimes it snows in winter. The months of winter are December, January, and February. དགུན་ཁ། དགུན་གྱི་དུས་སུ་ཧ་ཅང་འཁྱག་པས་ཁྱོད་ཀྱིས་གོན་པ་དྲོན་མོ་གྱོན་དགོས། དགུན་དུས་སུ་སྐབས་འགར་ཁ་བ་འབབ། དགུན་ཟླ་གསུམ་པོ་ནི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པ་དང་ཟླ་དང་པོ། ཟླ་གཉིས་པ་བཅས་སོ།

གཤམ་གྱི་སློབ་ཚན་འདི་བཀླག་དགོས།

My home is in Lazhang. In the spring, it is often windy and cold. It rains sometimes. In summer, it's sometimes hot. The sun shines every day. September, October, and November are the autumn months. In Lazhang it is sometimes cold. It rains sometimes. During the winter months it snows sometimes in Lazhang. But usually there is little snow in Lazhang. Sometimes it is cold. ངའི་ཕ་ཡུལ་ནི་བླ་བྲང་ཡིན། དཔྱིད་དུས་སུ་ནམ་ཟླ་འཁྱག་པ་དང་ནམ་རྒྱུན་དུ་རླུང་གཡུག་ལ་སྐབས་འགར་ཆར་འབབ། དབྱར་དུས་སུ་མཚམས་རེར་ཚ་བ་ཆེ། དུས་རྒྱུན་དུ་ཉི་མ་འཆར། ཟླ་དགུ་བ་དང་བཅུ་བ། བཅུ་གཅིག་པ་བཅས་ནི་

སྟོན་ཟླ་རེད། ཟླ་བྲང་དུ་མཚམས་རེར་ཏ་ཅང་འཁྱག་ལ་མཚམས་རེར་ཆར་འབབ། དགུན་ཟླའི་དུས་སུ་ཟླ་བྲང་དུ་སྐྱབས་འགར་ཁ་བ་འབབ། འོན་ཀྱང་སྤྱིར་ཟླ་བྲང་དུ་ཁ་བ་ཉུང་ཙམ་འབབ་སྲིད། སྐབས་འགར་ནམ་ཟླ་ཏ་ཅང་འཁྱག

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Where is the writer's home?
b. What is the writer describing?
c. What is summer like in Lazhang?
d. What is winter like in Lazhang?
e. What is autumn like in Lazhang?
f. What is spring like in Lazhang?
g. Is there much snow in Lazhang in winter?

B. Do you know the months of the year? Match the months. ཁྱོད་ཀྱིས་ཧོར་ཟླའི་དབྱིན་ཡིག་གི་མིང་རྣམས་ཤེས་སམ། གཤམ་གསལ་གཡས་གཡོན་གྱི་ཧོར་ཟླ་རྣམས་དང་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་ཏེ་སྟོན་དགོས།

a. ___January	1. the fourth month
b. ___February	2. the sixth month
c. ___March	3. the first month
d. ___April	4. the eleventh month
e. ___May	5. the ninth month
f. ___June	6. the tenth month
g. ___July	7. the seventh month
h. ___August	8. the fifth month
i. ___September	9. the third month
j. ___October	10. the eighth month
k. ___November	11. the twelfth month
l. ___December	12. the second month

C. Answer the following questions. If the sentence is true, write "T." If the sentence is not correct, write "F" for false. གཤམ་གསལ་གྱི་ཚིག་རྣམས་འགྲིག་གམ་མི་འགྲིག འགྲིག་ཚེ་སྟོང་གནས་སུ"T"(True)འབྲི་དགོས་ལ། མི་འགྲིག་ཚེ་སྟོང་གནས་སུ"F"(False)འབྲི་དགོས།

a. ___ In January the weather is very hot.
b. ___ March is a spring month.
c. ___ Snow falls in June.
d. ___ November is cold.
e. ___ Summer months are July and August.
f. ___ Flowers begin to grow in April and May.
g. ___ In September the trees begin to change color.
h. ___ The fourth month of the year is October.
i. ___ School begins each year in September.
j. ___ December is the last month of the year.

D. Read and act out this dialogue with another student. སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་བཀླགས་ཏེ་འཁྲབ་སྟོན་བྱེད་དགོས།

<u>Zhaxi:</u> Boy, the weather is sure cold. I think the seasons are changing.
<u>Dongzhi:</u> Yes, I agree. Today I'm not wearing many clothes and I'm cold.

Zhaxi: You're right. I think summer is almost over.
Dongzhi: It's too bad. Summer is my favorite season.
Zhaxi: Why is that?
Dongzhi: Because the weather is warm and there's no school!

Now write answers to these questions: ད་ལྟ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. What month were you born in? (In what month were you born?)
b. What are your favorite months? (What months do you like best?)
c. What is your favorite season? Why do you like this season best?
d. What is your neighbor's favorite month?

E. Read this dialogue: གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་འདི་བཀླག་དགོས།

Dawazhiba: When is your birthday, Sangriji?
Sangriji: My birthday is July twenty-fourth (24th). When is your birthday?
Dawazhiba: My birthday is January sixth (6th).

A: When is your birthday?
B: My birthday is ___.

Walk around the room. Ask several students when their birthdays are. Write down their answers. སློབ་ཁང་གི་ནང་དུ་བསྐོར་བ་བྱས་ཏེ་སློབ་མ་འགའ་ཞིག་ལ་ཁོ་ཚོའི་སྐྱེས་སྐར་དྲིས་རྗེས་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

(62) The Weather ནམ་གཤིས།

Read these two texts with a neighbor. གཤམ་གྱི་སློབ་ཚན་གཉིས་ཀ་སློབ་གྲོགས་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་བཀླག་དགོས།

1
Luosang: What month is it?
Pencuhangjia: It is March.
Luosang: Is it winter?
Pencuhangjia: No, it isn't. It isn't winter. It is spring.
Luosang: Is it hot in Lhasa?
Pencuhangjia: No, it isn't hot. Sometimes it is cold.
Luosang: Is it windy today?
Pencuhangjia: It is often windy.
Luosang: Does it often rain in spring in Lhasa?
Pencuhangjia: No, it doesn't often rain in Lhasa in spring. Sometimes it rains.

བློ་བཟང་། ད་སྐབས་ཟླ་བ་དུ་བ་རེད།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། ཟླ་གསུམ་པ་རེད།

བློ་བཟང་། དགུན་ཁ་ཨེ་རེད།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། དགུན་ཁ་མ་རེད་དཔྱིད་ཀ་རེད།

བློ་བཟང་། ལྷ་སར་ཚ་བ་ཆེའམ།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། ལྷ་སར་ཚ་བ་མི་ཆེ། སྐབས་འགར་ཧ་ཅང་འཁྱག

བློ་བཟང་། དེ་རིང་རླུང་གཡུག་གིན་ཡོད་དམ།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། ནམ་རྒྱུན་དུ་རླུང་གཡུག་གིན་འདུག

བློ་བཟང་། ལྷ་སར་དཔྱིད་དུས་སུ་རྒྱུན་དུ་ཆར་འབབ་བམ།

ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། ལྷ་སར་དཔྱིད་དུས་སུ་རྒྱུན་དུ་ཆར་མི་འབབ། སྐབས་འགར་ཆར་འབབ།

2

Jane: Where do you come from?
Yizhuncuo: I come from China. My home is in Tibet.
Jane: What is the climate like there?
Yizhuncuo: It's very pleasant. It is not very cold and it is not very hot.
Jane: What's the weather like in spring?
Yizhuncuo: It's often windy in March. It's always warm in April and May, but it rains sometimes. The sun shines often.
Jane: What's it like in summer?
Yizhuncuo: It's hot sometimes in June, July, and August. The sun shines every day.
Jane: Is it cold or warm in autumn?
Yizhuncuo: It's always warm in September and October. It's often cold in November and it rains sometimes.
Jane: Is it very cold in winter?
Yizhuncuo: Sometimes it's cold in December, January and February. It snows sometimes.

ཇེན། ཁྱོད་གང་གི་ཡིན།

གཡུ་སྒྲོན་མཚོ། ང་ཀྲུང་གོའི་ཡིན། ངའི་ཕ་ཡུལ་བོད་ལྗོངས་ན་ཡོད།

ཇེན། ས་དེའི་ནམ་ཟླ་ཇི་འདྲ་རེད།

གཡུ་སྒྲོན་མཚོ། ནམ་ཟླ་ཏ་ཙང་དྲོ་རྒྱུ་མེད་ལ་ཏ་ཙང་འཁྱག་རྒྱུ་ཡང་མེད་པས་ཏ་ཙང་སྐྱིད་སྣང་ལྡན།

ཇེན། དཔྱིད་ཀར་ནམ་ཟླ་ཇི་འདྲ་རེད།

གཡུ་སྒྲོན་མཚོ། དཔྱིད་ཟླ་གསུམ་པའི་ནང་དུ་ནམ་ཡིན་ཡང་རླུང་གཡུག་ལ་ཟླ་བཞི་བ་དང་ལྔ་བའི་ནང་དུས་རྒྱུན་དུ་ཏ་ཙང་དྲོ། འོན་ཀྱང་སྐབས་འགར་ཆར་བ་འབབ། དུས་རྒྱུན་དུ་ཉི་མ་ཤར།

ཇེན། དབྱར་ཁར་ཇི་འདྲ་ཡིན་ནམ།

གཡུ་སྒྲོན་མཚོ། ཟླ་བ་དྲུག་པ་དང་བདུན་པ། བརྒྱད་པ་བཅས་སུ་ཉིན་རྒྱུན་དུ་ཉི་མ་ཤར་བས་ནམ་ཡིན་ཡང་ཚ་པོ་འདུག

ཇེན། སྟོན་ཁར་ཚ་བ་ཆེའམ་གྲང་ངར་ཆེ།

གཡུ་སྒྲོན་མཚོ། སྟོན་ཟླ་དགུ་བ་དང་བཅུ་བའི་དུས་སུ་ནམ་ཡིན་ཡང་དྲོན་པོ་འདུག ཟླ་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་དུས་རྒྱུན་དུ་གྲང་ངར་ཆེ་ལ་སྐབས་འགར་ཆར་བ་འབབ།

ཇེན། དགུན་དུས་སུ་གྲང་ངར་ཏ་ཙང་ཆེའམ།

གཡུ་སྒྲོན་མཚོ། ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པ་དང་དང་པོ། གཉིས་པ་བཅས་ཀྱི་ནང་དུ་མཚམས་རེར་གྲང་ངར་ཆེ་ལ་སྐབས་འགར་ཁ་བ་འབབ།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who is Luosang talking to?
b. Who is Pencuhangjia talking to?
c. What are Luosang and Pencuhangjia talking about?
d. Where do you think Pencuhangjia's home is?
e. Is it wet in Lhasa in spring?
f. Who is Yizhuncuo talking to?
g. Who is Jane talking to?
h. What are Yizhuncuo and Jane talking about?
i. Where do you think Yizhuncuo is from?
j. When is it windy?
k. When is it hot?

B. There are many different kinds of weather conditions. Here are the most common conditions. གནམ་གཤིས་ལ་འགྱུར་ལྡོག་སྣ་ཚོགས་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། གཤམ་དུ་བཀོད་ཡོད་པ་ནི་གནམ་གཤིས་སྐོར་གྱི་རྒྱུན་བཀོལ་མིང་ཚིག་འགའ་ཡིན།

a. cold	1. falling white ice
b. hot	2. a little cold
c. dry	3. it has not rained for a long time
d. cloudy	4. the air is moving quickly
e. sunny	5. opposite of hot
f. rainy	6. very bright
g. windy	7. H_20 is falling
h. cool	8. the sun is not shinning
i. humid	9. the air is not shining
j. snowing	10. very warm

Now write answers to these questions: ད་ལྟ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. How is the weather outside today? (What's the weather like outside now?)
b. What is your favorite kind of weather?
c. Write a short description of what the weather is like in your home. Write at least four sentences. Write at least one sentence for each season of the year.
d. What kind of weather do you not like?

C. Read the text that follows: གཤམ་གྱི་སློབ་ཚན་འདི་བཀླག་དགོས།

Qinghai Lake is north of Xining. It is a big lake. Many Tibetans live there. In winter, Qinghai Lake is cold. The days are short and the nights are long. The sun rises late and sets early.

Xining is often windy. In winter Xining is cold. But it is not very cold. There is little snow. The climate of Xining is good.

Yunnan is south of Xining. It is not cold. In winter, Yunnan is not cold. It is warm. Tibetans live in Yunnan.

Haixi is west of Xining. It is not wet. The sun shines every day. Many Tibetans live in Haixi.

Qinghai is home to different people. Tibetans, Mongolians, Hui, Salar, Tibetan, Kazakh, and Han live in Qinghai. Tibetans live in Huzhu, Minhe, Huangnan, and Datong. In Gansu Province, Tibetan live in Tianzhu Tibetan Autonomous Prefecture. Tibetans live in Yushul, Golox, Haibei, Xunhua, Hainan, and Haixi. Tibetans also live in Tibet, Sichuan, Gansu, and Yunnan. Salar live in Xunhua. Kazakh live in Haixi.

མཚོ་སྔོན་པོ་ནི་ཟི་ལིང་གི་བྱང་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་ཅིང༌། དེ་ནི་མཚེའུ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ཡུལ་ཕྱོགས་དེ་རུ་བོད་མང་པོ་གཏན་སྡོད་བྱས་ཡོད། དགུན་དུས་སུ་མཚོ་སྔོན་པོའི་མཐའ་འཁོར་ཧ་ཅང་འཁྱག་ཅིང་ཉིན་མོ་ཐུང་ལ་མཚན་མོའི་དུས་རིང༌། ཉི་མ་ཤར་བ་འཕྱི་ཞིང་ནུབ་པ་སྔ།

ཟི་ལིང་དུ་རྒྱུན་པར་རླུང་གཡུག དགུན་དུས་སུ་ཟི་ལིང་དུ་འཁྱག་མོད། འོན་ཀྱང༌། གྲང་དངར་དེ་འདྲ་མི་ཆེ། ཁ་བ་འབབ་པ་ཡིན། གང་ལྟར་ཀྱང་ཟི་ལིང་གི་གནམ་གཤིས་ནི་ཡག་པོ་འདུག

ཡུན་ནན་ནི་ཟི་ལིང་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་ཅིང་ཡུལ་དེ་ནི་གྲང་དངར་མི་ཆེ་བའི་གནས་ཤིག་ཡིན། དགུན་དུས་སུ་ཡུན་ནན་གྱི་གནམ་གཤིས་གྲང་དངར་མི་ཆེ་བར་དྲོན་པོ་ཡིན། ཡུན་ནན་དུ་བོད་རིགས་འཚོ་སྡོད་བྱས་ཡོད།

མཚོ་ནུབ་ནི་ཟི་ལིང་གི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་ཅིང༌། གནམ་གཤིས་བརླན་མི་ཆེ་ལ་ཉིན་མོ་ཀུན་ཏུ་ཉི་མས་འོད་ཟེར་འགྱེད། མཚོ་ནུབ་ཏུ་བོད་རིགས་མང་པོ་འཚོ་སྡོད་བྱས་ཡོད།

མཚོ་སྔོན་ནི་མི་རིགས་མང་པོ་འདུས་པའི་གནས་ཤིག་ཡིན་ཏེ་མཚོ་སྔོན་དུ་བོད་རིགས་དང་སོག་པོ། ཧོར་རིགས། ཟ་ལར། ཧ་སག རྒྱ་རིགས་བཅས་ཡོད། བོད་རིགས་རྣམས་ཧུའུ་ཀྲུའུ་དང་མིན་ཧོ། རྨ་ལྷོ། ཏ་ཐུང་སོགས་སུ་འཚོ་སྡོད་བྱསཡོད། ཀན་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་དཔའ་རིས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དུའང་བོད་མི་ཡོད། ད་དུང་ཡུལ་ཤུལ་དང་མགོ་ལོག ཁྲི་ཀ མཚོ་བྱང༌། མཚོ་ལྷོ། མཚོ་ནུབ་བཅས་སུའང་བོད་རིགས་ཡོད། བོད་ལྗོངས་དང་སི་ཁྲོན། ཀན་སུའུ ཡུན་ནན་བཅས་སུའང་བོད་རིགས་འཚོ་སྡོད་བྱེད་ཡོད་པ་ཡིན། ཟ་ལར་ནི་ཞིན་ཧྭ་རུ་ཡོད་ལ། ཧ་སག་ནི་མཚོ་ནུབ་ཏུ་ཡོད་པ་རེད།

Now write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Where is Qinghai Lake?
b. What is winter like at Qinghai Lake?
c. What is the climate like in Xining?
d. What people live in Qinghai?
e. Where do Tibetans live in Qinghai?
f. Is Haixi east of Xining?
g. Where is it often windy?
h. Where is Xining?
i. Where do Tibetans live in Gansu?

(63) **Directions: north / south / east / west.** ཕྱོགས་བཞི་སྟེ། བྱང་དང་ལྷོ། ཤར། ནུབ་བཅས་སོ།

Put the correct word in the spaces below: གཤམ་གྱི་སྟོང་གནས་སུ་ཡང་དག་པའི་ཐ་སྙད་འབྲི་དགོས།

a. Beijing is ___ of Qinghai.
b. Xi'an is ___ of Sichuan.
c. Tibet is ___ of Qinghai.
d. Qingdao is ___ of Qinghai
e. Xinjiang is ___ of Qinghai.
f. Yunnan is ___ of Qinghai.

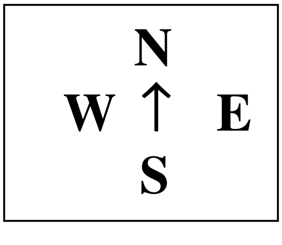

g. Gansu is ___ of Tibet.
h. Qinghai is ___ of Xinjiang.
i. Lhasa is ___ of Beijing.
j. Shanghai is ___ of Lhasa.
k. Inner Mongolia is ___ of Nanjing.

Pronunciation Practice Ten སྒྲ་སྦྱོར་ཀློག་སྦྱངས་བཅུ་པ།

A. Read this text silently. གཤམ་གྱི་སློབ་ཚན་དེ་སྐད་གདངས་དམའ་མོས་བཀླག་དགོས།

B. Now listen to your teacher reading the poem slowly and clearly. Repeat after your teacher: དགེ་རྒན་གྱིས་དལ་ཞིང་དག་པའི་སྒྲོ་ནས་སྙན་ཚིག་འདི་ཀློག་འདོན་བྱེད་པར་ཉན་ཏེ་བསྐྱར་འདོན་བྱེད་དགོས།

Hints on Pronunciation for Foreigners (*T.S. Watt*)

I take it you already know
Of tough and bough and cough and dough?
Others may stumble but not you,
On hiccough, thorough, laugh and through.
Well done! And now you wish, perhaps,
To learn of less familiar traps?

Beware of heard, a dreadful word
That looks like beard and sounds like bird,
And dead; its said like bed, not bead-
For goodness' sake don't call it "deed"!
Watch out for meat and great and threat
(They rhyme with suite and straight and debt.)

A moth is not a moth in mother
Nor both in bother, broth in brother,
And here is not a match for there
Nor dear and fear for bear and pear,
And then there's dose and rose and lose
Just look them up - and goose and choose,
And cork and work and card and ward,
And font and front and word and sword
And do and go and thwart and cart
Come, come, I've hardly made a start!
A dreadful language? Man alive.
I'd mastered it when I was five.

C. Practice reading this text several times. Concentrate on pronouncing all the words clearly. གོང་གི་སློབ་ཚན་དེ་ཐེངས་འགར་ཀློག་འདོན་བྱས་ཏེ་བསྐྱར་སྦྱང་བྱ་དགོས་པ་དང་ཚིག་འབྲུ་རེ་རེ་ཡང་དག་པའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲ་འབྱིན་པར་མཉམ་ཞོག།

D. Now, beginning from the front of the class, each of you will get a chance to read this

poem as far as you can without making a mistake. If you make an error in pronunciation, your teacher will make a sound like a buzzer. If you hear this sound, sit down. Then it's your neighbor's turn. If you can read the whole poem without making a mistake, your teacher will give you a prize. སྐབས་འདིར། སློབ་ཁང་གི་གྲལ་ཤར་འགོ་མ་ནས་བཟུང་སྟེ་སློབ་མ་རེ་རེར་གོང་གི་སྙན་ཚིག་འདི་མ་འཆུག་བར་དུ་ཀློག་འདོན་བྱེད་ཚོག་པའི་གོ་སྐབས་རེ་ཡོད། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲ་རྩོལ་བྱེད་སྟངས་ལ་ནོར་འཁྲུལ་བྱུང་ཚེ་དགེ་རྒན་གྱིས་མཚམས་འཛོག་དགོས་པའི་ཟིར་བཟ་ཞིག་རྒྱག་སྲིད་པས་ཁྱོད་ཀྱིས་བཟ་དེ་ཐོས་ཚེ་མར་ཅོག་དགོས། དེའི་རྗེས་ཁྱོད་ཀྱི་འདུག་གྲོགས་ཀྱི་རེས་མོས་སུ་བབས་པ་རེད། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ནོར་འཆུག་ཅི་ཡང་མ་བཟོས་པར་སྙན་ངག་ཧྲིལ་པོ་བཏོན་ཚར་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱི་དགེ་རྒན་གྱིས་ཁྱོད་ལ་བྱ་དགའ་ཞིག་སྟེར་ངེས།

E. Practice saying these rhyming word pairs: གཤམ་གྱི་འགྲོས་མཉམ་པའི་ཟུང་ལྡན་ཐ་སྙད་དེ་དག་ཀློག་འདོན་བྱས་ཏེ་སྦྱངས་དགོས།

tough / cough	meat / suite	dose / rose
bough / dough	great / straight	goose / choose
thorough / through	threat / debt	cork / work
heard / word	moth / mother	card / ward
beard / bird	both / bother	font / front
dead / bed	broth / brother	word / sword
bead / deed	bear / pear	thwart / cart

Problems གནད་དོན།

Mary is a woman who helps people who have problems. They write her letters. After she gets their letters, she writes them answers. She tells them what they should do. Below are five problems. Read them and choose one problem. Next, write a letter stating your solution to the problem. When you are finished, exchange letters with someone in your class and discuss whether you think they are good solutions. Next write a letter to each of these people, telling them what they should do. སྨྲ་རོས་ནི་དཀའ་གནད་ཡོད་པའི་མི་རྣམས་ལ་རོགས་བྱེད་པའི་བུད་མེད་ཅིག་ཡིན། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཁོ་མོར་འཕྲིན་ཡིག་སྐུར་བ་རེད། ཁོ་མོར་ཁོ་ཚོའི་འཕྲིན་ཡིག་འབྱོར་རྗེས་ཁོ་མོས་མི་དེ་ཚོར་ཡིག་ལན་བྲིས་ཏེ་ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་པ་བཤད་པ་རེད། གཤམ་དུ་བཀོད་པ་ནི་དཀའ་གནད་ལྔ་ཡིན་པས་དེ་དག་བཀླགས་ཚར་རྗེས་དཀའ་གནད་གཅིག་འདེམས་དགོས། དེའི་རྗེས་ཁྱོད་ཀྱི་དཀའ་གནད་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཐབས་བཀོད་དེ་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་འབྲི་དགོས། ཁྱོད་ཀྱིས་བྲིས་ཚར་རྗེས་འཕྲིན་ཡིག་དེ་འཛིན་གྲྭའི་ནང་གི་མི་གཞན་ཞིག་དང་བརྗེ་རེས་བྱས་རྗེས་ཐབས་བཀོད་དེ་དག་བཟང་མིན་གྲོས་བསྡུར་བྱེད་དགོས། དེའི་འཕྲོར་ཁྱོད་ཀྱིས་གཤམ་གྱི་མི་དེ་དག་ལ་འཕྲིན་ལན་རེ་བྲིས་ཏེ་ཁོ་ཚོས་ཅི་ཞིག་བྱ་དགོས་པ་བརྗོད་དགོས།

A. Dear Mary,
Six years ago, when I was 24, I married my first and only boyfriend. We now have two lovely children and my husband is good and kind. I should be happy, but I'm not. I feel life is passing me by and that I died too young. And I am now building a fantasy world around a friend's husband. I suppose I should be ashamed. Can you help me?
ཀ སྙིང་ཉེ་བའི་སྨྲ་རོས་ལགས།

ལོ་དྲུག་གི་ཡར་སྔོན་ཏེ་ང་རང་ལོ་ཉེར་བཞི་ཡིན་པའི་སྐབས་སུ་ངའི་ཆེས་ཐོག་མའི་དགའ་གྲོགས་གཅིག་ཕྱུར་གཉེན་སྒྲིག་བྱས། ད་སྐབས་ངེད་ཅག་ལ་སྙིང་རྗེ་བའི་བྱིས་པ་གཉིས་ཡོད་པ་དང་ངའི་ཁྱོ་གའང་བྱམས་ཤིང་བཟང་། ང་ལ་དགའ་སྣང་སྐྱེས་ན་འོས་མོད་ཀྱང་ངའི་ཚོར་སྣང་ཞིག་ལ་མི་ཚེའི་གོམ་འགྲོས་སྨྱུར་ལ་ང་རང་འཚེ་རྒྱུ་སྔ་དྲགས་སོང་སྙམ། ད་སྐབས་ངས་གྲོགས་པོ་ཞིག་གི་ཁྱོ་ག་དང་མཉམ་དུ་བརྩེ་དུང་གི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་འབྲི་རྩིས་ཡོད་པས་ངས་ང་རང་ཁ་སྐྱེངས་དགོས་བསམས། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་རོགས་བྱེད་ཐུབ་བམ།

B. Dear Mary,
I’m not happy because my daughter has been arrested for shoplifting. I paid the money for her fine and now she is mad at me because she wants more clothes, and I should buy them for her if I really love her. I do love her, but I don’t want to show my love like this. What can I do?

ཁ སྙིང་ཉེ་བའི་སྨེ་རོས་ལགས།

ངའི་བུ་མོས་ཚོང་ཁང་ནང་གི་ཅ་ལག་བརྐུས་པས་བཙོན་དུ་བཟུང་རྐྱེན་ངའི་སེམས་སྐྱིད་པོ་མི་འདུག མོའི་ཆད་པའི་སྒོར་མོ་ངས་བྱིན་ཟིན། ཁོ་མོར་གོན་པ་མང་པོ་དགོས་པས་ད་ལྟ་མོ་རང་ངའི་སྟེང་དུ་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་འདུག མོར་དུངས་པ་བདེན་ན་ངས་ཁོ་མོར་གོན་པ་མང་པོ་ཉོ་དགོས་ཟེར། ང་རང་མོར་དུངས་པ་བདེན་མོད་ངས་འདི་ལྟར་ཁོ་མོར་བརྩེ་སེམས་དེ་བསྟན་མི་འདོད་པས་ངས་ཅི་ཞིག་བྱེད་འོས།

C. Dear Mary,
I recently broke up with a man I loved and he married another woman. I have been going out with someone else ever since. He’s 29 and I’m 26. Now he has asked me to marry him and I suppose I would be mad to refuse. But I don’t love him, though I’m fond of him. I live in a small village, so I’m unlikely to get another chance. I don’t want to be left alone. My mother says love grows if you marry someone who is good to you. Do you think she’s right?

ག སྙིང་ཉེ་བའི་སྨེ་རོས་ལགས།

ཉེ་ལམ། ང་རང་ཉིད་དགའ་བའི་སྐྱེས་པ་ཞིག་དང་ཁ་བྲལ་ཞིང་ཁོ་སྐྱེས་མ་གཞན་ཞིག་དང་གཉེན་བསྒྲིགས་ཟིན། དེ་བས་ང་སྐྱེས་པ་གཞན་ཞིག་དང་འགྲོགས་འགོ་བཙུགས། ཁོ་བོ་ལོ་ཉེར་དགུ་དང་ང་རང་ལོ་ཉེར་དྲུག་ཡིན། ཁོས་ང་ཁོ་དང་གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུའི་རེ་འདོད་བཏོན་པ་ཡིན་པས་གལ་ཏེ་ངས་ཁས་ལེན་མ་བྱས་ན་ང་རང་རྗེས་སུ་འགྱོད་པ་སྐྱེས་སྲིད་སྙམ། དོན་དུ་ང་ཁོ་ལ་མི་དགའ་ནའང་ཁོ་ལ་མཛའ་བ་ལྡན། ང་རང་སྡེ་བ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡོད་རྐྱེན་ང་ལ་གོ་སྐབས་གཞན་ཐོབ་པའི་སྐལ་བ་ཡོད་མི་སྲིད། ང་རང་གཅིག་ཕྱུར་ལུས་མི་འདོད། ངའི་ཨ་མས་བཤད་པ་ལྟར་ན་ཁྱེད་ལ་བརྩེ་བའི་མི་ཞིག་དང་གཉེན་བསྒྲིགས་རྗེས་བརྩེ་དུང་ཇེ་ཟབ་ཏུ་འགྲོ་ངེས་ཡིན་ཟེར་བས། ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་མོ་འགྲིག་གམ།

D. Dear Mary,
I have a big problem. I cheat on exams, lie to my friends, and sometimes steal things in stores. I know this is all terrible behavior, but I just can’t help myself. I try to stop but then it only gets worse. I know I need help, but I don’t want to tell my friends because then they won’t trust me. Please help me!

ང སྙིང་ཉེ་བའི་སྨེ་རོས་ལགས།

ང་ལ་དཀའ་ཁག་ཅིག་ཡོད། ངས་རྒྱུགས་རྐུ་འབྲི་བྱེད་པ་དང་གྲོགས་པོ་ཚོར་རྫུན་གཏམ་པ། སྐབས་འགར་ཚོང་ཁང་ནང་གི་ཚོང་ཟོང་ཡང་རྐུ་བ་

ཡིན། འདི་དག་ཚང་མ་བུ་སྤྱོད་ཐ་ཤལ་ཞིག་ཡིན་པ་ཤེས་ནའང་ངས་རང་ཉིད་ལ་ཚོད་འཛིན་བྱེད་མི་ཐུབ། ངས་མཚམས་འཇོག་རྩིས་བྱས་ནའང་དེ་ལྟག་པར་དུ་ཇེ་སྡུག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུ་ལས་མི་འདུག ངས་ང་ལ་རོགས་སྐྱོར་མཁོ་བ་ཤེས་ནའང་ངའི་གྲོགས་པོ་ཚོར་བཤད་ཚེ་ཁོ་ཚོང་ལ་ཡིད་མི་ཆེས་པས་ཁོ་ཚོར་བཤད་མི་འདོད། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་རོགས།

E. Dear Mary,
I love a woman and she loves me. The problem is our families. They don't want us to be together. Every chance they get they try to create problems between us, but we don't listen, because we know they're lies. We want to be happy, but find it increasingly impossible. Should we end our relationship?
ཅ སྙིང་ཉེ་བའི་སློ་རོས་ལགས།

ང་རང་བུ་མོ་ཞིག་ལ་དགའ་བ་དང་མོའང་ང་ལ་དགའ་མོད་འོན་ཀྱང་ངེད་གཉིས་ཀྱི་བཀག་རྒྱ་ནི་ངེད་ཅག་གི་ཁྱིམ་མི་རེད། ཁོ་ཚོས་ངེད་གཉིས་མཉམ་དུ་འདུག་ཏུ་མི་འཇུག་སྐེ་གོ་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས་ངེད་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་དཀྲུག་རྐྱེན་བཟོ་བ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་ངེད་གཉིས་ཀྱིས་དེ་དག་ལ་ཁ་ཡ་གཏན་ནས་བྱས་པ་མེད། རྒྱུ་མཚན་ནི་དེ་རྣམས་རྫུན་གཏམ་ཁོ་ན་ཡིན། ངཚོས་སྐྱིད་པའི་འཚོ་བ་ཞིག་རོལ་འདོད་ནའང་དེ་ནི་ཉིན་རེ་ལས་ཉིན་རེ་འགྲུབ་མི་ཐུབ་པའི་སྣང་བ་ཤར། ངཚོས་འབྲེལ་བ་གཅོད་དགོས་སམ།

(64) **Usually do... (I) རྒྱུན་པར……ལས་པ་ཡིན།**

A. Read this text: སློབ་ཚན་འདི་བཀླག་དགོས།

Mr. Dongzhi and his wife, Cairangzhoma, and their children live in Jiegu. The children, Lhamoyicuo and Shamba, go to school. Their father takes them to school every day.

Mr. Dongzhi goes to work. He is a farmer. He has several fields. He grows barley and wheat.

Mrs. Cairangzhoma stays at home every day. She does the housework. She makes bread and she cleans the home. She eats her lunch at noon. She likes bread. She likes tea, too.

In the afternoon, Mrs. Cairangzhoma usually visits her friends. They often drink tea together.

In the evening the two children come home from school. They arrive home early.

Mr. Dongzhi comes home from work. He arrives home late.

At night the children always do their homework. They like learning Tibetan, Chinese, and English. Then they usually go to bed. Mr. Dongzhi usually reads his newspapers and magazines, but sometimes he and his wife watch television.

སྐུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ་དང་ཁོའི་ཆུང་མ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ཁོ་ཚོའི་བུ་ཕྲུག་ཚོ་དང་མཉམ་དུ་སྐྱེ་རྒུ་རུ་བསྡད་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་བུ་ཕྲུག་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་བྱམས་པ་གཉིས་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་ཨ་ཕས་ཉིན་རྒྱུན་དུ་ཁོ་ཚོ་སློབ་གྲྭར་འཁྲིད་བཞིན་ཡོད།

སྐུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ་ཀྱིས་བྱ་བ་སྒྲུབ་བཞིན་ཡོད། ཁོ་རང་ཞིང་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོར་ས་ཞིང་འགའ་ཡོད། ཁོས་གྲོ་དང་ནས་འདེབས་པ་རེད།

ལྕམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་རྒྱུན་པར་ཁྱིམ་དུ་བསྡད་ཡོད། མོས་ཁྱིམ་ལས་སྒྲུབ་པ་ཡིན། མོས་གོ་རེ་བཙོས་ནས་ཁྱིམ་ལ་གད་བདར་གཏོང་བ་ཡིན། ཉིན་གུང་གི་དུས་སུ་མོས་མོའི་དྲོས་ཇ་འཐུང་བ་ཡིན། མོ་རང་གོ་རེ་ཟ་བར་དགའ་པོ་ཡོད། མོ་རང་ཇ་འཐུང་བར་ཡང་དགའ་པོ་ཡོད།

ཉིན་རྒྱུན་ལྟར་ཕྱི་དྲོའི་དུས་སུ་ལྕམ་མོ་ཚེ་རིང་སྒྲོལ་མ་མོའི་གྲོགས་པོ་ཚོར་ལྟ་སྐོར་དུ་འགྲོ་བ་རེད། ཁོ་ཚོས་ནམ་རྒྱུན་དུ་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཇ་འཐུང་

བ་རེད།

དགོང་དྲོའི་དུས་སུ་བྱིས་པ་གཉིས་སློབ་གྲྭ་ནས་ཕྱིར་ཁྱིམ་དུ་ལོག་ཡོང་། ཁོ་ཚོ་སྔ་མོ་ནས་ཁྱིམ་དུ་ལོག་ཡོང་།

སྐུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ་ལས་ཀ་གྲོལ་ནས་ཕྱིར་ཁྱིམ་དུ་ལོག་ཡོང་། ཁོ་ཁྱིམ་དུ་ཕྱིན་པ་འཕྱི།

མཚན་མོར། བྱིས་པ་གཉིས་ཀྱིས་དུས་རྒྱུན་དུ་ཁོ་གཉིས་ཀྱི་ལས་བྱ་སྒྲུབ། ཁོ་ཚོ་བོད་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག དབྱིན་ཡིག་བཅས་སློབ་པར་དགའ་པོ་ཡོད། སློབ་སྦྱོང་བྱས་ཚར་རྗེས་ཁོ་གཉིས་མལ་དུ་ལོག་འགྲོ། སྐུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ་ཀྱིས་ནམ་རྒྱུན་ལྟར་ཚགས་པར་དང་དུས་དེབ་ཀློག་པ་རེད། འོན་ཀྱང་སྐབས་འགར་ཁོས་ཁོའི་ཆུང་མ་དང་མཉམ་དུ་བརྙན་འཕྲིན་ལ་ལྟ་བ་རེད།

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who usually reads his newspapers and magazines?
b. What does Mr. Dongzhi usually read?
c. Who is Mr. Dongzhi's wife?
d. Who is Cairangzhoma's husband?
e. Where do Mr. Dongzhi and his family live?
f. Who arrives home late?
g. Do the children come home late, too?
h. What do Mrs. Cairangzhoma and her friends often do together?
i. At what time does Mrs. Cairangzhoma eat her lunch?
j. Where does Mrs. Cairangzhoma stay every day?
k. Who stays at home every day?
l. Who are Shamba and Lhamoyicuo?
m. Who takes the children to school every day?
n. Who grows barley and wheat?
o. What is Mr. Dongzhi's job?
p. What is Mrs. Cairangzhoma's job?
q. Sometimes, what do Mr. Dongzhi and Mrs. Cairangzhoma do?

B. Write answers to these questions: "What do you usually do?" འདྲི་ཚིག"What do you usually do?"གཤམ་གྱི་ཚིག་ཚོགས་དེ་དག་དང་སྦྱར་ནས་ལན་གདབ་དགོས།

a. in the morning (In the morning, I usually get up.)
b. in the afternoon
c. in the evening
d. at noon
e. at night

C. I go to school in the morning. ང་རང་ཞོགས་པར་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་བ་ཡིན།

Now do the following in the same way. གོང་ལྟར་འོག་གི་ཚིག་འདི་དག་དང་སྦྱར་ནས་ལན་གདབ་དགོས།

a) study English (I study English at noon.)
b) make my bed
c) clean my dormitory room
d) wash my face

e) brush my teeth	i) go to bed
f) comb my hair	j) do some exercises
g) go to class	k) put on my clothes
h) read magazines	l) take off my clothes

(65) **Usually do... (II)** **རྒྱུན་པར་"་ལས་པ་ཡིན།**

A. Read this text: སློབ་ཚན་འདི་བཀླག་དགོས།

It is eight o'clock. The children go to school by horse every day. But today, they are going to school on foot. Their school is a big school. Many Tibetan children go there.

It is ten o'clock. Mrs. Lhamoyicuo usually stays at home in the morning. But this morning she is going to the shops. Mrs. Lhamoyicuo wants to buy some potatoes and round onions.

It is four o'clock. In the afternoon, Mrs. Lhamoyicuo usually drinks tea in the living-room. But this afternoon, she is drinking tea in the garden. Mrs. Lhamoyicuo likes tea. She likes to drink black tea with some salt.

It is six o'clock. In the evening, the children usually do their homework. But this evening, they are not doing their homework. At the moment they are playing in the garden. They are playing with a ball. It is a small blue ball.

It is nine o'clock. Mr. Dongzhi usually reads his newspaper at night. He likes to sit in his big green chair. But he's not reading his newspaper tonight. At the moment, he's reading an interesting book. ད་ནི་དུས་ཚོད་བརྒྱད་པ་རེད། བྱིས་པ་རྣམས་ཉིན་རྒྱུན་དུ་རྟར་ཞོན་ནས་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་རིང་ཁོ་ཚོ་རྐང་ཐང་ལ་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་སློབ་གྲྭ་ནི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། བོད་རིགས་བྱིས་པ་མང་པོ་སློབ་གྲྭ་དེར་འགྲོ་བཞིན་ཡོད།

ད་ནི་དུས་ཚོད་བཅུ་བ་རེད། ཨུམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དུས་རྒྱུན་སྔ་དྲོ་ཁྱིམ་དུ་འདུག་པ་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་ད་ནངས་སྔ་མོར་མོ་རང་ཚོང་ཁང་དུ་འགྲོ་བཞིན་འདུག ཨུམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་ཞོག་ཁོག་དང་རྒྱ་སྒོག་འགའ་ཉོ་འདོད།

ད་ནི་དུས་ཚོད་བཞི་བ་རེད། ཕྱི་དྲོའི་དུས་སུ་ཨུམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་ནམ་རྒྱུན་དུ་འདུག་ཁང་གི་ནང་དུ་ཇ་འཐུང་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་རིང་ཕྱི་དྲོར་མོས་ལྡུམ་རའི་ནང་དུ་ཇ་འཐུང་བཞིན་འདུག ཨུམ་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་ཇ་འཐུང་བར་དགའ་པོ་ཡོད། མོ་རང་ཇ་ནག་གི་ནང་དུ་ཚྭ་བཏབ་སྟེ་འཐུང་རྒྱུར་དགའ་པོ་ཡོད།

ད་ནི་དུས་ཚོད་དྲུག་པ་རེད། དུས་རྒྱུན་བྱིས་པ་ཚོས་དགོང་དྲོའི་དུས་སུ་ལས་བྱ་སྦྱོང་པ་རེད་མོད་འོན་ཀྱང་དོ་ནུབ་ཁོ་ཚོས་ལས་བྱ་སྦྱོང་གྱིན་མི་འདུག ད་ལྟ་ཁོ་ཚོ་ལྡུམ་རའི་ནང་དུ་རྩེད་བཞིན་འདུག ཁོ་ཚོས་ལྤང་ལི་ཞིག་རྩེད་བཞིན་འདུག དེ་ནི་ཆུང་ལ་སྔོན་པོའི་ལྤང་ལི་ཞིག་རེད།

ད་ནི་དུས་ཚོད་དགུ་བ་རེད། སྐུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ་ནམ་རྒྱུན་དུ་མཚན་མོར་ཚགས་པར་ཀློག་རྒྱུར་དགའ། ཁོ་རང་ཆེ་ལ་སྔོ་བའི་རྐུབ་སྟེགས་ཤིག་གི་སྟེང་འདུག་པར་དགའ་མོད་འོན་ཀྱང་དོ་ནུབ་ཁོང་གིས་ཚགས་པར་ཀློག་གྱིན་མི་འདུག ད་ལྟ་ཁོས་ཡིད་ཀྱི་དང་བ་འདྲེན་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་ཀློག་བཞིན་འདུག

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

a. What time do the children go to school every day?
b. What does Mr. Dongzhi usually do at night?
c. Who reads a newspaper at night?
d. At six o'clock, what do the children usually do?
e. Who play in the garden?
f. Where do the children play?
g. What color is the ball?
h. Is the ball large?
i. What do the children usually do in the evening?
j. Who likes to drink tea in the living-room?
k. Does Mrs. Lhamoyicuo like red tea?
l. At ten o'clock, what does Mrs. Lhamoyicuo want to buy?
m. Does Mrs. Lhamoyicuo want to buy some cabbage?
n. How do the children usually go to school?
o. Is the children's school small?
p. Who go to the children?
q. What color is Mr. Dongzhi's big chair?

B. Read this text: སློབ་ཚན་འདི་ཀློག་ཤིག

Dongzhi: When do you usually wash your face?
Dawazhiba: I usually wash my face in the morning but today I washed my face in the afternoon.
Dongzhi: When do you make your bed?
Dawazhiba: I usually make my bed in the morning but today I didn't make my bed.
Dongzhi: When do you usually go to bed?
Dawazhiba: I usually go to bed at 11 o'clock at night.
Dongzhi: When do you usually go home?
Dawazhiba: I usually go home in summer.

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་དུས་རྒྱུན་དུ་ནམ་ཚོད་ཁ་ལག་བཀྲུ་བ་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ངས་རྒྱུན་དུ་ཞོགས་པར་ཁ་ལག་བཀྲུ་བ་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་རིང་ངས་ཕྱི་དྲོར་བཀྲུས་པ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་ནམ་ཚོད་ཁྱོད་ཀྱི་མལ་ཁྲུལ་ལྡེབ་པ་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། རྒྱུན་དུ་ངས་ངའི་མལ་ཁྲུལ་ཞོགས་པར་ལྡེབ་པ་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་རིང་ངས་ངའི་མལ་ཁྲུལ་མ་བལྡེབས།

དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་རང་ནམ་ཚོད་མལ་དུ་ལོག་པ་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ནམ་རྒྱུན་དུ་ང་རང་དུས་ཚོད་བཅུ་གཅིག་གི་སྙིང་མལ་དུ་ལོག་པ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། ནམ་རྒྱུན་དུ་ཁྱོད་རང་ནམ་ཚོད་ཁྱིམ་དུ་ལོག་པ་ཡིན།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ནམ་རྒྱུན་དུ་ང་རང་དབྱར་དུས་སུ་ཁྱིམ་དུ་ལོག་པ་ཡིན།

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དེ་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. When do you usually wash your face?
b. When does Dongzhi usually wash his face?
c. Who washed his face in the afternoon?
d. When do you make your bed?
e. When does Dawazhiba make his bed?
f. At what time does Dawazhiba usually go to bed?
g. What does Dawazhiba usually do at eleven o'clock at night?
h. Where does Dawazhiba go in summer?
i. Where do you go in summer?
j. Who goes to bed at eleven at night?

(66) **Illness (I) ན་ཚ། (༡)**

A. Read the following dialogue: གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་འདི་ཀློགས་ཤིག

Dawazhiba: Where's Dongzhi?
Lhamoyicuo: He is in his bedroom. He's in bed.
Dawazhiba: What's the matter with him?
Lhamoyicuo: He feels ill.
Dawazhiba: He looks ill.
Lhamoyicuo: We must call the doctor. Dongzhi is ill. He is not well.
Dawazhiba: Yes, we must. Our son is ill. Can you remember the doctor's telephone number?
Lhamoyicuo: Yes, I can. It's 775277.
Doctor: Open your mouth, Dongzhi. Show me your tongue. Say 'ah'.
Dawazhiba: What's the matter with Dongzhi, doctor?
Doctor: He has a bad cold Dawazhiba, so he must stay in bed for a week. He must drink tea and eat good food. He must not play outside. He must not ride his horse.
Lhamoyicuo: That's good news for Dongzhi.
Doctor: Good news? Why?
Lhamoyicuo: Because he doesn't like school! Dongzhi is ill. He must not go to school.

ཟླ་བ་གྲགས་པ། དོན་འགྲུབ་གང་ན་འདུག་གམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོ་རང་མལ་ཁང་དུ་འདུག ཁོ་རང་ཉལ་འདུག

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོར་ཅི་ཞིག་བྱུང་སོང་།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོར་ན་ཚ་བྱུང་འདུག

ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོར་བལྟས་ཚོད་ཀྱིས་ན་འདུག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངཚོས་ངེས་པར་དུ་སྨན་པར་ཁ་པར་གཏོང་དགོས། དོན་འགྲུབ་ལ་ན་ཚ་བྱུང་འདུག ཁོར་ན་ཚ་བྱུང་འདུག

ཟླ་བ་གྲགས་པ། རེད་ཡ་ངཚོས་ངེས་པར་དུ་ཁ་པར་གཏོང་དགོས། ངཚོའི་བུ་ལ་ན་ཚ་བྱུང་འདུག ཁྱོད་ཀྱིས་སྨན་པའི་ཁ་པར་ཨང་གྲངས་ཡིད་

ལ་འཆར་རམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངས་དྲན་གྱི ཁ་པར་ཨང་གྲངས་ནི་༣༣༡༧༧༧རེད།

སྨན་པ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཁ་གདོངས། དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱི་ལྕེ་ང་ལ་སྟོན་རོགས། "ཨ"ཞེས་ཤོད།

ཟླ་བ་གྲགས་པ། དོན་འགྲུབ་ལ་ན་ཚ་ཅི་ཞིག་བྱུང་བ་རེད། སྨན་པ།

སྨན་པ། ཟླ་བ་གྲགས་པ། ཁོར་ཆམ་ནད་ངན་པ་ཞིག་བྱུང་འདུག་པས་ཁོ་རང་ངེས་པར་དུ་གཟའ་འཁོར་གཅིག་ལ་ཉལ་ནས་འདུག་དགོས། ཁོས་ངེས་པར་དུ་ཇ་འཐུང་དགོས་ལ་ཟ་མ་བཟང་པོ་ཡང་ཟ་དགོས། ཁོ་ཕྱི་རོལ་ནས་རྩེ་མོ་རྩེད་མི་རུང་། ཁོ་རང་ཁོའི་རྟར་ཡང་ཞོན་མི་རུང་།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། དོན་འགྲུབ་ལ་མཆོན་ན་དེ་ནི་འཕྲིན་བཟང་ཞིག་རེད།

སྨན་པ། ཇི་ལྟར་འཕྲིན་བཟང་ཞིག་རེད།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། རྒྱུ་མཚན་ནི་ཁོ་རང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མི་འདོད་པས་སོ། དོན་འགྲུབ་ལ་ན་ཚ་བྱུང་ཡོད་པས་ཁོ་རང་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མི་ཉན།

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Where is Dongzhi?
b. Why is Dongzhi in bed?
c. Is Dongzhi in the kitchen?
d. Why do Dawazhiba and Lhamoyicuo call the doctor?
e. Why must Dawazhiba stay in bed for a week?
f. What must Dawazhiba not do?
g. Who doesn't like school?

B. Read these short dialogues: གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་ཐུང་ངུ་དེ་དག་ཀློགས་ཤིག

a. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I am ill. I have a headache.
Dawazhiba: You must take an aspirin.

b. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have an ear-ache.
Dawazhiba: You must see a doctor. I will telephone the doctor. Do you know the doctor's telephone number?
Dongzhi: Yes, I do. It's 331777.

c. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have a toothache.
Dawazhiba: You must see a dentist.

d. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have a stomach-ache.
Dawazhiba: You must drink this medicine. It is good medicine. My mother gave me this medicine.

e. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have a temperature.
Dawazhiba: You must go to bed. You must stay in bed for one week.

f. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have the flu. I feel ill.
Dawazhiba: You have a temperature, too. You must stay in bed. You must not go to school. You must take some medicine.

g. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have the measles. I feel ill. I have a temperature. I do not want to eat. I do not want to drink.
Dawazhiba: We must call the doctor. You must stay in bed. You must not go to school.

h. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have the mumps. I have a fever, too. I am not well.
Dawazhiba: We must call the doctor. You must go to bed. You must not play outside on the mountain. You must stay at home.

i. Dawazhiba: What's the matter with you, Dongzhi?
Dongzhi: I have a cold. I can't go to work. I am not well. I feel ill. I must see a doctor.
Dawazhiba: Yes, we must call a doctor. You must stay in bed. You must not go to work. You must stay at home. You must eat good food.

j. My name is Dongzhi. Today, I am ill. I have a bad cold. I am not well. I am in bed. I must not go to school. I must stay in bed. I must call the doctor. I remember the doctor's telephone number. It's 45798. I must take some medicine. I have a temperature.

l. Doctor: How's Shamba today?
Lhamoyicuo: He's better today, thank you, doctor.
Doctor: Can I see him please, Lhamoyicuo?
Lhamoyicuo: Certainly, doctor. Come upstairs. Shamba is in bed in his bedroom.
Doctor: You look very well, Shamba. You are better now, but you must not get up yet. You must stay in bed for another three days. The boy must not go to school yet, Lhamoyicuo. And he must not eat rich food.
Lhamoyicuo: Has he a temperature, doctor?
Doctor: No. He has no temperature.
Lhamoyicuo: Must he stay in bed?
Doctor: Yes. He must remain in bed for another three days. He can get up for about two hours each day but you must keep the room warm. The bedroom must not be cold. Where's Dazheng this evening?
Lhamoyicuo: He's in bed, doctor. Can you see him please? He has a bad cold, too!
Doctor: Certainly!

Exercise གཞན་སྦྱང་།

Answer these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. How is Shamba today?
b. Where is Shamba?
c. Is Shamba in the garden?
d. Must Shamba get up?
e. Must Shamba go to school?
f. Must Shamba eat rich food?
g. Does Shamba have a temperature?
h. Must Shamba get up?
i. How many hours can Shamba get up every day?
j. Must the bedroom be cold?
k. Where is Dazheng?
l. Is Dazheng working?
m. What's the matter with Dazheng?
n. Is Dazheng ill, too?

(67) **Illness (II) ནད་ཚ། (༢)**

A. Read this conversation: ཁ་བརྡ་ཕྲུང་བ་འདི་ཀློགས་ཤིག

Dazheng: Don't call the doctor.
Lhamoyicuo: We must call the doctor! You have a temperature and you have a bad cold!
Dazheng: No, you mustn't call the doctor. I don't like doctors. I don't like to take medicine.

རྡ་མགྲིན། སྨན་པར་ཁ་པར་མ་གཏོང་།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་སྨན་པར་ཁ་པར་གཏོང་དགོས། ཁྱོད་ལ་ཚ་བ་རྒྱས་ཡོད་པས་ཁྱོད་ལ་ཆམ་ནད་ཅིག་ཐོག་འདུག

རྡ་མགྲིན། ཁྱོད་ཀྱིས་ངེས་པར་དུ་སྨན་པར་ཁ་པར་གཏོང་མི་ཉན། ང་སྨན་པར་མི་དགའ། ང་རང་སྨན་འཐུང་བར་མི་དགའ།

Exercise གཞན་སྦྱང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Does Dazheng want Lhamoyicuo to call a doctor?
b. Does Lhamoyicuo want to call a doctor?
c. Does Lhamoyicuo have a temperature?
d. Does Lhamoyicuo have a bad cold?
e. Does Dazheng like doctors?
f. Does Dazheng like to take medicine?

B. Read this dialogue with a neighbor. One of you will be the nurse and one of you will be Dongzhi. སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་ཁ་བརྡ་འདི་ཀློག་དགོས་ལ་ཁྱོད་གཉིས་ཀྱི་གཅིག་ནད་གཡོག་དང་ཅིག་ཤོས་དོན་འགྲུབ་བྱ་དགོས།

Nurse: Good morning, Mr. Dongzhi.
Dongzhi: Good morning, nurse. I want to see the dentist now, please.
Nurse: Do you have an appointment, Mr. Dongzhi?
Dongzhi: No, I have no appointment but I must see the dentist.
Nurse: Is it very urgent?
Dongzhi: Yes, it is very urgent. I feel awful. I am not well. I have a terrible toothache.
Nurse: Can you come at 10 p.m. on Monday, April 24th?
Dongzhi: I must see the dentist now, nurse.

<u>Nurse:</u> The dentist is very busy at the moment. Can you come at 2:00 p.m.?

<u>Dongzhi:</u> That's very late. Can't the dentist see me now?

<u>Nurse:</u> I'm afraid that he can't, Mr. Dongzhi. Can't you wait till this afternoon? Can't you wait until two o'clock?

<u>Dongzhi:</u> I can wait but my toothache can't!

ནད་གཡོག སྔ་དྲོ་བདེ་ལེགས་སྐུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ།

དོན་འགྲུབ། སྔ་དྲོ་བདེ་ལེགས་ནད་གཡོག་མ། ང་སོ་ནད་སྨན་པ་ཞིག་དང་ཐུག་དགོས།

ནད་གཡོག ཁྱོད་ཀྱིས་དུས་བཏབ་ཡོད་དམ་སྐུ་ཞབས་དོན་འགྲུབ།

དོན་འགྲུབ། ངས་དུས་བཏབ་མེད་མོད་འོན་ཀྱང་ང་སོ་ནད་སྨན་པ་ཞིག་ལ་ཐུག་དགོས།

ནད་གཡོག སོ་ནད་ཧ་ཅང་ཚབས་ཆེན་རེད་དམ།

དོན་འགྲུབ། སོ་ནད་ཧ་ཅང་ཚབས་ཆེན་རེད། ངའི་ན་ཟུག་ལ་བཟོད་གླགས་མེད། ང་ལ་ན་ཚ་བྱུང་འདུག ང་ལ་སོ་ནད་ངན་པ་ཞིག་བྱུང་འདུག

ནད་གཡོག ཁྱོད་རང་ཟླ་བཞི་བའི་ཚེས་ཉེར་བཞི་སྤེ་གཟའ་ཟླ་བའི་དུས་ཚོད་བཅུའི་སྐྱེང་ཡོང་ཐུབ་བམ།

དོན་འགྲུབ། ངད་ལྟ་ཉིད་དུ་སོ་ནད་སྨན་པར་ཐུག་དགོས། ནད་གཡོག་མ།

ནད་གཡོག ད་སྐབས་སོ་ནད་སྨན་པར་ཁོམ་ལོང་མི་འདུག་པས་ཁྱོད་རང་ཕྱི་དྲོའི་དུས་ཚོད་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེང་ཡོང་ཐུབ་བམ།

དོན་འགྲུབ། དེ་འཕྱི་དྲགས་སོང་། ད་ལྟ་སོ་ནད་སྨན་པ་ང་ལ་ཐུག་མི་ཐུབ་བམ།

ནད་གཡོག ངས་བལྟས་ན་ཁོ་ཁྱོད་ལ་ཐུག་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད་དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་རིང་ཕྱི་དྲོ་བར་དུ་བསྒུག་མི་ཐུབ་བམ། ཁྱོད་ཀྱིས་དུས་ཚོད་གཉིས་པ་བར་དུ་བསྒུག་མི་ཐུབ་བམ།

དོན་འགྲུབ། ངས་བསྒུག་ཐུབ་མོད་འོན་ཀྱང་ངའི་སོ་ནད་ཀྱིས་བསྒུག་མི་ཐུབ།

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. What's the matter with Dongzhi?
b. Is it evening? Is it afternoon?
c. Who is the woman?
d. Where is Dongzhi? Is Dongzhi at home? Is Dongzhi in an office?
e. Does Dongzhi have an appointment?
f. Is Dongzhi's toothache urgent?
g. Does Dongzhi feel well?
h. Can Dongzhi come on Monday, April 24th?
i. Is the dentist busy?
j. Is the dentist not busy?
k. Can the dentist see Dongzhi now?
l. Can Dongzhi wait till this afternoon?
m. Can Dongzhi's toothache wait till this afternoon?
n. Is Dongzhi ill?
o. Does Dongzhi have a bad cold?

(68) **Playing With Matches འབར་ཞུན་རྩེད་པ།**

Read this dialogue ཁ་བརྡ་འདི་ཀློག་དགོས།

<u>Sonanlhamo</u>: Yixi, don't play with matches. Play on the mountain. Play with your

	friends!
<u>Yixi:</u>	I like to play with matches! I want to play with matches!
<u>Sonanlhamo</u>:	I am your mother! You must not play with matches.
བསོད་ནམས་ལྷ་མོ།	འབར་ལྷུན་མ་རྩེད་ཡེ་ཤེས། རི་འགོར་སོང་ནས་རྩེད། ཁྱོད་ཀྱི་གྲོགས་པོ་ཚོ་དང་མཉམ་དུ་རྩེད།
ཡེ་ཤེས།	ང་རང་འབར་ལྷུན་རྩེད་རྒྱུར་དགའ་པོ་ཡོད། ངས་རང་འབར་ལྷུན་རྩེད་རྒྱུ།
བསོད་ནམས་ལྷ་མོ།	ང་ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་མ་རེད། ཁྱོད་ཀྱིས་འབར་ལྷུན་རྩེད་མི་རུང་།

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Is Sonanlhamo playing with matches?
b. Is Sonanlhamo playing on the mountain?
c. Is Yixi Sonanlhamo's mother?
d. Does Yixi like to play with matches?
e. Does Yixi not want to play with matches.
f. Must Yixi play with matches?

Shamba's home is in Ganzi. He is a Tibetan student and he studies in Beijing. He studies math, English, Tibetan, and Chinese. He likes studying English. English is interesting. His name is Shamba and he is 20 years old.

Today, he and his friend, Dazheng, are going to the shops. Shamba wants to buy a book. Dazheng wants to buy a new hat.

Today is hot. It is summer. It is not raining. The sun is shining.

Dazheng and Shamba are drinking some beer. Dazheng drinks one bottle of beer and Shamba drinks two bottles. Dazheng and Shamba like drinking beer. They do not like drinking wine. Shamba buys an English dictionary. Dazheng buys a new brown hat.

It is evening. They are in the library. They are studying. བྱམས་པའི་ཕ་ཡུལ་དཀར་མཛེས་སུ་ཡོད། ཁོ་ནི་བོད་རིགས་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན་ལ་ཁོས་པེ་ཅིན་དུ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཁོས་རྩིས་རིག་དང་དབྱིན་ཡིག བོད་ཡིག རྒྱ་ཡིག་བཅས་སློབ་བཞིན་ཡོད། ཁོ་རང་དབྱིན་ཡིག་སློབ་པར་དགའ་པོ་ཡོད། དབྱིན་ཡིག་ནི་ཡིད་ཀྱི་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད། ཁོའི་མིང་ལ་བྱམས་པ་ཟེར་བ་དང་ཁོ་ལོ་ཉི་ཤུ་རེད།

ཁོ་དང་ཁོའི་གྲོགས་པོ་རྡ་མགྲིན་གཉིས་དེ་རིང་ཚོང་ཁང་དུ་འགྲོ་གིན་ཡོད། བྱམས་པས་དཔེ་ཆ་ཞིག་ཉོ་འདོད། རྡ་མགྲིན་གྱིས་ཞྭ་མོ་གསར་པ་ཞིག་ཉོ་འདོད།

དབྱར་ཁ་ཡིན་པས་དེ་རིང་ཚ་དྲོད་ཆེ། དེ་རིང་ཆར་པ་འབབ་ཀྱིན་མི་འདུག་པར་ཉི་མ་ཤར་འདུག

རྡ་མགྲིན་དང་བྱམས་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱེ་ཆང་འཐུང་བཞིན་འདུག རྡ་མགྲིན་གྱིས་ཕྱེ་ཆང་དམ་བུ་གང་འཐུངས་པ་དང་བྱམས་པས་དམ་བུ་དོ་འཐུངས། རྡ་མགྲིན་དང་བྱམས་པ་གཉིས་ཕྱེ་ཆང་འཐུང་བར་དགའ་པོ་ཡོད་ལ། ཁོ་གཉིས་ཆང་དཀར་འཐུང་རྒྱུར་དགའ་པོ་མེད། བྱམས་པས་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་མཛོད་ཅིག་ཉོས། རྡ་མགྲིན་གྱིས་ཞྭ་སྨུག་པོ་གསར་པ་ཞིག་ཉོས།

དེ་ནི་དགོང་མོ་རེད། ཁོ་གཉིས་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་འདུག ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

Write answers to the following questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Where is Shamba's home?
b. Is he a Hui student?
c. Where does he go to school?
d. What does Shamba do in Beijing?

e. What does Shamba study?
f. What is Shamba's age?
g. What do Shamba and his friend want to buy?
h. What's the weather like?
i. What do Dazheng and Shamba drink?
j. What does Shamba buy?
k. What did Dazheng buy?
l. Who bought an English dictionary
m. Who bought a new brown hat?
n. In the evening, where are Shamba and Dazheng?
o. What color is Dazheng's new hat?
p. What is brown?

Show and Tell སྟོན་པ་དང་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་པ།

Tell the class about an object that means a lot to you. (For example, a photograph, coin, postcard, etc.) Why is this object significant (special) to you? ཁྱོད་ལ་མཚོན་ན་ཆེས་དོན་སྙིང་ལྡན་པའི་དངོས་པོ་ཞིག་(དཔེར་ན། འདྲ་པར་ཞིག་གམ་དོང་ཙེ་ཞིག་ཡང་ན་མདོན་སྐོགས་འཕྲིན་ཡིག་སོགས)ཁྱོད་ཚག་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་གྲོགས་རྣམས་ལ་སྟོན་དགོས་ཤིང་། དེ་ལ་དོན་སྙིང་ལྡན་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཅི་ཡོད་པ་བཤད་དགོས།

Pronunciation Practice Eleven སྒྲ་སྦྱོར་ཀློག་སྟངས་བཅུ་གཅིག་པ།

A. The sounds of / *v* / and / *w* / are often confused by students of English. The following exercises will help you hear the differences between the two sounds. Listen to your teacher. Repeat the following pairs of words: དབྱིན་ཡིག་སློབ་པའི་སློབ་མ་ཚོས་རྒྱུན་དུ / *v* / དང / *w* / གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་ཚོལ་འཁྲུག་སླ་བ་རེད། གཤམ་དུ་བཀོད་པའི་སྦྱོང་གཞི་དེ་རིགས་ཀྱིས་ཁྱེད་ལ / *v* / དང / *w* / གཉིས་ཀྱི་སྒྲའི་ཁྱད་པར་འབྱེད་པར་རོགས་རམ་བྱེད་ཐུབ་པས། དགེ་རྒན་གྱི་ཀློག་འདོན་ལ་ཞིབ་ཏུ་ཉན་ཏེ་ཐ་སྙད་ཟུང་ལྡན་འདི་དག་བསྐྱར་འདོན་བྱ་དགོས།

/ *v* /	/ *w* /	/ *v* /	/ *w* /
1. veered	a. weird	7. verse	g. worse
2. vicar	b. wicker	8. vile	h. while
3. vain	c. wane	9. vine	i. wine
4. very	d. wary	10. rover	j. rower
5. vent	e. went	11. moving	k. mooing
6. vest	f. west	12. veil	l. wail

B. Listen to your teacher. You will hear groups of three words with / *v* / and / *w* /. If all three words sound the same, circle "d". If one of the words sounds different from the other two, circle the letter -a, b, or c- of the word that sounds different. དགེ་ རྒན་ གྱི་ ཀློག་ འདོན་ ལ་ ཉོན། ཁྱོད་ཀྱིས་ / *v* / དང་ / *w* / ཅན་ གྱི་ མིང་ ཚིག་ སྐོར་ གསུམ་ རེ་ ཐོས་ ཐུབ། གལ་ ཏེ་ མིང་ ཚིག་ གསུམ་ པོའི་སྒྲ་ ཚོལ་ གཅིག་ པ་ ཡིན་ ཚེ་ "d"སྟེང་དུ་ རྟགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས། མིང་ཚིག་གསུམ་ ལས་གཅིག་གི་སྒྲ་ འབྱིན་ སྟངས་གཞན་ དང་མི་ མཚུངས་ ཚེ་ མིང་ཚིག་གཅིག་པོ་ དེ་ མཚོན་ པའི་ ཡི་ གེ་ aའམ་bཡང་ན་cཡི་སྟེང་དུ་རྟགས་ཤིག་རྒྱག་དགོས།

1. a b c d
2. a b c d
3. a b c d
4. a b c d
5. a b c d
6. a b c d
7. a b c d
8. a b c d

9. a b c d   10. a b c d

(69) **Going to do ...ལས་རྩིས་ཡོད།**

<u>Lhamoyicuo:</u> Hello, Limaocuo. How are you today?
<u>Limaocuo:</u> I'm well, thank you. How are you?
<u>Lhamoyicuo:</u> I'm very well, thanks. Were you at the butcher's?
<u>Limaocuo:</u> Yes, I was. I was buying some mutton. My family likes mutton. Were you at the butcher's, too?
<u>Lhamoyicuo:</u> No, I wasn't. I was buying some tomatoes and potatoes. How's Dongzhi today?
<u>Limaocuo:</u> He's very well, thank you.
<u>Lhamoyicuo:</u> Was he absent from school last week?
<u>Limaocuo:</u> Yes, he was. He was absent on Monday, Tuesday, Wednesday, and Thursday. How are you all keeping?
<u>Lhamoyicuo:</u> Very well, thank you. We're going to spend three days in the countryside. We're going to stay at my mother's home in Jiegu for the weekend. The countryside is very beautiful in spring.
<u>Limaocuo:</u> Friday, Saturday, and Sunday in the countryside! Aren't you lucky!
<u>Lhamoyicuo:</u> Yes, we are. Our family enjoys the countryside. My mother has many horses and the children like riding horses. The children like to herd the animals, too.
<u>Limaocuo:</u> We're going to spend two weeks at my father's home in Yigazei in summer. The children enjoy going to Yigazei and playing in the countryside. And I like to see my mother and father. They are old now.
<u>Lhamoyicuo:</u> How old are your mother and father?
<u>Limaocuo:</u> My father is 68 and my mother is 67. But they are very well.
<u>Lhamoyicuo:</u> I must go home now and cook dinner. The children like to eat dinner at 6 o'clock. Now, it is half past five. Good-bye Limaocuo.
<u>Limaocuo:</u> Good-bye Lhamoyicuo.

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཨ་རོགས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། དེ་རིང་ཁྱོད་བདེ་མོ་ཡིན་ནམ།

ལྷ་མོ་མཚོ། ང་རང་བདེ་ལགས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ཁྱོད་རང་བདེའམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་རང་ཧ་ཅང་བཟང་ལགས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ཁྱོད་རང་བཤན་པའི་གམ་དུ་ཨེ་ཡོད།

ལྷ་མོ་མཚོ། ང་བཤན་པའི་གམ་དུ་ཡོད་པ་བདེན། ངས་ལུག་ཤ་ཏུང་ཙམ་ཉོ་གིན་ཡོད། ངེད་ཚང་ལུག་ཤར་དགའ་པོ་ཡོད། ཁྱོད་ཡང་བཤན་པའི་གམ་དུ་ཡོད་དམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་དེ་རུ་མེད། ངས་ཞོག་ཁོག་དང་གྲོ་མ་གཟུ་འགའ་ཉོ་བཞིན་ཡོད། དེ་རིང་དོན་འགྲུབ་ཇི་འདྲ་རེད།

ལྷ་མོ་མཚོ། ཁོ་རང་ཧ་ཅང་བཟང་ལགས། བཀའ་དྲིན་ཆེ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། གཟའ་འཁོར་སྔོན་མར་ཁོ་རང་སློབ་གྲྭར་མ་ཡོང་ངམ།

ལྷ་མོ་མཚོ། ཁོ་རང་སློབ་གྲྭར་མ་ཡོང་། ཁོ་རང་གཟའ་ཟླ་བ་དང་མིག་དམར། ལྷག་པ། ཕུར་བུ་བཅས་ལ་སློབ་གྲྭར་མ་ཡོང་། ཁྱོད་ཚག་ཚང་མ་ཇི་འདྲ་རེད།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཧ་ཅང་བཟང་ལགས་བཀའ་དྲིན་ཆེ། ང་ཚོ་ཞིང་གྲོང་ལ་སོང་ནས་ཉིན་གསུམ་བསྐྱལ་རྒྱུ་ཡོད། ང་ཚོ་སྐྱེ་ཁྲུ་རུ་ཡོད་པའི་ངའི་ཨ་མའི་ཁྱིམ་དུ་སོང་ནས་གཟའ་མཇུག་བསྐྱལ་རྒྱུ་ཡོད། དབྱིད་དུས་ཀྱི་ཞིང་གྲོང་ནི་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་རེད།

ལྷ་མོ་མཚོ། གཟའ་པ་སངས་དང་སྤེན་པ། ཉི་མ་ཚང་མར་ཞིང་གྲོང་དུ་འདུག་རྒྱུ་ཡོད་དམ། ཁྱོད་འདྲའི་ལས་ཅན་ཞིག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ཚོ་ལས་ཅན་རེད། ངེད་བཟའ་མི་ཚང་མ་ཞིང་གྲོང་དུ་འདུག་རྒྱུར་སྤྲོ་པོ་ཡོད། ངའི་ཨ་མར་རྟ་མང་པོ་ཡོད་ལ་བྱིས་པ་ཚོ་རྟར་ཞོན་རྒྱུར་དགའ་པོ་ཡོད། བྱིས་པ་ཚོ་ཕྱུགས་འཚོ་བར་ཡང་དགའ་པོ་ཡོད།

ལྷ་མོ་མཚོ། དབྱར་ཁར་ང་ཚོ་གཞིས་ཀ་རྩེ་རུ་ཡོད་པའི་ངའི་ཨ་ཕའི་ཁྱིམ་དུ་སོང་སྟེ་གཟའ་འཁོར་གཉིས་གཏོང་རྒྱུ་ཡོད། བྱིས་པ་ཚོ་གཞིས་ཀ་རྩེར་འགྲོ་རྒྱུ་དགའ་ལ་ཞིང་གྲོང་ནས་རྩེད་རྒྱུར་དགའ་བར་མ་ཟད། བདག་གིས་ངའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀྱང་མཐོང་འདོད། ཁོ་གཉིས་ལོ་ན་བགྲེས་པོ་ཡིན།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁྱོད་ཀྱི་ཕ་མ་གཉིས་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན།

ལྷ་མོ་མཚོ། ངའི་ཨ་ཕ་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་བརྒྱད་དང་ཨ་མ་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་བདུན་ཡིན་མོད་འོན་ཀྱང་ཁོ་གཉིས་ཧ་ཅང་བགྲེས་འདུག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ད་ལྟ་ཁྱིམ་དུ་སོང་ནས་དགོང་ཇ་བསྐོལ་དགོས། བྱིས་པ་ཚོ་དུས་ཚོད་དྲུག་གི་སྟེང་དགོང་ཟས་བཟའ་བར་དགའ་པོ་ཡོད། ད་དུས་ཚོད་ལྔ་དང་ཕྱེད་ཀ་རེད། བདེ་མོ་བྱོས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།

ལྷ་མོ་མཚོ། བདེ་མོ་བྱོས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།

Exercises གཞན་སྦྱོང་།

A. With another classmate, act out this dialogue. སློབ་གྲོགས་ཤིག་དང་མཉམ་དུ་གོང་གི་ཁ་བརྡ་དེ་དག་འཁྲབ་སྟོན་བྱེད་དགོས།

B. Check the correct person for the "who" questions. ‖ "Who"བཀོལ་ནས་བསྒྲིགས་པའི་འདྲི་ཚིག་འདི་དག་གི་མི་སུ་སྟོན་པར་བརྟགས་རྗེས་འོག་གི་སྟོང་གནས་སུ་རྟགས་རྒྱག་དགོས།

	Lhamoyicuo	*Dongzhi*
1. Who is well today?	______	______
2. Who was at the butcher's?	______	______
3. Who is buying tomatoes and potatoes?	______	______
4. Who is buying mutton?	______	______
5. Who is spending 3 days in the countryside?	____	______
6. Whose mother likes riding horses?	______	______
7. Who is going to Yigazei?	______	____
8. Whose mother is 62?	______	______
9. Who needs to go home to cook dinner?	______	______

Puzzle Number Three དཀའ་གནད་གསུམ་པ།

Look for the following words in the puzzle below. Words can be found to the right (→), to the left (←), up (↑), down (↓), and diagonally (↗and↘). When you find a word,

circle it. Good luck! གཤམ་གྱི་དཀའ་གནད་རེའུ་མིག་ལ་བལྟས་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་གཡོན་ནས་འཕྲེད(→)དང་གཡས་ནས་འཕྲེད་(←)གོང་ནས་འོག(↓)དང་འོག་ནས་གོང(↑)དེ་མིན་གསེག་ཐིག་གཉིས(↗ཡང་ན་↘)ལྟར་བཙལ་ནས་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་དག་རྙེད་པར་བྱོས།

a. animals
b. butchers
c. countryside
d. horses
e. mutton
f. potatoes
g. school
h. spring
i. tomatoes
j. weekend
k. Wednesday
l. Yigazei

Y	I	G	W	E	E	K	E	N	D	T	A	T
C	H	D	N	E	S	P	R	F	H	O	R	E
O	F	R	Y	C	D	I	K	O	L	S	S	Y
U	L	B	H	T	P	S	R	E	P	E	A	W
N	K	A	U	E	D	Y	D	G	S	O	M	E
T	O	M	A	T	O	E	S	R	K	T	U	D
R	D	Y	N	A	C	W	O	B	L	A	T	N
Y	P	I	K	L	C	H	O	O	G	T	T	E

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Put in "the" where necessary. འོས་འཚམ་སྒྲོས་"the"ཡིས་ཁ་བསྐང་དགོས།

a. I was at park on Sunday.
b. Dongzhi was at office on Friday.
c. My daughter was at school on Wednesday.
d. Lhamoyicuo was at grocer's on Thursday.
e. I was on grassland in summer.
f. My son was in country on Saturday.
g. I was at market on Wednesday, May 1st.
h. She was at stationer's on Thursday, December 12th.
i. We were at home on Sunday, August 8th.
j. The two boys were at dairy on Saturday, July 7th.

B. Choose the right answers: ཡང་དག་པའི་ལན་གདམ་གསེས་བྱ་དགོས།

1. I like apples, what about ____? (a) her (b) she (c) he (d) us
2. ____ you speak English? Yes, I ____. (a) Do; does (b) Do; do (c) Does; do (d) Do; do
3. ____ your friends speak Tibetan? (a) Are (b) Is (c) Do (d) Am
4. She doesn't like the milk tea _____. (a) to (b) very (c) all at (d) at all
5. "I don't know," he ____. (a) say (b) saying (c) saies (d) says
6. They like playing basketball _____. (a) at all (b) very much (c) little (d) lot
7. The child ____ his homework in the evening. (a) does (b) do (c) makes (d) make
8. Look, they are _____ kites over there. (a) fly (b) flying (c) fliing (d) flied
9. He works _____ a farm. (a) in (b) of (c) at (d) on
10. Can you ride a _____? (a) boat (b) cat (c) bike (d) kite
11. She ______ in a school. (a) study (b) studies (c) studys (d) will studying

12. Does he like _____ in Tibet. (a) working (b) works (c) work (d) is working
13. What time do you go to work? _____ (a) Every day. (b) At 7:30. (c) Seven days. (d) No.
14. Workers work ___ a factory. (a) from (b) on (c) in (d) far
15. I think people are very _____. (a) friend (b) friendly (c) friends (d) friendful

Play Number Two: The Vase of Gold རྩེད་མོ་གཉིས་པ། གསེར་གྱིས་བཀང་བའི་བུམ་པ།

Characters འཁྲབ་གཞུང་མི་སྣ།

A foolish man མི་གླེན་པ་ཞིག

The foolish man's friend (Clever Man) མི་གླེན་པའི་གྲོགས་པོ (མི་སྤྱང་པོ།)

The friend's old father གྲོགས་པོ་དེའི་ཕ་རྒན།

A narrator འགྲེལ་བཤད་པ།

A king རྒྱལ་པོ།

Many people མང་ཚོགས།

Narrator: This story happened a long time ago. One day a foolish man finds a vase of gold.

Foolish Man: I feel hot. Plowing in the field makes me very tired. Hey! What's this? It's a vase. I wonder what's inside. It's gold! I'm rich! But I wonder if it's really gold. I'll go to my friend's home and ask him. Everyone says he's very intelligent.

Narrator: The foolish man walks to his friend's home.

Foolish Man: Hello, my friend, how are you today?

Clever Man: Nice to see you, my friend. I'm well. How about you?

Foolish Man: I'm also well. Today I found a vase when I was plowing. I think it's full of gold. I came to your home to let you have a look. Everyone says that you are very intelligent. Do you think this is real gold?

Clever Man: Gold! Let's take a look.

Narrator: They examine the gold together.

Clever Man: Yes, it's really gold. Now, you are a very rich man.

Foolish Man: You are my best friend. I want to share this gold with you. What should we do next?

Clever Man: That's very kind of you. I know where there is an old tree. Let's go there and bury it.

Narrator: The two go to the old tree, dig a hole, and bury the gold.

Clever Man: When either of us wants some gold, let's come here together and dig it up.

Foolish Man: That's a good idea. I agree.

Narrator: The clever man soon became greedy. He wanted all the gold for himself.

Clever Man: (several days later): My friend is very stupid. I'll just go dig up the gold and keep it for myself. Why should my stupid friend have so much gold?

Narrator: The clever man goes to the old tree and digs up the gold.

Clever Man: Ha, ha. Now I've got all the gold for myself. I'll put the soil back in the hole. When my stupid friend asks me, I'll say I don't know why the gold is gone.

Narrator: A few days later the foolish man visits his friend.

Foolish Man: My friend, I need some money. Let's go together to the tree and dig up the vase.

Clever Man: That's a good idea. I also need some money. Let's go.

Narrator: The two walk to the tree and begin digging.

Clever Man: I can't believe it! The gold is gone. How terrible you are! You stole the gold! Why did you cheat me?

Foolish Man: No! No! I didn't steal the gold. I found the gold. I wanted to share it with you. I'm an honest man.

Clever Man: I don't believe you. Let's go to the king and tell him what happened.

Foolish Man: OK, let's go.

Narrator: The two men go to the king's palace. They visit the king. Each man tells his story.

King: Well, I don't know who is telling the truth. Let's go to the old tree next week on Wednesday. We will ask the local deity to decide this question.

Narrator: The two men both go to their homes. The clever man talks to his father.

Clever Man: Dear Father, you must help me. I stole my stupid friend's gold. Next Wednesday we will go to the old tree early. The tree is hollow. I'll put you inside. The king will ask the local deity for an answer. You may answer from inside the tree. You may say that the foolish man is the thief.

Clever Man's Father: OK.

Narrator: The next Wednesday the two friends, the king, and many people go to the old hollow tree.

King: Dear local deity, we have come here to ask you a question. Some gold was stolen. These two men said that they didn't steal the gold. You please tell us who stole the gold.

Clever Man's Father (from inside the tree): The foolish man stole the gold.

The king, all the people, and the clever man: Oh! The deity has spoken! The foolish man stole the gold! He should be executed!

Foolish Man: This is not true. I'm not afraid of anything.

Narrator: The foolish man knows that the king will soon kill him. He is not afraid. He puts much wood around the tree. He burns the wood.

Clever Man's Father: (Coughs). I can't stay inside the tree. It's too hot. There is too much smoke. I can't breathe. I must get out.

Narrator: The old man climbs out of the tree. The king asks him some questions. The king now understands the clever man did not tell the truth.

The king: People say that you are clever. I don't think so. Clever people are usually honest. Telling lies is stupid. Now, because you wanted this other man to die, you must die.

Narrator: The king orders some men to kill the clever man. Later, the foolish man gets the vase of gold from the clever man's father. He takes the gold to his village and helps poor people with it. He is not called "foolish man" again.

འགྲེལ་བཤད་པ། གཏམ་རྒྱུད་འདི་ནི་གནའ་དུས་སུ་བྱུང་བའི་དོན་དག་ཅིག་ཡིན། ཉིན་ཞིག་ལ། མི་གླེན་པ་ཞིག་གིས་གསེར་བུམ་པ་གང་རྙེད་པ་རེད།

མི་གླེན་པ། ང་ལ་ཚ་སྣུག་ཆེ་བའི་ཚོར་སྣང་སྐྱེས། ཞིང་ཁར་ལོག་བརྒྱབ་པས་ང་རང་ཧ་ཅང་ཆད་ཡོད། ཨ་ཙི། འདི་ཅི་ཞིག་རེད། འདི་བུམ་པ་ཞིག་རེད། འདིའི་ནང་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་མི་ཤེས། འདི་གསེར་རེད། ང་རང་ཕྱུག་པོར་ཆགས། ཡིན་ནའང་། གསེར་འདི་ངོ་མ་ཡིན་

མིན་ལ་ང་དོགས་པ་ཟ། ང་རང་གྲོགས་པོའི་ཁྱིམ་དུ་སོང་ནས་དྲི་ཆོག མི་ཚང་མས་བཤད་ན་ཁོ་རང་མི་སྨྱུང་པོ་ཞིག་རེད་ཟེར།

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་གླེན་པ་དེ་ཁོའི་གྲོགས་པོའི་ཁྱིམ་དུ་སོང་།

མི་གླེན་པ། ཀྱེ་གྲོགས་པོ། དེ་རིང་ཁྱོད་བདེ་མོ་ཡིན་ནམ།

མི་སྨྱུང་པོ། ངའི་གྲོགས་པོ། ཁྱོད་མཐོང་བས་ང་རང་དགའ། ང་ཧ་ཅང་བདེ། ཁྱོད་རང་བདེ་མོ་ཡིན་ནམ།

མི་གླེན་པ། ང་ཡང་བདེ་མོ་ཡིན། དེ་རིང་ངས་ལོག་རྒྱུག་སྐབས་བུམ་པ་ཞིག་རྙེད། ངས་བརྟགས་ན་འདིའི་ནང་དུ་གསེར་གྱིས་བཀང་ཡོད། ང་རང་ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱིམ་དུ་འོངས་ནས་ཁྱོད་ལ་བལྟ་རུ་འཛུག་བསམས་པ་ཡིན། མི་ཚང་མས་བཤད་པ་ལྟར་ན་ཁྱོད་རང་ཧ་ཅང་སྨྱུང་པོ་ཞིག་རེད་ཟེར། ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན། འདི་གསེར་ངོ་མ་ཡིན་ནམ།

མི་སྨྱུང་པོ། གསེར་ཡིན་ནམ། ངས་ཅིག་བལྟ།

འགྲེལ་བཤད་པ། ཁོ་ཚོས་མཉམ་དུ་གསེར་ལ་ལྟ་ཞིབ་བྱས།

མི་སྨྱུང་པོ། རེད་ལགས། འདི་གསེར་ངོ་མ་རེད། ད་ལྟ་ཁྱོད་རང་ཧ་ཅང་ཕྱུག་པོར་ཆགས་སོང་།

མི་གླེན་པ། ཁྱོད་ནི་ངའི་གྲོགས་པོའི་མཆོག་ཡིན། ངས་ཁྱོད་དང་མཉམ་དུ་གསེར་འདི་དག་ལོངས་སུ་སྤྱོད་འདོད། དེ་ན་ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབ་ན་འོས།
མི་སྨྱུང་པོ། ཁྱོད་རང་ང་ལ་ངོ་མ་བཟང་གི ངས་ས་གང་དུ་སྟོང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ཤེས་བས་ང་ཚོ་དེར་ཕྱིན་ནས་ས་འོག་ཏུ་སྦས་ཆོག

འགྲེལ་བཤད་པ། ཁོ་གཉིས་སྟོང་རྐྱན་གྱི་རྩར་ཕྱིན་ཏེ་ས་དོང་ཞིག་བྲུས་ནས་གསེར་དེ་དག་ས་འོག་ཏུ་སྦས།

མི་སྨྱུང་པོ། ང་ཚོ་སུ་ཡིན་རུང་གསེར་གྱི་དགོས་མཁོ་བྱུང་ཚེ། མཉམ་དུ་འདིར་འོངས་ནས་ས་ཁར་བཏོན་ཆོག

མི་གླེན་པ། དེ་ནི་ཐབས་ཡག་པོ་ཞིག་རེད། ང་རང་འཐད་པ་ཡིན།

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་སྨྱུང་པོ་དེ་མྱུར་དུ་འདོད་རྔམ་ཅན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཞིང་། ཁོས་གསེར་ཚང་མ་བདག་ཏུ་འཛིན་འདོད་སྐྱེས།

མི་སྨྱུང་པོ། (དེ་ལྟར་ཉིན་འགའ་འདས།) ངའི་གྲོགས་པོ་དེ་བླུན་རྨོངས་མགོ་ཐོམ་ཞིག་རེད། ང་སོང་ནས་གསེར་ཚང་མ་ཕྱིར་བཏོན་རྗེས། རང་ཉིད་ཁོ་ནས་བདག་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡིན། ངའི་གྲོགས་པོ་གླེན་པ་དེས་གསེར་དེ་འབྲུ་མང་བ་ཞིག་གིས་དཅི་བྱ།

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་སྨྱུང་པོ་དེ་སྟོང་རྐྱན་གྱི་རྩར་སོང་ནས་ས་བརྐོས་ཏེ་གསེར་ཚང་མ་ཕྱིར་བཏོན།

མི་སྨྱུང་བོ། ཧ་ཧ······། ད་ལྟ་གསེར་ཚང་མ་ང་ལ་ཐོབ། ངས་ས་ཚང་མ་ཕྱིར་དོང་ནང་དུ་བླུགས་ནས་གྲོགས་པོ་གླེན་པས་ང་ལ་འདྲི་ན་ངས་གསེར་ཚང་མ་ཅི་ལྟར་མེད་པར་གྱུར་བ་ཤེས་མ་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་རྒྱུ་ཡིན།

འགྲེལ་བཤད་པ། ཉིན་འགའ་འགོར་རྗེས། མི་གླེན་པ་དེ་ཁོའི་གྲོགས་པོར་བལྟ་རུ་ཕྱིན།

མི་གླེན་པ། ངའི་གྲོགས་པོ། ང་ལ་སློར་མོ་ཁ་ཤས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་བྱུང་། ང་ཚོ་མཉམ་དུ་སྔོང་རྩར་སོང་ནས་བྱུམ་པ་དེ་བརྐོས་ན་ཅི་འདྲ་རེད།

མི་སྨྱུང་བོ། ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད་པ་ལེགས། ང་ལ་ཡང་སློར་མོའི་དགོས་མཁོ་བྱུང་ཡོད། ང་ཚོ་འགྲོ།

འགྲེལ་བཤད་པ། ཁོ་གཉིས་སྔོང་རྩར་ཕྱིན་ཏེ་ས་བརྐོ་བའི་འགོ་བརྩམས།

མི་སྨྱུང་བོ། གསེར་མི་སྣང་། ང་རང་ཡིད་མི་ཆེས། ཁྱོད་འདི་ཅི་འདྲའི་ལྟས་ངན་ཞིག་རེད། ཁྱོད་ཀྱིས་གསེར་བརྐུས་པ་རེད། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་མགོ་བསྐོར་གཏོང་དོན་ཅི་ཡིན།

མི་གླེན་པ། མིན། མིན། ངས་གསེར་དེ་མ་བརྐུས། ངས་གསེར་དེ་རྙེད་པ་དང་དེ་ནས་ཁྱོད་དང་མཉམ་དུ་བགོས་འདོད། ང་ནི་མི་དྲང་མོ་ཞིག་ཡིན།

མི་སྨྱུང་བོ། ང་ཁྱོད་ལ་ཡིད་མི་ཆེས། ང་ཚོ་རྒྱལ་པོའི་དྲུང་དུ་ཕྱིན་ནས་ཅི་བྱུང་བ་དེ་ཡར་ཞུ་བྱེད།

མི་གླེན་པ། བཟང་གི ང་ཚོ་འགྲོ

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་དེ་གཉིས་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་དུ་ཕྱིན་ཏེ་རྒྱལ་པོར་མཇལ་ཅིང་། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་རེ་རེ་བཞིན་རྒྱལ་པོར་ཡར་ཞུ་བྱས།

རྒྱལ་པོ། ཡ། ཁྱོད་གཉིས་ལས་སུ་བདེན་པ་དེ་ངས་མི་ཤེས། ང་ཚོ་གཟའ་འཁོར་རྗེས་མའི་གཟའ་ལྷག་པའི་ཉིན་སྔོང་རྣན་གྱི་རྩར་འགྲོ་རྒྱུ་བྱེད། དེ་གའི་ས་བདག་གིས་ཁྱོད་གཞི་འདི་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཆོག

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་དེ་གཉིས་རང་རང་གི་ཁྱིམ་དུ་ལོག མི་སྨྱུང་བོས་རང་གི་ཕ་རྒན་ལ་ཁ་ཏ་བྱས།

མི་སྨྱུང་བོ། སྙིང་ཉེ་བའི་ཨ་ཕ་ལགས། ཁྱོད་ཀྱིས་ངེས་པར་དུ་ང་ལ་རོགས་ཤིག་བྱེད་དགོས། ངས་གྲོགས་པོ་གླེན་པ་དེའི་གསེར་བརྐུས་པ་ཡིན། གཟའ་འཁོར་རྗེས་མའི་གཟའ་ལྷག་པའི་ཉིན་གྱི་ཞོགས་པར་སྔོང་རྣན་གྱི་རྩར་འགྲོ། སྔོང་རྣན་ཁོག་སྟོང་ཡིན་པས་ངས་ཁྱོད་དེའི་ནང་དུ་འཛུག་པར་བྱ། རྒྱལ་པོས་ས་དེའི་གཞི་བདག་གི་ཞལ་སྔ་ནས་ལན་སློང་བའི་སྐབས་སུ། ཁྱོད་ཀྱིས་སྔོང་བོའི་ནང་ནས་ལན་བཏབ་ཆོག ཁྱོད་ཀྱིས་མི་གླེན་པ་དེ་རྐུན་མ་རེད་ཅེས་བཤད་ཆོག

མི་སྨྱུང་བོའི་ཕ་རྒན། བཟང་གི

འགྲེལ་བཤད་པ། གཟའ་འཁོར་རྗེས་མའི་གཟའ་ལྷག་པའི་ཉིན། གྲོགས་པོ་དེ་གཉིས་དང་རྒྱལ་པོ། འཁོར་མི་མང་པོ་སྟོང་རྒན་གྱི་རྩར་སོང་།

རྒྱལ་པོ། སྙིང་ཉེ་བའི་ཡུལ་ལྷས་མཆེན་དང་། ང་ཚོ་འདིར་འོངས་དོན་ནི་ཁྱེད་ལ་ཞུ་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད། གསེར་ཁ་ཤས་ཤིག་བརྐུ་ལ་ཤོར། མི་འདི་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་པ་ལྟར་ན་ཁོ་ཚོས་གསེར་དེ་མ་བརྐུས་ཟེར། ཁྱེད་ཀྱིས་གསེར་སུས་བརྐུས་པ་ང་ཚོར་བཤད་རོགས་གནང་།

མི་སྨྱུང་བོའི་ཕ་རྒན། (སྟོང་རྒན་གྱི་ཁོག་ནས།) མི་གླེན་པ་དེས་གསེར་བརྐུས་པ་རེད།

རྒྱལ་པོ་དང་མི་ཚོགས། མི་སྨྱུང་བོ། ཨ་ཙི། ཡུལ་ལྷས་གསུང་གནམ་སླེབས་སོང་། མི་གླེན་པས་གསེར་བརྐུས་པ་རེད། ཁོ་གསོད་དགོས།

མི་གླེན་པ། དེ་བདེན་པ་མ་རེད། ང་ཙི་ལའང་མི་སྐྲག

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་གླེན་པ་དེས་རྒྱལ་པོས་མྱུར་དུ་ཁོ་རང་གསོད་རྒྱུ་ཡིན་པ་ཤེས་ཡོད་པས། ཁོ་ལ་འཇིགས་སྐྲག་སྤྱི་ཙམ་ཡང་མེད་པར་བྱུང་ཤིང་མང་པོ་སྟོང་རྒན་གྱི་མཐར་སྤྱུངས་ཏེ་མེར་བཏང་།

མི་སྨྱུང་བོའི་ཕ་རྒན། (ལུད་བཞིན་འདུག) ང་རང་སྟོང་རྒན་གྱི་ཁོག་ཏུ་འདུག་མི་བཟོད། ཚ་སྡུག་ཆེ། དུ་བའང་མང་པོ་འཁྲིགས་པས་དབུགས་ལེན་དཀའ། ང་རང་ངེས་པར་དུ་ཕྱིར་འབུད་དགོས།

འགྲེལ་བཤད་པ། མི་རྒན་པ་དེ་སྟོང་རྒན་གྱི་ཕྱིར་ཐོན་པ་རེད། རྒྱལ་པོས་ཁོ་ལ་གནམ་དྲིས། རྒྱལ་པོས་ད་གཟོད་སྨྱུང་པོ་དེས་དྲང་གནམ་མ་བཤད་པ་ཚོར།

རྒྱལ་པོ། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱོད་ནི་མི་སྨྱུང་བོ་ཞིག་རེད་ཟེར་། ངས་དེ་ལྟར་མི་སེམས། མི་སྨྱུང་བོ་ཞེས་པ་རྒྱུན་པར་དྲང་དགོས་ལ། རྫུན་བཤད་པ་ནི་གླེན་རྟགས་ཡིན། ཁྱོད་ལ་མི་གཞན་པ་འཆི་ལམ་དུ་གཏོང་བའི་འདོད་བློ་ཡོད་སྟབས། ད་ལྟ་ཁྱོད་རང་ངེས་པར་དུ་གསོད་དགོས།

འགྲེལ་བཤད་པ། རྒྱལ་པོས་མི་སྨྱུང་བོ་དེ་གསོད་དགོས་པའི་བཀའ་ཕབ་ཅིང་། དེ་ནས་མི་གླེན་པ་དེར་མི་སྨྱུང་བོའི་ཕ་རྒན་གྱི་ལག་ནས་གསེར་བུམ་ཐོབ། ཁོས་གསེར་ཚང་མ་རང་གི་གྲོང་སྡེ་རུ་ཁྱེར་ནས་མི་དབུལ་པོ་རྣམས་ལ་རོགས་བྱས་ཏེ་བྱིན། དེ་ནས་བཟུང་། ཁོ་ལ་མི་གླེན་པ་ཞེས་འབོད་མཁན་མ་བྱུང་།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Act this story out with several other students in your classroom. སློབ་གྲོགས་འགའ་དང་མཉམ་དུ་གོང་གི་གནམ་རྒྱུད་འདི་སློབ་ཁང་དུ་འཁྲབ་སྟོན་བྱེད་དགོས།

B. Write at least ten questions about the story. Next, write the answers to your questions. གཏམ་རྒྱུད་འདི་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་བཅུ་ལས་མི་ཉུང་བ་བསྒྲིགས་རྗེས་དེ་དག་གི་ལན་རྣམས་འབྲི་དགོས།

C. What lesson do you think that this story teaches? ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་གཏམ་རྒྱུད་འདིས་ང་ཚོར་གནས་ལུགས་ཅི་ཞིག་བསྟན་ཡོད།

(70) **Review བསྐྱར་སྦྱང་།**

A. Choose the correct answer. ཡང་དག་པའི་ལན་གདམ་གསེས་བྱེད་དགོས།

a. I was play / playing yesterday.
b. Yesterday, I was / were playing.
c. Today I am played / playing.
d. Today I plays / play.
e. What are you does / doing?
f. What is he did / doing?
g. What did he do / doing?
h. What was Dongzhi doing / did?
i. What am / are / is the teacher doing?
j. What are / am I doing?
k. What are the students doing / did?
l. What is / are they doing / did?
m. Where is he going / went?
n. When did you went / go / going home?
o. When are / is / were your birthday?
p. Yesterday I saw / seeing my horse.
q. Today I studies / study / studied English and Tibetan books.
r. Yesterday I studying / studied Chinese.
s. He buying / bought a black horse.
t. She is buying / bought a big black yak.

B. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who are you?
b. How are you?
c. Are you a student?
d. Are you a man, a woman, a boy, or a girl?
e. What are you all?
f. Is that right?
g. How many students are there in the class?
h. How many windows are there in the room?
j. Is this right, "Six and four are nine?"

C. Make these sentences plural: གཤམ་གྱི་དཔེར་བརྗོད་ལྟར་འོག་གི་ཚིག་དེ་ཚོ་མང་ཚིག་ཏུ་བསྒྱུར་དགོས།

The sheep is running on the mountain. (The sheep are running on the mountain.)
The cow is running on the mountain. (The cows are running on the mountain.)

a. The man is sitting at the table.
b. A child is playing near the tree.
c. Is the man eating an apple?
d. The woman is not smoking a cigarette.

(71) **The Big Horserace** རྟ་རྒྱུགས་དུས་ཆེན།

There is a big horserace on the grassland near our village every year. In 1995 in spring, there was a very big race.

There were hundreds of people there. Many Tibetan people were there. My wife and I were at the horserace. Our friends, Dawazhiba and Sonanlhamo, were there, too. You can see us in the crowd. We are standing on the left. My wife, Lhamoyicuo, has a long beautiful brown Tibetan robe. My Tibetan robe is also brown. My Tibetan robe is short, it is not long. Lhamoyicuo and I are wearing Tibetan hats, too. They are brown hats.

There were three hundred horses in the race. There were brown horses, red horses, white horses, big horses, and small horses. Children were riding the horses. Children are small. They can ride horses and the horses are not tired. The horses can run for a long time and not feel tired.

It was an exciting finish. The children's families were waiting for the children. The race was two hours. The children were tired and the horses were tired, too. It was an exciting finish. The winner was Yixi. Yixi is eight years old. He was riding a big black horse. The horse was number seventy-seven. Yixi's mother and father said, "Yixi, aren't you lucky!" The horse was hot. Seven other horses were just behind him.

On the way home, my wife said to me, "Don't run so quickly on your horse! You are excited. You are not Yixi!"

ངའི་ཡུལ་སྡེ་དང་ཁ་ཐག་མི་རིང་བའི་རྩྭ་ཐང་དུ་ལོ་རེར་རྟ་རྒྱུགས་དུས་ཆེན་རེ་བསྐྱོ་བཞིན་ཡོད། སྤྱི་ལོ་༡༩༩༥ལོའི་དཔྱིད་ཀར། གནས་འདི་རུ་རྟ་རྒྱུགས་དུས་ཆེན་ཞིག་བསྐྱོས།

མི་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོ་གནས་དེར་སླེབས། བོད་མི་མང་པོ་གནས་དེར་ཐོན། ང་དང་ངའི་ཆུང་མ་གཉིས་རྟ་རྒྱུགས་འགྲན་བསྡུར་དེར་སོང་བ་ཡིན། ངེད་ཅག་གི་གྲོགས་པོ་ཟླ་བ་གྲགས་པ་དང་བསོད་ནམས་ལྷ་མོ་གཉིས་ཀྱང་དེར་ཐོན་འདུག ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ཚོ་མི་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲས་སུ་མཐོང་ཐུབ། ང་ཚོ་མི་ཚོགས་ཀྱི་གཡོན་ཕྱོགས་སུ་ལངས་ཡོད། ངའི་ཆུང་མ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་མཛེས་ཤིང་སྨུག་པའི་བོད་ལྭ་སྨུག་པོ་རིང་པོ་ཞིག་གྱོན་ཡོད། ངའི་བོད་ལྭའང་སྨུག་པོ་ཡིན། ངའི་བོད་ལྭ་ཐུང་བས་རིང་བ་ཞིག་མིན། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་ངེད་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ཞྭའང་གྱོན་ཡོད། ཞྭ་མོ་སྨུག་པོ་ཡིན།

རྟ་རྒྱུགས་འགྲན་བསྡུར་སྟེང་དུ་རྟ་སུམ་བརྒྱ་ལྷག་ཡོད། རྟ་སྨུག་པོ་ཡོད་ལ་དམར་པོ་དང་དཀར་པོ། ཆེ་པོ་དང་ཆུང་བོ་བཅས་ཡོད། བྱིས་པ་ཚོ་རྟར་ཞོན་བཞིན་ཡོད། བྱིས་པ་རྣམས་ཆུང་ལ་རྟར་ཞོན་ཐུབ་པ་དང་རྟ་རྣམས་ཀྱང་ཐང་ཆད་མི་འདུག རྟ་རྣམས་ཐང་མི་ཆད་པར་དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞིག་ལ་བརྒྱུག་ཐུབ།

དེ་ནི་སེམས་འགུལ་ཐེབས་པའི་མཇུག་བསྡུ་ཐེངས་ཤིག་རེད། བྱིས་པའི་ཁྱིམ་མི་ཚང་མས་བྱིས་པ་ཚོར་སྒུག་ནས་ཡོད། དེ་ནི་དུས་ཚོད་གཉིས་ཡུན་གྱི་རྟ་རྒྱུགས་འགྲན་བསྡུར་ཞིག་རེད། བྱིས་པ་རྣམས་ཐང་ཆད་འདུག་ལ་རྟ་རྣམས་ཀྱང་ཐང་ཆད་འདུག དེ་ནི་སེམས་འགུལ་ཐེབས་པའི་མཇུག་བསྡུ་ཐེངས་ཤིག་རེད། རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་མཁན་ནི་ཡེ་ཤེས་རེད། ཡེ་ཤེས་ནི་ལོ་བརྒྱད་ལོན་ཡོད་ཡིན་ལ་ཁོ་རང་རྟ་ནག་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་ཞོན་ཡོད། རྟ་དེའི་ཨང་རྟགས་ནི་བདུན་བཅུ་དོན་བདུན་རེད། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཕ་མ་གཉིས་ཀྱིས"ཡེ་ཤེས། ཁྱོད་རང་ཅི་འདྲའི་ལས་ཅན་ཞིག" ཟེར། རྟ་དེར་ཚ་དྲོད་རྒྱས་འདུག རྟ་གཞན་པ་བདུན་ཏག་ཏག་ཁོ་རང་གི་རྗེས་སུ་རྒྱུག་བཞིན་འདུག

ཁྱིམ་དུ་ལོག་པའི་ལམ་བར་དུ། ངའི་ཆུང་མས་ང་ལ་བཤད་རྒྱུར"ཁྱོད་ཀྱི་རྟར་ཞོན་ནས་དེ་འདྲ་མགྱོགས་པོར་མ་རྒྱུགས། ཁྱོད་ཀྱི་སེམས་ངར་བསྐྱེད་ཡོད་ཀྱང་ཁྱོད་རང་ཡེ་ཤེས་མ་རེད།"

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Where is there a big horserace every year?
b. When was there a big horserace?
c. Was the horserace small?
d. Was the horserace in winter?
e. Who are Dawazhiba and Sonanlhamo?
f. Where are Lhamoyicuo and her husband standing?
g. Is Lhamoyicuo's robe blue?
h. What color is Lhamoyicuo's robe?
i. Is Lhamoyicuo's robe short?
j. Is Lhamoyicuo's husband's robe long?
k. How many horses were there in the race?
l. Were there five hundred horses in the race?
m. What color were the race horses?
n. Who were riding the horses?
q. Was the finish interesting?
r. Who were waiting for the children?
s. How long was the race?
t. Who were tired?
u. What did Yixi's mother say?
v. Was Yixi lucky?
w. Is Yixi 18 years old?
x. Was Yixi's horse white?
y. What number was Yixi's horse?
z. Was Yixi's horse cold?
aa. How many horses were just behind Yixi?
bb. What did Lhamoyicuo say to her husband on the way home?
cc. Was Lhamoyicuo's husband excited?

B. Have you ever seen or heard about a horserace? Write several sentences describing the horserace you have seen or heard about. ཁྱོད་ཀྱིས་རྟ་རྒྱུགས་འགྲན་བསྡུར་མཐོང་བའམ་ཐོས་ཨེ་མྱོང་། ཁྱོད་ཀྱིས་མཐོང་བའམ་ཐོས་མྱོང་བའི་རྟ་རྒྱུགས་འགྲན་བསྡུར་སྐོར་ཞིབ་འབྲི་བྱེད་དགོས།

(72) **Dazheng Is Awful** ངོ་གནོང་མི་ཤེས་པའི་རྟ་མགྲིན།

<u>Lhamoyicuo:</u> What's Dazheng like, Limaocuo?

<u>Limaocuo:</u> He's awful! He telephoned me five times yesterday and three times the day before yesterday.

<u>Lhamoyicuo:</u> He telephoned the office yesterday morning and yesterday afternoon. My boss, Mr. Dongzhi, answered the telephone.

<u>Limaocuo:</u> What did your boss say to him?

<u>Lhamoyicuo:</u> He said, "Miss Lhamoyicuo is typing letters. She can not speak to you

now!" Then I arrived home at six o'clock yesterday evening. He telephoned again. But I didn't answer the phone!

<u>Limaocuo:</u> Did he telephone again last night?

<u>Lhamoyicuo:</u> Yes, he did. He telephoned at nine o'clock.

<u>Limaocuo:</u> What did you say to him?

<u>Lhamoyicuo:</u> I said, "This is Lhamoyicuo's mother. Please don't telephone my daughter again!"

<u>Limaocuo:</u> Did he telephone again?

<u>Lhamoyicuo:</u> No, he didn't!

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཏྲ་མགྲིན་དེ་མི་ཇི་འདྲ་རེད་ལྷ་མོ་མཚོ།

ལྷ་མོ་མཚོ། ཁོ་རང་གླེན་རྟགས་ཚ་པོ་འདུག ཁོས་ཁ་སང་ང་ལ་ཐེངས་ལྔར་ཁ་པར་བཏང་བ་དང་དེའི་ཉིན་སྔོན་མར་ཐེངས་གཉིས་ལ་བཏང་།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོས་ཁ་སང་སྔ་དྲོ་དང་ཕྱི་དྲོ་གཉིས་ཀར་གཞུང་སྒྲུབ་ཁང་ལ་ཁ་པར་བཏང་། ངའི་འགོ་བ་སྐྱ་ཞབས་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ལན་བསློགས་པ་རེད།

ལྷ་མོ་མཚོ། ཁྱོད་ཀྱི་འགོ་བས་ཁོ་ལ་ཅི་ཞིག་བཤད་སོང་།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོས"སྲས་མོ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་ཡི་གེ་གཏག་བཞིན་འདུག མོས་ཁྱོད་ལ་ཁ་བརྡ་བྱེད་མི་ཐུབ"ཟེར། དེའི་རྗེས་དགོང་མོ་དུས་ཚོད་དྲུག་གི་སྐེང་ང་རང་ཁྱིམ་དུ་འབྱོར་སྐབས་ཁོས་ཡང་བསྐྱར་ཁ་པར་བཏང་མོད་འོན་ཀྱང་ངས་ལན་མ་བཏབ།

ལྷ་མོ་མཚོ། མདང་དགོང་ཁོས་ཡང་བསྐྱར་ཁ་པར་བཏང་ངམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོས་ཁ་པར་བཏང་སོང་། ཁོས་དུས་ཚོད་དགུའི་སྐེང་ཁ་པར་བཏང་སོང་།

ལྷ་མོ་མཚོ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོར་ཅི་ཞིག་བཤད་པ་ཡིན།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངས་ཁོ་ལ"ང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་ཨ་མ་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་བུ་མོར་ཁ་པར་མ་གཏོང"ཞེས་བཤད་པ་ཡིན།

ལྷ་མོ་མཚོ། རྗེས་སུ་ཁོས་ཁ་པར་ཨེ་བཏང་ཐལ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོས་མ་བཏང་ཐལ།

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. What is Dazheng like?
b. Who telephoned Lhamoyicuo yesterday?
c. How many times did he telephone yesterday?
d. Did he telephone the day before yesterday?
e. How many times did Dazheng telephone the day before yesterday?
f. Who telephoned the office yesterday morning?
g. Who telephoned the office yesterday afternoon?
h. Who answered the telephone?
i. What did Lhamoyicuo's boss say to Dazheng?
j. Who was typing letters?
k. Who could not speak to Dazheng?
l. Who arrived home at six o'clock yesterday evening?

m. What time did Lhamoyicuo arrive home yesterday evening?
n. Did Lhamoyicuo arrive home yesterday in the morning?
o. Who telephoned Lhamoyicuo yesterday evening?
p. Did Lhamoyicuo answer the telephone?
q. Who telephoned Lhamoyicuo last night?
r. What time did Dazheng telephone Lhamoyicuo last night?
s. What did Lhamoyicuo say to Dazheng when he telephoned last night?
t. Did Dazheng telephone Lhamoyicuo again?
u. Does Dazheng like Lhamoyicuo?
v. Does Lhamoyicuo like Dazheng?

(73) **Mrs. Mills Visits Rebgong ལྷམ་མོ་མླེ་འོར་ཟྷི་རེབ་གོང་དུ་ཕྱིན་པ།**

The week before last, Mrs. Mills, a fifty-seven year old American woman, went to Rebgong. She wanted to see some temples there and learn about Tibetan culture. Mrs. Mills thinks Tibetan culture is very interesting. She is particularly interested in Buddhist religious paintings. She does not know Qinghai very well and she lost her way. Suddenly she saw a woman near a bus-stop. “I can ask her the way,” she said to herself.

“Excuse me,” she said. “Can you tell me the way to Rebgong please?”

The woman smiled pleasantly. She did not understand English! She spoke Tibetan. She was a housewife.

Very slowly the woman said, “I’m sorry. I do not speak English.”

Mrs. Mills saw a young man also standing by the bus-stop. She asked him, “Do you speak English?” He also smiled pleasantly and said, “Yes. I speak a little English.” The young man was a Tibetan student from at the Rebgong Teachers’ Training School. Mrs. Mills was very happy. Mrs. Mills said, “Can you please tell me the way to Rebgong?” I want to go to Rebgong but I don’t speak Tibetan. I do not know the way.” The young Tibetan man, Dongzhi, said, “Yes, I am going to Rebgong. We can go together!” Mrs. Mills said, “Thank you very much!”

A bus came to the bus stop. Mrs. Mills and Dongzhi went to Rebgong together. Mrs. Mills liked Rebgong. She saw many monks and many beautiful paintings.

monk

གཟའ་སྔོན་མའི་སྔོན་མར་ལོ་ང་བདུན་ལ་སོན་པའི་ཨ་རིའི་ལྷམ་མོ་མླེ་འོར་ཟྷི་རེབ་གོང་དུ་སོང་། མོས་བོད་ཀྱི་དགོན་པ་འགར་འཛལ་ནས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་སྐོར་ཤེས་འདོད་སྐྱེས། ལྷམ་མོ་མླེ་འོར་ཟྷིས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ནི་ཡིད་ཀྱི་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད་བསམས། ལྷག་པར་དུ་བོད་ཀྱི་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཚོན་བྲིས་རི་མོས་མོའི་ཡིད་ཀྱི་དང་བ་དྲངས། མོ་མཚོ་སྔོན་ལ་ཆ་རྒྱུས་གསལ་པོ་མེད་པས་མགོ་འཁོར་སོང་། གློ་བུར་དུ་སྤྱི་སྤྱོད་རླངས་འཁོར་འདུག་ས་ཤིག་གི་ཉེ་འགྲམ་དུ་སྐྱེས་མ་ཞིག་མཐོང་། མོས"ངས་མོར་དྲི་ཆོག"ཅེས་ཁེར་བཤད་བརྒྱབ།

"དགོངས་པ་མ་འཚོམ།"མོས་བཤད་རྒྱུར"ཁྱོད་ཀྱིས་རེབ་གོང་ལ་འགྲོ་སའི་ལམ་གང་ཡིན་པ་ཤེས་སམ།"

སྐྱེས་མ་ཉམས་དགའ་བའི་ངང་འཛུམ་དམུལ་དམུལ་བྱེད་བཞིན། མོས་དབྱིན་སྐད་ཏ་མ་གོ མོས་བོད་སྐད་བཤད། མོ་རང་ཁྱིམ་བདག་རྒན་མོ་ཞིག་རེད།

སྐྱེས་མས་དལ་མོས་ངང་བཤད་རྒྱུར"དགོངས་པ་མ་འཚོམ་ངས་དབྱིན་སྐད་བཤད་མི་ཤེས།"

ལྷམ་མོ་མྱི་འོར་ཟེས་ད་དུང་སྐྱེས་པ་ལོ་ཆུང་ཞིག་ཀྱང་ རླངས་འཁོར་འདུག་སར་ལངས་ནས་བསྡད་ཡོད་པ་མཐོང་། མོས་ཁོར་འདྲི་རྒྱུར"ཁྱོད་ཀྱི་དབྱིན་སྐད་བཤད་ཨེ་ཤེས།" ཁོ་ཡང་ཉམས་དགའ་བའི་ངང་འཛུམ་དམུལ་དམུལ་བྱས་ནས"ངས་དབྱིན་སྐད་ཅུང་ཙམ་བཤད་ཤེས"ཟེར། སྐྱེས་པ་དེ་ནི་མ་ལྷོ་དགེ་ཐོན་སློབ་གྲྭའི་བོད་རིགས་སློབ་མ་ཞིག་རེད། ལྷམ་མོ་མྱི་འོར་ཟེར་དགའ་སྣང་སྐྱེས། ལྷམ་མོ་མྱི་འོར་ཟེས"ཁྱོད་ཀྱིས་རེབ་གོང་ལ་འགྲོ་སའི་ལམ་གང་ཡིན་པ་ཨེ་ཤེས། ང་རང་རེབ་གོང་ལ་འགྲོ་འདོད་མོད་འོན་ཀྱང་ངས་བོད་སྐད་བཤད་མི་ཤེས་ལ་ལམ་ཡང་མི་ཤེས"ཞེས་དྲིས། ལོ་ན་གཞོན་པའི་བོད་རིགས་སྐྱེས་པ་དོན་འགྲུབ་ཀྱིས་བཤད་རྒྱུར"ལགས་ཤེས། ང་ཡང་རེབ་གོང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པས་ངེད་གཉིས་མཉམ་དུ་འགྲོ་ཆོག"ཟེར། ལྷམ་མོ་མྱི་འོར་ཟེས"ཁྱོད་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ"ཞེས་བཤད།

སྤྱི་སྤྱོད་རླངས་འཁོར་ཞིག་ས་ཚིགས་སུ་འབྱོར། ལྷམ་མོ་མྱི་འོར་ཟེ་དང་དོན་འགྲུབ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་རེབ་གོང་དུ་ཕྱིན། ལྷམ་མོ་མྱི་འོར་ཟེ་རེབ་གོང་ལ་དགའ་པོ་བྱུང་། མོས་གྲྭ་བ་དང་མཛེས་སྡུག་ལྡན་པའི་ཚོན་བྲིས་རི་མོ་མང་པོ་མཐོང་།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who went to Rebgong?
b. What was Mrs. Mills' nationality?
c. Was Mrs. Mills English?
d. How old was Mrs. Mills?
e. What did Mrs. Mills want to do?
f. What was interesting?
g. Did Mrs. Mills know Qinghai very well?
h. Where is Rebgong?
i. Who did Mrs. Mills ask first?
j. Who did Mrs. Mills ask second?
k. Why did the woman not tell Mrs. Mills the way to Rebgong?
l. Who was the young man?
m. Where did the young man study?
n. Was the young man a policeman?
o. What did the woman tell Mrs. Mills?
p. Where did Dongzhi and Mrs. Mills go?
q. What language did Mrs. Mills speak?
r. Did Mrs. Mills speak Tibetan?
s. What country was Mrs. Mills from?
t. Who speaks Tibetan and English?
u. Who smiled pleasantly?
v. Who were standing at the bus-stop?
w. Was Dongzhi an awful young man?
x. What did Mrs. Mills like?

y. What did Mrs. Mills see?

B. Imagine a person from another country is going to visit your home. What interesting places near your home would you take them to see? Write a short description. ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་ཞིག་ཁྱོད་ཀྱི་ཕ་ཡུལ་དུ་ལྟ་སྐོར་དུ་ཡེབས་རྒྱུ་ཡིན་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་རང་ཕ་ཡུལ་དང་ཉེ་བའི་ས་ཆ་སྒྲོ་སྣང་ལྡན་པ་གང་དག་ལ་འཁྲིད་རྩིས་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་དེའི་སྐོར་གྱི་བརྗོད་པ་ཐུང་ངུ་ཞིག་འབྲི་དགོས།

(74) **Uncomfortable Shoes.** **གྱོན་མི་བདེ་བའི་ལྷམ།**

<u>Lhamoyicuo:</u> Have you any red shoes like these? I like these shoes and I want to buy some shoes like these.
<u>Salesman:</u> What size do you want?
<u>Lhamoyicuo:</u> I want size seven.
<u>Salesman:</u> What color?
<u>Lhamoyicuo:</u> Red.
<u>Salesman:</u> I'm sorry. We haven't any red shoes like those.
<u>Lhamoyicuo:</u> But my sister bought this pair last month.
<u>Salesman:</u> Did she buy them here?
<u>Lhamoyicuo:</u> No, she bought them in Beijing.
<u>Salesman:</u> We had some shoes like those a week ago but we haven't any now.
<u>Lhamoyicuo:</u> Can you get a pair for me please?
<u>Salesman:</u> I'm afraid that I can't. They were in fashion last year and the year before last. But they're not in fashion this year. These shoes are in fashion now. Do you like them?
<u>Lhamoyicuo:</u> They look very uncomfortable.
<u>Salesman:</u> They are very uncomfortable. But women always wear uncomfortable shoes!

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁྱོད་ལ་འདི་ལྟ་བུའི་ལྷམ་དམར་པོ་ཞིག་ཨེ་ཡོད། ངས་ལྷམ་འདི་དག་བློར་འབབ་པས་འདི་འདྲའི་ལྷམ་འགའ་ཉོས་ན་འདོད།

ཚོང་པ། ལྷམ་ཆེ་ཆུང་ཅི་འདྲ་ཞིག་དགོས།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ལ་ཨང་གི་བདུན་ཅན་དགོས།

ཚོང་པ། ཁ་མདོག་ཅི་ཞིག་དགོས་སམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས། དམར་པོ།

ཚོང་པ། དགོངས་པ་མ་འཚོམ། མདོག་དམར་པོ་ཅན་གྱི་ལྷམ་འདི་འདྲ་ང་ཚོ་འདི་རུ་མི་འདུག

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། འོན་ཀྱང་ངའི་ཨ་ཅེས་ལྷམ་ཆ་འདི་ཟླ་སྔོན་མར་ཉོས་པ་ཡིན།

ཚོང་པ། ཁོ་མོས་འདི་རུ་ཉོས་པ་ཨེ་རེད།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོ་མོས་པེ་ཅིན་ནས་ཉོས་པ་རེད།

ཚོང་པ། གཟའ་འཁོར་གཅིག་གི་སྔོན་དུ་ང་ཚོར་འདི་འདྲའི་ལྷམ་ཡོད་མོད་འོན་ཀྱང་ད་ལྟ་ང་ཚོར་མེད།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་ཆ་གཅིག་བཙལ་ཆོག་གམ།

ཚོང་བ། ངས་བལྟས་ན་བཙལ་ཐུབ་རྒྱུ་མ་རེད་སྙམ། ན་ནིང་དང་གཉིས་ནིང་ལོར་ལྷམ་འདི་དག་དར་ཁྱབ་ཏ་ཅང་ཆེ་མོད་འོན་ཀྱང་ད་ལོར་འདི་དག་དར་ཁྱབ་མི་ཆེ། ད་ལོ་ལྷམ་འདི་དག་དར་ཁྱབ་ཏ་ཅང་ཆེ། ཁྱོད་ཀྱིས་ལྷམ་འདི་དག་བློར་འབབ་བམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ལྷམ་འདི་ཚོར་བལྟས་ཚོད་ཀྱིས་གྱོན་མི་བདེ་བའི་ཚོར་སྣང་སྐྱེར།

ཚོང་བ། ལྷམ་འདི་དག་ཏ་ཅང་མི་བདེ་མོད་འོན་ཀྱང་བུད་མེད་ཚོས་རྒྱུན་དུ་མི་བདེ་བའི་ལྷམ་ཏག་ཏག་གྱོན།

Exercise གཞར་སྦྱང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. What does Lhamoyicuo want?
b. Does Lhamoyicuo want to buy a hat?
c. Does Lhamoyicuo want to buy black shoes?
d. What size shoes does Lhamoyicuo want?
e. Does Lhamoyicuo want size five shoes?
f. What color shoes does Lhamoyicuo want?
g. Who bought shoes last month?
h. Did Lhamoyicuo's mother buy shoes last month?
i. Where did Lhamoyicuo's sister buy the shoes?
j. Did Lhamoyicuo's sister buy the shoes in Shanghai?
k. Does the salesman have the shoes Lhamoyicuo wants?
l. When did the salesman have the shoes Lhamoyicuo wants?
m. Can the salesman get the shoes Lhamoyicuo wants?
n. When were the shoes Lhamoyicuo wants in fashion?
o. Are the shoes Lhamoyicuo wants in fashion this year?
q. Are the shoes that are in fashion now comfortable?
r. Who always wear uncomfortable shoes?
s. Do women always wear comfortable shoes?

(75) **Bawog** སྦལ་བ།

གཏམ་རྒྱུད་འདི་དང་སྦལ་བའི་བུ་ཞེས་པ་གཉིས་ནང་དོན་གྱི་ཆ་ནས་འདྲ་མོད། འོན་ཀྱང་། འདིར་ཅུང་ཟད་རྒྱས་གླེང་བྱས་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་གཏམ་རྒྱུད་འདི་བཀླགས་རྗེས། བློར་ངེས་སུ་བཟུང་ནས་སློབ་མ་གཞན་ཞིག་ལ་བཤད་དགོས།

Dongzhi and Lhamoyicuo live on a tall mountain with many trees. They are very poor. They have no animals. They do not have any sons and daughters. They have no children. They work very hard. Now, Dongzhi and Lhamoyicuo are old. Dongzhi says, "Lhamoyicuo, what are we going to do? We are old now and we have no children." Lhamoyicuo says, "We must go to the temple. We will ask Buddha to give us a child."

Dongzhi and Lhamoyicuo go to a temple. They ask Buddha to please give them a child. Two months later Lhamoyicuo's knee is very big. Dongzhi and Lhamoyicuo do not know why Lhamoyicuo's knee is very large. After nine months, Lhamoyicuo's knee is very very big. Dongzhi takes a knife. He cuts the knee. A *bawog* (frog) jumps out. Dongzhi does not like the frog. Lhamoyicuo says, "Dongzhi, I am this frog's mother. You must like the

frog."

The frog says, "You are my mother and father." Dongzhi and Lhamoyicuo are very happy. The frog can speak Tibetan!

Lhamoyicuo and Dongzhi like the frog. The frog is their son. They give Bawog some good food every day. They like Bawog.

Three years later Lhamoyicuo and Dongzhi are very old. Bawog is not happy. His mother and father must work very hard. Bawog says, "Mother, I want to marry. I want to marry that rich man's daughter."

Lhamoyicuo says, "Bawog, you are a frog. You are not a man. The rich man does not like frogs. He does not want you to marry his daughter. He may kill you. Do not go to his home. Do not ask to marry his daughter." Bawog says, "Mother, don't worry. Now, I am going to the rich man's home. I want to marry his daughter."

Bawog goes to the rich man's home. He goes to the rich man's door. He says very loudly, "Rich Man, I want to marry your beautiful daughter! Please give her to me!" The rich man sees Bawog. He laughs. You are a frog. You are not a man. You can't marry my daughter!"

Bawog says, "You must give me your daughter! If you do not give me your daughter, I will weep!" The rich man says, "Weep if you want to. You can not marry my beautiful daughter!" Bawog weeps. The sky is black. There is much rain. The rich man is afraid. He says, "Please stop weeping! You may marry my daughter!" Bawog stops weeping. The rain stops, also.

The rich man's daughter sees Bawog. She says, "I do not like you. I do not want to marry a frog. I am a woman. I want to marry a handsome young Tibetan man!" Bawog says, "OK. If you do not want to marry me, I do not want to marry you!"

Bawog says to the rich man, "Your oldest daughter does not want to marry me. She does not like me. I do not like her. I do not want to marry her. I want to marry your second daughter." The rich man says, "No, you can not marry my second daughter." Bawog says, "I will hop." The rich man says, "Hop if you want. You can not marry my beautiful second daughter." Bawog hops. Mountains shake. The rich man is afraid. He says, "Please stop. You can marry my second daughter!"

Bawog stops hopping. The mountains stop shaking. Second Daughter sees Bawog. She does not like Bawog. She says, "I do not like you. You are a frog. I do not want to marry a frog. I want to marry a handsome young rich man!"

Bawog says, "I do not like you. I do not want to marry you!"

Bawog says to the rich man, "Your first daughter and your second daughter do not want to marry me. I do not want to marry them. Please give me your third daughter."

The rich man says, "No! No! No! You cannot marry my third daughter. She is very beautiful. She does not want to marry you! You are a frog. Girls do not want to marry frogs! They want to marry handsome young men!"

Bawog says, "I will laugh." The rich man says, "Please laugh!"

Bawog laughs. The rich man's house walls shake. The rich man is afraid! He says, "Please stop laughing! You can marry my Third Daughter!"

Third Daughter sees Bawog. She thinks he is very interesting. She says, "I will marry him. He is not a frog. He is very strong. Perhaps he is a god's son! He is kind."

Bawog and Third Daughter go to Bawog's home. Dongzhi and Lhamoyicuo are very happy. Third Daughter is a good woman. She is a good wife. At night Bawog takes off his

frog clothes. He is a young handsome man. He is not a frog. In the morning, Bawog is a frog again.

One year later, Dongzhi and Lhamoyicuo want to go to a large horserace. Third Daughter wants to go, too. Bawog says, "I can not go to the horserace. I am very small. Mother and Father, please go." Dongzhi, Lhamoyicuo, and Third Daughter go to the horserace. It is a very large horserace. Many people come to the horserace.

The young man first rides very slowly. Then he rides very fast. His horse is flying! The young man wins the horserace. Third Daughter wants to see the young man. She sees him. She says to Lhamoyicuo and Dongzhi, "I am ill. I am not well. I want to go home." Lhamoyicuo and Dongzhi say, "Yes. Please go home. You must rest in bed."

Third Daughter goes home. She does not see Bawog. She sees some frog clothes. Third Daughter is not happy. She burns the frog clothes. Suddenly Bawog comes home. He is a young man. He is not a frog. Bawog looks at the frog clothes. They are burned. He is not happy. He is not well. He says, "You burned my frog clothes. Now I must die." Bawog is very ill. Third Daughter is weeping. Lhamoyicuo and Dongzhi come home. They see Bawog is very ill. They are not happy. They weep, too. Bawog dies. དོན་འགྲུབ་ དང་ ལྷ་ མོ་ གཡུ་ མཚོ་ གཉིས་སྟོང་པོ་མང་བའི་རི་མཐོན་པོ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་བསྡད་ཡོད། ཁོ་གཉིས་ཧ་ཅང་དབུལ་ཏེ་ཕྱུགས་ནོག་མེད་ལ་བུ་བུ་མོ་ཡང་གཅིག་ཀྱང་མི་འདུག ཁོ་ཚོར་བུ་ཕྲུག་མེད། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་འབད་པས་ངལ་རྩོལ་བྱེད། ད་ནི་དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ལོ་ན་བགྲེས་པོ་འདུག དོན་འགྲུབ་ཀྱིས"ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངེད་གཉིས་ལོ་ན་མཐོ་ལ་བྱིས་པའང་མེད་པས་ངེད་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱའམ"ཟེར། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་བཤད་རྒྱུར"ངེད་གཉིས་ངེས་པར་དུ་དགོན་པར་འགྲོ་དགོས། ཁུ་གཉིས་ཀྱིས་ངེད་ཅག་ལ་བུ་ཞིག་བསྐྱོལ་རོགས་ཞེས་སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་འཇུག་ཞུ་དགོས།"

དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་དགོན་པ་ཞིག་ཏུ་ཕྱིན། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ལ་བུ་ཞིག་གནང་རྒྱུའི་སྐྱབས་འཇུག་ཞུས། ཟླ་བ་གཉིས་འགོར་བའི་རྗེས་སུ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་ལུས་མོ་ཆེན་པོར་གྱུར་སོང་། དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཀྱི་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་ལུས་མོ་ཆེན་པོར་གྱུར་བའི་རྒྱུ་མཚན་མ་ཤེས། ཟླ་དགུ་འགོར་བའི་རྗེས་སུ་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོའི་ལུས་མོ་ཧ་ཅང་ཆེན་པོར་གྱུར། དོན་འགྲུབ་ཀྱིས་གྲི་ཆུང་ཞིག་བཟུང་ཏེ་ལུས་མོ་བཤགས་པ་ན་སྦལ་བ་ཞིག་ཕྱིར་ལྡིང་ནས་ཐོན་པས་དོན་འགྲུབ་སྦལ་བ་དེར་སྡུག་མེར་ལངས། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས"དོན་འགྲུབ་ལགས་ང་ནི་སྦལ་བ་འདིའི་ཨ་མ་ཡིན་པས་ཁྱོད་རང་ངེས་པར་དུ་ཁོར་དགའ་པོ་བྱེད་དགོས"ཟེར།

སྦལ་བས་བཤད་རྒྱུར"ཁྱེད་གཉིས་ངའི་ཕ་དང་མ་ཡིན།" སྦལ་བ་དེས་བོད་སྐད་བཤད་ཐུབ་པས་དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ལ་དགའ་སྣང་ཆེན་པོ་སྐྱེས།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་འགྲུབ་གཉིས་སྦལ་བར་དགའ་པོ་བྱུང་། སྦལ་བ་ནི་ཁོ་གཉིས་ཀྱི་བུ་རེད། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཉིན་རྒྱུན་དུ་སྦལ་བར་ཟ་མ་བྱིན། ཁོ་གཉིས་སྦལ་བར་དགའ་པོ་བྱུང་།

ལོ་གསུམ་གྱི་རྗེས་སུ་དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཧ་ཅང་རྒན་པར་གྱུར་བས་སྦལ་བར་སེམས་སྡུག་བྱུང་། ཁོའི་ཕ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ངེས་པར་དུ་འབད་འབུངས་ཀྱིས་ངལ་རྩོལ་བྱེད་དགོས། སྦལ་བས"ཨ་མ་ལགས། ང་རང་གཉེན་བསྒྲིག་འདོད། ང་རང་སྐྱེས་པ་ཕྱུག་པོ་གནང་ཚང་གི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་འདོད"ཟེར།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོས་བཤད་རྒྱུར"ཁྱོད་ནི་སྦལ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་མི་ཞིག་མིན། སྐྱེས་པ་ཕྱུག་པོ་དེ་སྦལ་བར་མི་དགའ། ཁོས་ཁྱོད་རང་ཁོའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་ཏུ་འཇུག་མི་འདོད་པས་ཁོས་ཁྱོད་རང་གསོད་ཀྱང་སྲིད། ཁོའི་ཁྱིམ་ལ་སོང་ནས་མོའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་མ་ཟེར།" སྦ

ལ་བས"ཨ་མ་ལགས་སེམས་ཁྲལ་མ་བྱེད། ང་རང་དེ་ལྟ་ཉིད་དུ་སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་ཚང་ལ་འགྲོ་རྒྱུ། ང་རང་ཁོའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ"ཟེར།

སྤྲལ་བ་སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོའི་ཁྱིམ་དུ་ཕྱིན། ཁོ་རང་སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེའི་སྒོ་ཁར་ཕྱིན་ནས་སྐད་ཆེན་པོས"སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་ལགས། ང་རང་ཁྱོད་ཀྱི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ་ཡིན་པས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་མོ་ང་ལ་གནང་རོགས"ཞེས་སྐད་བརྒྱབ། སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེས་སྤྲལ་བ་མཐོང་རྗེས་དགོད་བཞིན་ཁྱོད་རང་སྤྲལ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་མི་ཞིག་མིན་པས་ཁྱོད་རང་ངའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་མི་ཆོག་ཟེར།

སྤྲལ་བས"ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་ངེས་པར་དུ་ང་ལ་སྟེར་དགོས། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་ང་ལ་མི་སྟེར་ན་ང་རང་དུ་རྒྱུ་ཡིན"ཞེས་སྨྲས་པ་ན་སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེས"དུ་འདོད་ན་དུས་ཤིག ཁྱོད་རང་ངའི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་མི་ཆོག"ཅེས་སྨྲས། སྤྲལ་བ་དུས་པས་གནམ་ངོ་འཁྲིགས་ནས་ཆར་བ་ཆེན་པོ་བབས་རྗེན་སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེར་སྐྲག་སྣང་སྐྱེས། སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེས"དུ་མཚམས་ཞོག་དང་ཁྱོད་རང་ངའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་ཆོག"ཟེར། སྤྲལ་བ་དུ་མཚམས་བཞག་པས་ཆར་བའང་འབབ་མཚམས་བཞག

སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེའི་བུ་མོས་སྤྲལ་བ་མཐོང་བས་མོས"ངས་ཁྱོད་བློར་མི་འབབ། ང་རང་བུད་མེད་ཅིག་ཡིན་པས་ང་རང་སྤྲལ་བ་ཞིག་དང་གཉེན་བསྒྲིག་མི་འདོད། ང་རང་ལྟ་ན་སྡུག་པའི་བོད་རིགས་ན་གཞོན་ཞིག་དང་གཉེན་བསྒྲིག་འདོད"ཟེར། སྤྲལ་བས་བཤད་རྒྱུར"ཁྱོད་རང་ང་ལ་གཉེན་བསྒྲིག་མི་འདོད་ན་ང་ཡང་ཁྱོད་ལ་གཉེན་བསྒྲིག་མི་འདོད་པས་དེ་ལོས་ཆོག"

སྤྲལ་བས་སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེར"ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་ཆེ་བོ་ང་ལ་དགའ་པོ་མེད་པས་ང་ལ་གཉེན་བསྒྲིག་མི་འདོད། ངས་མོར་དགའ་པོ་མི་བྱེད། ང་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་མི་འདོད། ང་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་འབྲིང་བར་གཉེན་བསྒྲིག་འདོད"ཅེས་སྨྲས། སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོས་བཤད་རྒྱུར"ཁྱོད་རང་ངའི་བུ་མོ་འབྲིང་བར་གཉེན་བསྒྲིག་མི་ཆོག" སྤྲལ་བས"ང་རང་མཆོངས་ལྡིང་བྱེད་རྒྱུ"ཞེས་བཤད། སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེས"མཆོང་འདོད་ན་མཆོངས་ཤིག ཁྱོད་རང་ངའི་ཡིད་དུ་འོང་བའི་བུ་མོ་འབྲིང་བར་གཉེན་བསྒྲིག་མི་ཆོག"ཟེར། སྤྲལ་བ་མཆོང་ལྡིང་བྱས་པས་རི་གཡོས་རྐྱེན་སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེར་སྐྲག་སྣང་སྐྱེས། སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེས"ལྡིང་མཚམས་ཞོག་དང་ཁྱོད་རང་ངའི་བུ་མོ་འབྲིང་བར་གཉེན་བསྒྲིག་ཆོག"ཟེར།

སྤྲལ་བ་ལྡིང་མཚམས་བཞག་པ་ན་རི་བོའང་གཡོ་མཚམས་བཞག བུ་མོ་འབྲིང་བས་སྤྲལ་བ་མཐོང་། མོ་སྤྲལ་བར་དགའ་པོ་མི་བྱེད། མོས"ང་ཁྱོད་ལ་མི་དགའ། ཁྱོད་རང་སྤྲལ་བ་ཞིག་རེད། ང་རང་སྤྲལ་བ་ཞིག་དང་གཉེན་བསྒྲིག་མི་འདོད། ང་རང་ལྟ་ན་སྡུག་པའི་ན་གཞོན་ཕྲུག་པོ་ཞིག་ལ་གཉེན་བསྒྲིག་རྒྱུ"ཟེར།

སྤྲལ་བས"ང་རང་ཁྱོད་ལ་མི་དགའ་བས་ང་ཁྱོད་དང་གཉེན་བསྒྲིག་མི་འདོད"ཅེས་བཤད།

སྤྲལ་བས་སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེར་བཤད་རྒྱུར"ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་ཆེ་བ་དང་འབྲིང་བ་གཉིས་ང་ལ་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་འདོད་མེད་པས་ང་ཡང་ཁོ་ཚོར་གཉེན་བསྒྲིག་མི་འདོད་རྐྱེན་ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་ཆུང་བོ་ང་ལ་གནོངས་ཤིག"

སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོས་བཤད་རྒྱུར"མི་ཆོག མི་ཆོག མི་ཆོག ཁྱོད་རང་ངའི་བུ་མོ་ཆུང་བར་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་མི་ཆོག མོ་རང་མཛེས་སྡུག་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་མོ་ཁྱོད་དང་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་མི་འདོད། ཁྱོད་རང་སྤྲལ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་བུ་མོ་ཚོ་སྤྲལ་བ་དང་མཉམ་དུ་གཉེན་བསྒྲིག་མི་འདོད། ཁོ་ཚོ་ཡིད་དུ་འོང་བའི་ན་གཞོན་སྐྱེས་པ་ཚོར་གཉེན་བསྒྲིག་འདོད།"

སྤྲལ་བས"ང་རང་དགོད་རྒྱུ་ཡིན"ཟེར་བས་སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེས"ཁྱོད་རང་བགད་ཆོག"ཟེར།

སྦལ་པ་བཀག་པས་སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོའི་གྲུང་མཁར་རྣམས་གཡོས་ཤིང་སྐྱེས་པ་ཕྲུག་པོ་དེར་སྐྲག་སྣང་སྐྱེས། ཁོས"དགོད་མཚམས་ཞོག་དང་ཁྱོད་རང་ངའི་བུ་མོར་གཉེན་བསྒྲིག་ཆོག"ཟེར།

བུ་མོ་ཆུང་བས་སྦལ་པ་མཐོང་བས་མོས་ཁོ་ནི་ཡིད་ཀྱི་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་རེད་སྙམ། མོས"ང་ཁོ་དང་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་རྒྱུ། ཁོ་རང་སྦལ་པ་ཞིག་མ་རེད། ཁོ་སྟོབས་དང་ལྡན། ཁོ་རང་ཕལ་ཆེར་ལྷའི་བུ་ཡིན་ཡང་སྲིད། ཁོ་ནི་སེམས་བཟང་ཞིག་རེད"ཅེས་སྨྲས།

སྦལ་པ་དང་བུ་མོ་ཆུང་བ་གཉིས་ཟླ་བའི་ཁྱིམ་དུ་ལོག དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ལ་དགའ་སྤྲོ་སྐྱེས། བུ་མོ་ཆུང་བ་ནི་སྐྱེས་མ་བཟང་པོ་ཞིག་རེད། མོ་རང་ཆུང་མ་བཟང་པོ་ཞིག་རེད མཚན་མོར་ཁོས་སྦལ་ཤུན་ཕུད་པ་ན་ཁོ་ནི་ན་གཞོན་སྐྱེས་པ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་སྦལ་པ་ཞིག་མ་རེད། ཞོགས་པར། ཁོ་རང་སླར་ཡང་སྦལ་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར།

ལོ་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་རྟ་རྒྱུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ལ་སོང་ན་འདོད། བུ་མོ་ཆུང་བ་ཡང་འགྲོ་འདོད་པས་སྦལ་པས་བཤད་རྒྱུར"ང་རང་ཏ་ཙང་ཆུང་བས་རྟ་རྒྱུགས་འདིར་འགྲོ་མི་ཐུབ། ཨ་ཕ་ཨ་མ་གཉིས་སོང་ཆོག" དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། བུ་མོ་ཆུང་བ་བཅས་རྟ་རྒྱུགས་དེར་བུད་སོང་། རྟ་རྒྱུགས་དེ་གཟབ་རྒྱས་ཆེ་བའི་རྟ་རྒྱུགས་ཐེངས་ཤིག་སྟེ་མི་མང་པོ་རྟ་རྒྱུགས་དེའི་སྟེང་དུ་སླེབས་འདུག

སྐྱེས་པ་དེ་དང་ཐོག་རྒྱུགས་པ་ཏ་ཙང་དལ་མོད་དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱུགས་པ་ཤིན་ཏུ་མགྱོགས། ཁོའི་རྟ་བྱ་ཞིག་དང་འདྲ་བར་འཕུར་བ་དང་མཚུངས། སྐྱེས་པ་ལོ་ཆུང་དེས་རྟ་རྒྱུགས་རྒྱལ་ཁ་བླངས་བས་བུ་མོ་ཆུང་བར་སྐྱེས་པ་ལོ་ཆུང་དེར་ཐུག་འདོད་སྐྱེས། ཁོ་མོས་སྐྱེས་པ་དེ་མཐོང་བས་མོས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་དང་དོན་འགྲུབ་ལ"ང་ལ་ན་ཚ་བྱུང་འདུག་པས་མི་བདེ་བའི་ཚོར་སྣང་འདུག ང་རང་ཁྱིམ་དུ་ལོག་འདོད"ཅེས་སྨྲས། དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཀྱིས"ཁྱོད་ཀྱིས་མལ་ནས་ངལ་གསོ་དགོས་པས་ཁྱོད་རང་ཁྱིམ་དུ་ཕེབས་རོགས"ཟེར།

བུ་མོ་ཆུང་བ་ཡུལ་དུ་ཕྱིན་མོད་འོན་ཀྱང་མོས་སྦལ་པ་མ་མཐོང་། མོས་སྦལ་ཤུན་འགའ་མཐོང་། བུ་མོ་ཆུང་བའི་སེམས་སྐྱོ་བྱུང་། མོས་སྦལ་ཤུན་མེར་བསྲེགས་པ་ན་གློ་བུར་དུ་སྦལ་པ་ཁྱིམ་དུ་ཐོན། ཁོ་རང་ན་གཞོན་སྐྱེས་པ་ཞིག་རེད། ཁོ་རང་སྦལ་པ་ཞིག་མ་རེད། སྦལ་པས་མེར་བསྲེགས་པའི་སྦལ་ཤུན་ལ་བལྟས་པས་སེམས་སྡུག་བྱུང་། ཁོར་ན་ཚ་བྱུང་། ཁོས"ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་སྦལ་ཤུན་མེར་བསྲེགས་ཟིན་པས་ང་རང་འཆི་བ་ལས་ཐབས་མེད"ཟེར། སྦལ་པར་ན་ཚ་བྱུང་བས་བུ་མོ་ཆུང་བ་དུས། དོན་འགྲུབ་དང་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ་གཉིས་ཁྱིམ་དུ་ལོག ཁོ་ཚོས་སྦལ་པར་ན་ཚ་བྱུང་འདུག་པ་མཐོང་བས་སེམས་སྐྱོ་སྟེ་དུས་མོད་འོན་ཀྱང་སྦལ་པ་ཚེ་ལས་འདས་སོང་།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Where do Lhamoyicuo and Dongzhi live?
b. Do Lhamoyicuo and Dongzhi want children?
c. Do Lhamoyicuo and Dongzhi have children?
d. Where do Lhamoyicuo and Dongzhi go?
e. What do Lhamoyicuo and Dongzhi do at the temple?
f. Does Lhamoyicuo's knee become very small?
g. Can Bawog talk? What language does Bawog speak? Can Bawog speak English?
h. Does Bawog want to marry?
i. Who does Bawog want to marry?
j. What does Bawog say to the rich man?
k. Does the rich man want Bawog to marry his daughter?

l. Does the rich man's first daughter want to marry Bawog?
m. Does Bawog want to marry the rich man's first daughter?
n. Does Bawog marry the rich man's second daughter?
o. Does Second Daughter want to marry Bawog?
p. Does the rich man want Third Daughter to marry Bawog?
q. Does Bawog want to marry Third Daughter?
r. Does Third Daughter want to marry Bawog?
s. Who does Third Daughter marry?
t. Who does Bawog marry?
u. When do Third Daughter, Lhamoyicuo, and Dongzhi go to the horserace?
v. Who wins the horserace?
w. Who goes home first?
x. What does Third Daughter see at home?
y. What does Third Daughter do to Bawog's clothes?
z. When does Bawog come home?
aa. Is Bawog well?
bb. Are Dongzhi, Lhamoyicuo, and Third Daughter happy?
cc. Does Bawog die?
dd. Who dies?
ee. Does Third Daughter die?

B. There are many Tibetan folktales and fables. You must know several. Write one that you like and know well. When you finish, tell it to your neighbor. བོད་མི་རིགས་ལ་དམངས་ཁྲོད་གཏམ་རྒྱུད་དང་ལེགས་བཤད་གཏམ་རྒྱུད་སོགས་མང་དུ་མཆིས་པས། ཁྱོད་ཀྱིས་འབའ་ཞིག་ཤེས་ངེས་ཡིན། ཁྱོད་རང་དགའ་ཞིང་ཆ་རྒྱུས་ཡོད་པའི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་བྲིས་ཏེ་གྲོགས་པོ་ཞིག་ལ་བཤད་དགོས།

(76) **Shopping List** དངོས་པོ་ཉོ་བའི་མིང་ཐོ།

Dongzhi: What are you doing this morning Lhamoyicuo?
Lhamoyicuo: I'm making a long shopping list, Dongzhi.
Dongzhi: What do we need?
Lhamoyicuo: We need a lot of things this week. I must go to the store. We haven't got much tea and we haven't got any sugar or salt.
Dongzhi: What about vegetables?
Lhamoyicuo: We haven't got many tomatoes, but we've got a lot of potatoes. I must go to the butcher's, too. We need some mutton. We haven't got any mutton at all.
Dongzhi: Have we got any beer and wine?
Lhamoyicuo: No, we haven't. And I'm not going to get any!
Dongzhi: I hope that you've got some money.
Lhamoyicuo: I haven't got much.
Dongzhi: Well I haven't got much either.
དོན་འགྲུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་རིང་སྔ་དྲོ་ཅི་ཞིག་བསྒྲུབ་རྩིས་ཡོད། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།
ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ངས་ཉོ་ཚོང་མིང་ཐོ་རིང་པོ་ཞིག་འབྲི་བཞིན་ཡོད། དོན་འགྲུབ།

དོན་འགྲུབ། ང་ཚོར་ཅི་ཞིག་དགོས་སམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། གཟའ་འཁོར་འདིར་ང་ཚོར་དངོས་པོ་མང་པོ་ཞིག་དགོས་པས་ང་རང་རེས་པར་དུ་ནོམ་བརྒྱ་ཚོང་ཁང་དུ་འགྲོ་དགོས། ང་ཚོར་ཇ་མེད་ལ་ཀ་ར་ཡང་མེད་པ་མ་ཟད་ཚྭ་ཡང་མེད།

དོན་འགྲུབ། སྔོ་ཚོད་ཡོད་དམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ཚོར་གྲོ་མ་ཀྲུ་མེད་མོད་འོན་ཀྱང་ཞོག་ཁོག་མང་པོ་འདུག ང་རང་བཤན་པ་ཡོད་སར་ཡང་འགྲོ་དགོས། ང་ཚོར་ལུག་ཤ་ཅུང་ཙམ་དགོས། ང་ཚོར་ལུག་ཤ་ཅུང་ཙམ་ཡང་མི་འདུག

དོན་འགྲུབ། ང་ཚོར་ཆང་དཀར་དང་རྒུ་ཆང་ཡོད་དམ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ཚོར་མེད་མོད་འོན་ཀྱང་ངས་ཉོ་རྒྱུས་བྱེད་གིན་མེད།

དོན་འགྲུབ། ངའི་རེ་བ་ཡིན་ན་ཁྱོད་ལ་སྒོར་མོ་འགའ་ཡོད་པར་སྨོན།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ང་ལ་སྒོར་མོ་མང་པོ་མེད།

དོན་འགྲུབ། དེ་ན་ང་ལའང་དེ་འདྲའི་མང་པོ་མེད།

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. What is Lhamoyicuo doing?
b. Is Lhamoyicuo reading a book?
c. Is Lhamoyicuo making a shopping list?
d. Who is Lhamoyicuo?
e. Who is Dongzhi?
f. Is Lhamoyicuo Dongzhi's husband?
g. Is Dongzhi Lhamoyicuo's wife?
h. Is it evening?
i. Is it morning?
j. Where is Lhamoyicuo?
k. Where is Dongzhi?
l. Where are Lhamoyicuo and Dongzhi?
m. Do Lhamoyicuo and Dongzhi have much tea?
n. Is Lhamoyicuo going to buy some tea?
o. Where must Lhamoyicuo go?
p. Must Lhamoyicuo go to school?
q. Must Lhamoyicuo go to the butcher's?
r. What is Lhamoyicuo making?
s. Where is Lhamoyicuo going to go?
t. Is Lhamoyicuo sleeping?
u. Does Lhamoyicuo have many tomatoes?
v. Does Lhamoyicuo have many potatoes?
w. Where must Lhamoyicuo buy meat?
x. Does Lhamoyicuo have much mutton?
y. Does Lhamoyicuo need some meat?
z. Does Lhamoyicuo want to buy some beer and wine?
aa. Does Dongzhi want Lhamoyicuo to buy some beer and wine?
bb. Do Lhamoyicuo and Dongzhi have any beer and wine?
cc. Does Lhamoyicuo have much money?
dd. Does Dongzhi have much money?
ee. Do Lhamoyicuo and Dongzhi have much money?

(77) **Conversation** ཁ་བརྡ།

<u>Dazheng:</u> Hello, Lhamoyicuo! Where's Dongzhi?
<u>Lhamoyicuo:</u> He's upstairs. He's having a bath. Dongzhi!

Dongzhi: Yes?

Lhamoyicuo: Dazheng is here.

Dongzhi: I'm nearly ready.

Dongzhi: Hello, Dazheng. Have a cigarette.

Dazheng: No, thanks, Dongzhi. I don't smoke.

Dongzhi: Have a glass of whisky then.

Dazheng: OK. Thanks. I like whisky and I'll have a small glass.

Dongzhi: Is dinner ready, Lhamoyicuo?

Lhamoyicuo: It's nearly ready. We can have dinner at seven o'clock.

Dongzhi: Dazheng and I had lunch together today. We went to a restaurant.

Lhamoyicuo: What did you have?

Dongzhi: We had roast beef and potatoes.

Lhamoyicuo: Oh!

Dongzhi: What's the matter, Lhamoyicuo?

Lhamoyicuo: Well, you're going to have roast beef and potatoes again tonight!

ཟླ་མགྲིན། ཨ་རོགས་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། དོན་འགྲུབ་གང་ན་ཡོད།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁོ་རང་ཐོག་ཁང་དུ་འདུག ཁོས་ཁྲུས་བྱེད་ཀྱིན་འདུག དོན་འགྲུབ།

དོན་འགྲུབ། ཅི་ཞིག་རེད།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཟླ་མགྲིན་ཐོན་འདུག

དོན་འགྲུབ། ད་ངས་ཕལ་ཆེར་ཚར་སོང་།

དོན་འགྲུབ། ཨ་རོགས་ཟླ་མགྲིན་ དུ་བ་ཞིག་འཐེན་རོགས།

ཟླ་མགྲིན། མིན་བཀའ་དྲིན་ཆེ། དོན་གྲུབ། ངས་དུ་བ་འཐེན་གྱི་མེད།

དོན་འགྲུབ། དེས་ན་ཨ་རག་ཝི་སྐི་ཤེལ་དཀར་གང་འཐུང་རོགས།

ཟླ་མགྲིན། དེ་ཚོག་གི ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ང་རང་ཨ་རག་ཝི་སྐི་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་ཙང་ཤེལ་དཀར་ཆུང་བོ་གང་འཐུང་རྒྱུ།

དོན་འགྲུབ། དགོང་ཟས་གྲ་སྒྲིག་བྱས་ཡོད་དམ། ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཕལ་ཆེར་གྲ་སྒྲིག་བྱས་ཚར་ཟིན། ང་ཚོས་དུས་ཚོད་བདུན་གྱི་སྟེང་དགོང་ཟས་བཟའ་ཆོག

དོན་འགྲུབ། ཟླ་མགྲིན་དང་ངེད་གཉིས་ཟ་ཁང་ཞིག་ཏུ་སོང་ནས་དྲོས་ཇ་མཉམ་དུ་འཐུང་བ་ཡིན།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཁྱོད་ཚོས་ཅི་ཞིག་ཟོས་པ་ཡིན།

དོན་འགྲུབ། ང་ཚོས་སྐམ་ཤ་དང་ཞོག་ཁོག་བརྔོས་མ་ཟོས་པ་ཡིན།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཨོ།

དོན་འགྲུབ། ཅི་ཞིག་རེད་ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ།

ལྷ་མོ་གཡུ་མཚོ། ཨོ། དེ་ན་དོ་ནུབ་ཀྱང་སྐམ་ཤ་དང་ཞོག་ཁོག་བརྔོས་མ་ཟ་རྒྱུ་ཡིན་ནམ།

Exercise གཤར་སྦྱང་།

Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Is Lhamoyicuo taking a bath?
b. Is Dazheng taking a bath?
c. Is Lhamoyicuo upstairs?
d. Is Dazheng upstairs?
e. What is Dongzhi doing?
f. Is Dongzhi reading a book?
g. Does Dazheng want a cigarette?
h. Does Dazheng like cigarettes?
i. Does Dazheng like whisky?
j. Does Lhamoyicuo drink some whisky?
k. What is Lhamoyicuo doing?
l. Is Dongzhi cooking dinner?
m. Is it morning? Is it afternoon?
n. Who had lunch together?
o. Did Dongzhi and Dazheng have lunch together yesterday?
q. What did Dongzhi and Dazheng have for lunch?
r. Did Dongzhi and Dazheng have mutton for lunch?
s. What is Lhamoyicuo cooking for dinner?
t. Is Lhamoyicuo cooking mutton for dinner?
u. Is Dazheng cooking dinner?
v. What are they going to have for dinner tonight?

(78) **A Donkey བོང་བུ་ཞིག**

A cunning man fed his donkey only wheat and barley. One day he discovered a dead leopard in a forest. He skinned it. Then he put the leopard-skin on his donkey. Next, he led the donkey to his neighbors' fields. He wanted his donkey to eat his neighbors' crops. "There is a leopard in our fields," the villagers said. They said this because the donkey was wearing a leopard-skin. They did not know it was really a donkey. The villagers were very worried. They were also angry. They went to the field where the leopard-skin donkey was. They killed the "leopard." They were surprised because it was the crafty man's donkey. It was not a leopard. སྐྱེས་པ་གཡོ་སྒྱུ་ཅན་ཞིག་གིས་ཁོའི་བོང་བུ་གྲོ་དང་ནས་གཅིག་པུས་གསོས་ཏེ་བསྡད། ཉིན་ཞིག་ལ་ཁོས་ནགས་ཚལ་ནས་གཟིག་ཤི་བོ་ཞིག་རྙེད། ཁོས་པགས་པ་བཤུས་ནས་བོང་བུའི་རྒྱབ་ཏུ་བཀབ་རྗེས་བོང་བུ་འཁྲིད་དེ་ཁོའི་ཁྱིམ་མཚེས་ཀྱི་ཞིང་ཁར་ཕྱིན། ཁོས་ཁོའི་བོང་བུར་ཁྱིམ་མཚེས་ཀྱི་ལོ་ཏོག་ཟ་རུ་འཇུག་འདོད། "ལུ་ཅག་གི་ཞིང་ནང་དུ་གཟིག་ཅིག་འདུག"ཅེས་སྐྱེ་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྐད་ཅོར་བརྒྱབ། བོང་བུས་གཟིག་ལྤགས་གྱོན་ཡོད་རྐྱེན་སྐྱེ་མི་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བཤད་པ་རེད། ཁོ་ཚོས་བོང་བུ་ངོ་མ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཤེས་པས་སྐྱེ་མི་ཚོས་སེམས་ཁྲལ་བྱས་པ་མ་ཟད་ཁོང་ཁྲོ་ཡང་ལངས། ཁོ་ཚོ་གཟིག་ལྤགས་གྱོན་ཡོད་པའི་བོང་བུ་ཡོད་སའི་ཞིང་ཁར་སོང་སྟེ་གཟིག་བསད་པ་རེད། དེ་ནི་སྐྱེས་པ་གཡོ་སྒྱུ་ཅན་དེའི་བོང་བུ་ཡིན་པ་ལས་གཟིག་ཅིག་མིན་པ་ཤེས་པས་སྐྱེ་མི་ཚོ་ཧ་ལས།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who was cunning?
b. Who fed his donkey wheat and barley?
c. What was fed to the donkey?
d. Who fed the donkey?
e. Who discovered?
f. What was discovered?
g. Where was the dead leopard discovered?
h. What was discovered in the forest?
i. What was skinned?
j. Who skinned?
k. What did the cunning man do with the leopard-skin?
l. Where did the man take the donkey to

his neighbors' fields?

m. Why were the villagers afraid?

n. Why were the villagers angry?

o. Who killed the donkey?

p. Who were surprised?

q. Why were they surprised?

B. Act out this story. One person will be the cunning man, another student will be the donkey, and other students will be the villagers. One student will also be the narrator. སློབ་མ་འགའ་འདུས་ནས་གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་དེ་འཁྲབ་སྟོན་བྱེད་དགོས། སློབ་མ་གཅིག་གཡོ་སྒྱུ་ཅན་གྱི་སྐྱེས་པ་དེ་དང་གཞན་ཞིག་བོང་བུ། གཞན་རྣམས་སྡེ་མི་རྣམས་བྱ་དགོས་པ་མ་ཟད་སློབ་མ་གཅིག་ད་དུང་འགྲེལ་བཤད་པའང་བྱ་དགོས།

(79) The Cat Teacher དགེ་རྒན་བྱི་ལ།

Don't lie,
If you do,
Others will soon know,
As happened to the cat.

A cat often stole things from a monk. One day the monk found the cat stealing his prayer beads. The monk was very angry. The monk jerked the cat's tail. The cat's tail was broken.

Now the cat's tail was broken. He could not hunt. He became very weak and hungry. He sat quietly. The monk's prayer beads were around his neck. A mouse came near. The cat said to the mouse, "I am a cat god. I never kill. I don't steal. I don't have sex. I never drink liquor. I don't eat meat. Please follow my example!"

The poor mouse believed the cat. He called some other mice. Then asked the cat to teach them some scriptures. The cat agreed to become their teacher. They began having classes.

Soon, however, the number of mice students became less and less. In class, the cat sat on a millstone. The mice walked around him, reciting their lesson. The cat always secretly caught the last mouse and ate it. Some days late the mice were suspicious. The mice king looked at the cat's excrement. He found some bones and hair in it. The mice king talked to the cat. He said, "What do you usually eat?" "Roots. I never eat anything with blood," the cat said.

The mice king did not believe the cat. He talked to the other cats. He said, "We will give the cat a bell. We will put it around his neck. When the bell rings, we will be careful."

In the next class, the mice put the bell around the cat's neck. A few minutes later, as the mice walked around the millstone, the bell rang. The bell rang because the cat had caught

a mouse. The mice king sang:

Our teacher is fat,
But my mice are thin,
Our broken-tail teacher must leave,
You only eat roots,
So how can you defecate hair and bones?

"This happened because I did not hide my excrement," said the unhappy cat. Later, mice did not like cats. And cats always bury their excrement.

མི་ལ་རྟོན་ནི་མ་གཏམ་ཞིག
གལ་ཏེ་རྟོན་ནི་གཏམ་གྱུར་ན།
གཞན་པས་མྱུར་དུ་ཤེས་འགྱུར་བ།
བྱི་ལར་ཅི་བྱུང་དཔེ་ལ་བལྟོས།

བྱི་ལ་ཞིག་གིས་ནམ་རྒྱུན་དུ་བཙུན་པ་ཞིག་གི་ཅ་ལག་བཀྲུས། ཉིན་ཞིག་ལ་བཙུན་པས་ཁོའི་ཕྲེང་བ་བྱི་ལས་རྐུ་བཞིན་པ་མཐོང་བས་ཁོར་ཁོང་ཁྲོ་ཆེན་པོ་ལངས། བཙུན་པས་བྱི་བའི་རྔ་མ་རལ་གྱིས་འཐེན་རྒྱེན་བྱི་ལའི་རྔ་མ་ཆད།

བྱི་ལའི་རྔ་མ་བཅད་ཟིན་པས་ཁོས་བྱི་བ་འཛིན་མ་ཐུབ། ཁོའི་ཕོ་བ་ལྟོགས་ཏེ་ཤ་རིད་པོར་གྱུར་པས་ཁོས་བཙུན་པའི་ཕྲེང་བ་སྐེར་གོན་ནས་ཁ་རོག་གེར་ཙོག་པ་ན། བྱི་བ་ཞིག་གམ་དུ་བཅར་བས་ཁོས"ང་ནི་བྱི་བའི་རྒྱལ་པོ་ཡིན། ངས་བྱི་བ་མི་གསོད་ལ་བཀྲུ་མི་བྱེད་པ་མ་ཟད་ལོག་གཡེམ་ཡང་མི་བྱེད། ངས་ཆང་གཏན་ནས་མི་འཐུང་ལ་ཤ་ཡང་གཏན་ནས་མི་ཟ་བས་ངའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཤིག"ཅེས་སྨྲས།

སྙིང་རྗེ་བའི་བྱི་བ་དེ་བྱི་ལར་ཡིད་ཆེས་བྱུང་། ཁོས་བྱི་བ་གཞན་པ་འགའ་བོས་རྗེས་བྱི་ལར་ཞུ་བ་བྱས་ནས་ཁོ་ཚོར་ཆོས་འཁྲིད་རྒྱུའི་རེ་བ་ཞུས། བྱི་ལ་ཁོ་ཚོའི་དགེ་རྒན་བྱེད་པར་འཐད་པ་བྱུང་བས་ཁོ་ཚོས་དཔེ་ཁྲིད་བྱེད་འགོ་བཙུགས།

གང་ལྟར་ཅང་མ་འགོར་བར་བྱི་བའི་ཁ་གྲངས་ཇེ་ཉུང་ནས་ཇེ་ཉུང་དུ་ཕྱིན། སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱི་ལ་རང་འཐག་གི་ཁོད་ཀྱི་སྟེང་དུ་བསྡད་དེ་བྱི་བ་ཚོས་སློབ་ཚན་ངག་ཏུ་གྱེར་ནས་ཁོའི་མཐའ་རུ་བསྐོར། ཆེས་རྗེས་མའི་བྱི་བ་དེ་བྱི་ལས་ནམ་རྒྱུན་དུ་ཁ་རོག་གེར་བཟུང་ནས་ཟོས་པ་ན་ཉིན་འགའ་འགོར་རྗེས་བྱི་བ་རྣམས་ཁོར་དོགས་པ་ཟོས། བྱི་བའི་རྒྱལ་པོས་བྱི་ལའི་བྲུན་པར་བལྟས་པ་ན་དེའི་ནང་དུ་རུས་སྤུ་འགའ་ཡོད་པ་མཐོང་། བྱི་བའི་རྒྱལ་པོས་བྱི་ལར་ཁ་བརྡ་བྱེད་སྐབས་ཁོས"ཁྱོད་ཀྱིས་རྒྱུན་ལྟར་དུ་ཟས་སུ་ཅི་ཞིག་ཟ་བ་ཡིན"ཞེས་དྲིས་ཚེ་ཁོས"རྩྭའི་རྩད་པ་ཟ་བ་ཡིན། ཁྲག་ཡོད་པའི་དངོས་པོ་ཅི་ཞིག་ཡིན་ནའང་ངས་གཏན་ནས་མི་ཟ"ཞེས་ལན་བཏབ།

བྱི་བའི་རྒྱལ་པོ་བྱི་ལ་དེར་ཡིད་མ་ཆེས། བྱི་ལ་གཞན་པ་རྣམས་དང་གྲོས་བསྡུར་བྱས་ནས་ཁོས"ང་ཚོས་བྱི་ལའི་སྐེ་ལ་དྲིལ་ཆུང་ཞིག་འདོག དྲིལ་ཆུང་གྲགས་ཚེ་ང་ཚོས་ཚང་མས་དོགས་ཟོན་བྱ་དགོས"ཟེར།

སློབ་ཁྲིད་རྗེས་མའི་སྐབས་སུ་བྱི་བ་རྣམས་ཀྱིས་དྲིལ་ཆུང་དེ་བྱི་ལའི་སྐེར་བསྐོན། སྐར་མ་འགའི་རྗེས་སུ། བྱི་བ་རྣམས་ཁོད་ཀྱི་མཐའ་བསྐོར་ནས་འགྲོ་བའི་ཚེ་དྲིལ་ཆུང་གྲགས། རྒྱུ་མཚན་ནི་བྱི་ལས་བྱི་བ་ཞིག་བཟུང་བས་སོ། བྱི་བའི་གླུ་ཆུང་བླངས་པ་འདི་ལྟར།

ཀན་གྱི་ཤ་ནི་ཀྲུགས་མོད་ཀྱང་།
བྱི་ལ་རྣམས་ཀྱི་ཤ་རིད་པས།
ཛ་མེད་ཀན་ཁྱོད་སོང་ན་ལེགས།
ཁྱོད་ཀྱིས་རྡུ་རྩད་ཟ་བ་ཡིས།
དུས་སྐྱུ་ལ་ནི་ཅི་ལ་གཏོང་།

"ངས་ངའི་བྲུན་པ་མ་ཡིབ་པའི་རྐྱེན་གྱིས་འདི་བྱུང་བ་རེད"ཅེས་སྨྲུག་གིས་ཁེངས་བའི་བྱི་ལས་བཤད། རྗེས་ཕྱོགས་སུ་བྱི་བས་བྱི་ལར་གློར་མ་བབས་པས་བྱི་ལས་ནམ་རྒྱུན་དུ་ཁོ་ཚོའི་བྲུན་པ་ས་འོག་ཏུ་འཇུག་པ་རེད།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Rewrite this text as a play and act it out. གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་དེ་འཁྲབ་གཞུང་གི་རྣམ་པར་བཅོས་ཏེ་འཁྲབ་སྟོན་བྱ་དགོས།

B. Write answers to these questions: གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Who often stole things?
b. What were things stolen from?
c. Why did the monk jerk the cat's tail?
d. How was the cat's tail broken?
e. Why could the cat not hunt?
f. Why did the cat become weak and hungry?
g. Why did the cat sit quietly?
h. Where were the monk's prayer beads?
i. What came near the cat?
j. What did the cat tell the mouse?
k. What did the cat say that he did not do?
l. Did the mouse believe the cat?
m. What did the mice ask the cat to do?
n. What did they begin having?
o. What became less and less?
p. Where did the cat sit?
q. What did the cat do secretly?
r. Who became suspicious?
s. Why did they become suspicious?
t. What did the mouse ask the cat?
u. What did the cat answer?
v. What did the mice want to give the cat?
w. When did the mice give the cat a bell?
x. Why did the bell ring?
y. What did the mice king sing?
z. Was the cat happy or sad?
aa. Why do cats always bury their excrement?

C. What lesson do you think this story teaches? Write your answer. Then read another student's answer. Are your answers different or the same? ཁྱོད་ ཀྱིས་ བལྟས་ ན་ གཏམ་ རྒྱུད་ འདིས་ ང་ ཚོར་ གནས་ལུགས་ཅི་ཞིག་བསྟན་ཡོད། བསྟན་དོན་བྲིས་ཏེ་སློབ་མ་གཞན་གྱིས་བྲིས་པའང་བཀླགས་ནས་ཁྱོད་ཚོས་ལན་བཏབ་པ་རྣམས་མཚུངས་མིན་ལ་བརྟག་དགོས།

(80) **The Coming of the Great Zaa** **རྫད་ཆེན་པོན་བྱུང་།**

A thief wanted to steal an old couple's cow. He hid in a large tree near the old couple's home. A tiger came to the tree. The tiger also wanted to steal the old couple's cow. The tiger sat quietly under the tree.

Soon night came. The sky had many black clouds. The old woman shouted to her husband, "Do you think a thief will come tonight?" "I'm not afraid of anything except the Great Zaa," the old man shouted back.

The tiger and the thief did not know something. Every night the old couple said this very loudly. They said this every night to frighten away robbers.

The tiger and thief thought that the Great Zaa must be very terrible. The tiger and thief both wondered if the Great Zaa would come.

The thief looked down. He saw a monster with glowing eyes. He thought it was the Great Zaa. He was very afraid. Urine ran down his leg. The urine fell onto the tiger's head.

The tiger looked up. He saw something in the tree. He thought it was the Great Zaa. He was so afraid that his heart broke. He fell dead to the ground. At the same time, the thief fell from the tree. He hit the grow with his head. He also died. རྐུན་ མ་ ཞིག་ གིས་ རྒན་ རྒོན་ གཉིས་ཀྱི་བ་གླང་བརྐུ་འདོད་དེ་ཁོ་རང་རྒན་རྒོན་གཉིས་ཀྱི་ཁྱིམ་དང་ཐག་མི་རིང་བའི་སར་སྡོང་རྒན་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་གསེང་དུ་ཡིབ་ནས་བསྡད། སྟག་ཅིག་གིས་ཀྱང་རྒན་རྒོན་དེའི་བ་གླང་བརྐུ་འདོད་དེ་སྡོང་རྩར་ཐོན་ནས་ཁ་རོག་གེར་བསྡད།

ཅང་མ་འགོར་བར་ས་རུབ་ཅིང་མཁའ་རུ་སྤྲིན་ནག་མང་པོ་འཁྲིགས་པས་རྒན་མོས་སྐད་བརྒྱབ་ནས"ཁྱོད་ཀྱིས་བལྟས་ན་དོ་ནུབ་རྐུན་མ་ཞིག་ཡོང་སྲིད་དམ"ཞེས་དྲིས་པར་རྒད་པོས"ང་རྫད་ཆེན་མ་གཏོགས་ཅི་ལ་ཡང་མི་སྐྲག"ཅེས་སྐད་གསེང་མཐོན་པོས་ལན་བཏབ།

སྟག་རྐུན་གཉིས་ཀྱིས་གནས་ཚུལ་འདི་མ་ཤེས། རྒན་རྒོན་གཉིས་ཀྱིས་མཚན་རེར་སྐད་གསེང་མཐོན་པོས་འདི་སྐྲ་བ་ཡིན་ལ་ཁོ་ཚོས་བཤད་པ་ལྟར་ན་འདིས་ཇག་རྐུན་ཡོད་ཚད་ལ་འཇིགས་སྣང་སྐྱུལ་བ་ཡིན་ཟེར།

སྟག་རྐུན་གཉིས་ཀྱིས་བསམ་པར་རྫད་ཆེན་ཞེས་པ་དངོས་གནས་འཇིགས་སུ་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་ངེས་སྙམ་ལ་ཁོ་གཉིས་རྫད་ཆེན་ཡོང་མིན་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟོས།

རྐུན་མས་སྡོང་འགོ་ནས་མར་བལྟས་པ་ན་མིག་ཟུང་འོད་དུ་འཕྲོ་བའི་སྤྲིན་པོ་ཞིག་མཐོང་བས་ཁོས་བསམ་པར་དེ་ནི་རྫད་ཆེན་རེད་འདོད། ཁོར་སྐྲག་སྣང་ཆེན་པོ་སྐྱེས་ཏེ་གཅིན་པ་ཤོར་ཏེ་བརླ་ཐོག་བརྒྱུད་དེ་མར་སྟག་གི་མགོར་ལྷུང་།

སྟག་གིས་ཡར་བལྟས་ཙ་ན་ཁོས་སྡོང་འགོར་དངོས་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་མཐོང་། ཁོས་དེ་ནི་རྫད་ཆེན་ཡིན་པར་བསམས་ནས་འཇིགས་སྣང་ཆེན་པོ་སྐྱེས་ཏེ་ཁོའི་སྙིང་ཕྱེད་ཀར་འཐོར་ནས་ཐང་དུ་འགྱེལ་ཏེ་ཚེ་ལས་འདས་སོང་ངོ་། སྐབས་དེར་རྐུན་མ་དེ་ཡང་སྡོང་འགོ་ནས་མར་ལྷུང་བས་ཁོའི་མགོ་བོ་ཡལ་གར་ཐོག་སྟེ་ཁོ་རང་ཡང་ཚེ་ལས་འདས་སོང་ངོ་།

Exercises གཤར་སྦྱོང་།

A. Rewrite this story as a play and act it out in your classroom with other students. གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་འདི་འཁྲབ་གཞུང་གི་རྣམ་པ་ལྟར་འབྲི་དགོས་ཤིང་སློབ་གྲོགས་གཞན་དང་མཉམ་དུ་འཁྲབ་སྟོན་ཡང་བྱེད་དགོས།

B. Write at least twenty questions and answer them. གོང་གི་གཏམ་རྒྱུད་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་ཉི་ཤུ་ལ་ས་མི་ཉུང་བ་བསྒྲིག་དགོས་ལ་དེ་ཚོར་ལན་ཡང་གདབ་དགོས།

C. Match the words in the second column with the words in the first column. More than one answer is possible. གཤམ་གསལ་གྱི་གཡས་གཡོན་གྱི་ཐ་སྙད་རྣམས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འོས་འཚམ་གྱིས་ཐིག་གིས་སྦྲེལ་ནས་སྟོན་དགོས་ཏེ། གཅིག་ལས་མང་བའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཀྱང་སྲིད།

__ a. Great Zaa	1. wanted	12. many
__ b. thief	2. coming	13. loudly
__ c. old man	3. steal	14. thought
__ d. old woman	4. hid	15. wondered
__ e. tiger	5. sat	16. glowing
__ f. tree	6. came	17. very afraid
__ g. clouds	7. shouted	18. ran
__ h. eyes	8. didn’t know	19. fell
__ i. urine	9. said	20. broke
__ j. heart	10. large	21. hit
__ k. head	11. black	22. died

(81) The Tortoise Dies རུས་སྦལ་ཤི་བ།

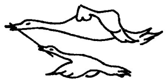

A ______ tortoise lived in the same lake with two geese. It did not rain for a long time. The lake dried up. There was no more water.

The geese said they wanted to fly away. They wanted to find another lake. The tortoise said, “Oh, my good friends, please don’t leave me.” “We don’t want to leave you here, but

you cannot fly," the geese said.

"I have an idea," the tortoise said. "I'll hold a stick in my mouth. You will each hold one end. That way I can go with you." "This is an excellent idea, but don't open your mouth while we are flying," the geese said.

A few minutes later they were flying. The tortoise was holding the stick in his mouth. The geese were holding the two ends. They were feeling good.

They flew over a village. Some children saw them. The children shouted, "Look! Up in the sky! How clever those geese are to carry a tortoise!"

A few minutes later they flew over a grassland. Several shepherd boys saw them. The shepherd boys shouted, "Look! What intelligent geese!"

The tortoise was very angry. He thought that this was his idea. It was not the geese's idea. He shouted, "It's my idea!" As soon as he opened his mouth, he fell to the ground and died. རུས་སྦལ་ཞིག་ངང་བ་གཉིས་དང་མཉམ་དུ་མཚོའུ་གཅིག་གི་ནང་དུ་འཚོ་སྡོད་བྱས་ཡོད། ཡུན་རིང་ཞིག་ལ་ཆར་བ་མ་བབས་པས་མཚོའུ་སྐམ་ནས་ཆུ་ཐིགས་པ་ཙམ་ཡང་མི་འདུག

ངང་བ་གཉིས་འཕུར་ནས་མཚོའུ་གཞན་ཞིག་བཙལ་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཟེར། རུས་སྦལ་དེས"ངའི་གྲོགས་མཆོག་རྣམས་པ་ལགས། ཁྱེད་ཚག་གིས་ང་རང་རྗེས་སུ་མ་བསྐྱུར"ཞེས་སྨྲས་པ་ལ་ངང་བ་གཉིས་ཀྱིས"ངེད་ཚག་གིས་ཁྱེད་རང་འདི་རུ་བསྐྱུར་མི་འདོད་མོད་འོན་ཀྱང་ཁྱོད་འཕུར་མི་ཐུབ་པས"ཟེར།

"ང་ལ་ཐབས་བཀོད་ཅིག་ཡོད"ཅེས་རུས་སྦལ་གྱིས་སྨྲས། "ངས་དབྱུག་པ་ཞིག་གི་དཀྱིལ་དུ་སོ་བཏབ་ནས་ཁྱེད་གཉིས་ཀྱིས་དབྱུག་པའི་སྣེ་གཉིས་བཟུང་ཅོག འདི་ལྟར་བྱས་ན་ང་རང་ཁྱེད་དང་ལྷན་ཏུ་སོང་ཆོག" ངང་བ་གཉིས་ཀྱིས"འདི་ནི་ཐབས་བཀོད་མཆོག་གྲུང་ཞིག་རེད་མོད་འོན་ཀྱང་ང་ཚོ་འཕུར་བའི་སྐབས་སུ་ཁྱེད་ཀྱི་ཁ་གདང་མི་ཉན"ཞེས་སྨྲས།

ཅུང་མ་འགོར་བར་ཁོ་ཚོ་མཁའ་དབྱིངས་སུ་འཕུར། རུས་སྦལ་གྱིས་དབྱུག་པ་ཁ་རུ་བཟུང་བ་དང་ངང་བ་གཉིས་ཀྱིས་དབྱུག་པའི་སྣེ་གཉིས་བཟུང་སྟེ་འཕུར་བས་ཁོ་ཚོར་དགའ་ཚོར་སྐྱེས།

ཁོ་ཚོ་གྲོང་ཚོ་ཞིག་གི་མཁའ་དབྱིངས་སུ་འཕུར་སྐབས་བྱིས་པ་སྐོར་ཞིག་གིས་ཁོ་ཚོ་མཐོང་བས་སྐད་ཅོར་ཆེན་པོས"ཡར་ནམ་མཁར་ལྟོས་དང་། ངང་བ་གན་གཉིས་ཀྱིས་རུས་སྦལ་འཁྱུར་བའི་ངང་ཚུལ་ཧ་འདྲའི་བློ་རིག་གྲོད་པ་ལ"ཞེས་སྨྲས།

ཡང་ཅུང་མ་འགོར་བར་ཁོ་ཚོ་རྩྭ་ཐང་ཞིག་གི་དབྱིངས་སུ་འཕུར་སྐབས་ལུག་རྫི་སྐོར་ཞིག་གིས་ཁོ་ཚོ་མཐོང་ནས་སྐད་ཅོར་ཆེན་པོས"ལྟོས་དང་ཧ་འདྲའི་བློ་རིག་བཀྲ་བའི་ངང་བ་གཉིས"ཞེས་སྨྲས།

རུས་སྦལ་གྱིས་འདི་ནི་ཁོའི་ཐབས་བཀོད་ཡིན་པ་ལས་ངང་བ་གཉིས་ཀྱི་ཐབས་བཀོད་མིན་བསམས་ནས་ཁོ་རང་ཁོང་ཁྲོ་ཆེན་པོ་ལངས། ཁོས་སྐད་ཅོར་ཆེན་པོས"འདི་ནི་ངའི་ཐབས་བཀོད་ཡིན"ཞེས་སྨྲས་མ་ཐག་ཁོའི་ཁ་ནས་དབྱུག་པ་ཤོར་ཏེ་སར་ལྷུང་སྟེ་ཚེ་ལས་འདས་སོང་།

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. Are the following sentences true or false? If a sentence is false, explain why. Write your explanation. གཤམ་གྱི་ཚིག་གྲུབ་འདི་དག་སློབ་ཚན་གྱི་ནང་དོན་དང་བསྟུར་ན་འགྲིག་གམ་མི་འགྲིག མི་འགྲིག་ཚེ་ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་གསལ་པོར་འབྲི་དགོས།

a. The tortoise and the geese lived together.

b. The geese and the tortoise wanted to go to another lake.

c. It rained often.
d. The lake was dry.
e. The tortoise did not want to leave the lake.
f. The tortoise had an idea.
g. The geese did not agree with the tortoise.
h. Some village children saw the tortoise and the geese up in the sky.
i. First they flew over a grassland and then they flew over a village.
j. The tortoise was very happy.
k. The tortoise got to another lake.
l. The tortoise opened his mouth to say something.

B. Write twenty questions about this text. Next, write answers to your questions. སློབ་ཚན་ཀྱི་ནང་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་འདྲི་ཚིག་ཉི་ཤུ་བསྒྲིག་དགོས་ལ། དེ་ཚོར་ལན་ཡང་གདབ་དགོས།

C. Rewrite this text as a play and act it out in your classroom with other students. གོང་གི་སློབ་ཚན་དེ་འཁྲབ་གཞུང་གི་རྣམ་པ་ལྟར་འབྲི་དགོས་ཞིང་དེ་ནས་སློབ་གྲོགས་ཁ་ཤས་དང་མཉམ་དུ་འཁྲབ་སྟོན་བྱེད་དགོས།

\Australia: Other Nomads ཨོ་སུ་ཏྲུ་ཌུ་ལི་ཡ། འབྲོག་མི་གཞན་ཞིག

Listen to this dialogue: ཁ་བརྡ་འདི་ལ་ཉན་དགོས།

Carol: Gee! I'm really impressed by all the historical places in China!
Julie: Really? Why?
Carol: Well you see, in Australia we don't have any ancient buildings nor do we have stories about our past ancestors.
Julie: Oh! That's right. Up until 200 years ago there were no Europeans in Australia.
Carol: You're right. Because my country is very hot and dry, the Aborigines used to follow the water sources and the herds of wild animals from place to place. They never planted wheat or vegetables. They didn't keep herds of sheep or cows. They didn't even have horses or donkeys to ride on. They just walked and carried their belongings with them.
Julie: Do they still live in this way?
Carol: No. Their lives changed when travelers from Britain went to Australia and made their homes there. Now there are few Aboriginal people living in their natural state.
Julie: Is Australia now like Britain?
Carol: Originally European Australians had a lot in common with Britain. Their language, food, clothing, and customs were the same. They built roads and railways and made large cities. They made farms and grew wheat and fruit trees. Farmers kept sheep and cows. People mined the minerals from the soil.

Julie: So, what has changed?

Carol: In the 1950's people from Europe began to move to Australia. They brought with them their culture, food habits, songs, and dances. Nowadays the faming community is small and the city communities are large. Although everyone must speak English in order to study or do business, there are many other languages being used. There are both TV and radio programs for other nationalities and the libraries keep books of different languages. Now, nearly every nationality and ethnic group can be found in Australia.

Julie: Are there any Tibetans in Australia?

Carol: Yes, there are, but not many. They mainly live in the east coast cities of Sydney sand Melbourne. Australians love to eat mutton and beef, and there is plenty of wheat flour for noodle making. I think Tibetans would be able to get used to life in Australia easily.

Carol: Here are some pictures about Australia. This is a picture of an Australian Aborigine. The second picture is about sheep farming areas. Finally, here are some pictures of Australian cities and towns.

Carol: ཨ་ཅེ། གྲུང་གོའི་ལོ་རྒྱུས་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་ས་གནས་དག་གིས་དངོས་ནས་ང་རང་ལ་བག་ཆགས་ཟབ་མོ་བཞག་འདུག

Julie: དངོས་ནས་ཡིན་ནམ། ཅིའི་ཕྱིར།

Carol: ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར་ང་ཚོ་ཨོ་སུ་ཊྲུ་རྡུ་ལི་ཡ་ན་གནའ་བོའི་ཁང་བརྩེགས་མེད་ལ་ང་ཚོའི་མེས་པོའི་སྔོར་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཀྱང་མེད།

Julie: ཨོ་དེ་ནི་དངོས་ནས་བདེན་པ་འདུག མི་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་གི་ཡར་སྔོན་དུ་ཨོ་སུ་ཊྲུ་རྡུ་ལི་ཡ་ན་ཡོ་རོབ་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད།

Carol: ཁྱོད་རང་དངོས་ནས་བདེན་པ་འདུག རྒྱུ་མཚན་ནི་ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཚ་བ་ཆེ་ཞིང་སྐམ་ཤེད་ཆེ་བས། ས་འདིའི་གནའ་བོའི་སྔོད་དམངས་རྣམས་ཆུའི་འབྱུང་ཁུངས་དང་རི་དྭགས་ཀྱི་རྗེས་བསྙེགས་ཏེ་ས་ཆ་ནས་ས་ཆར་གནས་སྤོར་བྱས་པ་རེད། ཁོ་ཚོས་སྤྱི་ཚོད་དང་འབྲུ་རིགས་གཅིག་ཀྱང་བཏབ་མ་མྱོང་བར་མ་ཟད་ལུག་གམ་བ་གླང་ཕྲུ་གཅིག་ཀྱང་འཚོ་སྐྱོང་བྱས་མྱོང་མེད། ཐ་ན་ཁོ་ཚོར་རྟ་དང་བོང་བུ་སོགས་ལ་ཞོན་རྒྱུ་ཡང་མེད་པས་ཁོ་ཚོར་དབང་བའི་ཅ་ལག་རྣམས་ཁུར་ནས་རྐང་ཐང་དུ་སོང་བ་རེད།

Julie: ཁོ་ཚོ་ད་ལྟའང་འདི་ལྟར་འཚོ་བ་རོལ་བཞིན་པ་ཨེ་རེད་དམ།

Carol: མ་རེད། དབྱིན་ཇིའི་འགྲུལ་བཞུད་པ་རྣམས་ཨོ་སུ་ཊྲུ་རྡུ་ལི་ཡར་སོང་སྟེ་ཁྲིམ་གཞིས་ཆགས་པའི་རྗེས་སུ་ཁོ་ཚོའི་འཚོ་བར་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་འགོ་བརྩམས། ད་སྐབས་གནས་འདིར་གནའ་བོའི་སྔོད་དམངས་ཉུང་ཤས་ཤིག་གིས་གནའ་བོའི་འཚོ་བ་རོལ་སྟངས་ལྟར་འཚོ་བཞིན་ཡོད།

Julie: ད་ལྟའི་ཨོ་སུ་ཊྲུ་རྡུ་ལི་ཡ་དབྱིན་ཇི་དང་འདྲའམ།

Carol: དེང་ཐོག་ཨོ་སུ་ཊྲུ་རྡུ་ལི་ཡའི་ཡོ་རོབ་པ་རྣམས་ལ་དབྱིན་ཇི་བ་དང་ཆ་འདྲ་བའི་ཕྱོགས་ཤིན་ཏུ་མང་སྟེ། ཁོ་ཚོའི་སྐད་རིགས་དང་བཟའ་རིགས། གྱོན་ཆས། ཡུལ་སྲོལ་གོམས་འདྲིས་སོགས་ཕན་ཚུན་འདྲ་པོ་ཡོད་ལ་ཁོ་ཚོས་གཞུང་ལམ་དང་ལྕགས་ལམ། གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་བཅས་འཛུགས་སྐྲུན་བྱས། ཁོ་ཚོས་ཞིང་ར་བཟོས་ནས་གྲོ་དང་ཤིང་སྡོང་བཏབ་པ་མ་ཟད་ཞིང་བ་ཚོས་ནོར་ལུག་འཚོ་སྐྱོང་བྱས། མི་རྣམས་ཀྱིས་ས་འོག་ནས་གཏེར་ཁ་ཡང་སྔོག་འདོན་བྱས།

Julie: དེ་ན་ཅི་ཞིག་འགྱུར་སོང་བ་རེད།

Carol: སྤྱི་ལོ་༡༩༥༠་བའི་ནང་དུ་ཡོ་རོབ་གླིང་གི་མི་རྣམས་ཨོ་སུ་ཊྲུ་རྡུ་ལི་ཡར་གནས་སྤོར་འགོ་བརྩམས་ཤིང་དེ་དང་མཉམ་དུ་ཁོ་ཚོས་རང་

ཉིད་ཀྱི་རིག་གནས་དང་བཟའ་བཏུང་གི་སྐོར། གླུ་དབྱངས། བྲོ་གར་བཅས་འཁྲིད་ཡོང་བ་རེད། དེང་སང་ཞིང་ལས་བྱེད་བཞིན་པའི་མི་དམངས་ཀྱི་ཚོ་ཁག་རྣམས་གཞི་རྒྱ་ཅུང་ཆུང་བ་དང་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་མི་དམངས་ཀྱི་ཚོ་ཁག་རྣམས་གཞི་རྒྱ་ཅུང་ཆེན་པོ་འདུག སྐད་རིགས་གཞན་པ་མང་པོ་ཞིག་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ནའང་མི་རྣམས་ཀྱིས་སློབ་སྦྱོང་དང་ཚོང་ལས་བྱེད་ཆེད་ངེས་པར་དུ་དབྱིན་ཡིག་སྦྱང་དགོས་པ་རེད། བརྙན་འཕྲིན་དང་རླུང་འཕྲིན་ལེ་ཚན་ཡང་མི་རིགས་གཞན་པའི་སྐད་རིགས་ཀྱི་སྟེང་ནས་གཏོང་གིན་ཡོད་ལ་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུའང་སྐད་ཡིག་མི་འདྲ་བའི་ལམ་ནས་བྲིས་པའི་དཔེ་ཆ་སྣ་ཁ་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད། དེང་སང་ཨོ་སུ་ཁྲུ་རུ་ལི་ཡ་རུ་མི་རིགས་སམ་རིགས་རྒྱུད་ཧ་ལམ་གང་རུང་ཞིག་རྙེད་ཐུབ་པ་རེད།

Julie: ཨོ་སུ་ཁྲུ་རུ་ལི་ཡ་ན་བོད་རིགས་ཡོད་དམ།

Carol: ཡོད་མོད་འོན་ཀྱང་དེ་འདྲ་མང་པོ་མི་འདུག ཁོ་ཚོ་གཙོ་བོ་གསེར་ལྷུན་གནས་དང་མླེད་ལུ་བོར་གྱི་ཤར་ཕྱོགས་མཚོ་རྒྱུད་གྲོང་ཁྱེར་དུ་འཚོ་སྡོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཨོ་སུ་ཁྲུ་རུ་ལི་ཡའི་མི་རྣམས་ལུག་ཤ་ཟ་བར་དགའ་པོ་ཡོད་ལ་ཕུ་ཆང་འཐུང་རྒྱུར་ཡང་དགའ་པོ་ཡོད། ཁོ་ཚོར་ཐུག་པ་སྐོལ་བྱེད་ཀྱི་གྲོ་ཕྱེ་ཡང་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། ངས་བསམས་ན་བོད་པ་རྣམས་ཨོ་སུ་ཁྲུ་རུ་ལི་ཡའི་འཚོ་བ་རོལ་སྟངས་ལ་མྱུར་དུ་གོམས་ངེས།

Carol: འདི་རུ་ཨོ་སུ་ཁྲུ་རུ་ལི་ཡའི་འདྲ་པར་འགའ་ཡོད། འདི་ནི་ཨོ་སུ་ཁྲུ་རུ་ལི་ཡའི་གནའ་བོའི་སྡོད་དམངས་ཤིག་གི་འདྲ་པར་རེད། འདྲ་པར་གཉིས་པ་འདི་ནི་ཕྱུགས་ལས་ས་ཁུལ་གྱི་འདྲ་པར་ཞིག་རེད། འདི་རུ་ད་དུང་ཨོ་སུ་ཁྲུ་རུ་ལི་ཡའི་གྲོང་ཁྱེར་དང་གྲོང་བརྡལ་གྱི་འདྲ་པར་འགའ་ཡང་འདུག

Exercises གཞར་སྦྱང་།

A. Write answers to these following questions. གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. Does Australia have ancient buildings?
b. What changes happened in the 1950s?
c. What is the main language spoken in Australia?
d. Do Australians enjoy eating mutton?
e. Why does the speaker say Tibetans would be able to easily get used to life in Australia?

B. Discuss the following questions with another partner. སློབ་མ་གཞན་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་དག་གྲོས་བསྡུར་བྱེད་དགོས།

a. What ancient places have you visited?
b. Are there any ancient places near your home? If so, what are they? Describe them.
c. Do you know any stories about ancient times? If you do, tell it.
d. What differences are there between Tibetan nomads and Australian Aborigines?

New Zealand ཞིན་ཞིས་ལྷན།

Listen to the dialogue: ཁ་བརྡ་འདི་ལ་ཉན་དགོས།

Jeff: Hello, I'm Jeff.
Sheryl: Hi, my name is Sheryl. You're from New Zealand, aren't you?
Jeff: Yes. I'm from Auckland. Where are you from?
Sheryl: I'm from Nelson.
Carol: Hello.
Jeff: Hello. Have you met Sheryl? She's from New Zealand too.
Carol: No, I haven't. Glad to meet you. Where do your come from in New Zealand?
Sheryl: Nelson. That's in the south Island.
Carol: And you're from the North Island, aren't you?
Jeff: That's right.
Carol: How many people live in New Zealand?
Jeff: About three and half million.
Carol: New Zealand is about the same size as England or Japan, isn't it?
Jeff: Yes, that's right.
Carol: What're New Zealand's main products?
Jeff: Beef, wool, and dairy products like milk, cheese, and butter.
Carol: Oh, just like Qinghai then.
Sheryl: That’s right.
Jeff: ཀྱེ་ཡེ། ངའི་མིང་ལ་ཇེད་ཧྥུ་ཟེར།
Sheryl: ངའི་མིང་ལ་ཧྲིལ་རིལ་ལོད་ཟེར། ཁྱོད་རང་ཞིན་ཞིས་ལྷན་ནས་ཡོང་བ་ཨེ་ཡིན།

Jeff: ཡིན་ཡ། ང་རང་ཨ་ཁྲུག་ལན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། ཁྱོད་རང་གང་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

Sheryl: ང་རང་ནྱིད་ལུ་སྲུན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

Carol: ཁྱོད་བདེ་མོ།

Jeff: ཁྱོད་བདེ་མོ། ཁྱོད་ཧྥིལ་རིལ་ལོད་ལ་ཨེ་ཐུག མོ་ཡང་ཞིན་ཞིས་ལྷན་ནས་ཡོང་བ་རེད།

Carol: ང་རང་ཁོ་མོར་མ་ཐུག ཁྱོད་དང་ཐུག་པས་ངོ་མ་བཟང་། ཁྱོད་རང་ཞིན་ཞིས་ལྷན་གྱི་ས་གང་གི་ཡིན།

Sheryl: ནྱིད་ལུ་སྲུན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། དེ་ནི་གླིང་ཕྲན་ལྷོ་མའི་སྙིང་དུ་ཡོད་པ་རེད།

Carol: དེ་ན་ཁྱོད་རང་གླིང་ཕྲན་བྱང་མ་ནས་ཡོང་བ་མ་ཡིན་ནམ།

Jeff: ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད་པ་འགྲིག

Carol: ཞིན་ཞིས་ལྷན་ན་མི་འབོར་ཅི་ཙམ་ཞིག་འཚོ་སྡོད་བྱས་ཡོད་དམ།

Jeff: མི་འབོར་ས་ཡ་གསུམ་དང་ཕྱེད་ཀ་ལྷག་འཚོ་སྡོད་བྱས་ཡོད།

Carol: ཞིན་ཞིས་ལྷན་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་ནི་དབྱིན་གི་ལན་ནམ་ལྟར་པན་དང་འདྲ་བ་ཨེ་རེད།

Jeff: དེ་ག་རང་རེད།

Carol: ཞིན་ཞིས་ལྷན་གྱི་ཐོན་རྫས་གཙོ་བོ་ཅི་རེད།

Jeff: སྨམ་ཤ་དང་བལ། འོ་ལས་ཐོན་རྫས་ཏེ་འོ་མ་དང་ཚུར་བ། མར་བཅས་རེད།

Carol: དེ་ན་མཚོ་སྡོན་དང་གཅིག་པ་རེད།

Sheryl: ངོ་མ་དེ་ག་རང་རེད།

Key Item གནད་འགྲེལ།

གོ་ལྡོག་པའི་འདྲི་ཚིག(tag question)ནི་ཁྱོད་ཀྱི་སེམས་པར་འདྲི་ཚིག་ཅི་ཡིན་པ་དེའི་ལན་ནི་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་སྲིད་སྙམ་པའི་ཚེ་བཀོ་ལ་བ་ཡིན་ཞིང་། ཁྱོད་ཀྱིས་གོ་ལྡོག་པའི་འདྲི་ཚིག་བཀོལ་ནས་བླ་ལྷག་སློས་རང་ཉིད་ནི་འགྲིག་འདུག་པར་བདེན་དཔང་བྱེད་ཚོག གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་ཞིག་གང་ནས་འོངས་པ་མི་ཤེས་ན། ཁྱོད་ཀྱིས་འདི་ལྟར་དྲི་ཚོག་སྟེ:

Where do you come from? ཁྱོད་གང་ནས་འོངས་བ་ཡིན།

Which country do you come from? ཁྱོད་རང་རྒྱལ་ཁབ་གང་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས་ཐུབ་སྙམ་ཚེ། གཤམ་ལྟར་དྲི་ཚོག

You're from the United States, aren't you?
(ཁྱོད་རང་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནས་འོངས་པ་མ་རེད་དམ།)

ཁྱོད་ཀྱིས་ངང་སྐུག་བྱེད་བཞིན་པའི་འདྲི་ཚིག་གི་ལན་ནི་གཤམ་གསལ་ལྟར།

Yes, that's right. (རེད་ལགས། དེ་ག་རང་རེད།)

That's right. (དེ་ག་རང་རེད།)

Exercises གཤར་སྦྱང་།

A. གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་ཐུང་ངུར་བལྟ་དགོས།

Sheryl: You're from New Zealand, aren't you?
Jeff: Yes, I'm from Auckland. That's in New Zealand's largest city.
Sheryl: And you are from North Island, aren't you?
Jeff: That's right.

ད་ལྟ་གོང་གི་ཁ་བརྡ་ནང་བཞིན། མིང་ཚིག”the USA”དང“Qinghai” “Tibet” “Sichuan” “Gansu” “England”བཅས་བཀོལ་ནས་གོ་ལྡོག་པའི་འདྲི་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

B. གཤམ་གྱི་ཁ་བརྡ་ཐུང་ངུར་བལྟ་དགོས།

Sheryl: It's a rainy day, isn't it?
Jeff: Yes, it is.

གོང་གི་ཁ་བརྡ་ནང་བཞིན། མིང་ཚིག“cloudy”དང“sunny” “hot” “cold”བཅས་བཀོལ་ནས་ཚིག་བསྒྲིག་དགོས།

Britain (དབྱིན་ཇི།)

My name is Julie and I come from England.

England is part of the United Kingdom or Great Britain that is made up of England, Scotland, Wales, and Northern Ireland. The population is about 57,000,000. Each area has its own customs and culture, as well as their own language. For example, Wales is situated on the west side of England. It is a small mountainous country with beautiful wild scenery. There are many sheep farmers with large flocks grazing on the lonely hills and moors. The Welsh people are very musical and many of their singers have become world famous.

Scotland is the northern part of Britain. Tourists from all over the world enjoy the beauty of the Scottish scenery. They love to visit ancient historic castles, eat Scottish salmon, and drink the world famous Scotch whisky. The Scotsmen's national costume is the kilt. This is like a pleated skirt and has tartan patterns. They also love to play the bagpipes.

What about England? Is it like Scotland? No, England does not have any high mountains, but in the countryside there are pleasant rolling hills, green meadows, and many different kinds of trees and wild flowers. This is because there are frequent rainfalls. In fact it is said that the English never know what weather will be like

tomorrow. The English people have a reputation of being blunt in the North part of the country, but also warm-hearted and hospitable. They are more reserved in the South.

Ireland is also a very green and beautiful country. The people are fun-loving and friendly.

Let me tell you something of city life in Britain today. Well, a familiar sight in every city are the immigrants who since the beginning of the century have been settling in Britain. Black people from the West Indies and Asians from India, Pakistan, and Bangladesh now make up about 4.5 percent of the population and have brought their own culture and way of living to Britain.

Young couples like to start off married life in their own home. Most people buy their own homes and many families prefer to live in the suburbs, rather than in the center of the cities. Very few children grow up in large families and usually both parents have jobs.

How do the British spend their leisure hours? The British love sports. Football is the most popular team game. The British invented it and it has spread to every corner of the world. In all the major cities thousands of people attend football matches each week. There is a great interest in other sports too. Rugby, tennis, golf, and of course cricket give great pleasure. Gardening is also a great hobby. Most houses have their own garden. People are very proud of their gardens and spend hours each week tending the flowers or growing vegetables.

One of the great British traditions is going to the pub. What is a pub? Going to the pub is a way of life for the majority of British people. Pub, or Public Houses, are places where people can relax, meet their friends, and have a drink or eat together. Many of the pubs have their own unique atmosphere. Some of the old country pubs date back to the fifteenth century with solid beams and open wood fires.

My home is just a few miles from Stratford-Upon-Avon where William Shakespeare was born. People from all over the Britain and abroad come to the Theater to see his plays. In London too, and other large cities going to the theater is a great treat, also going to musical concerts and ballet.

What about schooling? Parents send their children to either the State schools or public schools. State schools are attended by 93 percent of children. Basic tuition costs nothing, whereas the non-State schools are expensive. At sixteen, students take their school-leaving certificates. Many then go into further job training in offices or are apprenticed. Those who want to go to university must take their "A" levels, advanced certificate. However, these are also courses for adults who wish to further their education while they are working. Some of these courses are taken at night school. One of the great opportunities during the past 25 years has been Open University. This is an opportunity for people who are working to gain degrees in all subjects. Even people as old as 70 are studying in Open University.

ངའི་མིང་ལ་ཇོ་ལེས་ཟེར་ཞིང་ང་ནི་དབྱིན་ཀི་ལན་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།

དབྱིན་ཇི་རྒྱལ་ཁབ་ནི་དབྱིན་ཀི་ལན་དང་སིལ་ཁོལ་བྲི་ལན། བེ་འར་སི། ཨཱ་འར་གླིང་ཕྲན་བྱང་མ་བཅས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་གཅིག་གྱུར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཞིག་ཡིན་ལ་མི་འབོར་ཏ་ལམ༥(༥༠༠༠༠༠༠༠༠༠༠ལྷག་ཡོད། མངའ་ཁོངས་རེར་ས་གནས་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་འདྲིས་དང་རིག་གནས་ཡོད་པ་མ་ཟད་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་རིགས་ཀྱང་ཡོད། དཔེར་ན་བེ་འར་སི་ནི་དབྱིན་གི་ལན་གྱི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་གནས་ཡོད་ལ་དེ་ནི་མཛེས་ཤིང་སྡུག་པའི་ཡུལ་ལྗོངས་དང་རི་བོ་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ཡིན། གནས་འདིའི་རི་སྟོང་ལུང་སྟོང་དུ་ལུག་འཚོ་བའི་ཞིང་པ་མང་བོས་ལུག་ཁྱུ་དང་ཁྱུ་བྱུས་ནས་འཚོ་བཞིན་ཡོད། བེ་འར་སིའི་མི་རྣམས་གླུ་དབྱངས་ལེན་པར་དགའ་བར་མ་ཟད་གླུ་མཁན་མང་པོ་ཞིག་འཛམ་གླིང་ས་གནས་ཁག་ཏུ་སྐན་གྲགས་ཆེ།

སིལ་ཁོལ་བྲི་ལན་ནི་དབྱིན་ཀི་ལན་གྱི་བྱང་ཕྱོགས་མངའ་ཁོངས་ཡིན་ལ། འཛམ་གླིང་ས་གནས་ཁག་ནས་ཡོང་བའི་ཡུལ་སྐོར་བ་དག་གིས་སིལ་ཁོལ་བྲི་ལན་གྱི་རང་བྱུང་མཛེས་སྡུག་ལ་ལོངས་སུ་སྤྱོད་པ་རེད། ཁོ་ཚོ་སིལ་ཁོལ་བྲི་ལན་གྱི་སྔོ་སྔོང་གི་འབྲུམ་དུ་འཆམ་འཆམ་དུ་འགྲོ་རྒྱུར་དགའ་པོ་བྱེད་པ་མ་ཟད་ལོ་རྒྱུས་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་གནའ་བོའི་མཁར་རྫོང་ལ་ལྟ་སྐོར་དུ་འགྲོ་བ་དང་སིལ་ཁོལ་བྲི་ལན་གྱི་ཉ་སམ་མོན་ཟ་བ། འཛམ་གླིང་དུ་མིང་དུ་གྲགས་པའི་སིལ་ཁོལ་བྲི་ལན་གྱི་ཨ་རག་ཝི་སྐི་འཐུང་རྒྱུར་ཡང་དགའ་པོ་ཡོད། སིལ་ཁོལ་བྲིའི་སྐྱེས་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་རང་བཞིན་གྱི་གྱོན་ཆས་ནི་ཤམ་ཐབས་རེད། ཤམ་ཐབས་ནི་ཤུར་མང་བའི་ཁྲ་རས་ཀྱི་སྨད་གཡོག་ཅིག་ཡིན། ཁོ་ཚོ་ད་དུང་སྦུད་གླིང་གཏོང་བར་ཡང་དགའ་པོ་ཡོད།

དེ་ན་དབྱིན་ཀི་ལན་ནི་ཇི་འདྲ་ཞིག་རེད་དམ། དེ་ནི་སིལ་ཁོལ་བྲི་ལན་དང་འདྲ་འམ། མི་འདྲ་སྟེ་དབྱིན་ཀི་ལན་དུ་རི་བོ་མཐོན་པོ་གཅིག་ཀྱང་མེད་མོད་འོན་ཀྱང་ཞིང་གྲོང་དུ་རི་བོའི་ཕྲེང་བ་ཡོད་ལ་སྔོ་ལྗང་གི་སྤང་ལྗོངས། གཞན་ཡང་སྡོང་པོ་དང་རི་སྐྱེས་མེ་ཏོག་སྣ་ཚོགས་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། རྒྱུ་མཚན་ནི་གནས་འདི་རྒྱུན་དུ་ཆར་པ་འབབ་པས་སོ། དོན་དངོས་བཤད་ན་མི་རྣམས་ཀྱི་ངག་རྒྱུན་དུ། དབྱིན་ཇི་བས་སང་ཉིན་གྱི་གནམ་གཤིས་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་གཏན་ནས་མི་ཤེས་ཟེར། དབྱིན་ཇི་བར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཅི་ཡང་མི་ཤེས་པར་གྲགས་པ་ལྡན་མོད་ཀྱང་ཁོ་ཚོ་མགྲོན་པོར་བཀུར་སྐྱི་ཆེ་བ་མ་ཟད་སེམས་པ་ཡང་བཟང་པོ་འདུག ལྷོ་ཕྱོགས་པ་རྣམས་ཁ་གྲགས་རྒྱུར་དགའ་པོ་མེད།

ཨཱ་འར་གླིང་ཕྲན་ཡང་སྔོ་ཞིང་མཛེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་རེད། མི་རྣམས་སྙིང་རྗེ་པོ་འདུག་པ་མ་ཟད་སེམས་རྒྱུད་ཀྱང་བཟང་པོ་འདུག

ངས་ཁྱོད་ལ་དབྱིན་ཇིའི་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་འཚོ་བའི་སྐོར་ཞིག་བཤད། གྲོང་ཁྱེར་རེ་རེའི་ནང་གི་ཐུན་མོང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ནི་དུས་རབས་འདིའི་འགོ་དབྱིན་ཇིར་གནས་སྤོར་བྱས་པའི་གནས་སྤོར་བ་རེད། ནུབ་ཕྱོགས་ཨིན་ཏུ་སའི་ཕྱོགས་ནས་གནས་སྤར་ཏེ་ཡོང་བའི་མི་ནག་དང་རྒྱ་གར་དང་པ་ཅི་སི་ཐན། བྷང་ག་ལ་ནས་ཡོང་བའི་ཨེ་ཤེ་ཡའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་དེང་སང་སྤྱིའི་མི་འབོར་གྱི་བརྒྱ་ཆའི་བཞི་དང་གྲངས་ཚུང་ལྔ་ལྷག་ཟིན་ལ་ཁོ་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་རིག་གནས་དང་འཚོ་བའི་རོལ་སྟངས་ཀྱང་དབྱིན་ཇིར་ཁྱེར་ཡོང་ཡོད་པ་རེད།

ལོ་ཆུང་བཟའ་མི་ཚོ་གཉེན་བསྒྲིགས་རྗེས་ཁོ་ཚོ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁྱིམ་ནས་འཚོ་བ་རོལ་འདོད། མི་མང་ཤོས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁང་ཁྱིམ་ཉོ་རྒྱུར

སྒྲོ་པོ་ཡོད་པ་དང་ཡུལ་ཁྱིམ་མང་པོས་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་དཀྱིལ་དབུས་ལས་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་མཐའ་འཁོབ་ཏུ་འཚོ་བ་རོལ་བར་འདོད། བྱིས་པ་ཞུང་དུ་ཞིག་ཁྱིམ་ཚང་ཆེན་པོའི་ནང་དུ་ནར་སོན་པ་ཡིན་ལ་སྤྱིར་བཏང་དུ་ཕ་མ་གཉིས་ཀར་སྲིད་གཞུང་གི་བྱ་བ་ཡོད།

དབྱིན་ཇི་བས་ཁོ་ཚོའི་ཁོམ་ལོང་ཡོད་པའི་དུས་ཚོད་ཇི་ལྟར་བསྐྱལ་བ་རེད། དབྱིན་ཇི་བ་རྣམས་ལུས་རྩལ་སྦྱོང་བརྡར་ལ་དགའ་པོ་ཡོད། རྐང་རྩེད་སྒོ་ལོ་ནི་ཆེས་དར་ཁྱབ་ཆེ་བའི་རྩེད་མོ་ཞིག་ཡིན། དབྱིན་ཇི་བས་རྐང་རྩེད་སྒོ་ལོ་གསར་བཏོད་བྱས་ཤིང་མིག་སྔར་འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་གྲུ་ཀུན་ཏུ་ཁྱབ་ཡོད། གཙོ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ནང་དུ་མི་དམངས་སྟོང་ཕྲག་མང་པོ་གཟའ་འཁོར་རེར་རྐང་རྩེད་སྒོ་ལོའི་འགྲན་བསྡུར་དུ་ཞུགས། དེ་མ་ཟད་ས་དེའི་མི་རྣམས་ལ་ལུས་རྩལ་རྣམ་གྲངས་གཞན་པར་ཡང་སྤྲོ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་དེ། ཨོར་གཏུམ་པོ་ལོ་དང་ཏེ་ནི་སི། ཧྐོ་ཧྥུ། ལྷག་པར་དུ་ཀི་རི་ཀེ་ཊས་མི་རྣམས་ལ་སྤྲོ་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་འཁྱེར་ཡོང་། མེ་ཏོག་འདེབས་གསོ་བྱེད་རྒྱུའང་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲུབ་འདོད་པའི་དབྱིངས་ལས་ཤིག་རེད། ཁྱིམ་ཚང་མང་ཆེ་ཤོས་ལ་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྡུམ་ར་ཡོད་པ་དང་། མི་རྣམས་རང་ཉིད་ཀྱིས་ལྡུམ་ར་དེ་ང་རྒྱལ་དུ་སེམས་ཤིང་གཟའ་འཁོར་རེར་མེ་ཏོག་ལ་བདག་སྐྱོང་བྱེད་པའམ་སྔོ་ཚོད་བཏབ་ནས་དུས་ཚོད་རེ་འགའ་དེ་ལ་བེད་སྤྱོད་གཏོང་བ་ཡིན།

དབྱིན་ཇི་བའི་སྲོལ་རྒྱུན་རིང་མོ་ཞིག་ནི་མང་ཚོགས་འདུ་འཛོམས་ཁང་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། མང་ཚོགས་འདུ་འཛོམས་ཁང་ཟེར་བ་དེ་ཅི་ཞིག་རེད་དམ། འདུ་འཛོམས་ཁང་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་ནི་དབྱིན་ཇི་བ་མང་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་འཚོ་བའི་གྲུབ་ཆ་ཞིག་རེད། འདུ་འཛོམས་ཁང་ངམ་སྤྱི་སྤྱོད་ཁང་བ་ནི་མི་རྣམས་ལྷན་གཅིག་ཏུ་འཛོམས་ནས་ངལ་གསོ་བ་དང་ཁོ་ཚོའི་གྲོགས་པོར་ཐུག་པ། ཆང་འཐུང་བའམ་ཡང་ན་ཟ་མ་ཆབས་ཅིག་ཏུ་བཟའ་སའི་གནས་ཤིག་རེད། འདུ་འཛོམས་ཁང་མང་པོར་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན། སྲ་མཁྲེགས་ལྡན་པའི་གདུང་ལྕམ་དང་ཕྱི་ནས་འབུད་པའི་བུད་ཤིང་གི་མེ་ཕུང་དང་ལྡན་པའི་ཞིང་གྲོང་གི་འདུ་འཛོམས་ཁང་འགའ་ཤས་ཤིག་དུས་རབས་བཅོ་ལྔ་བའི་ནང་དུ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱས་པ་རེད།

ངའི་ཕ་ཡུལ་ནི་སྭུ་ཁྲི་རི་ཛྲོར་དུ་སྟེ་རྩོམ་རིག་པ་ཆེན་མོ་བྭུད་ལེའམ་ཧྲད་ཁྲུ་སུ་ཕེའར་གྱི་འཁྲུངས་ཡུལ་ནས་དབྱིན་ལིས་འགའ་ཤས་ཀྱི་སར་ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་མི་རྣམས་གནས་འདིའི་ཟློས་གར་ཁང་དུ་ཕེབས་ནས་ཁོའི་འཁྲབ་གཞུང་ལ་ལྟ་བ་རེད། གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་ལུན་ཏོན་དང་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཤོས་གཞན་དག་ཏུ་ཟློས་ཁར་ཁང་དུ་འགྲོ་བ་ནི་མགྲོན་བསུ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་རོལ་མོ་དགོང་ཚོགས་དང་སྦྲེ་ལེར་འགྲོ་རྒྱུའང་མགྲོན་བསུ་ཡག་པོ་ཞིག་རེད།

དེ་ན་སློབ་གྲྭའི་སློབ་གསོ་ཇི་འདྲ་ཡིན་ནམ། ཕ་མས་བུ་ཕྲུག་རྣམས་སྲིད་གཞུང་གི་སློབ་གྲྭའམ་སྤྱི་དམངས་སློབ་གྲྭར་སྐྱེལ་བ་རེད། རྒྱལ་ཡོངས་བྱིས་པའི་བརྒྱ་ཆའི་གོ་སུམ་ལྷག་སྲིད་གཞུང་གི་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་ལ་དེར་རྨང་གཞིའི་སློབ་ཡོན་སྟེར་མི་དགོས། འོན་ཀྱང་སྲིད་གཞུང་མིན་པའི་སློབ་གྲྭའི་སློབ་ཡོན་ཧ་ཅང་མཐོ། བྱིས་པ་ལོ་བཅུ་དྲུག་ལ་སོན་དུས་ཁོ་ཚོས་སློབ་ཐོན་ལག་འཁྱེར་ལེན་དགོས། དེའི་རྗེས་སུ་སློབ་མ་མང་ཤོས་ཤིག་བྱ་བར་སྦྱོང་བརྡར་བྱེད་སའི་གཞུང་སློབ་ཁང་དང་ཡང་ན་དངོས་སྦྱོང་དུ་འགྲོ་བ་རེད། སློབ་ཆེན་དུ་ཞུགས་འདོད་པའི་སློབ་མ་ཚོས་ངེས་པར་དུ་མཐོ་རིམ་རྒྱུགས་འབྲས་ལག་རྟགས“A”ལེན་དགོས། ཅི་ལྟར་བྱས་རུང་“A”ནི་བྱ་བ་སྒྲུབ་བཞིན་པའི་མཐོ་རིམ་སློབ་གསོ་སྦྱོང་འདོད་ཡོད་པའི་དར་མ་ཚོའི་སློབ་ཚན་ཡང་ཡིན། འདི་དག་ལས་སློབ་ཚན་ཁ་ཤས་ཤིག་མཚན་སྒྲུབ་སློབ་གྲྭར་འཁྲིད་ཀྱིན་ཡོད། ཉེ་བའི་ལོ་ཉེར་ལྔའི་ནང་གི་ཆེས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ནི་དམངས་ཡོངས་སློབ་ཆེན་རེད། འདི་ནི་བྱ་བ་བསྒྲུབས་ནས་བསླབ་བྱ་རེ་རེའི་སྟེང་དུ་ཡོན་ཚད་ལེན་འདོད་ཡོད་པའི་མི་རྣམས་ལ་མཚོན་ན་གོ་སྐབས་བཟང་པོ་ཞིག་རེད། ལོ་བདུན་བཅུ་ལྷག་ལ་སོན་ཡོད་པའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དམངས་ཡོངས་སློབ་ཆེན་དུ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་བཞིན་མཆིས།

Exercise གཤར་སྦྱང་།

A. གཤམ་གྱི་འདྲི་གཞི་འདི་དག་གི་ལན་འབྲི་དགོས།

a. How many countries make up the United Kingdom?
b. Write the names of these countries.
c. Where is Wales?
d. What is Scotland famous for?
e. Which part of Ireland belongs to Britain?
f. What percentage of the population of Britain are immigrants?
g. What is the most popular sport in Britain today?
h. Name another great hobby of the British people?
i. Describe an English country pub?
j. Why do people go to pubs?
k. Where was William Shakespeare born?
l. What percentage of children go to State schools?
m. What are the certificates required for entrance to university?
n. What would you like to do most if you visited Britain?
o. From this description of Britain, how is it different from and similar to the People's Republic of China?

Pictures

རི་མོ།

Suggestions

གྲོས་འདོན།

1. Writing Practice: Periodically choose a picture and ask each student to write a story about it in their own words. Then ask each student to read their story to the class. Other students must listen to each story, take notes, and then retell the story with their partner.

༡ རྩོམ་ཡིག་འབྲི་སྦྱོང་། དུས་བཅད་ལྟར་རི་མོ་ཞིག་བདམས་ཏེ་སློབ་ཕྲུག་རེ་རེར་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐ་སྙད་བཀོལ་ནས་དེའི་སྐོར་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་འབྲི་རུ་འཇུག་དགོས། གཏམ་རྒྱུད་བྲིས་ཚར་རྗེས་སློབ་ཕྲུག་རེ་རེས་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་མ་ཡོངས་ལ་འདོན་དགོས་པ་དང་སློབ་ཕྲུག་རྣམས་ཀྱིས་ངེས་པར་དུ་གཏམ་རྒྱུད་ལ་ཉན་ཏེ་མཆན་འདེབས་དགོས། དེ་རྗེས་འདུག་གྲོགས་དང་མཉམ་དུ་གཏམ་རྒྱུད་དེ་ཡང་བསྐྱར་འཆད་དགོས།

2. Oral Practice: Ask students to work together in pairs or small groups and make up a story about a picture. Then each student must find another student and listen to her story and then tell her story.
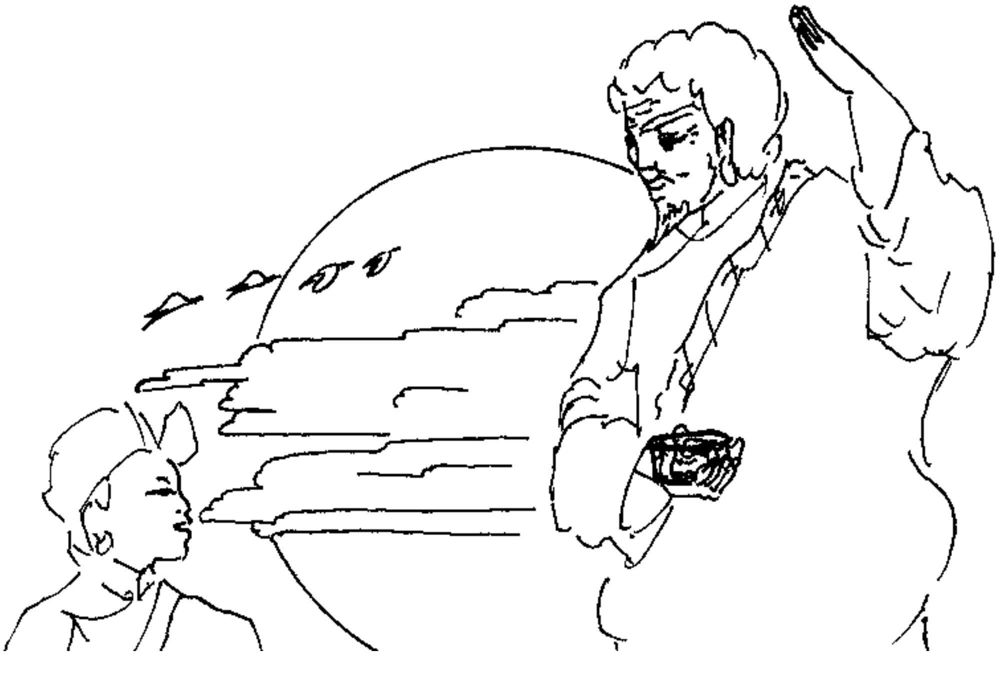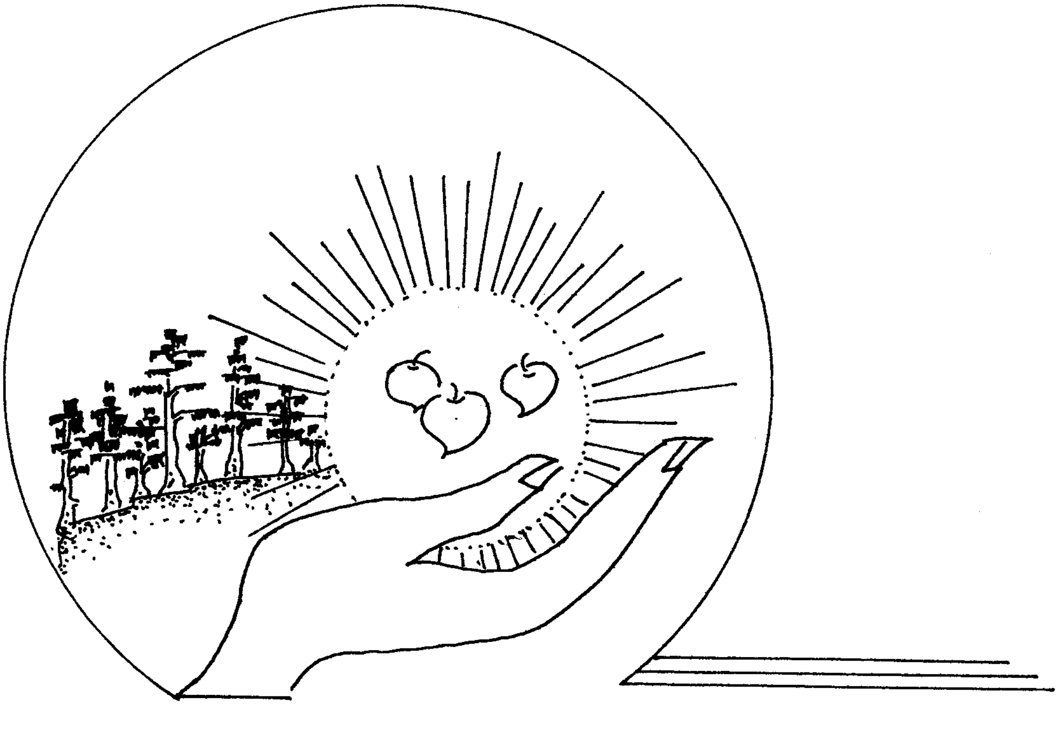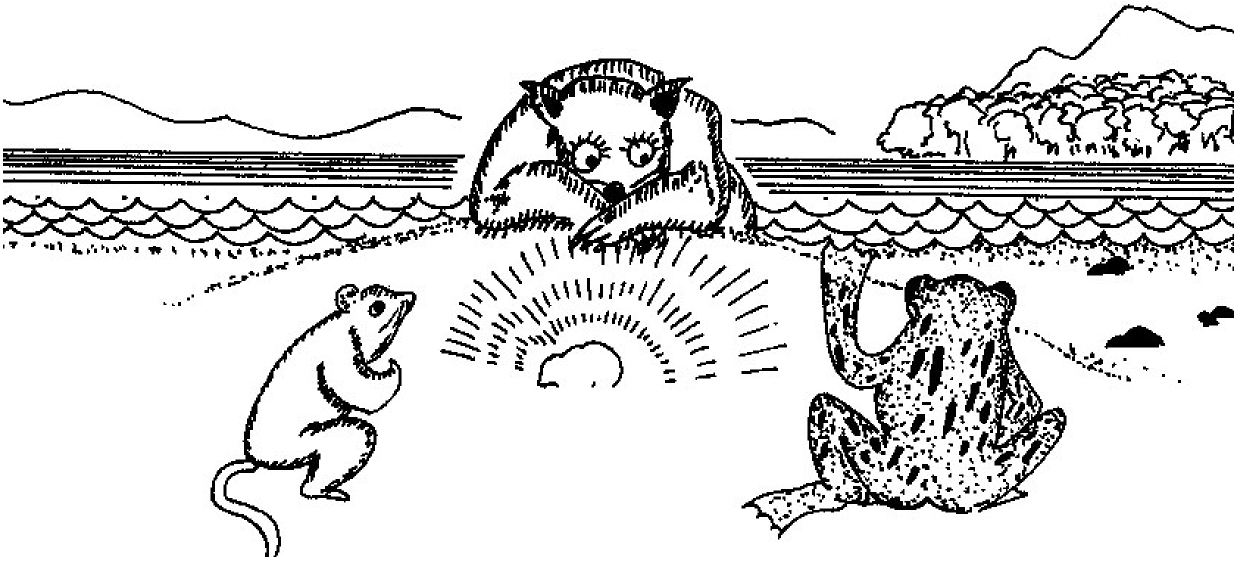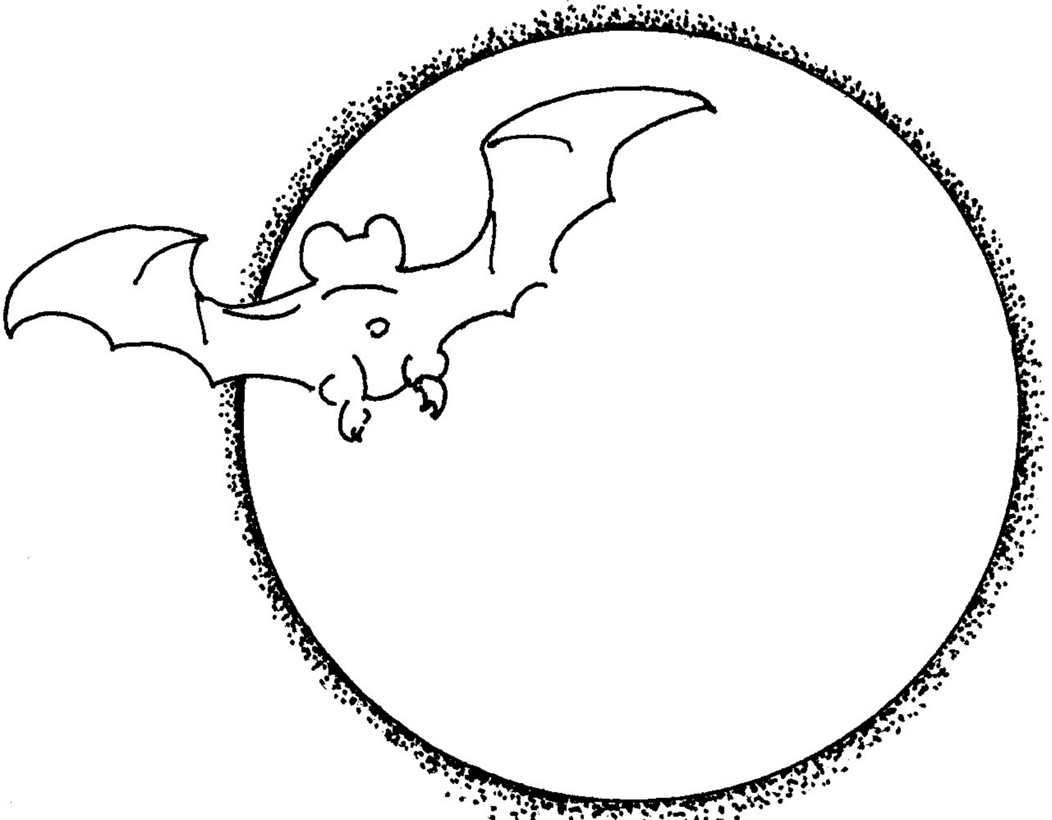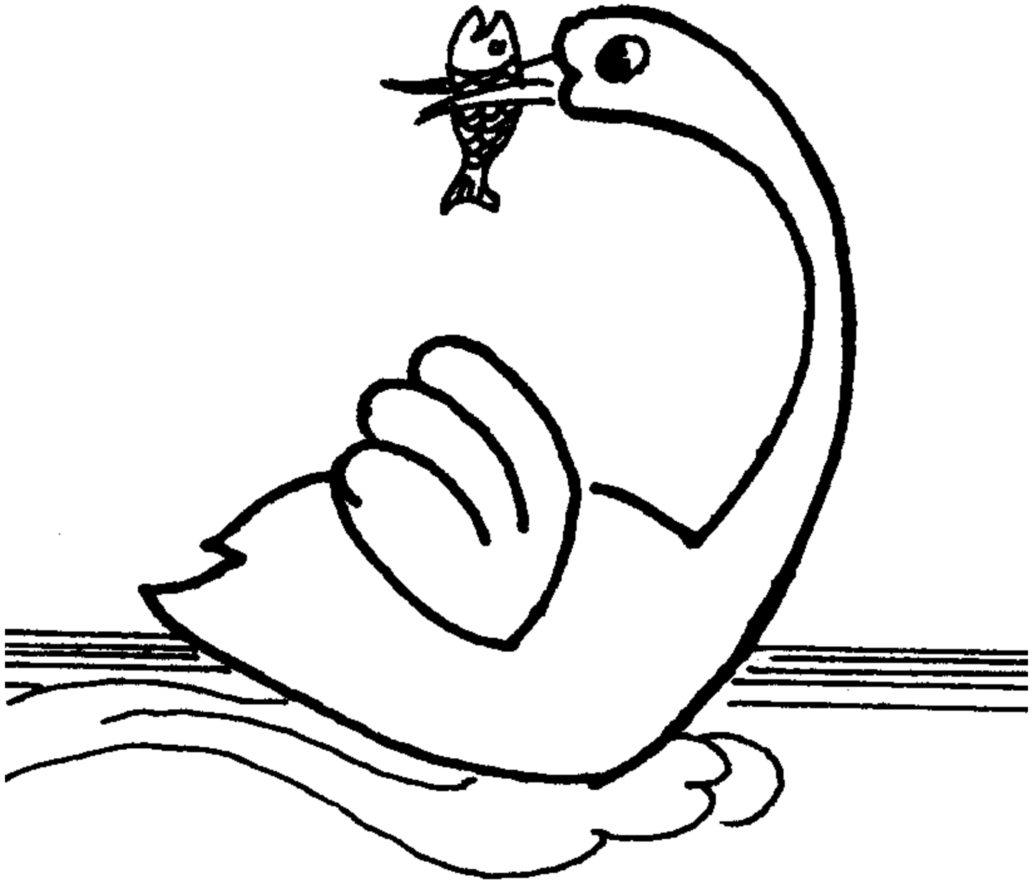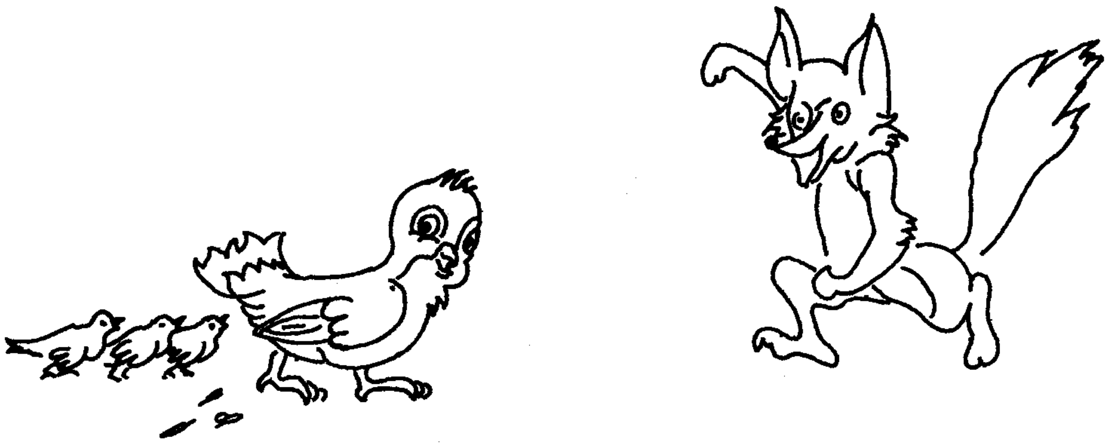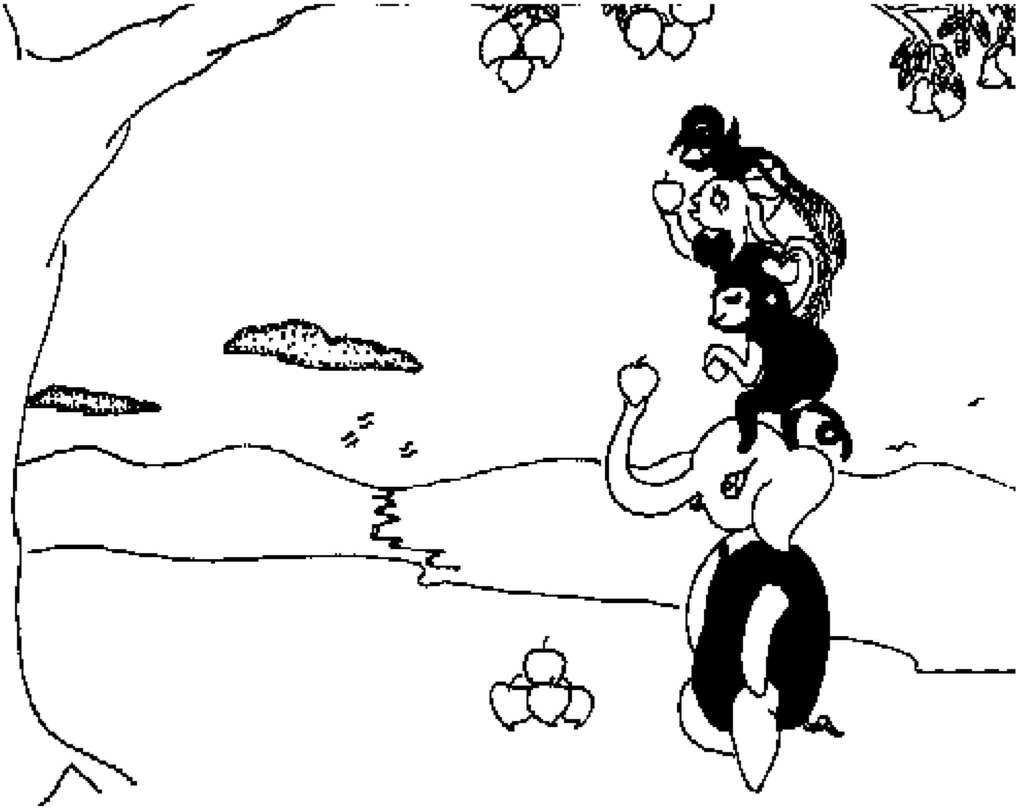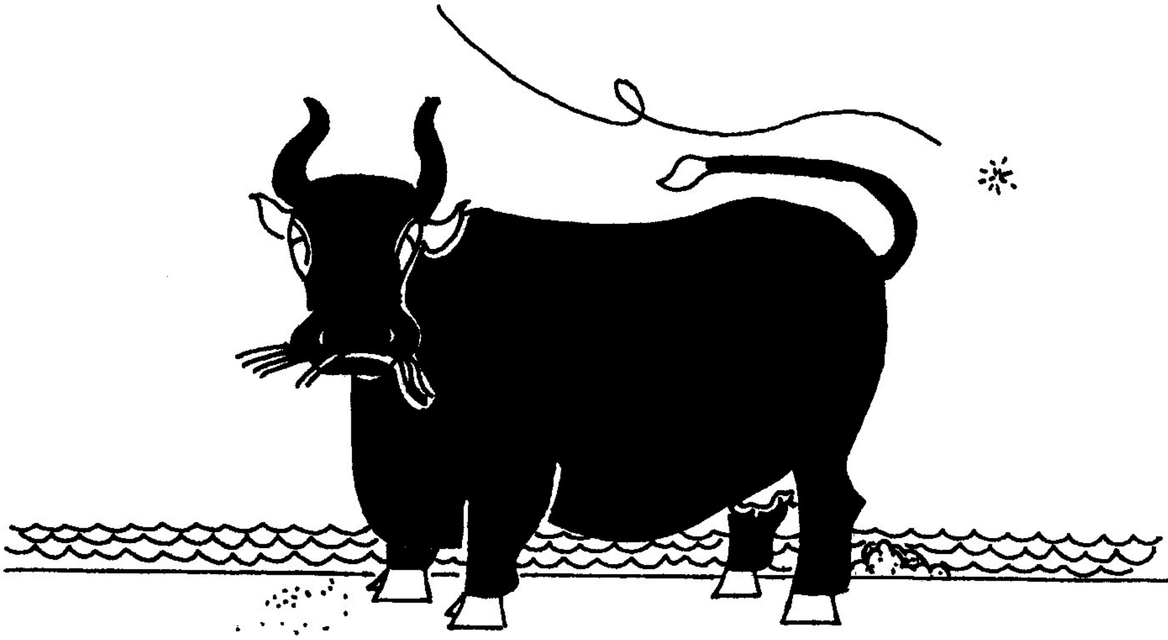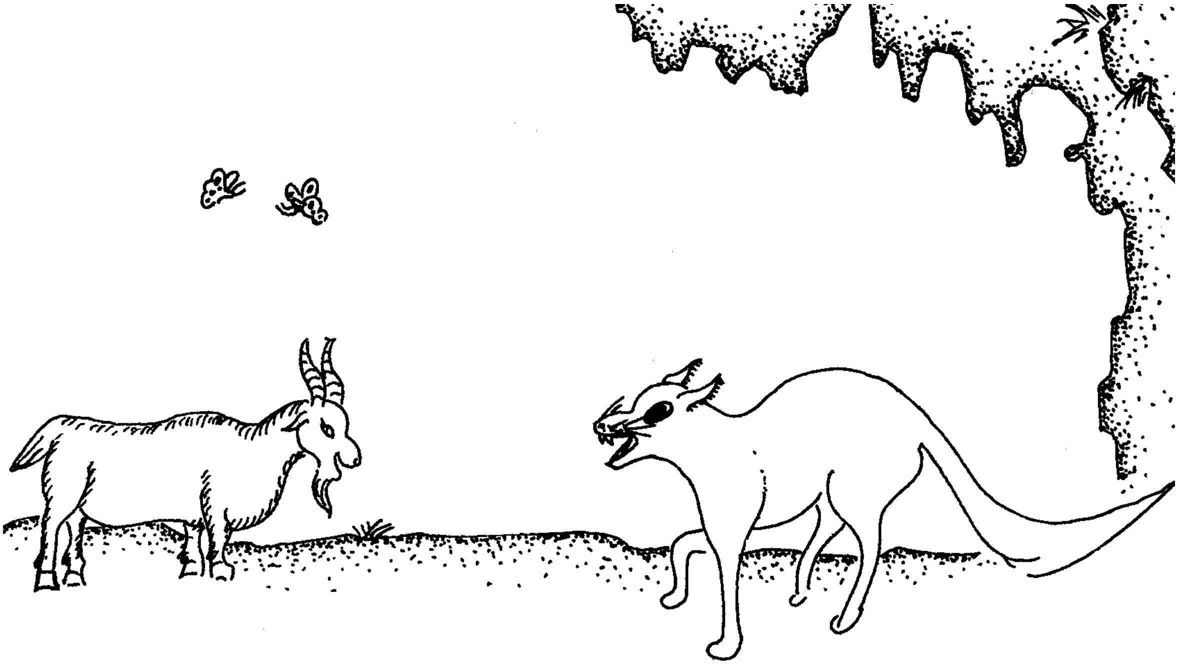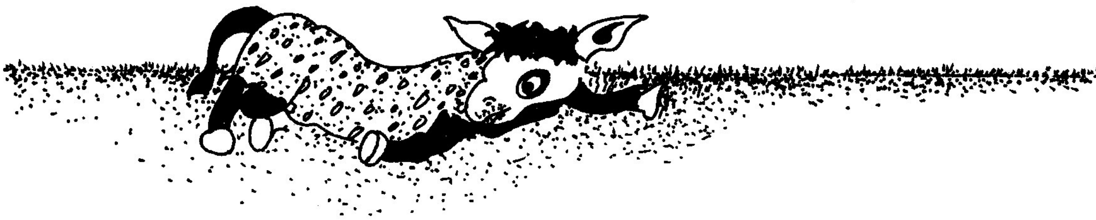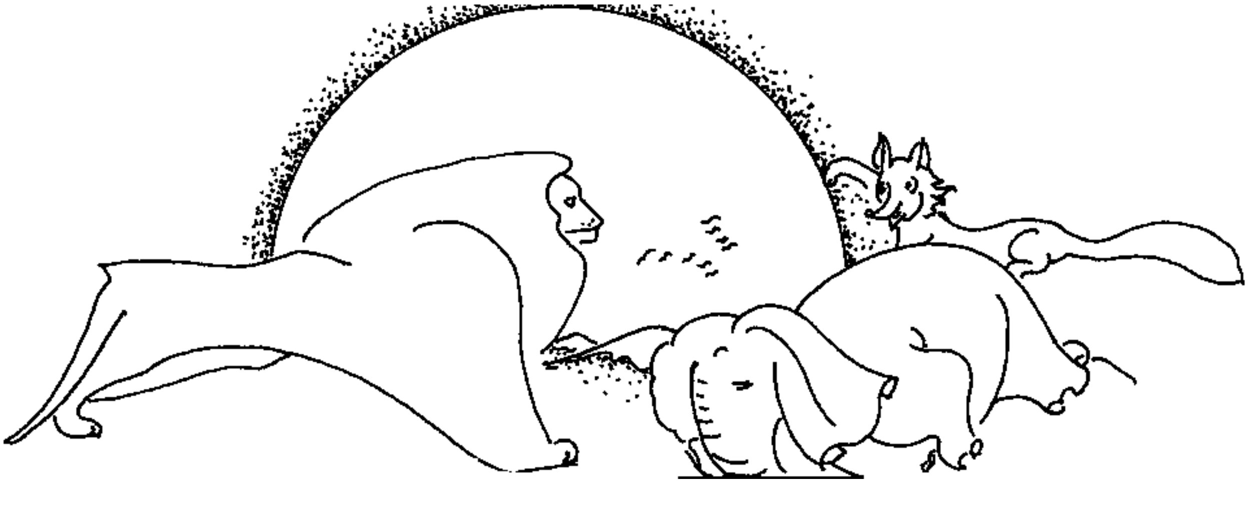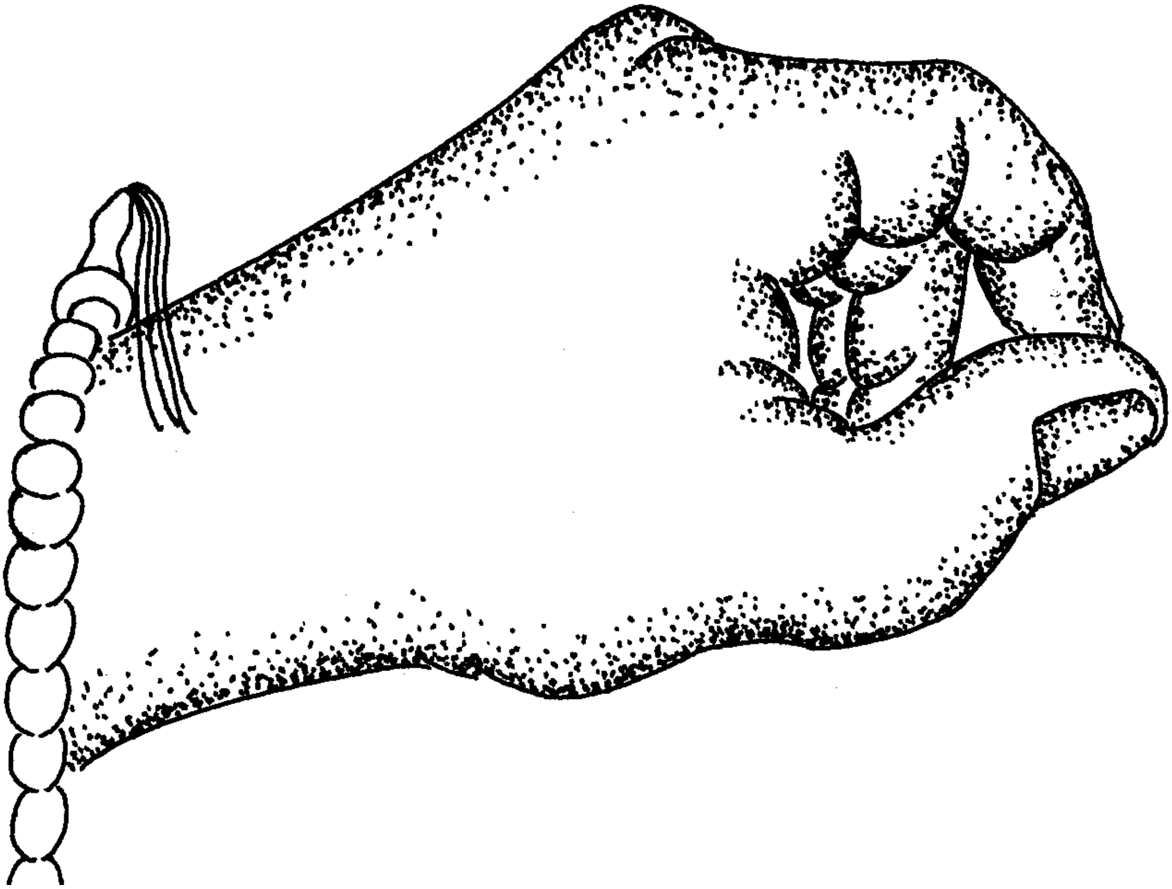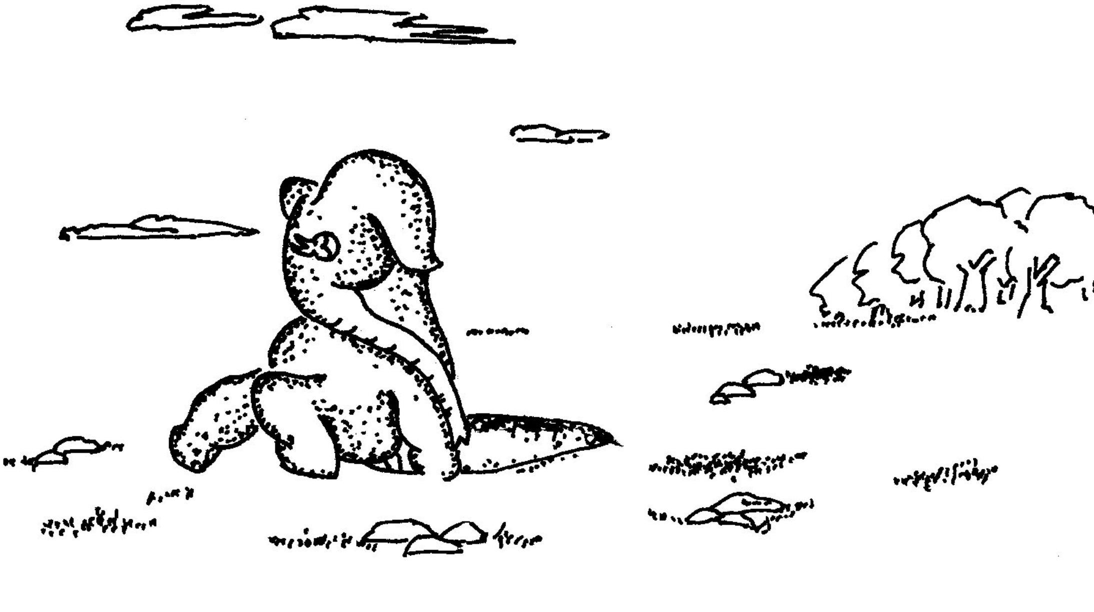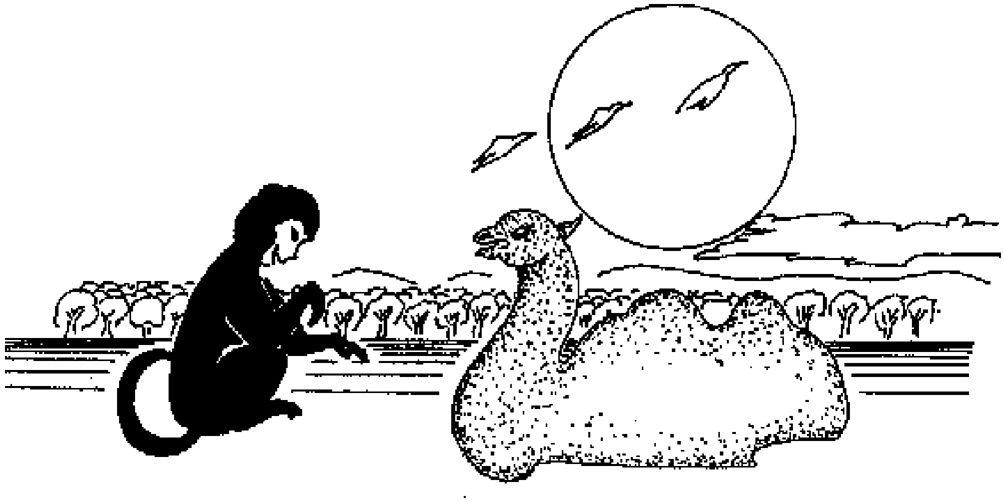
༢ སྐད་ཆ་འཆད་སྦྱོང་། སློབ་གྲོགས་ཚོ་ཆ་རེའམ་ཡང་ན་ཚོ་ཆུང་རེར་བགོས་ཏེ་རི་མོ་གཅིག་ལ་བལྟས་ནས་དེའི་སྐོར་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་བསྒྲིགས་རྗེས་སློབ་ཕྲུག་རེ་རེས་ངེས་པར་དུ་སློབ་གྲོགས་གཞན་ཞིག་བཙལ་ནས་ཁོ་མོའི་གཏམ་རྒྱུད་ལ་ཉན་དགོས་པ་དང་། དེ་རྗེས་ཁོ་མོའི་གཏམ་རྒྱུད་སློབ་ཕྲུག་གཞན་པར་འཆད་དགོས།